

**IZVJEŠĆE O PROVEDBI MJERA I AKTIVNOSTI ZA 2016.
IZ ZAGREBAČKE STRATEGIJE IZJEDNAČAVANJA
MOGUĆNOSTI ZA OSOBE S INVALIDITETOM U
RAZDOBLJU OD 2016. DO 2020.**

UVOD

Gradska skupština Grada Zagreba, na 37. sjednici, 17. ožujka 2016., donijela je Zagrebačku strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2016. do 2020. (Službeni glasnik Grada Zagreba 4/16, u daljnjem tekstu: Strategija)

Svrha Strategije je unapređivanje, zaštita i osiguravanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom i unapređivanje i poštivanje njihova urođenog dostojanstva.

Temeljna načela su poštivanje urođenog dostojanstva, osobne autonomije, uključujući slobodu izbora i neovisnost osoba; nediskriminaciju; puno i učinkovito sudjelovanje i uključivanje u društvo; poštivanje različitosti i prihvaćanje invaliditeta kao dijela ljudske različitosti i čovječnosti; jednakost mogućnosti; pristupačnost; jednakost muškaraca i žena; poštivanje sposobnosti razvoja djece s teškoćama u razvoju i poštivanje prava djece s teškoćama u razvoju na očuvanje vlastitog identiteta.

Ciljevi su osiguranje potpune integracije osoba s invaliditetom ostvarivanjem integracije u važnim životnim područjima ravnopravnim sudjelovanjem u političkom, javnom i kulturnom životu; u procesu odgoja i obrazovanja; u zapošljavanju, zdravstvu i rehabilitaciji; u socijalnoj zaštiti; u pravnoj zaštiti i zaštiti od nasilja; u istraživanju i razvoju i drugome.

Strategija u cijelosti promovira građansku perspektivu i socijalni model djelovanja prema osobama s invaliditetom, utemeljen na sustavu primjene ljudskih prava. U potpunosti odbacuje poistovjećivanje osobe s invaliditetom s ulogom pacijenta kojemu je potrebna zdravstvena ili neka druga skrb. Naglasak je na sposobnostima osobe koja će, nakon što društvo ukloni postojeće prepreke, ostvariti svoj potpuni razvoj.

Završnim odrednicama Strategije određeno je da funkciju praćenja pojedinih područja djelovanja, koordinaciju i usklađivanje svih djelatnosti na razini Grada Zagreba, uz nadležni Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, obavlja povjerenstvo koje osniva i imenuje gradonačelnik, sukladno funkciji i djelovanju Povjerenstva za osobe s invaliditetom Vlade Republike Hrvatske.

Slijedom navedenog, gradonačelnik Grada Zagreba, 21. travnja 2016. donio je zaključak o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za osobe s invaliditetom Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 7/16, u daljnjem tekstu Povjerenstvo).

Povjerenstvo čine predsjednica i 14 članova.

Predsjednica:

Marinka Bakula-Andelić

Članovi:

Antun Moguš,

Mirjana Juriša,

Mario Miličević,

Slavko Borac,

Ivana Portolan Pajić,

Božena Horvat Alajbegović,

Petar Kraljević,

Lucijan Orlić,

Marica Mirić,

Milan Ožegović,

Goran Denis Tomašković,

Davorka Pejnović,

Zlatko Bočkal,

Branimir Šutalo

Povjerenstvo u suradnji s Gradskim uredom za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom koordinira, potiče i prati provedbu mjera i aktivnosti iz Strategije, koordinira i surađuje s gradskim upravnim tijelima, ustanovama i trgovačkim društvima u vlasništvu Grada Zagreba, radi provedbe mjera i aktivnosti iz Strategije, pruža stručnu i savjetodavnu pomoć nositeljima i suradnicima provođenja mjera i aktivnosti iz Strategije i objedinjuje izvješća o provedbi mjera i aktivnosti iz Strategije.

Rad Povjerenstva odvija se na sjednicama, a također su formirane i radne skupine prema područjima Strategije koje se sastaju prema potrebi.

U 2016. održane su četiri sjednice Povjerenstva te niz sastanaka radnih skupina.

Sukladno Strategiji, nadležna gradska upravna tijela dostavljaju do 31. siječnja svake godine izvješća o provedbi mjera iz svoje nadležnosti Povjerenstvu, koja će do 28. veljače biti objedinjena, a potom Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom objedinjeno izvješće o provedbi mjera iz Strategije dostavlja gradonačelniku Grada Zagreba, koji će o tome izvijestiti Gradsku skupštinu Grada Zagreba.

U Izvješću su navedene sve mjere i aktivnosti predviđene u razdoblju provođenja Strategije, a odnosi se na one kojih je realizacija predviđena u 2016., kao i mjere koje su se provodile kontinuirano.

SADRŽAJ

PODRUČJE 1. OBITELJ I ŽIVOT U ZAJEDNICI.....	1
PODRUČJE 2. ODGOJ I OBRAZOVANJE	16
PODRUČJE 3. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA.....	31
PODRUČJE 4. SOCIJALNA ZAŠTITA	49
PODRUČJE 5. STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST	66
PODRUČJE 6. PROFESIONALNA REHABILITACIJA, ZAPOSŁJAVANJE I RAD.....	79
PODRUČJE 7. PRAVNA ZAŠTITA I ZAŠTITA OD NASILJA I ZLOSTAVLJANJA	95
PODRUČJE 8. INFORMIRANJE, KOMUNIKACIJA I PODIZANJE RAZINE SVIJESTI	118
PODRUČJE 9. SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU.....	132
PODRUČJE 10. SUDJELOVANJE U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU.....	142
PODRUČJE 11. ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ I MEĐUNARODNA SURADNJA	149
PODRUČJE 12. REKREACIJA, RAZONODA I SPORT	154
PODRUČJE 13. CIVILNO DRUŠTVO.....	162

PODRUČJE 1. OBITELJ I ŽIVOT U ZAJEDNICI

MJERA:

1. Kontinuirano organiziranje aktivnosti radi promicanja obiteljskih vrijednosti i značenja obitelji i obiteljskog odgoja za razvoj djece s teškoćama

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Obilježavati Međunarodni dan obitelji - 15. svibnja.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Obilježavati Međunarodni dan djeteta - 20. studenoga.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Provoditi edukacije, organizirati stručne skupove, predavanja, komunikacijske treninge, radionice za članove obitelji i stručnjake radi promicanja obiteljskih vrijednosti i uspostave psihosocijalne stabilnosti obitelji.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, savjetovanište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji, Gradski ured za zdravstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Centar za socijalnu skrb Zagreb - Podružnica Obiteljski centar, ustanove koje skrbe o osobama s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Obilježen Međunarodni dan obitelji - 15. svibnja. 2. Obilježen Međunarodni dan djeteta - 20. studenoga 3. Broj organiziranih edukacija, predavanja, komunikacijskih treninga i radionica te broj sudionika.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Obilježavati Međunarodni dan obitelji - 15. svibnja.

Međunarodni dan obitelji obilježen je u svim odgojno-obrazovnim ustanovama Grada Zagreba, različitim glazbeno-scenskim nastupima i promocijom literarno-likovnih radova. Organizirane su i stručne radionice na kojima su sudjelovale cijele obitelji, kako bi se stavio naglasak na važnost obitelji kao temeljne društvene jedinice. Udruge osoba s invaliditetom su također prigodno obilježile ovaj datum, posebice one koje su programima usmjerene na podizanje kvalitete života djece s teškoćama u razvoju.

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH organizirala je okrugli stol pod nazivom **“Žene s invaliditetom vidljive, ali...”**, čija je svrha bila prikazati uspješnost žena s invaliditetom u obitelji i lokalnoj zajednici te nastavak kampanje pod nazivom „PREKINIMO ŠUT/nju/ZAUSTAVIMO nasilje“. Stručni djelatnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, aktivno su sudjelovali u raspravi i razmjeni stručnih znanja i iskustava vezanih uz prepreke i isključenost žena s invaliditetom u društvenoj zajednici; zlostavljanja, zanemarivanja, ali i isticanju pozitivnih primjera uspješno ostvarenih poslovnih i privatnih dostignuća.

Centar za socijalnu skrb Zagreb, Podružnica Obiteljski Centar, organizirao je tribinu u prostoru Doma zdravlja Zagreb-zapad, na temu **„Psihologija roditeljstva: što je svakom roditelju važno znati“**.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom aktivno je sudjelovao na okruglom stolu pod nazivom **„Podrška obiteljima kroz razvoj inovativnih usluga“**, koji je organizirala Obiteljska sekcija **Hrvatske udruge socijalnih radnika**. Djelatnici Ureda sudjelovali su u stručnoj raspravi i razmjeni znanja i iskustava u nizu tema iz područja koja obuhvaćaju: razvoj institucionalnih usluga za obitelji u riziku kroz osnivanje Centra za pružanje usluga za djecu; iskustva s provođenjem programa podrške obiteljima, razvoj usluga usmjerenih prema roditeljima i djeci kroz europski javno-politički okvir, razvojem inovativnih rješenja i dr. Okruglim stolom doprinijelo se širenju suradnje unutar struke i razvijanju novih modela podrške obitelji.

Hrvatska udruga socijalnih radnika i Udruga socijalnih radnika Grada Zagreba i Zagrebačke županije, u suradnji s Gradskim uredom za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, organizirala je

tribinu pod nazivom **“Obitelj i rad: u potrazi za humanim životom”**, sa svrhom da profesija socijalnog rada ukaže na specifične potrebe obitelji u suvremenom društvu, u vrijeme krize i promjena, kao i o roditeljstvu zaposlenih roditelja te nužnosti razvoja socijalnih usluga.

Centar za rehabilitaciju Silver (u daljnjem tekstu: Centar Silver), povodom Međunarodnog dana obitelji, organizirao je izložbu likovnih radova korisnika poludnevnog boravka. Također, u tiskanim medijima, objavljuvani su članci o utjecaju terapijskih pasa na obiteljsku dinamiku i provođenje terapije senzorne integracije uz terapijskog psa.

U **Dnevnom centru za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“** (u daljnjem tekstu: „Mali dom-Zagreb“), djelatnici su u svim edukacijsko-rehabilitacijskim skupinama provodili edukacije pod nazivom **„Moja obitelj“**. Roditeljima korisnika ustanove, u obliku grupne podrške održano je interaktivno predavanje na temu **„Obiteljske vrijednosti“**.

2. Obilježavati Međunarodni dan djeteta - 20. studenoga.

Međunarodni dan djeteta i usvajanja Konvencije UN-a o pravima djeteta, obilježen je nizom aktivnosti u Gradu Zagrebu. Djelatnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom stručnom su podrškom sudjelovali u provedbi projekta **“Jačanje kapaciteta stručnjaka koji rade s djecom u alternativnoj skrbi”**, čije aktivnosti provodi SOS Dječje selo Hrvatska u partnerstvu sa SOS - Kinderdorf Internationalom, Vijećem Europe, Eurochild i nacionalnim partnerima u 8 zemalja EU. Svrha projekta je podržati i promicati prava djece i mladih koji žive u alternativnoj skrbi, provedbom sljedećih aktivnosti: izgradnjom kapaciteta stručnjaka za usvajanje pristupa dječjih prava u svakodnevnoj praksi, suradnja s nacionalnim i europskim dionicima te podizanje svijesti o potrebi da se održi trening o pravima djece za stručnjake koji rade u sustavu alternativne skrbi. Završna konferencija projekta održana je 24. studenog, pri čemu su djelatnici Ureda aktivno sudjelovali u sljedećim radionicama: **“Ostvarivanje dječjih prava”**, **„Razmjena iskustava sudionika treninga”** i **“Primjena preporuka u praksi”**.

Djelatnici **Centra Silver**, predstavili su učenicima i nastavnicima nekoliko osnovnih škola grada Zagreba, ulogu pasa pomagača u životima djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom. Prezentaciji je prisustvovalo šezdesetak djece nižih razreda i njihovi nastavnici. Međunarodni dan djeteta, u **„Malom domu-Zagreb“**, prigodno je obilježen dramskim igrokazom korisnika ustanove tematikom o dječjim pravima.

U organizaciji **Centra za socijalnu skrb Zagreb, Podružnica Obiteljski Centar, u prostorijama Doma zdravlja Zagreb-zapad**, održana je tribina pod nazivom **„Doživljaj roditeljstva i izvori podrške“**.

3. Provoditi edukacije, organizirati stručne skupove, predavanja, komunikacijske treninge, radionice za članove obitelji i stručnjake radi promicanja obiteljskih vrijednosti i uspostave psihosocijalne stabilnosti obitelji.

Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom, CeDePe, uz financijsku i stručnu podršku Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, provelo je projekt pod nazivom **„Jačanje kompetencija udruge u pružanju socijalnih usluga“**, koji je obuhvatio usluge informiranja i savjetovanja, organizacije radionica o primjeni asistivne tehnologije, hranjenja i rehabilitacije. Projektom je obuhvaćeno 878 korisnika različite dobi. (Javni poziv, **90.000,00kn**)

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos□ sufinanciranja	Kratki opis događanja
Ostavi trag-budi zalog uključenosti!	Civitas Zagreb	100 izravnih, oko 500 neizravnih	10.000,00 kn	Edukacija djece i mladih osoba s invaliditetom o ostvarivanju kvalitetnih prijateljskih i međubiteljskih odnos.

Ruka podrške - Grupa potpore roditeljima udruge	Udruga roditelja djece s oštećenjem vida i dodatnim teškoćama u razvoju	12 obitelji (cca 50-ak korisnika)	15.000,00 kn	Psiho-edukacijske radionice, obiteljima djece s teškoćama u razvoju radi psihološkog osnaživanja.
Psihološka podrška roditeljima djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom	Udruga roditelja djece s posebnim potrebama	20	10.000,00 kn	Psihološka potpora u obliku grupnih radionica i/ili individualnog rada, radi osnaživanja uloge roditelja.
Škola plivanja	Udruga roditelja djece s posebnim potrebama	20	15.000,00 kn	Poboljšanje cjelokupnog psihofizičkog stanja djece, te edukacija roditelja o poticanju istoga.
PROAKTIViraj se	Centar za edukaciju i savjetovanje Pero	20	10.000,00 kn	Provođenje psihosocijalne podrške i savjetovanja, u području samopouzdanja, mobilnosti, zapošljavanja i proaktivnosti.
Projekt poKRET	Centar za promicanje kvalitetnog života	53	10.000,00 kn	Psihosocijalna podrška učenicima osnovnoškolske dobi s teškoćama u razvoju, koji pohađaju posebne odgojno-obrazovne skupine i posebna razredna odjeljenja.
Oснаživanje roditelja za lakše suočavanje sa svakodnevicom	Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet	15	20.000,00 kn	Obitelji su psihološki osnažene i educirane o ulozi, školovanju i načinu uključivanja terapijskih pasa u rad u obiteljima.
Edukativni vikend za obitelji djece s teškoćama	Udruga roditelja djece s oštećenjem vida i dodatnim teškoćama u razvoju	40	15.000,00 kn	Psihosocijalna potpora u emocionalno stresnoj situaciji i prilagodbi na bolest i stanje djeteta.
Šlamljara spašava životinje	OZANA	40	65.000,00 kn	Unaprjeđenje kvalitete života korisnika i članova obitelji.
Psiho-socijalna podrška za osobe s invaliditetom	Društvo tjelesnih invalida	45 izravno, 450 neizravno	90.000,00 kn	Psiho-socijalna, emocionalna i materijalna potpora, članovima Društva, u svrhu ublažavanja društvene isključenosti.

Centar Silver organizirao je tri radionice za roditelje djece s teškoćama u razvoju kako bi se upoznali s programom dodjele terapijskog psa i njegovog utjecaja na razvoj djeteta i obiteljsku dinamiku. Na radionicama pod nazivom „**Terapijski pas**“, sudjelovali su korisnici terapijskih pasa, a provodila se i razmjena iskustava između roditelja. Programom je obuhvaćeno 30 roditelja djece s teškoćama u razvoju. U suradnji s belgijskom školom za pse pomagače „Hachiko“, Centar je organizirao dvije edukacije stručnih djelatnika. Prva je obuhvaćala temu o **školovanju pasa pomagača za oboljele od epilepsije**, koju je pohađalo 7 djelatnika. Naime, kvaliteta života osoba oboljelih od epilepsije ovisi o dobroj kontroli bolesti koja bitno utječe i na psihosocijalnu stabilnost obitelji, a tzv. „epi psi“ uvelike pridonose poboljšanju istoga. Druga se edukacija odnosila na **školovanje pasa pomagača za osobe s dijabetesom**, koju je održala instruktorka dijabetes pasa iz navedene belgijske škole, na kojoj je prisustvovalo 10 djelatnika. Stručni djelatnici Centra Silver (7), sudjelovali su i na dvije međunarodne konferencije o psima pomagačima, u organizaciji International Guide Dog Federation (IGDF), Assistance Dog International (ADI) i Animal Assisted Intervention International (AAII), na kojima su održali dvije prezentacije u skladu s ICF klasifikacijom, na temu

„Program rehabilitacije uz terapijskog psa“ i „Standardi rehabilitacijske prakse s psima pomagačima“, a osobiti naglasak stavljen je na kvalitetu provedbe terapijskih postupaka u obitelji s psima pomagačima.

Održana je 1. stručna konferencija o pozitivnom utjecaju psa pomagača na život i zdravlje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, međunarodnog karaktera, u organizaciji **Centra Silver i Akademije za razvojnu rehabilitaciju**, pod nazivom „**Psi pomagači u rehabilitaciji djece i odraslih**“ s posebnim naglaskom na pomicanje granica, kako dobnih tako i različitih pristupa u radu s korisnicima i njihovim psima pomagačima. Instruktorice pasa vodiča iz organizacije „Guide Dogs for the Blind USA“, održale su prezentaciju djelatnicima o radu njihove škole, a s osvrtom na rad u obitelji.

U „**Malom domu-Zagreb**“, grupe podrške odvijale su se za roditelje korisnika uključenih u program rane intervencije (njih 20-ak) i za roditelje korisnika uključenih u dnevni program (15). Za svaku skupinu roditelja, grupe su se organizirale jednom mjesečno u trajanju od 2 sata, a provodili su ih psiholozi i socijalni radnici. Ciljevi grupa podrške su: osnaživanje roditelja u svrhu jačanja osobne i obiteljske otpornosti na stres i krizna razdoblja, psihosocijalna podrška, razvijanje socijalnih vještina roditelja, razmjena iskustava roditelja, pružanje različitih informacija.

Edukacija pod nazivom „**Terapijski postupci u aktivnostima hranjenja, jedenja i pijenja kod djece s razvojnim teškoćama**“ održana je u više navrata a pohađalo ju je 16 stručnjaka. U ožujku je održana edukacija pod nazivom „**Sistemi nadomjesne i potpomognute komunikacije u radu s osobama s višestrukim teškoćama**“ koju je završilo 16 polaznika. Edukaciju „**Primjena likovnog medija u rehabilitaciji, terapiji i integraciji**“ završilo je 14 polaznika. Napredni stupanj edukacije „**Procjena i rehabilitacija vida**“ provedena je kroz 5 modula (ukupno 120 h predavanja i radionica praktičnih vještina) te ju je završilo 8 polaznika. Edukaciju „**Pravilno postupanje i pozicioniranje djece s teškoćama u izvođenju pokreta i kretanja**“ završilo je 5 polaznika.

POKAZATELJI PROVEDBE

POKAZATELJI PROVEDBE	1. Obilježen Međunarodni dan obitelji - 15. svibnja.	Navedeno u opisu
	2. Obilježen Međunarodni dan djeteta - 20. studenoga.	Navedeno u opisu
	3. Broj organiziranih edukacija, predavanja, komunikacijskih treninga i radionica te broj sudionika.	46 1485

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

350.000.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 170.000,000 kn dodijeljen je temeljem Javnog natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz područja socijalnog i humanitarnog značenja za unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom iz Proračuna Grada Zagreba za 2016. (u daljnjem tekstu: Natječaj) i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo, a iznos od 180.000,00 kn, dodijeljen je temeljem Javnog poziva za podnošenje prijava za dodjelu jednokratnih i financijskih potpora udrugama za 2016.(u daljnjem tekstu:Javni poziv) i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

2. Osiguravanje osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji što neovisnije planiranje života

PROVEDBENA AKTIVNOST	ROK PROVEDBE
1. Organizirati edukativne seminare za osobe s invaliditetom i njihove obitelji radi osnaživanja osoba s invaliditetom za preuzimanje odgovornosti i što neovisnijeg planiranja života, te osnaživanje svih članova obitelji za ostvarivanje prava na osobni integritet i stjecanje sposobnosti samozagovaranja.	2018. i 2020.

<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Gradski ured za zdravstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Centar za socijalnu skrb Zagreb - Podružnica Obiteljski centar, ustanove koje skrbe o osobama s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	Broj organiziranih seminara i broj sudionika seminara.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Organizirati edukativne seminare za osobe s invaliditetom i njihove obitelji radi osnaživanja osoba s invaliditetom za preuzimanje odgovornosti i što neovisnijeg planiranja života, te osnaživanje svih članova obitelji za ostvarivanje prava na osobni integritet i stjecanje sposobnosti samozagovaranja.

Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „Zamisli“, održala je radionicu i predavanje na temu partnerskih odnosa i bračnih zajednica osoba s invaliditetom. Raspravljalo se o prisutnim predrasudama u društvu, nemogućnosti samostalnog planiranja vremena zbog ovisnosti o pomoći roditelja, problemu komunikacije, nedostatku edukacije na području seksualnosti, te o prostornim barijerama koje ih ograničavaju u kretanju javnim prostorom te im onemogućuju aktivno sudjelovanje u društvu.

Druga interaktivna radionica obuhvaćala je predavanje na temu roditeljstva i obiteljskog života osoba s invaliditetom. Raspravljalo se o prisutnim predrasudama okoline koje se odnose na mišljenja kako se osobe s invaliditetom ne mogu nositi sa zadacima i obvezama koje proizlaze iz roditeljstva jer su i sami ovisni o podršci okoline u svakodnevnim aktivnostima.

Naziv događanja	Nositelj (i □voditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
Radionica na temu partnerskih odnosa i braka osoba s invaliditetom	Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „Zamisli“	7	800,00 kn	Rasprava o predrasudama u društvu, ovisnosti o pomoći drugih, problemu komunikacije.
Radionica na temu roditeljstva i obiteljskog života osoba s invaliditetom	Udruga za promicanje □kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „Zamisli“	13	800,00 kn	Rasprava o predrasudama okoline kako se osobe s invaliditetom ne mogu nositi s obvezama roditeljstva.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pružio je financijsku i stručnu podršku obilježavanju **Svjetskog dana svjesnosti o autizmu** pod nazivom **“Poštovanje, prihvaćanje, inkluzija”**, u organizaciji **Centra za autizam Zagreb**, u suradnji sa **Savezom udruge za autizam Hrvatske**. Program je obuhvaćao niz aktivnosti u kojem su djelatnici Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, pružali stručne smjernice roditeljima **(10.000,00 kn)**.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, pružio je financijsku podršku u održavanju **„XXI. Hrvatskog simpozija osoba s invaliditetom s međunarodnim sudjelovanjem“**, pod nazivom **„Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom – primjena monitoring i standardi kvalitete“** kojeg je organizirala **Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske-SOIH**. Uz izlaganja brojnih stručnjaka održane su i dvije paralelne radionice pod nazivom **“Žene s invaliditetom”** i **“Rana intervencija”**, **(60.000,00 kn)**.

Udruzi **Nagluhih osoba „Videatur“**, pružena je stručna i financijska podrška u provođenju projekta pod nazivom **“Uključivanje u lokalnu zajednicu”** radi jačanja kapaciteta udruge i socijalnih usluga, kako bi se poboljšala kvaliteta rada u Udruzi. Postignuta je veća socijalna uključenost osoba

oštećenog sluha, smanjenje institucionalizacije te uspješnije uključivanje na tržište rada (**10.000,00 kn**).

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
Isti smo	SUNCOKRET-OLJIN	201	10.000,00 kn	Edukacija mladih osoba s invaliditetom i njihovih obitelji o postojećim pravima.
Rad s članovima i njihovim obiteljima	Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom	210	110.000,00 kn	Neposredan rad s korisnicima i članovima njihovih obitelji kroz informiranja i savjetovanja.
Hoćemo i možemo uz poticaj	Udruga za poticanje kvalitetnog razvoja djece i mladeži	50	15.000,00 kn	Osnaživanje i podizanje razine samopouzdanja mladih osoba s intelektualnim teškoćama.
Slušam, dakle vidim!	Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom	7	15.000,00 kn	Rad na samopouzdanju i samozagovaranju korisnika.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih seminara i broj sudionika seminara.	20 538
---------------------------------	---	-----------

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 231.600,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 151.600,000 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 70.000,00 kn putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

3. Pripremanje osoba s invaliditetom za brak, partnerske odnose, roditeljstvo i obiteljski život

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Poticati i omogućiti pristup informacijama o reprodukciji i planiranju obitelji, primjerenim dobi i vrsti invaliditeta organizacijom seminara i tiskanjem informativnog materijala.	2018. i 2020.
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za zdravstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, organizacije koje djeluju na području pripreme za brak, partnerskih odnosa, roditeljstva i obiteljskog života, Centar za socijalnu skrb Zagreb - Podružnica Obiteljski centar, ustanove koje skrbe o osobama s invaliditetom, Povjerenstvo.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih seminara, sudionika seminara i tiskanog informativnog materijala.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Poticati i omogućiti pristup informacijama o reprodukciji i planiranju obitelji, primjerenim dobi i vrsti invaliditeta organizacijom seminara i tiskanjem informativnog materijala.

Zagrebačkom strategijom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2016. do 2020., predviđeno je provođenje ove aktivnosti od 2018.

POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih seminara, sudionika seminara i tiskanog informativnog materijala.	Navedeno u opisu
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		0,00 kn

MJERA:

4. Osiguravanje različitih oblika izvaninstitucijske potpore osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Kontinuirano osiguravati savjetovanišni rad preko savjetovaništa, uključujući savjetovanište Dnevnog centra za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom – Zagreb“.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Inicirati i pratiti sustavnu psihosocijalnu potporu neformalnim njegovateljima osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom savjetovanište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji, Centar za socijalnu skrb Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu - Studijski centar socijalnog rada, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži "Mali dom - Zagreb", udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj korisnika savjetovaništa. 2. Broj organiziranih edukacija, seminara, okruglih stolova i tiskanog informativnog materijala.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Kontinuirano osiguravati savjetovanišni rad preko savjetovaništa, uključujući savjetovanište Dnevnog centra za rehabilitaciju djece i mladeži "Mali dom - Zagreb".

Centar Silver usluge savjetovanja pruža u okviru djelatnosti obuke za korištenje pasa pomagača, kroz program senzorne integracije s terapijskim psom te provedbom redovnih godišnjih kontrola rada korisnika i pasa pomagača. Usluge se pružaju korisnicima i članovima obitelji radi poboljšanja provođenja programa, te ostvarivanja socijalnih prava korisnika. Poseban naglasak je na savjetovanju roditelja djece (naročito rane kronološke dobi) s teškoćama u razvoju, kojima je dodijeljen pas pomagač, radi poticanja cjelokupnog razvoja djeteta. Usluge savjetovanja pod nazivom „**Posudionice asistivne tehnologije**“ provode se u okviru projekta ustanove „Savjetovanište 4P“ – pomoć pri zapošljavanju osoba s invaliditetom.

„**Mali dom–Zagreb**“ nastavio je koordinirati provođenje djelatnosti **Savjetovaništa „Telefončić“**, besplatnog telefonskog i internet savjetovanja za rani razvoj djece predškolske dobi na adresi Ilica 29. Savjetovanište „Telefončić“ jedinstveno je u našoj zemlji jer pružanjem savjetovanja i informiranja putem telefonske linije, stručnjaci iz raznih područja s dugogodišnjim znanjem i iskustvom pružaju značajnu i uvijek dostupnu podršku roditeljima, udomiteljima i skrbnicima najmlađe djece. Kroz svoju djelatnost omogućavaju svakodnevnu dostupnost informacija u nizu područja (o trudnoći, porodu i skrbi za dijete s i bez teškoća, o prehrani, njezi, sigurnosti te motoričkom, emocionalnom, komunikacijskom i socijalnom razvoju djeteta; komunikaciji i ulozi roditelja; informacije o drugim službama/stručnjacima u slučaju specifičnih ili hitnih zdravstvenih potreba najmlađe djece). Rad je organiziran u smjenama, a djelatnost se obavlja svakodnevno (vikendima i praznicima) od 9 do 21h.

Tijekom 2016. godine zaprimljeno je 3305 telefonskih poziva i 225 upita putem elektronske pošte.

Savjetovalište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji (u daljnjem tekstu: Savjetovalište) nastavilo je djelovati na dvije postojeće lokacije, u prostoru Saveza gluhih i nagluhих Grada Zagreba, Kneza Mislava 7, utorkom i četvrtkom od 16,30 do 19 sati i u Sesvetama, Zagrebačka 4a, utorkom (od 17,00 do 19,30h) i srijedom (od 16,00 do 18,30h). Na obje lokacije, usluge individualnog savjetodavnog rada pružaju po dva stručnjaka (dva socijalna radnika, jedan psiholog i jedan defektolog).

Savjetovalište djeluje u suradnji s **Dnevnim centrom „Mali dom-Zagreb“**, čiju djelatnost obavljaju stručnjaci sa dugogodišnjim iskustvom u radu, dodatnim znanjima, koji posjeduju certifikate različitih terapijskih postupaka i tehnika. Prema potrebi, pružaju se i usluge telefonskog savjetovanja i to najčešće, u slučaju postojanja težeg invaliditeta (nepokretnosti). Osnovne metode rada su individualni savjetovališni i savjetodavni terapijski rad s osobama s invaliditetom, članovima obitelji i drugima koji rade u korist osoba s invaliditetom, a pružaju se sljedeće usluge: rana psihosocijalna podrška; edukacija, osnaživanje osoba s invaliditetom i članova obitelji; upoznavanje s propisima i zakonskim rješenjima; upućivanja korisnika u postupak za ostvarivanje određenih prava i povlastica iz različitih sustava (socijalne skrbi, zdravstvenog sustava, mirovinskog, obrazovanja, organizaciji prijevoza u gradu Zagrebu, korištenju i najmu stana od Grada Zagreba, ostvarivanju besplatne pravne pomoći); upoznavanje s mrežom specijaliziranih ustanova koje provode (re)habilitacijske programe; psihološka podrška u suočavanju s dijagnozom i dr.

U veljači je održano predavanje roditeljima i skrbnicima, korisnika programa **Udruge za podršku osobama s intelektualnim teškoćama**, na temu planiranja skrbi za dijete nakon smrti roditelja/skrbnika. Radionici je prisustvovalo 20-ak roditelja i skrbnika. Također, održano je predavanje članovima **Udruge OZANA** na temu planiranja skrbi za djecu s teškoćama u razvoju.

Tijekom 2016. usluge savjetovališta koristilo je oko 320 osoba, a više od polovice koristilo je usluge višekratno.

Za navedenu aktivnost iz Proračuna Grada Zagreba u 2016. utrošeno je 130.344,51 kn.

2. Inicirati i pratiti sustavnu psihosocijalnu potporu neformalnim njegovateljima osoba s invaliditetom.

Savjetovalište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji pruža u okviru savjetovališnog rada, stručnu podršku neformalnim njegovateljima koji skrbe o osobama s invaliditetom. Podrškom socijalnih radnika i psihologa osnažuje se psihosocijalna stabilnost osobe/obitelji, a pruža im se i savjetovanje te informiranje o ostvarivanju prava i povlastica s raznih osnova. Udruga osoba s invaliditetom, u okviru djelovanja i niza aktivnosti pružaju podršku osobama/njegovateljima koji skrbe o osobama s invaliditetom kroz savjetovališni rad, organiziranjem radionica, grupa podrške, prijevoza osoba, provođenjem programa mobilnih timova i dr.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, pružio je stručnu i financijsku podršku **Društvu multiple skleroze Grada Zagreba**, u provedbi projekta pod nazivom „**Multipraktik 2016.**“. Projektom su oboljeli od multiple skleroze usvojili znanja i vještine koje mogu primjenjivati u svrhu poboljšanja psihofizičkog zdravlja, a educirani su i fizikalni terapeuti. Oboljeli od MS – a primili su individualne i grupne tretmane psihološke pomoći te se na taj način smanjio “pritisak” na zdravstveni sustav. Programom je bilo obuhvaćeno više od 500 osoba s invaliditetom izravno te oko 1000 korisnika posredno (Natječaj, **60.000,00 kn**).

Roditelji djece s teškoćama u razvoju, korisnici Centra Silver, imaju mogućnost svakodnevno kontaktirati ustanovu radi primanja podrške, savjetovanja i/ili informiranja koji se odnose na problematiku rješavanja teškoća svakodnevnog funkcioniranja obitelji. Usluga poludnevnog boravka za korisnike s višestrukim teškoćama iznad 21 godine starosti, predstavlja rasterećenje od skrbi neformalnim njegovateljima, te im omogućava ostanak na tržištu rada korištenjem prava na rad s polovicom punog radnog vremena. Tijekom 2016., održana su dva grupna susreta s roditeljima

korisnika poludnevnog boravka prilikom kojih su pružane usluge savjetovanja psihologa i socijalnog radnika Centra.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj korisnika savjetovališta.	Navedeno u opisu
	2. Broj organiziranih edukacija, seminara, okruglih stolova i tiskanog informativnog materijala.	Navedeno u opisu

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 190.344,51 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 60.000, kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

5. Provođenje edukacija, predavanja i radionica u dječjim vrtićima za roditelje/ skrbnike/ udomitelje i odgajatelje za rad s djecom s teškoćama u razvoju

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Organizirati edukacije, predavanja i radionice u predškolskim ustanovama.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Provoditi promidžbene kampanje za senzibiliziranje javnosti za potrebe djece s teškoćama u razvoju.	2018. - 2020.
3. Poticati edukacije i uključivanje volontera za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom.	2018. - 2020.
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Agencija za odgoj i obrazovanje, savjetovalište, Centar za socijalnu skrb Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Studijski centar socijalnog rada, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Volonterski centar Zagreb, vrtići i osnovne škole Grada Zagreba, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih edukacija, predavanja i broj sudionika edukacija, predavanja, komunikacijskih treninga i radionica. 2. Broj kampanja i broj korisnika. 3. Broj volontera uključenih u rad s djecom s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Organizirati edukacije, predavanja i radionice u predškolskim ustanovama.

Centar Silver kontinuirano je provodio edukacije i predavanja djelatnika i djece u predškolskim i drugim odgojno-obrazovnim ustanovama, radi predstavljanja djelatnosti ustanove, osvještavanja važnosti o potrebi djece s teškoćama u razvoju za potpunom i ravnopravnom integracijom, osobito djece korisnika pasa pomagača. Terapeuti senzorne integracije, redovito provode edukaciju na temu „Senzorička integracija uz terapijskog psa“.

Povodom obilježavanja Europskog tjedna mobilnosti, Centar Silver organizirao je dan otvorenih vrata te su ustanovu posjetili odgajatelji i djeca iz nekoliko predškolskih ustanova, kojima su predstavljani psi pomagači te njihova uloga u poticanju cjelokupnog razvoja djeteta s teškoćama.

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
Plavi servis	Udruga Plavi	47	30.000,00 kn	Unaprjeđenje procesa učenja,

	telefon			kreativnosti i komunikacijskih vještina kod stručnjaka za rad s djecom i mladima s teškoćama u razvoju.
Odrastimo zajedno - podrška uključivanju djece s razvojnim teškoćama u redovne vrtiće	Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu - HURID	izravni korisnici 20; neizravni 600	20.000,00 kn	Održane edukacije djelatnika predškolskih ustanova radi uključivanja djece s teškoćama u razvoju u redovne predškolske programe.
Razvojem podrške do unapređenja kvalitete života gluhih i nagluhih u Gradu Zagrebu	Savez gluhih i nagluhih Grada Zagreba	412	140.000,00 kn	Stručna predavanja o gluhoći i načinu komunikacije s gluhim i slušno oštećenim osobama i djecom.

2. Provoditi promidžbene kampanje za senzibiliziranje javnosti za potrebe djece s teškoćama u razvoju.

Centar Silver održao je niz promotivnih kampanja: promotivne štandove na manifestaciji „Gledajmo srcem“, festivalu povijesti „Kliofest“, međunarodnoj vrtnoj izložbi „Floraart“ na Bundeku, i „Interliberu“. Objavljivani su članci u tiskanim medijima pod naslovom „**Psi terapeuti**“, te niz javnih nastupa djelatnika Centra Silver i korisnika pasa pomagača na radio postajama i TV emisijama.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pružio je stručnu i financijsku podršku **Savezu društva multiple skleroze Hrvatske** u provođenju programa pod nazivom „**BonToniraj se za MS**“ radi senzibilizacije i informiranja javnosti o multiploj sklerozi i negativnim aspektima diskriminacije djece i odraslih oboljelih od multiple skleroze. Navedeno je ostvareno kroz Facebook stranicu kampanje i radionice sa učenicima iz OŠ „Trnsko“, pri čemu su se osnovnoškolska djeca informirala o simptomatologiji navedene bolesti, o načinima na koje žive osobe oboljele od MS, te na koji im se način može pružiti pomoć i podržati ih pri uključivanju u svakodnevne aktivnosti životne zajednice. Edukacijom je obuhvaćeno 52 učenika u OŠ „Trnsko“ (Natječaj, **10.000,00 kn**).

3. Poticati edukacije i uključivanje volontera za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom.

U Centru Silver šest volontera provodilo je aktivnosti s korisnicima poludnevnog boravka kroz likovne i glazbene aktivnosti, razgovore s korisnicima, prilagođene sportske aktivnosti i dr. Centar je organizirao niz edukacija, u kojima je sudjelovalo više od 80 volontera, na temu o potrebama osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju, kao i ulogi koju će imati budući pas pomagač. Volonteri Udruge za pomoć, posao i zabavu POZA, doprinijeli su uređenju okoliša ustanove.

„Mali dom-Zagreb“, kontinuirano je surađivao s **Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom**, gdje su kroz kolegij „Volonterski rad“ dolazili studenti/volonteri. Tijekom godine je svaki od dvanaest volontera darovao 20 sati svoga rada. U projektu sa **Studijskim centrom socijalnog rada**, pod nazivom „**Izlasci u zajednicu**“ organiziran je posjet Tržnici Trešnjevka. Korisnici su uz pomoć volontera, sudjelovali na **Festivalu jednakih mogućnosti**. Volonteri su također organizirali izložbu pod nazivom „**Zakaj volim Zagreb**“, u knjižnici Voltino, u prostoru Gradske uprave i mnogim drugim lokacijama.

Udruga „**Konjički klub Appaloosa**“ uz financijsku i stručnu potporu Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom provela je program pod nazivom „**Sloboda na konju**“, kojim su educirali mnoge volontere i stručnjake o programima terapijskog i rekreativnog jahanja, kao oblika (re)habilitacije namijenjene djeci s teškoćama u razvoju. Programom je obuhvaćao 19 korisnika, djece s intelektualnim, motoričkim, komunikacijskim i jezično-govornim poremećajima (Natječaj, **10.000,00kn**).

Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet, uz potporu Grada Zagreba, provela je projekt pod nazivom **“Osnaživanje roditelja za lakše suočavanje sa svakodnevicom”**, u kojem se pružala podrška desetak volontera u čuvanju djece s teškoćama u razvoju, dok su roditelji sudjelovali na radionici o poboljšanju komunikacijskih vještina i povećanju roditeljske kompetentnosti.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pružio je financijsku podršku **Udruzi Krila – terapijsko jahanje**, pri realizaciji programa pod nazivom **“Prijenos pokreta hoda konja”** u okviru kojeg je educirano 957 volontera za pružanje usluga (re)habilitacije za djecu i mlade s cerebralnom i dječjom paralizom, hipoterapije - terapije pomoću konja u radu s djecom i mladima s cerebralnom i dječjom paralizom i niz drugih (re)habilitacijskih aktivnosti (Natječaj, **30.000,00 kn**).

Planinarsko društvo slijepih “Prijatelji planina”, proveli su projekt **“I mi slijepi možemo do vrha”** u kojem je 37 volontera educirano kako pravilno pomoći slijepoj osobi te su im bili i pratnja na planinarskim aktivnostima (Natječaj, **15.000,00 kn**).

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, financijski je podržao projektnu aktivnost **Udruge ZAG – Zaigrani, aktivni, gromoglasni**, naziva **„Tourettov sindrom - radionica radijske i TV reportaže“** za učenike viših razreda osnovne škole koji su prošli teorijski i praktični put od ideje do realizacije radijske i TV reportaže, npr. pisanje sinopsisa, scenoslijeda, terensko snimanje i sl. S polaznicima radionice održani su tematski susreti: „Moj prijatelj/ica je drugačiji/a“, „Hiperaktivnost i ADHD“, „Mediji u službi različitih“ u svrhu poticanja tolerancije prema različitosti - djece s Tourettovim sindromom. U okviru projekta educirano je 10 volontera (Javni poziv, **20.000,00 kn**).

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih edukacija, predavanja od strane Ureda; Broj organiziranih edukacija, predavanja od strane drugih organizacija Broj sudionika edukacija, predavanja, komunikacijskih treninga i radionica organiziranih od strane Ureda Broj sudionika edukacija, predavanja, komunikacijskih treninga i radionica organiziranih od strane drugih organizacija Broj izdanih publikacija od strane Ureda	36 1281
	2. Broj kampanja i broj korisnika.	15 1181
	3. Broj volontera uključenih u rad s djecom s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.	220

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 275.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 255.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 20.000,00 kn, putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

6. Edukacija djelatnika javnih službi radi kvalitetnijeg uključivanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u život zajednice, s ciljem poštivanja njihove samostalnosti i dostojanstva

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Organizirati edukacije o spolnosti osoba s invaliditetom i planiranje roditeljstva.	2018. i 2020.
2. Organizirati edukacije zdravstvenih djelatnika (liječnika primarne zdravstvene zaštite, medicinskih i patronažnih sestara, stomatologa,	2018. i 2020.

ginekologa) o vještinama komunikacije i odgovarajućeg pristupa prema osobama s invaliditetom.	
<p style="text-align: center;"><i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i></p>	<p>Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za zdravstvo, Agencija za odgoj i obrazovanje, savjetovanište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji, Centar za socijalnu skrb Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu - Studijski centar socijalnog rada, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Javna vatrogasna postrojba Grada Zagreba, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Zagrebački holding d.o.o. - Podružnica ZET, Nastavni zavod za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar", domovi zdravlja, Povjerenstvo</p>
<p style="text-align: center;"><i>POKAZATELJI PROVEDBE</i></p>	<p>1. Broj organiziranih edukacija, predavanja i broj sudionika. 2. Broj organiziranih edukacija, predavanja i broj sudionika.</p>
<p>OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.</p>	
<p>1. Organizirati edukacije o spolnosti osoba s invaliditetom i planiranje roditeljstva.</p> <p>Djelatnici gradskog ureda za socijalnu zaštitu aktivno su sudjelovali u projektu “Majčinstvo s invaliditetom”, namijenjenom slijepim/slabovidnim ženama sa oštećenjem sluha te u projektu “Psihosocijalna podrška ženama s invaliditetom u reproduktivnoj dobi”, koji je tijekom 2015. i 2016., provodila udruga Roditelji u akciji - Roda, u partnerstvu s Udrugom slijepih Zagreb i Savezom gluhih i nagluhih Grada Zagreba, uz financijsku podršku Ministarstva zdravlja Republike Hrvatske. Svrha projekta bila je unapređenje reproduktivnog zdravlja žena s invaliditetom budući da su brojne prepreke - arhitektonske, emocionalne i mentalne u svijesti uže i šire zajednice, na putu do majčinstva žena s invaliditetom. Tematika kao što je seksualnost, trudnoća i majčinstvo žena s invaliditetom još uvijek su tabu tema u RH, a podrška koja im je prijeko potrebna, tek se počela razvijati kroz ovaj projekt.</p>	
<p>2. Organizirati edukacije zdravstvenih djelatnika (liječnika primarne zdravstvene zaštite, medicinskih i patronažnih sestara, stomatologa, ginekologa) o vještinama komunikacije i odgovarajućeg pristupa prema osobama s invaliditetom.</p> <p>Predstavnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom aktivno su sudjelovali na dvodnevnoj konferenciji, s predavanjima i radionicama, o asistivnoj tehnologiji i potpomognutoj komunikaciji, pod nazivom „AT-AAC- Asistivna tehnologija i potpomognuta komunikacija“, za terapeute, stručnjake iz područja zdravstva i odgojno-obrazovnog sustava, osobe s invaliditetom i složenim komunikacijskim teškoćama. Alternativna i augmentativna komunikacija (AAC) je naziv za alternativne putove komuniciranja uporabom predmeta, slika, piktograma, simbola, gesta, komunikatora, slova (crni tisak, Brailleovo pismo). AAC namijenjen je odraslima i djeci s različitim vrstama i težinama poremećaja, koji uvjetuju teškoće/poremećaje u verbalnoj komunikaciji djeci s višestrukim teškoćama (oštećenje vida, sluha, motorike), djeci s organski uvjetovanim poremećajima, nedovoljno razvijenim kognitivnim sposobnostima, različitim traumama i sl. Tijekom narednog perioda istražiti će se mogućnost sustavne primjene u Gradu Zagrebu, sukladno prikazanim rješenjima.</p>	

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
Potpomognuta i nadomjesna komunikacija (alternativna i augmentativna komunikacija) za djecu s teškoćama i njihove roditelje	Akademija za razvojnu rehabilitaciju	10 djece i roditelja, 100 studenata i zdravstveni djelatnici	20.000,00 kn	Edukacije zdravstvenih djelatnika o važnosti i načinu primjene alternativne i augmentativne komunikacije (AAC) u radu s djecom s teškoćama u razvoju.

Stručnjaci **Centra Silver**, na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu održavali su predavanja pod nazivom „**Uloga psa pomagača**“ radi osvještavanja i educiranja budućih zdravstvenih djelatnika te profesora, o terapijskoj ulozi psa pomagača, prednostima njegova uključenja u život osoba s invaliditetom, kao i načinima ophođenja pri susretu s korisnikom psa pomagača. Sudionici su imali priliku u neposrednom kontaktu dobiti uvid u pojedine aktivnosti u koje se uspješno uključuje pas pomagač. Predavanjem je educirano 30 (budućih) zdravstvenih djelatnika.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih edukacija, predavanja i broj sudionika.	32
	2. Broj organiziranih edukacija, predavanja i broj sudionika.	230

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 20.000,00 kn

MJERA:

7. Rana socijalna intervencija u obitelji djeteta s teškoćama u razvoju

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Organizirati edukacije, seminare i okrugle stolove za djelatnike iz područja socijalne skrbi i zdravstvene zaštite o ranoj socijalnoj intervenciji.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo socijalne politike i mladih, savjetovanište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji, Gradski ured za zdravstvo, UNICEF-ov ured Hrvatska, Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži "Mali dom - Zagreb", Centar za socijalnu skrb Zagreb, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, ustanove socijalne skrbi i zdravstvene ustanove u Gradu Zagrebu, Povjerenstvo.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih edukacija, seminara i okruglih stolova, broj sudionika edukacija, seminara i okruglih stolova.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Organizirati edukacije, seminare i okrugle stolove za djelatnike iz područja socijalne skrbi i zdravstvene zaštite o ranoj socijalnoj intervenciji.

Djelatnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, aktivno su sudjelovali na međunarodnom simpoziju **Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH**, na temu **“Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom - primjena i monitoring**. Tematika simpozija odnosila se na područje zapošljavanja osoba s invaliditetom, načinu i provedbi i financiranju

programa i projekata udruga, inkluzivnom aspektu te o području rane socijalne intervencije.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, pružio je financijsku podršku u provođenju programa pod nazivom **“Neurofeedback terapije kod djece s teškoćama u razvoju”**, koje je provela udruga Vukovarski leptirići. Radi se o vrlo efikasnoj metodi u jačanju funkcije mozga (CNS-a) i samoregulacije, točnije o medicinskom uređaju, kompjuteriziranoj metodi praćenja i davanja povratne informacije (feedback) o električnoj aktivnosti mozga (EEG-a). Programom je obuhvaćeno 36-ero djece s teškoćama u razvoju, a postignut je individualan napredak kod svakog djeteta u nizu područja: jezika i govora, komunikacije, pažnje i koncentracije, fine i grube motorike, učenja, hranjenja i spavanja, samostalnosti; smanjenju stereotipija, spazma, eholalija, epi napada, senzoričkih teškoća; postignute su brže reakcije, kontrola sfinktera, svjesnosti, razvijenosti igre i dr. Programom su educirani i roditelji o području rane intervencije i preveniranju razvojnih teškoća kao i poboljšanju cjelokupnog psihomotoričkog razvoja djeteta (**60.000,00 kn**).

Djelatnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom aktivno su sudjelovali na drugom predavanju u okviru ciklusa pod nazivom „Članovi za članove“, u organizaciji **Hrvatske udruge za ranu intervenciju u djetinjstvu**, na temu **„Salutogeni pristup ranoj intervenciji u nedonoščadi“**. Predavanjem se temeljem primjera iz prakse, objasnio koncept salutogeneze (zdravstvena neonatalna intenzivna skrb kod nedonoščadi, a temelji se na principima uključenosti roditelja u djetetovu skrb) u ranoj intervenciji kod nedonoščadi.

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
Rana intervencija kao preduvjet integracije djece s poremećajima iz autističnog spektra u život zajednice	Udruga za autizam-Zagreb	45	10.000,00 kn	Program rane intervencije u svrhu razvoja komunikacijskih i adaptivnih vještina koje će biti osnova za integraciju djece s autizmom u redovite predškolske ustanove.
Rano otkrivanje i prevencija nastanka teškoća u razvoju dojenčadi i djece rane dobi	Udruga za rehabilitaciju djece s teškoćama u razvoju i cjelokupnu podršku njihovim obiteljima iLAB	40 djece, 70 obitelji te stručnjaci	10.000,00 kn	Radionice, edukacije i savjetovanja za stručnjake iz područja relevantnih za razvoj dojenčadi i djece, te roditelje djece s neurološkim oštećenjima.
Izvori znanja - prilagodba djeci sa sindromom Down	Udruga za sindrom Down	136	30.000,00 kn	Individualne i grupne edukacijsko-rehabilitacijske i logopedске terapije za korisnike.

Pod pokroviteljstvom Grada Zagreba, **Centar Silver** je u suradnji s **Akademijom za razvojnu rehabilitaciju**, organizirao **1. stručnu konferenciju o pozitivnom utjecaju pasa pomagača na život i zdravlje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom** pod nazivom **„Psi pomagači u rehabilitaciji djece i odraslih“**, na kojoj su izlagali priznati stručnjaci iz Hrvatske i inozemstva. Sudionici su bili upoznati s najnovijim znanstvenim spoznajama i pozitivnim učincima pasa pomagača na procese (re)habilitacije djece i odraslih te njihovu nezamjenjivu ulogu u radu s djecom s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom. Konferencija je bila namijenjena svim stručnjacima koji su uključeni u rad s djecom s teškoćama u razvoju, koji su ujedno imali priliku posjeti Centar Silver. U okviru predavanja i prezentacija sudjelovalo je 145 sudionika (**116.654,00 kn**).

Šestero stručnih djelatnika Centra Silver pohađalo je edukaciju pod nazivom **„Dojenče i senzomotorički razvoj“**, u organizaciji Akademije za razvojnu rehabilitaciju na kojoj se provodila edukacija o senzomotoričkom razvoju dojenčadi, ranom prepoznavanju odstupanja i oblicima intervencije. Jedna je djelatnica Centra, sudjelovala u dva završna ciklusa edukacije iz područja

Senzorne integracije prema Ayres terapiji (Sensory-integrative Ayres therapy - SIAT®), u organizaciji Akademije za razvojnu rehabilitaciju, pod stručnim vodstvom instruktore za navedeno područje i stekla kompetencije senzornog pedagoga.

Dvoje djelatnika završilo je Tečaj University of Southern California (USC) i Western Psychological Services® (WPS) Ayres senzorne integracije, u organizaciji Hrvatske udruge radnih terapeuta (HURT).

Stručnjaci Centra Silver sa svojim su radovima sudjelovali u mnogim stručnim i znanstvenim skupovima u organizaciji Edukacijsko rehabilitacijskog fakulteta (npr. „**Osjetljivi periodi za razvoj vidnih funkcija**“, o razvoju i procjeni vida).

Stručni skup pod nazivom „**O važnosti Rane intervencije u ranom djetinjstvu**“, organizirao je „**Mali dom–Zagreb**“ kojem je prisustvovalo preko 70 stručnjaka, odgajatelja, psihologa, logopeda, socijalnih radnika i dr.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih edukacija, seminara i okruglih stolova, broj sudionika edukacija, seminara i okruglih stolova.	62 500
---------------------------------	---	-----------

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

226.654,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 50.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

PODRUČJE 2. ODGOJ I OBRAZOVANJE

MJERA:

1. Informiranje i upoznavanje odgojno-obrazovnih ustanova Grada Zagreba s programskim djelovanjem udruga i ustanova koje se bave s djecom s teškoćama u razvoju i mladima s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Održavati stručne tribine i ciljane susrete.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Obilježavati datume važne za osobe s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Povjerenstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj održanih edukacija i susreta, broj sudionika. 2. Broj održanih skupova.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Održavati stručne tribine i ciljane susrete.

U 2016. Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport sudjelovao je kao nositelj ili partner u nizu međunarodnih projekata gradskih dječjih vrtića, a koji su bili namijenjeni stručnom osoblju vrtića, s obzirom na sustavan porast integrirane djece s teškoćama u razvoju u vrtićima Grada Zagreba.

Važno je istaknuti da djeca s teškoćama u razvoju koja su uključena u predškolski program vrtića redoviti sudionici niza aktivnosti i manifestacija koje organiziraju udruge osoba s invaliditetom i nadležni gradski uredi, npr. prezentacija sportsko-rekreativnih aktivnosti osoba s invaliditetom-Sport za sve, obilježavanje Europskog tjedna mobilnosti, obilježavanje Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i drugo.

Tijekom 2016. Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport u **suradnji s Pučkim otvorenim učilištem** organizirao je edukaciju pomoćnika. Edukacije su održane u listopadu 2016.

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet također provodi edukacije učitelja i profesora osnovnih i srednjih škola za stjecanje kompetencija za rad u inkluzivnom razredu.

Specifične usluge za djecu, odrasle i učitelje dostupne su u posebnim ustanovama za osobe s invaliditetom i u udrugama osoba s invaliditetom. Primjerice, Centar za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek“ organizira učenje Brailleovog pisma za učitelje i učenike.

Grad Zagreb je već treću godinu zaredom nositelj EU projekta usmjerenog povećanju socijalne uključenosti i inkluzije učenika s teškoćama u razvoju u osnovnim i srednjim školama Grada Zagreba.

Projekt pod nazivom „Pomoćnici u nastavi / stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju, faza II“ provodi se tijekom školske godine 2016./2017. u 32. škole Grada Zagreba. U projekt je uključeno 200 djece i 150 pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika. Ukupna vrijednost projekta je 7.057.906,90 kuna, od čega je 5.000.000,00 kuna osigurano iz Europskog socijalnog fonda.

U cilju što kvalitetnijeg uključivanja pomoćnika i stručnih komunikacijskih posrednika u rad s djecom, održan je okrugli stol o uspješnosti evaluacije navedenog Projekta, u sklopu kojeg je predstavljen priručnik pod nazivom „Vodič o radu pomoćnika u nastavi/komunikacijskih

posrednika“. Za izradu priručnika utrošeno je 7.875,00 kuna. Također, u okviru Projekta, krajem mjeseca listopada 2016. godine, održana je edukacija pomoćnika u nastavi.

Za učenike uključene u projekt osmišljene su razne nove aktivnosti, poput izrade plakata koji će kroz odabir biti uključeni na roll-up banner projekta i sudjelovanja u pripremi za scenski nastup na Festivalu jednakih mogućnosti. Na kraju projekta provest će se objedinjene aktivnosti prezentacije dječjih radova i okruglog stola evaluacije projekta.

2. Obilježavati datume važne za osobe s invaliditetom.

U 2016. godini brojne udruge osoba s invaliditetom uključile su se u obilježavanje važnih datuma za osobe s invaliditetom:

- Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH, obilježila 45 godina osnivanja SOIH-a i 10 godina od usvajanja Konvencije o pravima osoba s invaliditetom
- Društvo oboljelih od bulozne epidermolize – Debra, međunarodni kongres i 20 godina rada udruge
- Hrvatski savez slijepih obilježio 70 godina postojanja
- Planinarsko društvo slijepih „Prijatelji planina“ obilježilo 40 godina postojanja i rada
- Centar za rehabilitaciju SILVER, organizirao konferenciju „Psi pomagači u rehabilitaciji djece i odraslih“
- 1. travnja 2016. obilježen Svjetski dan svjesnosti o autizmu i mnoge druge.

Prigodno obilježavanje važnih datuma za osobe s invaliditetom u 2016. opisano je u području 7. Pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja i području 8. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj održanih edukacija i susreta, broj sudionika.	2 edukacije, 200 sudionika
	2. Broj održanih skupova.	Nije mjerljivo.

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

7.875,00 kn

MJERA:

2. Praćenje potreba i postupno povećavanje stručnih suradnika u predškolskim ustanovama Grada Zagreba

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Održavati dostignutu ekipiranost stručnih timova te razinu ekipiranosti trećim odgojiteljem u skupinama ili prevoditeljima u vrtiću u kojima su integrirana djeca s teškoćama u razvoju.	2016.-2020., kontinuirano
2. Pratiti potrebe i postupno povećavati broj stručnih suradnika u predškolskim ustanovama.	2016.-2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport Povjerenstvo, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj novozaposlenih stručnih suradnika u predškolskim ustanovama. 2. Broj novozaposlenih stručnih suradnika u predškolskim ustanovama.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Održavati dostignutu ekipiranost stručnih timova te razinu ekipiranosti trećim odgojiteljem u skupinama ili prevoditeljima u vrtiću u kojima su integrirana djeca s teškoćama u razvoju.

Tijekom 2016. održan je postojeći standard u ekipiranosti stručnih suradnika, odnosno timovima prema potrebama pojedinih dječjih vrtića, a time je povećan obim rada stručnih suradnika na realizaciji individualiziranih programa za svako dijete s teškoćama u razvoju.

Svi dječji vrtići Grada Zagreba (**60 gradskih vrtića**), bez obzira na veličinu, imaju kompletirane multidisciplinarnе timove i zdravstvenu voditeljicu. Tijekom 2016. postojanjem multidisciplinarnog tima u vrtiću ostvaren je strateški cilj da se svakom djetetu omogući dostupnost stručnjaka različitih profila koji podržavaju osobni razvoj djeteta i omogućavaju dodatni terapijski tretman u vrijeme boravka u dječjem vrtiću.

Također, u protekloj godini otvoreno je osam novih odgojnih skupina (ukupno: oko 300 skupina), s obzirom da se iz godine u godinu povećava broj djece s teškoćama u razvoju integrirane u redovne programe.

U novijim vrtićima rad s djecom s teškoćama u razvoju provodi zaposlen tim stručnjaka kao što su: pedagog, psiholog, logoped, zdravstveni voditelj i kineziolog, ali se sve češće uključuju i kineziolozi s programom hidro-terapije (prvi vrtić s bazenom Ententini).

U 2016. nadležni Ured pozitivno je riješio 91% zamolbi roditelja djece s teškoćama u razvoju za prijem djece u vrtić. Također, u realizaciju individualnih programa za djecu s teškoćama uvode se dodatni stručnjaci kao što su ambijentalni pedagog, socijalni pedagog te korištenje vanjskih stručnjaka osobito u području prevencije poremećaja u ponašanju. Nadalje, osigurani su dodatni djelatnici koji se uključuju u rad s djecom s teškoćama u razvoju kao što su **treći odgajatelj (280)** te pripravnici i volonteri.

2. Pratiti potrebe i postupno povećavati broj stručnih suradnika u predškolskim ustanovama.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama kontinuirano prati stanje potreba te u skladu sa svojom nadležnošću, temeljem broja upisane djece i učenika tj. broja novih odjeljenja/razrednih odjela, kao i potrebe provedbe individualnih programa povećava broj stručnjaka. Ujedno organizira i kontinuirano provodi edukacije radi jačanja kompetencija postojećih stručnjaka.

U vrtiću postoji obavezni program stručnog usavršavanja koji provodi stručno-razvojna služba svakoga vrtića. Program se provodi prema izvedbenom planu i programu stručnog usavršavanja u području rada s djecom s teškoćama u razvoju, timski ili pojedinačno. Prema potrebi u program se uključuju i vanjski suradnici.

Edukacija djelatnika u osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima u nadležnosti je Ministarstva znanosti i obrazovanja, Agencije za odgoj i obrazovanje i Agencije za strukovno obrazovanje.

POKAZATELJI PROVEDBE

POKAZATELJI PROVEDBE	1. Broj novozaposlenih stručnih suradnika u predškolskim ustanovama.	-
	2. Broj novozaposlenih stručnih suradnika u predškolskim ustanovama.	-

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

00,00 kn

MJERA:

3. Osiguravanje dodatne specijalne i didaktičke opreme i posebnih didaktičkih sredstava za sve odgojno-obrazovne ustanove Grada Zagreba za potrebe djece s teškoćama u razvoju te informatičke opreme i elemenata informatičke potpore za gluho, slijepu i gluhoslijepu djecu i mlade sukladno članku 13. *Pravilnika o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju*

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Pratiti potrebe i osiguravati didaktičku opremu i didaktička sredstva za odgojno-obrazovne ustanove Grada Zagreba prema individualnim potrebama djece s teškoćama u razvoju.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Pratiti potrebe i osiguravati informatičku opremu i elemente informatičke potpore za gluho, slijepu i gluhoslijepu djecu i mlade.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Povjerenstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj nabavljene specijalne i didaktičke opreme i broj opremljenih odgojno-obrazovnih ustanova. 2. Količina nabavljene opreme i postignuta razina informatičke potpore.
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
1. Pratiti potrebe i osiguravati didaktičku opremu i didaktička sredstva za odgojno-obrazovne ustanove Grada Zagreba prema individualnim potrebama djece s teškoćama u razvoju.	
<p>U 2016. financirana je sljedeća oprema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kupnja rekvizita za program kineziterapije (Srednja škola – Centar za odgoj i obrazovanje Zagreb u Zagorskoj) - kupnja stolnog računala i printera za razredni odjel (OŠ A. Mihanovića) - kupnja TOBII komunikatora (OŠ Luka). <p>Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom osigurao je financijsku potporu Dnevnom centru za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“ za nabavu didaktičkih materijala i materijala za orofacijalnu stimulaciju i terapijsko hranjenje (37.000,00 kn).</p>	
2. Pratiti potrebe i osiguravati informatičku opremu i elemente informatičke potpore za gluho, slijepu i gluhoslijepu djecu i mlade.	
<ul style="list-style-type: none"> - prijenosno računalo za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ A. Mihanovića) - monitor za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ A. Mihanovića) - tablet za učenicu s teškoćama u razvoju (OŠ A. Mihanovića) - tablet za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ dr. Ivana Merza) - prijenosno računalo za 2 učenika s teškoćama u razvoju (OŠ D. Kušlana) - 5 tableta za razredni odjel (I. OŠ Dugave) - prijenosno računalo (IV. Gimnazija) - prijenosno računalo za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ M. J. Zagorke) - prijenosno računalo (OŠ Savski Gaj) - 2 računala za 2 učenika s teškoćama u razvoju (OŠ S.S. Kranjčevića) - prijenosno računalo za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ I. Cankara) - čitač PDF formata (AnReader) za učenike s teškoćama u razvoju (Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti). 	

POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj nabavljene specijalne i didaktičke opreme i broj opremljenih odgojno-obrazovnih ustanova. <i>Broj korisnika (novih i postojećih) pomagala tijekom godine.</i>	sustavno se nabavlja specijalna i didaktička oprema
	2. Količina nabavljene opreme i postignuta razina informatičke potpore. <i>Broj korisnika (novih i postojećih) pomagala tijekom godine. Broj opremljenih odgojno-obrazovnih ustanova. Broj nabavljene specijalne i didaktičke opreme.</i>	ovisno o financijskim mogućnostima realizira se nabava i opremanje informatičke podrške
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		110.439,71 kn

MJERA:

4. Proširivanje mreža vrtića i osnovnih škola Grada Zagreba prema potrebi za potporom u ranom razvoju i školovanju djece s teškoćama sukladno članku 14. Pravilnika o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Povećati broj osnovnih škola - punktova (s prostornim i kadrovskim kapacitetima) za školovanje djece s teškoćama u razvoju.		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Povećan broj punktova u osnovnim školama predviđenim za školovanje djece s teškoćama u razvoju.	

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Povećati broj osnovnih škola - punktova (s prostornim i kadrovskim kapacitetima) za školovanje djece s teškoćama u razvoju.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport u postupku je izrade novog prijedloga mreže dječjih vrtića na području Grada Zagreba s ciljem optimalizacije i ujednačavanja prostornih i kadrovskih kapaciteta u skladu sa zakonskim odredbama. Unutar mreže dječjih vrtića Grada Zagreba diferencirat će se njihovo ravnomjernije raspoređivanje po cijelom gradu, kako bi predškolske ustanove mogle kvalitetnije zadovoljavati potrebe djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja.

Vlada RH donijela je Odluku o donošenju mreže osnovnih i srednjih škola, učeničkih domova i programa obrazovanja (Narodne novine 70/11). Odlukom se utvrđuju školske ustanove koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja, sa svim njihovim objektima u kojima se provodi odgoj i obrazovanje, te programi obrazovanja koje školske ustanove ostvaruju, uključujući i posebne programe za učenike s teškoćama. Mrežu osnovnih škola za svoje područje, sukladno članku 10. stavku 1. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, predlažu osnivači.

Gradska skupština Grada Zagreba, na 48. sjednici, 20. prosinca, 2016., utvrdila je prijedlog mreža (punktova) osnovnih i srednjih za područje Grada Zagreba.

Trenutno je u Gradu Zagrebu utvrđeno **sedam novih punktova** sukladno odredbama novog Pravilnika o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (NN 24/15) a to su: **OŠ Iver, OŠ I. Gundulića, OŠ A. Harambašića, OŠ S. S. Kranjčevića, OŠ Kajzerica, OŠ Žuti brijeg i OŠ Petra Zrinskog.**

U izvještajnom razdoblju Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta izdalo je suglasnost OŠ Ivana Mažuranića za ustroj razrednog odjela posebnog programa sukladno članku 5. i 6. Pravilnika o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (NN 24/15).
Time se povećao broj punktova za školovanje djece s teškoćama u razvoju u Gradu Zagrebu.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Povećan broj punktova u osnovnim školama predviđenim za školovanje djece s teškoćama u razvoju.	Ukupan broj: 20
---------------------------------	--	--------------------

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 0,00 kn

Napomena: Sukladno utvrđenom prijedlogu mreže osnovnih škola na području Grada Zagreba sredstva će se planirati godišnje u proračunu Grada Zagreba.

MJERA:

5. Prikupljanje i ažuriranje brojčanih podataka o djeci i mladima s teškoćama u razvoju uključenih u vrtiće, redovne osnovne i srednje škole Grada Zagreba te fakultete u okviru u Gradu Zagrebu

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Prikupljati i ažurirati godišnje podatke o djeci i mladima s teškoćama u razvoju uključenim u vrtiće, redovne osnovne i srednje škole Grada Zagreba.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Prikupljati i ažurirati godišnje podatke o studentima s invaliditetom upisanim na studije u Gradu Zagrebu.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Obraditi podatke.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Razmjenjivati podatke s udrugama.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Sveučilište u Zagrebu - Ured za studente s invaliditetom, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Obradeni i dobiveni skupni brojčani podatci. 2. Obradeni i dobiveni skupni brojčani podatci. 3. Obradeni i dobiveni skupni brojčani podatci. 4. Obradeni i dobiveni skupni brojčani podatci.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Prikupljati i ažurirati godišnje podatke o djeci i mladima s teškoćama u razvoju uključenim u vrtiće, redovne osnovne i srednje škole Grada Zagreba.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport na početku školske godine prikuplja i ažurira podatke o djeci i mladima s teškoćama u razvoju uključenih u vrtiće, redovne osnovne i srednje škole Grada Zagreba. Sukladno prikupljenim podacima Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport, ukupan broj djece uključene u programe dječjih vrtića i osnovnih škola:

VRTIĆI/ŠKOLE	Stanje na kraju 2016. godine (broj)
Ukupno djece u programima dječjih vrtića	33 349
Djeca s teškoćama u razvoju u vrtićima	9 000
Djeca u skupini s posebnim razvojnim i edukacijskim	1 000

potrebama te izražajnim zdravstvenim teškoćama u vrtićima	
Ukupno učenici u osnovnim školama Grada Zagreba	59 940
Razredni odjeli u osnovnim školama Grad Zagreba	2792
Učenici koji se školuju po rješenjima o školovanju učenika s teškoćama u razvoju (od 1 do 8. Razreda)	3724 (6,21%)

2. Prikupljati i ažurirati godišnje podatke o studentima s invaliditetom upisanim na studije u Gradu Zagrebu.

Na Sveučilištu u Zagrebu, na kojem studira više od 75.000 studenata, službeno je evidentirano oko 200 studenata s invaliditetom. Poznato je da je taj broj ipak veći jer vrsta ili težina invaliditeta nije takva da mogu ostvariti neke direktne beneficije (poput izravnog upisa, prava na stipendiju i sl.), ali su na temelju svog statusa ishodili neke druge prilagodbe nastavnog procesa i polaganja ispita, koji se ne evidentiraju u samom sustavu. Ova skupina je puno veća od studenata koji su evidentirani u sustavu i uključuje studente s teškoćama učenja, psihičkim teškoćama, te raznim drugim kroničnim stanjima zbog kojih otežano prate nastavu.

Sveučilište u Zagrebu osnovalo je Ured za studente s invaliditetom kao referentni centar za cjelovitu podršku ovim studentima. Grad Zagreb u suradnji s istim Uredom uključuje studente s invaliditetom i iz drugih područja RH, u postojeći sustav usluga i pomoći za osobe s invaliditetom.

3. Obraditi podatke.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom sudjelovao je tijekom 2016. u radu Konferenciji mladih u sklopu projekta „**Podrška studentima s invaliditetom**“ Udruge za **promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „Zamisli**“, a kojeg Udruga provodi u partnerstvu s Pravobraniteljicom za osobe s invaliditetom.

Projekt je financiran sredstvima programa Europske unije Erasmus+, a cilj mu je razvoj strukturiranog dijaloga i aktivne suradnje između mladih s invaliditetom i predstavnika institucija relevantnih u području visokog obrazovanja s namjerom poticanja aktivnog sudjelovanja mladih s invaliditetom u društvu te razvijanje sustava podrške studentima s invaliditetom.

4. Razmjenjivati podatke s udrugama.

Aktivnost nije realizirana u 2016.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Obradeni i dobiveni skupni broječni podatci.	Navedeno u opisu
	2. Obradeni i dobiveni skupni broječni podatci.	Navedeno u opisu
	3. Obradeni i dobiveni skupni broječni podatci.	-
	4. Obradeni i dobiveni skupni broječni podatci.	-

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

0,00 kn

MJERA:

6. Osiguravanje infrastrukturne potpore učenicima s teškoćama u razvoju i studentima s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Uključivati pomoćnika i obrazovne prevoditelje (prevoditelje u vrtiću i prevoditelje u nastavi) kao potporu odgojno-obrazovnom radu i integraciji djece i mladih s teškoćama u razvoju u odgojno-obrazovnim ustanovama Grada Zagreba.	2016. - 2020., kontinuirano

2. Dodjela stipendija učenicima i studentima s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Pružati stručnu i financijsku potporu organizaciji tečajeva znakovnog jezika i Brailleova pisma te ostalih specifičnih oblika komunikacije kojima se koriste osobe s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Povjerenstvo za dodjelu Stipendije Grada Zagreba za učenike i studente s invaliditetom, Povjerenstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist učenika i studenata s invaliditetom te obrazovne ustanove i visokoobrazovne institucije u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, Agencijom za odgoj i obrazovanje i drugima
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj financiranih pomoćnika i obrazovnih prevoditelja (prevoditelja u vrtićima i prevoditelja u nastavi) te broj djece kojima je odobren pomoćnik, odnosno prevoditelj. 2. Provedeni natječaji te broj dodijeljenih stipendija. 3. Broj održanih tečajeva, broj polaznika te pružena stručna i financijska pomoć.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Uključivati pomoćnika i obrazovne prevoditelje (prevoditelje u vrtiću i prevoditelje u nastavi) kao potporu odgojno-obrazovnom radu i integraciji djece i mladih s teškoćama u razvoju u odgojno-obrazovnim ustanovama Grada Zagreba.

U Gradu Zagrebu od 2007. godine odobravaju se zahtjevi škola za uključivanje pomoćnika u nastavi sukladno kriterijima uključivanja i financiranja pomoćnika koji se svake godine objavljuju u programu javnih potreba u osnovnom odgoju i obrazovanju i u programu javnih potreba u srednjem odgoju i obrazovanju Grada Zagreba, a posljednje tri godine Grad Zagreb uključen je u provedbu Projekta koji se financira putem ESF- a.

U 2016. Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport uključivao je pomoćnike u nastavi prema propisanim kriterijima u Programu javnih potreba u osnovnom odgoju i obrazovanju Grada Zagreba za 2016. (Službeni glasnik Grada Zagreba 27/15). Prilikom uključivanja pomoćnika, škole su dužne voditi brigu i o osamostaljivanju učenika, odnosno pomoći na način da se učenici s teškoćama u razvoju nauče živjeti što samostalnije sa svojom teškoćom i da se ne razvija ovisnost o drugoj osobi. Kada je to moguće, uključuje se jedan pomoćnik na dvoje ili više učenika, jer je cilj pružiti učenicima samo onu pomoć koja im je potrebna. Osiguravanjem pomoćnika u nastavi izjednačavaju se mogućnosti i pristup obrazovanju djece s teškoćama u razvoju. Postignuto je uključivanje sve većeg broja djece u obrazovne ustanove. Također je vidljivo da ta djeca postižu bolje rezultate u obrazovnom i socijalnom kontekstu te bolji osobni rast i razvoj, što kasnije utječe na njihovu sliku o samome sebi, izgradnju samopouzdanja i samopoštovanja i bolju integraciju u društvenu zajednicu.

	Doprinos tijekom 2016. godine (Broj)	Stanje na kraju 2016. godine (Broj)
Broj financiranih pomoćnika, obrazovnih prevoditelja i trećih odgajatelja u vrtićima.	34	252 treća odgajatelja
Broj djece u vrtićima kojima je odobren pomoćnik, prevoditelj odnosno treći odgajatelj.	278	280
Broj vrtića u kojima je odobren pomoćnik, prevoditelj, odnosno treći odgajatelj.	3	60
Broj financiranih pomoćnika i stručnih komunikacijskih posrednika u osnovnim školama.	383 (142 projekt)	383 (142 projekt)
Broj djece u osnovnim školama kojima je odobren pomoćnik, odnosno stručni komunikacijski posrednik.	522 (190 projekt)	525 (190 projekt)

Broj osnovnih škola u kojima je odobren pomoćnik, odnosno stručni komunikacijski posrednik.	107 (28 projekt)	107 (28 projekt)
Broj financiranih pomoćnika i stručnih komunikacijskih posrednika u srednjim školama.	27 (10 projekt)	27 (9 projekt)
Broj djece u srednjim školama kojima je odobren pomoćnik, odnosno stručni komunikacijski posrednik.	29 (10 projekt)	29 (9 projekt)
Broj srednjih škola u kojima je odobren pomoćnik, odnosno stručni komunikacijski posrednik.	17 (4 projekt)	17 (4 projekt)

Napomena:

Broj pomoćnika tijekom školske godine se mijenja sukladno iskazanim potrebama škola.

Ukupna vrijednost Projekta je 7.057.906,90 kn od čega je 5.000.000,00 bespovratnih sredstava iz Europskog socijalnog fonda, a **Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport sufinancirao je Projekt s 2.057.906,90 kuna.**

Uz navedeno, uzevši u obzir povećane potrebe i specifičnosti djece s težim motoričkim smetnjama, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom osigurao je dodatna sredstva za rad dvoje osobnih asistenata u **Dječjem vrtiću Potočnica** za pedagošku 2015./2016. (**50.000,00 kn**).

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom također je financijski podržao **Hrvatski savez gluhoslijepih osoba Dodir** u svrhu provođenja aktivnosti uvođenja prevoditelja znakovnog jezika u DV **Mali princ**. Naime, kroz asistenciju kompetentne osobe omogućila se potpuna djetetova integracija gluhoslijepog djeteta u vrtić Mali princ. (**preko 70.000,00 kn**).

2. Dodjela stipendija učenicima i studentima s invaliditetom.

Od školske/akademske godine 2007./2008., Grad Zagreb dodjeljuje stipendije učenicima i studentima s invaliditetom.

Stipendije se dodjeljuju temeljem Odluke o Stipendiji Grada Zagreba za učenike i studente s invaliditetom (Službeni glasnik Grada Zagreba 16/07, 17/09, 17/10, 14/12, 22/15, 3/16 i 17/6 u daljnjem tekstu: Odluka). Odlukom su propisani opći uvjeti, postupak i kriteriji za dodjelu Stipendije te prava i obveze korisnika Stipendije. Temeljem Odluke, Natječaj za dodjelu stipendija raspisuje gradonačelnik Grada Zagreba, a objavljuje se u dnevnom tisku i na web stranici Grada.

Stipendija se dodjeljuje za 12 mjeseci, a nastavlja se koristiti tijekom cijelog perioda obrazovanja ako se ispunjavaju uvjeti propisani Odlukom. Iznos **Stipendije utvrđuje se u visini 35% za učenike i 50% za studente** prosječne neto plaće u Gradu Zagrebu za razdoblje od I. do VIII. mjeseca godine u kojoj se natječaj za Stipendiju raspisuje. Natječajem za dodjelu Stipendija za školsku/akademsku godinu 2015./2016., dodijeljeno je 25 novih stipendija (13 za učenike i 12 za studente), tako da **sveukupni broj stipendista iznosi 57 (26 učenika i 31 student)**.

Za navedene aktivnosti u Proračunu Grada Zagreba u 2016. na poziciji Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom bilo je osigurano je 2.308.000,00 kn.

3. Pružati stručnu i financijsku potporu organizaciji tečajeva znakovnog jezika i Brailleova pisma te ostalih specifičnih oblika komunikacije kojima se koriste osobe s invaliditetom.

Tečajeve hrvatskog znakovnog jezika provodili su Savez gluhih i nagluhih Grada Zagreba, Hrvatski savez gluhoslijepih osoba Dodir te udruga "Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura gluhih- Dlan".

Također, Grad Zagreb u 2016. financijski je podržao Hrvatsko društvo tumača i prevoditelja znakovnog jezika gluhih u provođenju aktivnosti projekta pod nazivom **Edukacija i uvođenje inovativnih pristupa do bolje podrške osobama oštećena sluha i osobama s autizmom (20.000,00 kn)**. U okviru projekta provedene su **radionice za 25 stručnjaka** edukacijsko-rehabilitacijskog profila u osnovnoj školi „Nad lipom“.

- Edukacije u okviru projekta:
- Specijalističko obrazovanje stručnih komunikacijskih posrednika**
- **Osposobljavanje za nove komunikacijske posrednike**
 - **Položaj komunikacijskih posrednika na tržištu rada.**
- Projektne rezultati:
- povećana standardizacija Hrvatskog znakovnog jezika
 - 10 komunikacijskih posrednika završilo specijalistički tečaj za Hrvatski znakovni jezik
 - 10 komunikacijskih posrednika usvojilo vještine i etički kodeks potreban za kvalitetno obavljanje posla komunikacijskog posrednika
 - 25 stručnjaka edukacijsko-rehabilitacijskog profila u osnovnoj školi „Nad lipom“ koja radi s osobama s poremećajima iz autističnog spektra započelo edukaciju za korištenje znakovnog jezika.
 - 20 osoba započelo edukaciju za komunikacijskog posrednika.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj financiranih pomoćnika i obrazovnih prevoditelja (prevoditelja u vrtićima i prevoditelja u nastavi) te broj djece kojima je odobren pomoćnik, odnosno prevoditelj.	Navedeno u opisnom dijelu.
	2. Provedeni natječaji te broj dodijeljenih stipendija.	25 stipendija (13 za učenike i 12 za studente)
	3. Broj održanih tečajeva, broj polaznika te pružena stručna i financijska pomoć.	3 edukacije, 25 polaznika

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 4.435.906,90 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 20.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

7. Uključivanje djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom u postupke donošenja odluka koje utječu na njihov život

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. U okviru redovne nastave educirati učenike za pružanje podrške vršnjacima.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Poticati organizirano djelovanje osoba s iskustvom invaliditeta da zagovaraju, ističu potrebe i zastupaju interese osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Pružati stručnu i savjetodavnu pomoć učenicima u riziku od ranog napuštanja obrazovanja.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Pružati stručnu i materijalnu potporu programima i projektima koji promoviraju rad s mladim učenicima koji odustaju od daljnjeg obrazovanja.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Agencija za odgoj i obrazovanje, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Povjerenstvo, obrazovne ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, ustanove socijalne skrbi koje rade s osobama s invaliditetom
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj edukacija i broj educiranih učenika. 2. Broj održanih samozastupajućih skupova osoba s invaliditetom. 3. Broj programa savjetovanja. 4. Broj programa i projekata te pružena stručna i financijska potpora.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. U okviru redovne nastave educirati učenike za pružanje podrške vršnjacima.

Integracija i inkluzija djece s teškoćama u razvoju pruža svoj djeci mogućnost učenja, igranja, zajedničkog života te razvoj u osobe koje razumiju i poštuju druge i prihvaćaju njihovu različitost. Upravo iz zajedničke interakcije proizlazi i potreba za učenjem kako pristupiti, pomagati i komunicirati sa djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom. S obzirom na njihove specifične potrebe, u cilju edukacije, senzibilizacije te poticanja vršnjačke solidarnosti, odvijaju se brojne edukativne aktivnosti vršnjaka djece s teškoćama u razvoju.

Savez društva multiple skleroze Hrvatske informirao je i senzibilizirao javnost o multiploj sklerozi te o negativnim aspektima diskriminacije djece i mladih osoba s multiplom sklerozom kroz Facebook stranicu pod nazivom „**Bontoniraj se za MS**“ u okviru istoimenog projekta. Također, Savez društva multiple skleroze Hrvatske u OŠ Trnsko održao je radionicu o adekvatnom postupanju prema osobama s multiplom sklerozom u svrhu što boljeg razumijevanja osoba s invaliditetom (10.000,00 kn).

2. Poticati organizirano djelovanje osoba s iskustvom invaliditeta da zagovaraju, ističu potrebe i zastupaju interese osoba s invaliditetom

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
Odrastimo zajedno – podrška uključivanju djece s razvojnim teškoćama u redovne vrtiće	Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu	13	20.00,00 kn	Pružaju se potpora djeci s teškoćama u razvoju prilikom uključivanja u vrtićku skupinu vršnjaka urednog razvoja.
Isti smo	Suncokret – OLJIN „Odgoj za ljubav i nenasilje“	64	10.000,00 kn	Osnaživanje i usvajanje zdravih stilova života kod mladih.
Socijalno uključivanje osoba s psihičkom bolesti	Udruga za zaštitu i promicanje mentalnog zdravlja „Svitanje“	25	20.000,00 kn	Osposobljavanje oboljelih osoba za samostalni život. Članovi obitelji se kroz grupe potpore informiraju o bolesti, liječenju i načinima poticanja samostalnosti.
Služba podrške DODIR 2016.	Hrvatski savez gluhoslijepih osoba „Dodir“	55	40.000,00 kn	Organizirana podrška volontera gluhoslijepim osobama u komunikaciji i kretanju koristeći komunikaciju individualno prilagođenu korisniku.
“Hoćemo i možemo uz POTICAJ”	Poticaj - udruga za poticanje kvalitetnog razvoja djece i mladeži	6	15.000,00 kn	Tjedni grupni susreti, izvan trajanja redovne nastave, u posebno osmišljenim radionicama.

U 2016. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom u sklopu Natječaja je podržao Hrvatsku udrugu za ranu intervenciju u djetinjstvu (HURID) u provođenju aktivnosti koje imaju za svrhu pružiti potporu djeci s teškoćama u razvoju prilikom uključivanja u vrtićku skupinu vršnjaka urednog razvoja. Naime, djeci se osiguravaju volonteri (studenti) koji s djetetom 2 ili 3 puta tjedno po dva do tri sata borave u vrtićkoj skupini i pomažu im da se uključe u skupinu vršnjaka kroz program Odrastimo zajedno – podrška uključivanju djece s razvojnim teškoćama u redovne vrtiće. Također, Ured je podržao aktivnosti udruge **Suncokret OLJIN** kroz program pod nazivom „**Isti smo – osnaživanje i usvajanje zdravih stilova života kod mladih**“.

3. Pružati stručnu i savjetodavnu pomoć učenicima u riziku od ranog napuštanja obrazovanja.

Grad Zagreb je u suradnji s 30 jedinica lokalne **samouprave aplicirao na Poziv za dostavu prijava za odabir područja za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja.**

Jedan od projekata koje Grad Zagreb namjerava provesti u okviru ITU mehanizma odnosi se na unapređenje zapošljivosti mladih. Cilj projekta je stvoriti sustav institucionalne potpore za povratak mladih koji su prerano napustili srednju školu, u sustav formalnog ili neformalnog obrazovanja u cilju njihova psihosocijalnog osnaživanja i povećanja njihove zapošljivosti na tržištu rada. Aktivnosti obuhvaćaju analiziranje dominantnih indikatora NEET populacije u urbanoj aglomeraciji Zagreb i identificiranje obiteljskih, psihofizičkih, socijalnih i ekonomskih karakteristika pripadnika ove društvene skupine mladih, razvoj suradnje sa školama u cilju identificiranja trendova „drop outa“ i mogućnosti rane prevencije ovog sociološkog fenomena, identificiranje eksperimentalne skupine, organiziranje individualnih i grupnih sastanaka i radionica u cilju stvaranja kohezije i psihosocijalne potpore za reintegraciju odabranih sudionika, provedbu mjera i aktivnosti za reintegraciju odabrane eksperimentalne skupine (povratak u istu školu, odlazak u drugu srednju školu, uključivanje u edukaciju HZZ-a ili obrazovanje odraslih) te izradu preporuka za prepoznavanje parametara mogućeg „drop-outa“ i smjernica za srednjoškolske ustanove i HZZ u cilju izgradnje budućeg institucionalnog okvira za učenike koji prerano napuštaju sustav srednjeg školstva.

4. Pružati stručnu i materijalnu potporu programima i projektima koji promoviraju rad s mladim učenicima koji odustaju od daljnjeg obrazovanja.

Učenici s teškoćama u razvoju mogli su u školskoj godini 2013./2014., 2014./2015., 2015./2016 i 2016./2017. temeljem propisane dokumentacije, ostvariti pravo izravnog upisa u srednje škole putem Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport.

Pravo izravnoga upisa kandidatima s teškoćama u razvoju omogućava i olakšava upis u jedan od programa obrazovanja za koje je kandidat dobio stručno mišljenje Službe za profesionalno usmjeravanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Stručna procjena sposobnosti, vještina i mogućnosti kandidata s teškoćama u razvoju, koja je temelj za upis u I. razred srednje škole, ovoj skupini kandidata olakšava odabir primjerenog programa obrazovanja i pospješuje mogućnost uspješnog završetka srednje škole.

Cilj je omogućiti kandidatima s teškoćama u razvoju upis u obrazovne programe za koje imaju preporuku Službe za profesionalnu orijentaciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Na ovaj se način kandidatima olakšava odabir i upis programa primjerenog njihovim mogućnostima i vještinama.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj edukacija i broj educiranih učenika.	7 edukacija/ OŠ Trnsko
	2. Broj održanih samozastupajućih skupova osoba s invaliditetom.	-
	3. Broj programa savjetovanja.	5
	4. Broj programa i projekata te pružena stručna i financijska potpora.	7

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

140.936,97 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 115.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:**8. Osiguravanje odgovarajuće podrške za cjeloživotno učenje osobama s invaliditetom u cilju lakšeg svladavanja stupnjeva obrazovanja i prelaska iz sustava obrazovanja u svijet rada**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Poticati izradu kvalifikacijskog okvira, primjerenih zanimanja za osobe s pojedinim vrstama i stupnjevima oštećenja, poštujući zahtjeve tržišta rada.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Poticati istraživanja o kompetencijama mladih s invaliditetom nakon završenog osnovnog i srednjeg obrazovanja te ih usporediti s kompetencijama potrebnim na tržištu rada.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Osigurati uvjete za cjeloživotno učenje, profesionalno informiranje i savjetovanje osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Povjerenstvo, Hrvatski zavod za zapošljavanje - Regionalni ured Zagreb, udruge osoba s invaliditetom u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Razvojna agencija Zagreb - TPZ d.o.o., Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađen program novih zanimanja. 2. Provedena istraživanja i primjena rezultata istraživanja u praksi. 3. Broj korisnika usluga.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.**1. Poticati izradu kvalifikacijskog okvira primjerenih zanimanja za osobe s pojedinim vrstama i stupnjevima oštećenja poštujući zahtjeve tržišta rada.**

Škola za medicinske sestre Mlinarska iz Zagreba u suradnji s nadležnim gradskim uredom za obrazovanje, izradila je Nastavni plan i program (posebni program za učenike smanjenih intelektualnih sposobnosti) za zanimanje njegovatelj/njegovateljica starijih i nemoćnih osoba - TES. Predloženi program razmotrilo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te 16. lipnja, 2009. donijelo Odluku o donošenju Nastavnog plana i programa za stjecanje kvalifikacije njegovatelj/njegovateljica starijih i nemoćnih osoba - TES u obrazovnom sektoru zdravstva i socijalne skrbi.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport ocijenio je da su donošenjem Nastavnog plana i programa za stjecanje kvalifikacije njegovatelj/njegovateljica starijih i nemoćnih osoba – TES u obrazovnom sektoru zdravstva i socijalne skrbi, stvorene pretpostavke za kvalitetnije obrazovanje i zapošljavanje učenika s teškoćama u razvoju te je podržao prijedlog da se navedeni nastavni plan i program realizira u redovnoj srednjoj školi. U tu svrhu izabrana je Škola za medicinske sestre Mlinarska.

Navedeni program se uspješno provodi od 2009./2010., a u školskoj godini 2016./2017. za zanimanje njegovatelj/njegovateljica starijih i nemoćnih osoba - TES polazi ukupno 8 učenika s teškoćama u razvoju.

U školskoj godini 2016./2017. u sustav srednjoškolskog obrazovanja (posebne ustanove) u Zagrebu je uključeno 548 učenika s teškoćama u razvoju:

- u Srednjoj školi - Centru za odgoj i obrazovanje u Zagorskoj- 209 učenika s teškoćama u razvoju,

- u Školi za medicinske sestre Mlinarska – program TES - 8 učenika s teškoćama u razvoju,
- u tri ustanove u djelatnosti socijalne skrbi (**Centar za odgoj i obrazovanje Vinko Bek, Centar za odgoj i obrazovanje Dubrava i Centar za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj**) 339 učenika s teškoćama u razvoju.

2. Poticati istraživanja o kompetencijama mladih s invaliditetom nakon završenog osnovnog i srednjeg obrazovanja te ih usporediti s kompetencijama potrebnim na tržištu rada.

Hrvatski zavod za zapošljavanje - Područna služba Zagreb kroz profesionalno informiranje i savjetovanje osoba s invaliditetom daje informacije važne za donošenje odluke o odabiru zvanja, zanimanja i područja rada, a na temelju sposobnosti, zdravstvenog stanja, interesa i motivacije te podataka o stanju na tržištu rada.

Informiranje se provodi skupno, individualno ili omogućavanjem usluga samoinformiranja putem brošura, priručnika, letaka, web-a, korištenjem računalnih programa profesionalnog usmjeravanja Moj izbor i Vodič kroz zanimanja i ostalim uslugama Centra za informiranje. Poslodavci i osobe s invaliditetom redovito se informiraju i potiču na korištenje alternativnih mogućnosti zapošljavanja uz informiranje o poticajnim mjerama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Svi stručni skupovi koji su održani tijekom godine na temu zapošljavanja osoba s invaliditetom, redovito ističu ove mogućnosti.

3. Osigurati uvjete za cjeloživotno učenje, profesionalno informiranje i savjetovanje osoba s invaliditetom.

U školskoj godini 2013./2014. po prvi je puta uveden elektronski postupak upisa u prvi razred srednje škole putem mrežne stranice Nacionalnoga informacijskog sustava prijave i upisa u srednje škole (www.upisi.hr), temeljem natječaja za upis, a koji je raspisao Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport.

Učenici s teškoćama u razvoju mogli su za školsku godinu 2016./2017., temeljem propisane dokumentacije, ostvariti pravo preliminarnog rangiranja za upis u srednje škole putem Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport.

Pravo preliminarnog rangiranja za izravan upis u prvi razred srednje škole učenicima s teškoćama u razvoju omogućava upis u jedan od programa obrazovanja za koje je učenik dobio stručno mišljenje Službe za profesionalno usmjeravanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Naime, stručna procjena sposobnosti, vještina i mogućnosti učenika s teškoćama u razvoju, temelj je za upis u prvi razred srednje škole, a učenicima s teškoćama u razvoju olakšava odabir primjerenog programa obrazovanja u skladu s njihovim sposobnostima i mogućnostima te pospješuje mogućnost uspješnog završetka srednje škole. U školskoj godini 2015./2016. nadležnom Uredu obratilo se 650 učenika u svrhu ostvarivanja prava na izravni upis, a upisano je 665 učenika.

Također, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom sustavno potiče cjeloživotno učenje, profesionalno informiranje i savjetovanje osoba s invaliditetom kroz programe i projekte udruga koje osiguravaju provedbu npr. tečajeva informatike za osobe s invaliditetom, tečajeva učenja stranih jezika, tečajeva opismenjavanja na brajici, itd.

Naziv događanja/projekta	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja/projekta
Tečaj engleskog jezika	Društvo distrofičara Zagreb	3	8.000,00	3 mlade osobe s mišićnom distrofijom završile su tečaj engleskog jezika
Edukacija „Cjeloživotno obrazovanje“	Društvo distrofičara Zagreb	10	1.000,00	10 mladih osoba educirano je o važnosti cjeloživotnog obrazovanja
Edukacija „Suvremene tehnologije“	Društvo distrofičara Zagreb	10	1.000,00	10 mladih osoba educirano je o važnosti suvremenih tehnologija

Hrvatski savez udruga za mlade i studenata s invaliditetom SUMSI u 2016. provodio je projekte: **Iskustvom i znanjem do jednakosti i Informacija-socijalizacija** u svrhu profesionalnog informiranja i savjetovanja osoba s invaliditetom kroz 33 radijske emisije (**30.000,00 kn**). Svrha navedenih projekata bila je da se na jednom mjestu objedine sve značajne informacije za mlade s invaliditetom, a da akteri projekta budu mladi s invaliditetom i volonteri koji im pomažu.

Zaklada Čujem, vjerujem, vidim u okviru svog rada približava slijepim osobama duhovnu, ali i ostalu literaturu, a isto tako organizira edukativna putovanja, pomoć u učenju i jačanju kompetencija te putem donacija osigurava informatičku opremu članovima. U 2016. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom sufinancirao je projekt Zaklade: **Izgradnja vršnjačke potpore - mladi pomažu mladima s invaliditetom (15.000,00 kn)**.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađen program novih zanimanja.	Navedeno u opisu
	2. Provedena istraživanja i primjena rezultata istraživanja u praksi.	Navedeno u opisu
	3. Broj korisnika usluga.	150

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 55.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 45.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

PODRUČJE 3. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

MJERA:

1. Poticanje svih oblika aktivnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u kreiranju, provođenju i praćenju zdravstvenih preventivnih programa

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Održavati sustavne i ciljane edukacije djelatnika u zdravstvu o suvremenim pristupima invaliditetu, o karakteristikama pojedinih dijagnoza, o modernim tehnologijama i drugim aspektima značajnim za život osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Promovirati partnerstvo i suradnju s udrugama osoba s različitim vrstama oštećenja u pripremi i provođenju svih mjera i aktivnosti radi prevencije i osiguravanja dostignutih zdravstvenih standarda.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Održavati sustavne i ciljane edukacije osoba s invaliditetom o prevenciji i liječenju različitih stanja kao i bolesti ovisnosti (droga, alkohol, prekomjerna upotreba lijekova i dr.).	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za zdravstvo, Gradski ured za branitelje
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	zdravstvene ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
	1. Broj održanih edukacija, broj osoba uključenih u edukacije. 2. Broj zajedničkih aktivnosti, broj uključenih udruga. 3. Broj održanih edukacija.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Održavati sustavne i ciljane edukacije djelatnika u zdravstvu o suvremenim pristupima invaliditetu, o karakteristikama pojedinih dijagnoza, o modernim tehnologijama i drugim aspektima značajnim za život osoba s invaliditetom.

Kontinuirano svake godine pa tako i u 2016. godini, stručnjaci Stomatološke poliklinike Zagreb sudjeluju u edukaciji studenata Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta u Zagrebu, osobito smjera logopedije o potrebi rane stomatološke skrbi i pravovremenog upućivanja na pregled kod specijalista ortodonta, kao i o mogućnostima i potrebama međusobne suradnje logopeda i ortodonta.

U okviru redovnog informiranja udruga osoba s invaliditetom tijekom 2016. godine podijeljeni su dopunjeni propagandni materijali u obliku brošure - promotivnog letka (uz novi promotivni letak izrađene su također diplome za hrabrost).

Također, organizirano je druženje djece - članova Udruge osoba sa orofacijalnim rascjepom "Osmijeh" sa "Crvenim nosovima". Tom prilikom djeci su poklonjeni i propagandni materijali o potrebi i načinu održavanja higijene usne šupljine te simbolični pokloni (zubna pasta, četkica za zube).

2. Promovirati partnerstvo i suradnju s udrugama osoba s različitim vrstama oštećenja u pripremi i provođenju svih mjera i aktivnosti radi prevencije i osiguravanja dostignutih zdravstvenih standarda.

U cilju prevencije i osiguravanja postojećeg zdravstvenog statusa nastavljena je kontinuirana suradnja s udrugama osoba s invaliditetom različitih vrsta oštećenja u kreiranju, provođenju i praćenju zdravstvenih programa.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom tijekom 2016. je pružio financijsku potporu sljedećim programima i projektima usmjerenim na unapređivanje zdravlja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.

Naziv projekta	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
I mi slijepi možemo do vrha	Planinarsko društvo slijepih „Prijatelji planina“	27	15.000,00 kn	Aktivnosti u svrhu očuvanja zdravlja, korisnici programa uz pratioce redovito su vježbali u parku Maksimir te provodili nordijsko hodaње i šetanje, planinarili su na Sljeme i Gorski kotar.
Grupa uzajamne psihičke podrške	Udruga Ludruga	54	10.000,00 kn	Sedam edukativnih radionica za roditelje mladih osoba sa psihičkim problemima, s ciljem povećanja kvalitete života, kao i ostvarenje preduvjeta za njihovo neovisno življenje.
Škola plivanja	Udruga roditelja s posebnim potrebama „Puž u život“- PUŽ	10	15.000,00 kn	Poboljšanje cjelokupnog psihofizičkog stanja djece s teškoćama u razvoju provođenjem vježbi u bazenu zajedno s roditeljima, ovladavanje vještina plutanja i plivanja. Edukacija roditelja o provođenju raznih vježbi u vodi te poticanju psihomotoričkog razvoja djeteta.
Biblioart	Udruga Ludruga	47	10.000,00 kn	Psihosocijalna potpora, bolji uvid i razumijevanje simptoma bolesti. Korisnici terapije kroz radionice, literarne i likovne aktivnosti i javna događanja bolje se nose sa stresom svakodnevnog života.
Rehabilitacija djece s teškoćama u razvoju predškolske dobi pomoću terapije jahanjem	Udruga „Jedni za druge“	10	20.000,00 kn	Djeci s teškoćama u razvoju osigurava se okupaciono - radna terapija, a ostvaruju se: fizioterapijski, psihoterapijski i socioterapijski ciljevi.

Također, kroz cijelu 2016. u okviru klupskih aktivnosti Udruge slijepih Zagreb, članovi Udruge mogli su u svrhu opuštanja, pravilnog disanja i meditacije vježbati medicinsku jogu – Vinyasa joga – Flow joga. Vježbanje se odvijalo u prostoru Udruge slijepih Zagreb, u četiri termina tjedno.

U 2016. Gradski ured za zdravstvo je pružio financijsku potporu sljedećim programima i projektima:

- **Prevenција teškoća mentalnog zdravlja djece i mladeži sa sindromom Down**, Udruga za sindrom Down Zagreb (15.000,00 kn)
- **Uloga stručne udruge i doma zdravlja u ranoj intervenciji kod djece**, Hrvatsko društvo za optimalizaciju razvoja neurorizičnog djeteta „Osmjeh“ (20.000,00 kn)
- **Dobar start za sve – stručna potpora ugroženom djetetu i njegovom okruženju**, Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu – HURID (20.000,00 kn)
- **Promicanje neinvazivne ventilacije kod osoba s mišićnom distrofijom – II**, Društvo distrofičara Zagreb (15.000,00 kn)
- **Kasna intervencija: zaštita mentalnog zdravlja osoba s višestrukim teškoćama**, Udruga Korablja, (15.000,00 kn)
- **Kretanjem do zdravlja**, Planinarsko društvo slijepih „Prijatelji planina“ (5.000,00 kn) i
- **Zdravo živjeti znači slušati**, Zaklada Čujem, vjerujem, vidim (10.000,00 kn).

3. Održavati sustavne i ciljane edukacije osoba s invaliditetom o prevenciji i liječenju različitih stanja kao i bolesti ovisnosti (droga, alkohol, prekomjerna upotreba lijekova i dr.).

U 2016. Gradski ured za zdravstvo je pružio financijsku potporu sljedećim programima i projektima:

Naziv događanja/projekta	Nositelj (voditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja/projekta
„Imam stav“	Udruga Pet Plus	70	20.000,00	Prevenција korištenja duhana, alkohola i drugih sredstava ovisnosti, provodi se u školskom okruženju u suradnji s osnovnim školama.
„Zdravo odrastanje“	Sirius – centar za psihološko savjetovanje, edukaciju i istraživanje	400	15.000,00	Prevenција zloporabe sredstva ovisnosti kod djece i mladih kroz radionice i savjetovanja u prostoru Udruge i po školama.
„Moj izbor - zdrav izbor“	Suncokret-Oljina „Odgoj za ljubav i nenasilje“	1400	20.000,00	Prevenција i tretman neprihvatljivog ponašanja u osnovnim školama a provodi se kroz grupni i individualni rad s djecom.
Usudi se oduprijeti- Ima li zabave bez alkohola	Hrvatsko debatno društvo	540	30.000,00	Šest debata/spikaonica, u šest srednjih škola na kojem su uz dvije debatne skupine sudjelovali stručnjaci iz područja ovisnosti i osobe iz javnog života.
Informativni centar za prevenciju	Policajska uprava Zagrebačka-	-	500.000,00	Provodi se u suradnji sa MUP -om, PUZ - Odjelom za prevenciju. MUP - Ne zato jer Ne MUP - Zajedno više možemo MUP - Prev.nasilja i senz. građ. nad sur.s MUP-om
Škola nepušenja, Škola za roditelje, jačanje kompetencija u radu s mladima	Nastavni zavod za javno zdravstvo “Dr. Andrija Štampar“ Aktivnosti Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti	1954	750.000,00	U okviru aktivnosti očuvanja mentalnog zdravlja i prevencije ovisnosti do konca 2016. nastavile su se provoditi mjere iz područja zaštite i unapređenja mentalnog zdravlja sukladno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

POKAZATELJI PROVEDBE

POKAZATELJI PROVEDBE	1. Broj održanih edukacija, broj osoba uključenih u edukacije.	Navedeno u opisu i tablici
	2. Broj zajedničkih aktivnosti, broj uključenih udruga.	15
	3. Broj održanih edukacija.	Navedeno u opisu i tablici

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

1.455,000,00 kn

Napomena: aktivnosti vezane uz održavanje okruglih stolova provodili su stručnjaci zaposleni u Gradskom uredu za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, drugim gradskim uredima, udrugama osoba s invaliditetom i drugim institucijama, bez naknade.

U okviru navedenog iznosa, iznos od 50.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 20.000,00 kn putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:**2. Poticanje razvoja zdravstvenog turizma**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Uključivati prostore, građevine i manifestacije za zdravstveno-rekreacijske, kulturne i slične namjene za osobe s invaliditetom u turističku ponudu Grada Zagreba (otok Trešnjevka, Višeosjetilni park na Jarunu, Šumska staza Bliznec, RŠC Granešina, Festival jednakih mogućnosti, Tjedan udruga i dr.).	2016. - 2020., kontinuirano
2. Educirati djelatnike u ugostiteljstvu i turizmu o specifičnostima invaliditeta i mogućnostima provođenja turističkih programa u suradnji s osobama s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Osigurati materijalne, stručne, organizacijske potpore edukativno-rekreativnom kampu za djecu i mlade s kroničnim bolestima i drugim sličnim projektima.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za zdravstvo Zagrebački holding d.o.o., Podružnica "Vladimir Nazor", ustanova Upravljanje sportskim objektima, Gradsko društvo Crvenog križa Zagreb, zdravstvene ustanove te udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Turistička zajednica grada Zagreba, Povjerenstvo.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj održanih manifestacija, uključeni prostori, građevine u turističku ponudu Grada Zagreba. 2. Broj održanih edukacija te broj uključenih sudionika. 3. Broj sudionika.
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
<p>1. Uključivati prostore, građevine i manifestacije za zdravstveno-rekreacijske, kulturne i slične namjene za osobe s invaliditetom u turističku ponudu Grada Zagreba (otok Trešnjevka, Višeosjetilni park na Jarunu, Šumska staza Bliznec, RŠC Granešina, Festival jednakih mogućnosti, Tjedan udruga i dr.).</p> <p>U 2016. nastavljena je suradnja s Turističkom zajednicom Grada Zagreba, udrugama, ustanovama i drugima kako bi zdravstveno rekreacijski, kulturni i slični sadržaji turističke ponude Grada Zagreba bili dostupni osobama s invaliditetom. Većina muzeja i galerija svojim je eksponatima, načinom prezentacije i dostupnošću prilagođena osobama s invaliditetom. Tako posjetitelji Zagreba u invalidskim kolicima i/ili s nekim drugim oblikom tjelesnog oštećenja mogu posjetiti Galeriju Klovićevi dvori, Muzej suvremene umjetnosti, Muzej za umjetnost i obrt, Tehnički muzej, Muzej prekinutih veza, Muzejsko-memorijalni centar Dražen Petrović kao i mnoge druge. Uz navedeno, ističemo i Tiflološki muzej, jer je posvećen osobama s invaliditetom, posebice onima oštećenog vida. Uz kulturne institucije i gradske atrakcije, osobama s invaliditetom prilagođene su i gradske rekreativne zone tako da mogu uživati u višeosjetilnom parku "zagrebačkog mora", sportsko-rekreacijskog centra Jarun. U parku – smještenom na južnoj strani Jaruna – određeno bilje te drugi eksponati prilagođeni su potrebama slijepih i slabovidnih osoba. Osobama s invaliditetom prilagođeni su i sadržaji Parka prirode Medvednica, popularnog izletišta Zagrepčana. Šumska staza Bliznec – projektirana pod geslom "Različitost ne smije biti prepreka za slobodu kretanja" – izvedbom je i sadržajem potpuno prilagođena osobama s invaliditetom. Duga je 800 metara i prati potok Bliznec od podnožja stare ZET-ove žičare do Ugostiteljskog objekta „Pilana“, Bliznec. Duž</p>	

staze postavljene su informativne/edukativne ploče na običnom i na Brailleovom pismu. Inače, Zagreb nudi i programe razgledavanja Zagreba na znakovnom jeziku, koje provodi licencirani profesionalni vodič za gluhe osobe.

2. Educirati djelatnike u ugostiteljstvu i turizmu o specifičnostima invaliditeta i mogućnostima provođenja turističkih programa u suradnji s osobama s invaliditetom.

U listopadu 2016. godine u Gradu Zagrebu održan je **Kongres socijalnog turizma pod nazivom „ISTO 2016 WORLD CONGRESS, Driving tourism through inclusion“**.

Kongres se održava već dugi niz godina u različitim državama u organizaciji Međunarodne organizacije za socijalni turizam (International Social Tourism Organisation – ISTO) koja promiče pristupačan odmor i turizam za sve skupine društva (mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom, osobe svih rasa...) te održivi i solidarni turizam od kojih bi dobrobit imalo lokalno stanovništvo zajedno s prirodnom i kulturnom baštinom.

U ulozi domaćina i lokalnog organizatora Kongresa bila je udruga **Svijet tišine**, preko koje je Hrvatska i dobila kandidaturu za održavanje u Gradu Zagrebu, na istom se **okupilo oko 400 osoba** među kojima će biti predstavnici organizacije ISTO, predstavnici državnih i lokalnih institucija, poduzetnici i gospodarstvenici, predstavnici udruga, kao i pojedinci iz sektora turizma, socijalnog turizma, osoba s invaliditetom.

Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo osigurao je financijsku i stručnu potporu **(69.000,00 kn)**.

Također, u 2016. godini uz podršku Grada Zagreba i Turističke zajednice, **prva turistička agencija specijalizirana za osobe s invaliditetom TravAble** predstavila je projekt *Slopey*.

Projekt *Slopey* kao pilot projekt predstavljen je u 2015. u Tkalčicevoj ulici postavljanjem prijenosnih kosina, kojima se osobama s invaliditetom i svim osobama otežane pokretljivosti omogućuje ulazak u dosad nedostupne objekte uslužne djelatnosti s jednom ili dvije stepenice, a po potrebi se lako mogu ukloniti i postaviti negdje drugdje.

U 2016. je postavljano 22 prijenosnih kosina, koje zbog urbanističkih propisa, zakonskih regulativa i slobodne površine za kretanje pješaka ne mogu trajno stajati pred objektima za vrijeme trajanja radnog vremena, nego će osobe kojima su takve kosine potrebne pozivom na brojeve telefona istaknute na samim objektima moći zatražiti osoblje da im postavi kosinu pri ulasku u objekt **(30.000,00 kn)**.

3. Osigurati materijalne, stručne, organizacijske potpore edukativno-rekreativnom kampu za djecu i mlade s kroničnim bolestima i drugim sličnim projektima.

Aktivnost nije realizirana u 2016.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj održanih manifestacija, uključeni prostori, građevine u turističku ponudu Grada Zagreba.	Više od 50 manifestacija Udruga
	2. Broj održanih edukacija te broj uključenih sudionika.	2 edukacije, 450 sudionika
	3. Broj sudionika.	-

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

99.000,00 kn

MJERA:**3. Provođenje rekreativno-terapeutskih programa ljetovanja za djecu s teškoćama i odrasle osobe s invaliditetom**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osiguravati financijsku i organizacijsku podršku za provođenje rekreativno-terapeutskih programa tijekom ljetovanja djeci s teškoćama u razvoju i odraslim osobama s invaliditetom.		2016.-2020., kontinuirano
2. Povećavati spektar usluga i broj korisnika rekreativno-terapeutskih programa tijekom ljetovanja.		2016.-2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Gradsko društvo Crvenog križa Zagreb, Zagrebački holding d.o.o. - Podružnica "Vladimir Nazor", socijalne i zdravstvene ustanove, udruge osoba s invaliditetom, udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Provedena aktivnost. 2. Broj novih usluga, broj korisnika rekreativno-terapeutskih programa.	

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.**1. Osiguravati financijsku i organizacijsku podršku za provođenje rekreativno-terapeutskih programa tijekom ljetovanja djeci s teškoćama u razvoju i odraslih osobama s invaliditetom.****Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb - Projekt Ljetna škola 2016**

Djeca s višestrukim oštećenjima suočavaju se s nizom poteškoća i problema u svakodnevnom životu koje proizlaze iz specifičnosti njihovog stanja (prisutni su problemi s vidom, percepcijom, sensorikom, pažnjom, govorom). Obzirom na navedene specifičnosti potrebno im je kontinuirano praćenje i terapija tijekom cijele godine, a pogotovo tijekom ljeta.

Ljetna škola uspješno se provodi od 2007. godine u smislu poludnevnog boravka djece tijekom školskih praznika (lipanj-kolovoz). U 2016. u projekt je bilo uključeno **25-ero djece**, koja su kroz multidisciplinarni pristup i poticajnu atmosferu igrala različite igre, učila i usvajala nova znanja i vještine (**16.000,00 kn**).

2. Povećavati spektar usluga i broj korisnika rekreativno-terapeutskih programa tijekom ljetovanja.

Tijekom 2016. nastavljeno je s aktivnostima organiziranja ljetovanja za djecu s teškoćama u razvoju. **Ljetovanje je organizirano za 382 korisnika u odmaralištu Crvenog križa Zagreb u Novom Vinodolskom (428.838,63 kn)**. Korisnici ljetovanja su bili članovi Udruge slijepih Zagreb, Saveza gluhih i nagluhih Grada Zagreba, Udruge za podršku osobama s intelektualnim teškoćama grada Zagreba, Udruge OZANA, Udruge za autizam - Zagreb, Društva distrofičara Zagreb, Centra za odgoj i obrazovanje „Slava Raškaj“ Zagreb, Kuće za zbrinjavanje djece i odraslih osoba s tjelesnim i mentalnim oštećenjem „Bl. Alojzije Stepinac“, UDRUGA Krila Anđela Zagreb i Udruga Susret. Ljetovanje je organizirano u 4 termina tijekom srpnja i kolovoza 2016. i pružilo je djeci s teškoćama priliku da svakodnevno sudjeluju u zdravstvenim i terapeutsko-rekreativnim programima koji obiluju zabavnim, edukativnim i sportskim sadržajima i aktivnostima (obuka plivanja, obuka pružanja prve pomoći, likovna, glazbena i plesna radionica, itd.).

Također, sredstva su dodatno dodjeljivana udrugama na osnovu podnesenih prijava za dodjelu jednokratnih financijskih potpora udrugama za 2016. u sklopu Javnog poziva, odnosno, iskazanih potreba u cilju realizacije programa rehabilitacijskog ljetovanja za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom (**72.000,00 kn**).

Tako je rehabilitacijsko ljetovanje dodatno organizirano za 36 članova Društva distrofičara Zagreb u

Centru M.A.R.E. u Rovinju te za 12 članova Društva osoba s cerebralnom i dječjom paralizom u Top-Termama Topusko.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Provedena aktivnost.	Navedeno u opisu
	2. Broj novih usluga, broj korisnika rekreativno-terapeutskih programa.	430

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 516.838,63 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 16.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 72.000,00 kn putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

4. Stomatološka zaštita osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osigurati materijalnu i stručnu podršku za provođenje sustavne stomatološke zaštite osobama s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Osigurati materijalnu i stručnu podršku za provođenje sustavne stomatološke zaštite djeci s teškoćama u razvoju.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Prilagoditi postojeću stomatološku opremu za osobe s invaliditetom koje ne mogu samostalno presjedati ili pritom trebaju određenu pomoć.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Educirati stomatologa i druge zdravstvene djelatnike o specifičnosti invaliditeta.	2016. - 2020., kontinuirano
5. Osigurati obavljanje složenih stomatoloških zahvata pod anestezijom - nabava opreme, specijalistička edukacija.	2018. - 2020.
6. Organizirati okrugle stolove, tribine o prevenciji stomatoloških problema djece s teškoćama u razvoju, osobito djece u instituciji.	2016. - 2020., kontinuirano
7. Povećati broj lokacija za obavljanje stomatološke zaštite osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.	2018. i nadalje
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Stomatološka poliklinika i udruge osoba s invaliditetom te udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj korisnika usluga i broj usluga. 2. Broj korisnika usluga i broj usluga. 3. Izvršene prilagodbe u stomatološkim ordinacijama Grada Zagreba. 4. Broj edukacija. 5. Nabavljena oprema, broj zahvata pod anestezijom, broj educiranih stručnjaka. 6. Broj održanih okruglih stolova i tribina, broj sudionika.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Osigurati materijalnu i stručnu podršku za provođenje sustavne stomatološke zaštite osobama s invaliditetom.

Sustavna stomatološka zdravstvena zaštita osoba s invaliditetom provodi se u sklopu ambulante u **Domu zdravlja Zagreb-Centar** (175.500,00 kn).

Navedena aktivnost se u Gradu Zagrebu provodi od 2005. u cilju ostvarivanja stomatološke zdravstvene zaštite osoba s invaliditetom, a obuhvaća sljedeće: preventivne preglede, provođenje sistematskih pregleda, redovito registriranje statusa, usmene konzultacije i upute, edukacije, čišćenje zubnog kamena te liječenje zubnog mesa i paradontitisa.

Korisnici usluga uglavnom su osobe s invaliditetom iz obitelji lošijeg socioekonomskog statusa.

2. Osigurati materijalnu i stručnu podršku za provođenje sustavne stomatološke zaštite djeci s teškoćama u razvoju.

Stomatološka poliklinika Zagreb, je u okviru projekta koji je započeo 2005. nastavila s kontinuiranim radom na zaštiti i sanaciji zubi djece s teškoćama u razvoju (208.202,45 kn). Stomatološko zbrinjavanje mora biti preventivno i terapijsko, a pri stomatološkom zbrinjavanju, osim sanacije postojećeg stanja i pružanja prve pomoći naglašenu ulogu ima preventivno djelovanje, što uključuje: dobru informiranost pacijenta i obitelji o važnosti oralnog zdravlja, upute o oralnoj higijeni, pravilnoj ishrani, važnosti upotrebe preparata s fluorom te redovite stomatološke kontrole. Preventivno i terapijsko stomatološko zbrinjavanje osoba s invaliditetom nastavilo se i u 2016.

3. Prilagoditi postojeću stomatološku opremu za osobe s invaliditetom koje ne mogu samostalno presjedati ili pritom trebaju određenu pomoć.

Prilagodbom prostora Stomatološke poliklinike, opreme i pristupa pružanju stomatološke zdravstvene zaštite djece s teškoćama u razvoju i odraslih s invaliditetom, Grad Zagreb je napravio još jedan iskorak u osiguravanju zdravstvene zaštite i usluga za najranjivije skupine društva. Timovi stručnjaka stalno surađuju s udrugama i ustanovama koje skrbe o djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom što pruža cjelovitu zaštitu i smanjuje nastanak karijesa i težih problema vezanih za usnu šupljinu. Pokazalo se da je preventiva jedna od najvažnijih mjera u provođenju stomatološke zdravstvene zaštite i da je treba provoditi kontinuirano.

4. Educirati stomatologa i druge zdravstvene djelatnike o specifičnosti invaliditeta.

Aktivnost nije realizirana u 2016.

5. Osigurati obavljanje složenih stomatoloških zahvata pod anestezijom - nabava opreme, specijalistička edukacija.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti za 2018.-2020.

6. Organizirati okrugle stolove, tribine o prevenciji stomatoloških problema djece s teškoćama u razvoju, osobito djece u instituciji.

Stomatološka poliklinika je tijekom cijele godine održavala edukacije u prostorima udruga i institucija.

7. Povećati broj lokacija za obavljanje stomatološke zaštite osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti za 2018. i nadalje.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj korisnika usluga i broj usluga.	873
	2. Broj korisnika usluga i broj usluga.	450
	3. Izvršene prilagodbe u stomatološkim ordinacijama Grada Zagreba.	-
	4. Broj edukacija.	15
	5. Nabavljena oprema, broj zahvata pod anestezijom, broj educiranih stručnjaka.	-
	6. Broj održanih okruglih stolova i tribina, broj sudionika.	100
	7. Broj lokacija	-

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

383.702,45 kn

MJERA:**5. Zdravstvena zaštita djece s teškoćama u razvoju**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osiguravati prostorne i druge kapacitete koji djeci s najtežim oblicima invaliditeta ili u specifičnim situacijama omogućuju boravak roditelja/ skrbnika u bolnici.		2016. - 2020., kontinuirano
2. Unapređivati uvjete za provođenje odgojno-obrazovnih aktivnosti u zdravstvenim ustanovama u okviru projekta Bolnički razredni odjeli.		2016. - 2020., kontinuirano
3. Osiguravati prostorne, stručne i druge uvjete za provođenje ranoga dijagnostičkog postupka i ranih intervencija za djecu s višestrukim oštećenjima, autističnim poremećajem i drugim oštećenjima i inicirati njihovo provođenje u zdravstvenom sustavu Grada Zagreba.		2016. - 2020., kontinuirano
4. Pratiti podatke o provedenoj zdravstvenoj zaštiti djece s neurorizicima.		2016. - 2020., kontinuirano
5. Osiguravati psihosocijalnu potporu i informacijsku potporu roditeljima koji se suočavaju s dijagnozom svoga djeteta.		kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za zdravstvo, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, zdravstvene i socijalne ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom u suradnji s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar", Ministarstvom zdravlja, udrugama, strukovnim organizacijama i drugima, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj osiguranih prostornih i drugih kapaciteta, broj boravaka roditelja/skrbnika u bolnici. 2. Poboljšani uvjeti za provođenje odgojno-obrazovnih aktivnosti. 3. Osigurani prostorni i stručni uvjeti za provođenje dijagnostike, korištenje algoritma dijagnostike autističnog poremećaja i organizacijska unapređenja. 4. Godišnji podaci o provedenoj zdravstvenoj zaštiti djece s neurorizicima. 5. Program edukacije i potpore roditeljima.	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.		
1. Osiguravati prostorne i druge kapacitete koji djeci s najtežim oblicima invaliditeta ili u specifičnim situacijama omogućuju boravak roditelja/ skrbnika u bolnici.		
<p>Sukladno Pravilniku o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja (NN 49/14), pravo na cjelodnevni smještaj (24-satni) uz dijete koje se nalazi na bolničkom liječenju ostvaruje jedan od roditelja djeteta s teškoćama u razvoju, pod uvjetom da o tome posjeduje odgovarajuće rješenje nadležnog tijela, odnosno nalaz i mišljenje nadležnog tijela vještačenja u skladu sa posebnim propisima, a na prijedlog odjelnog doktora ugovorne bolničke ustanove u kojoj se dijete liječi, bez obzira na dob djeteta. Također, pravo na dnevni smještaj (ne i noćenje) uz dijete s teškoćama u razvoju bez obzira na dob, pripada jednom od roditelja, pod uvjetom da o tome posjeduje odgovarajuće rješenje nadležnog tijela, odnosno nalaz i mišljenje nadležnog tijela vještačenja u skladu s posebnim propisima, a na prijedlog odjelnog doktora ugovorne bolničke ustanove u kojoj se dijete liječi.</p> <p>Specijalna bolnica za zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama GOLJAK 1036 - pravo na cjelodnevni smještaj (24-satni) uz dijete 357- pravo na dnevni smještaj Klinička bolnica „Sveti duh“ 9- pravo na cjelodnevni smještaj (24-satni) uz dijete Dječja bolnica Srebrnjak</p>		

75 - pravo na cjelodnevni smještaj (24-satni) uz dijete

32 - pravo na dnevni smještaj

Psihijatrijska bolnica za djecu i mladež

U Psihijatrijskoj bolnici za djecu i mladež tijekom 2016. godine nije bilo korisnika navedenog prava.

2. Unapređivati uvjete za provođenje odgojno-obrazovnih aktivnosti u zdravstvenim ustanovama u okviru projekta Bolnički razredni odjeli.

U nastojanju da se učenicima, smještenima u bolnicama, omogući kontinuitet u nastavi, Grad Zagreb nastavlja s organizacijom **nastave za bolesnu djecu** koja je započeta 2003. Nastava je organizirana u svim bolnicama koje u svom sastavu imaju odjel pedijatrije, a provode je učitelji pet zagrebačkih škola u 36 bolničkih razrednih odjela. Školama se doznačuju sredstva prema broju učenika i razrednih odjela i po područnom objektu, odnosno bolnici pri kojoj su bolnički razredni odjeli ustrojeni. Broj učenika varira ovisno o dužini trajanja liječenja svakog učenika.

U školskoj godini 2016./2017. nastava je organizirana za potrebe **694 učenika**.

OŠ Izidora Kršnjavoga organizira odgojno-obrazovni rad u **8 bolničkih razrednih odjela** za potrebe 200 učenika koji tijekom školske godine borave na kraćem ili dužem bolničkom liječenju u Klinici za dječje bolesti Zagreb.

OŠ Petra Zrinskog organizira odgojno-obrazovni rad u **2 kombinirana bolnička razredna odjela** za potrebe 40 učenika koji se nalaze na kraćem ili dužem bolničkom liječenju na Klinici za pedijatriju Kliničke bolnice Sestara milosrdnica u Zagrebu.

OŠ Jabukovac organizira odgojno-obrazovni rad u **4 kombinirana bolnička razredna odjela** za potrebe 80 učenika koji tijekom školske godine borave na kraćem ili dužem bolničkom liječenju u Psihijatrijskoj bolnici za djecu i mladež.

OŠ Jordanovac organizira odgojno - obrazovni rad **15 kombiniranih bolničkih razrednih odjela** za potrebe 205 učenika koji se nalaze tijekom školske godine na dužem ili kraćem bolničkom liječenju u Kliničkom bolničkom centru Zagreb-Rebro.

OŠ Ivana Gorana Kovačića organizira odgojno obrazovni rad u **7 kombiniranih bolničkih razrednih odjela** za potrebe 169 učenika koji se nalaze na kraćem ili dužem bolničkom liječenju u Kliničkom bolničkom centru Zagreb- Šalata, te u Dječjoj bolnici Srebrnjak.

Za navedene aktivnosti iz Proračuna Grada Zagreba u 2016. s pozicije Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport utrošeno je po učeniku **23,00 kn** i po bolničkom odjelu **1.300,00 kn mjesečno (utrošeno je 753.544,00 kn)**.

Također, Grad Zagreb već četvrtu godinu podržava **program "vrtić u bolnici"**. Program je namijenjen djeci za vrijeme boravka u zdravstvenoj instituciji. Djeci se osiguravaju svi potrebni uvjeti za aktivnosti kako bi se osigurali što prirodniji uvjeti bolničkog smještaja. Navedeni program provode dječji vrtići: „Izvor“ u Klinici za dječje bolesti Zagreb te Dječji vrtić „Bukovac“ u Kliničkom bolničkom centru Zagreb- Rebro. **Tijekom 2016. u program "vrtić u bolnici" u Klinici za dječje bolesti Zagreb bilo je uključeno 50 djece u 2 odgojne skupine, a u Kliničkom bolničkom centru Zagreb- Rebro oko 40 djece u 2 odgojne skupine.**

3. Osiguravati prostorne, stručne i druge uvjete za provođenje ranoga dijagnostičkog postupka i ranih intervencija za djecu s višestrukim oštećenjima, autističnim poremećajem i drugim oštećenjima i inicirati njihovo provođenje u zdravstvenom sustavu Grada Zagreba.

U 2016. **Udruga za autizam - Zagreb**, provodila je projekt pod nazivom **Rana intervencija kao preduvjet integracije djece s poremećajima iz autističnog spektra u život zajednice**. Vrsta usluge koja se pružala djeci s poremećajima autističnog spektra uključuje terapijske metode proizašle iz bihevioralnih terapija usko i specifično primijenjenih radu s djecom s poremećajima autističnog spektra, tzv. ABA terapija. Terapije su se pružale za svako dijete individualno u trajanju od 60 minuta po terapiji, 2 puta tjedno. Osim direktnog rada s djecom, pružalo se i stručno savjetovanje za

roditelje djece korisnika u obliku savjetovanja za otklanjanje i prevenciju nepoželjnih ponašanja kod djece, osnovnih principa poticanja komunikacije i govora, te osnovne oblike uvjetovanja za facilitaciju govora (10.000,00 kn).

Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“ uspješno provodi programe procjene i rane intervencije za djecu s višestrukim oštećenjima. Procjenu obavlja tim stručnjaka kojeg čine edukacijski rehabilitatori, fizioterapeuti, stručnjaci za dijagnostiku funkcionalnog vida te po potrebi radni terapeut, logoped i psiholog.

Procjena je transdisciplinarna, sveobuhvatna i individualizirana te članovi stručnog tima nakon svake procjene uspoređuju svoje opservacije i donose zajedničke zaključke kako bi se postavio temelj za određivanje optimalnog individualnog programa. Procjene se provode prema sljedećim područjima: edukacijsko-rehabilitacijska procjena, procjena funkcionalnog vida, fizioterapeutska procjena, logopedska procjena, procjena senzorne integracije, radnoterapijska procjena, psihološka procjena.

Procjena spontanih pokreta je metoda izrazito rane dijagnostike, a koja se provodi kod novorođenčadi od 0 do 4 mjeseca starosti, u svrhu funkcionalne procjene živčanog sustava.

U programe transdisciplinarne procjene u 2016. godini bilo je uključeno 229 djece.

Program rane intervencije u Dnevnom centru za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“ obuhvaća (re)habilitacijske postupke za djecu s oštećenjem vida sa ili bez dodatnih teškoća, od njihova rođenja do navršene treće godine. Intervencije su balansirane i planski vođen proces u kojem se rehabilitacijski postupci namijenjeni unapređenju djetetovih vještina primjenjuju usporedno sa strategijama koje trebaju minimalizirati negativne učinke poteškoća na razvoj.

Timski se određuje plan podrške za dijete i obitelj te se odabire patronažni terapeut koji će odlaziti u obitelj. Program rane podrške se odvija u djetetovom domu i u Centru gdje roditelji s djetetom dolaze na tretmane koji su definirani procjenom djetetovih potreba. Sigurno i opušteno obiteljsko okruženje omogućuju cjelovitu implementaciju edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka u svakodnevni život djeteta.

U program rane intervencije u 2016. godini bilo je uključeno 53 djece i njihove obitelji.

Navedene aktivnosti provode se u sklopu redovne djelatnosti Dnevnog centra za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“.

Provođenje ove aktivnosti u cijelosti opisano je pod mjerom 1. područja 1. Obitelj i život u zajednici.

4. Pratiti podatke o provedenoj zdravstvenoj zaštiti djece s neurorizicima.

Gradski ured za zdravstvo tijekom 2016. proveo je sljedeće aktivnosti u svrhu praćenja podataka i stanja potreba djece s neurorizicima:

- **Dobar start za sve – rana intervencija u djece s teškoćama u razvoju i razvojnim odstupanjima „HURID“** Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu (20.000,00 kn)

Svrha programa je osiguravati psihosocijalnu potporu i informacijsku podršku roditeljima koji se suočavaju s dijagnozom svoga djeteta, odnosno djeteta s teškoćama u razvoju. Program je proveden kao niz umreženih postupaka prema konceptu rane intervencije koji se nude obiteljima mlađe djece kada saznaju da njihovo dijete ima razvojna odstupanja odnosno teškoće. Tijekom 2016. u program je uključeno 6 djece, te 6 obitelji u postupak savjetovanja.

- **Uloga stručne udruge i doma zdravlja u ranoj intervenciji kod djece, „OSMIJEH“** Hrvatsko društvo za optimalizaciju neurorizičnog djeteta (20.000,00 kn)

Aktivnosti programa bile su usmjerene na timski postupak rane intervencije kod neurorizičnog djeteta i djeteta s poteškoćama u razvoju. Naime, stručni tim za ranu intervenciju koji objedinjuje tim primarne zdravstvene zaštite evidentira neurorizično dijete ili dijete s poteškoćama u neurorazvoju te ga usmjerava prema subspecijalističkoj dijagnostici. Aktivni dio timskog rada na ovom projektu je i obitelj djeteta, a partner za provođenje projekta na terenu je patronažna služba DZ Zagreb Centar. U 2016. u program je uključeno 225 djece.

5. Osiguravati psihosocijalnu potporu i informacijsku potporu roditeljima koji se suočavaju s dijagnozom svoga djeteta.

Savjetovanište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji nastavilo je s radom u 2016. u prostorijama Saveza gluhih i nagluhih Grada Zagreba, na adresi Kneza Mislava 7 i na području Sesveta, Zagrebačka cesta 4a. U Savjetovaništu su pružane usluge upoznavanja s propisima i normativnim rješenjima, pravima iz raznih sustava skrbi za osobe s invaliditetom, podrška roditeljima i osobi s invaliditetom u konkretnoj kriznoj situaciji, osnaživanje za rješavanje svakodnevnih briga i suočavanje s brojnim problemima. Ujedno je putem Dnevnog centra za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“ nastavljen rad savjetovaništa „Telefončić“, na adresi Ilica 29. Projekt savjetovaništa se odnosi na uslugu besplatnog telefonskog i Internet savjetovanja za rani razvoj djece predškolske dobi, omogućavanje svakodnevne dostupnosti relevantnih informacija o trudnoći, porodu i skrbi za dijete sa i bez teškoća (prehrani, njezi, sigurnosti te motoričkom, emocionalnom i socijalnom razvoju), komunikaciji i ulozi roditelja, te dobivanje informacija o drugim službama/stručnjacima u slučaju specifičnih ili hitnih zdravstvenih potreba najmlađe djece. Provođenje ove aktivnosti opisano je pod područjem Obitelj i život u zajednici.

Naziv projekta	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
Služba podrške u obitelji	Udruga za autizam - Zagreb	12	30.000,00 kn	Projektom se promovira model koji u praksu stavlja osnovno ljudsko pravo: pravo na život u zajednici, kroz participativni pristup i inkluzivne metode za uključivanje u svakodnevni život.
Potpomognuta i nadomjesna komunikacija (alternativna i augmentativna) za djecu s teškoćama i njihove roditelje	Akademija za razvojnu rehabilitaciju	13	20.000,00 kn	Djeca su kroz projekt dobila pristup AAC pomagalicama i naučila se njima koristiti, u svrhu kvalitetnijeg sudjelovanja u uobičajenoj svakodnevnoj komunikaciji i interakcijama.
Psihološka podrška roditeljima djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom	Udruga roditelja s posebnim potrebama „Put u život“	12	10.000,00 kn	Psihološka potpora kroz grupne radionice i/ili individualni rad, osnaživanje roditelja za nošenje sa svakodnevnim problemima, prevladavanje zabrinutosti za budućnost svoje djece.
Osnaživanje roditelja za lakše suočavanje sa svakodnevnicom	Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet	8	20.000,00 kn	Pružanje potpore roditeljima i cijeloj obitelji kako bi se utjecalo na bolji razvojni ishod djeteta.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj osiguranih prostornih i drugih kapaciteta, broj boravaka roditelja/skrbnika u bolnici.	osigurani
	2. Poboļšani uvjeti za provođenje odgojno-obrazovnih aktivnosti.	Navedeno u opisnom dijelu
	3. Osigurani prostorni i stručni uvjeti za provođenje dijagnostike, korištenje algoritma dijagnostike autističnog poremećaja i organizacijska unapređenja.	osigurani
	4. Godišnji podaci o provedenoj zdravstvenoj zaštiti djece s neurorizicima.	500

	5. Program edukacije i potpore roditeljima.	8
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		130.000,00 kn
Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 80.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.		

MJERA:

6. Kontinuirano provođenje preventivnih programa radi promicanja zdravlja i sprečavanja nastanka invaliditeta i težih oštećenja zdravlja

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Organizirati redovne godišnje/dvogodišnje mamografske preglede za žene s invaliditetom.	2017., 2019., svake druge godine
2. Organizirati redovne godišnje/dvogodišnje preglede prostate za muškarce s invaliditetom.	2016., 2018., 2020., svake druge godine
3. Organizirati redovne edukacije o zdravlju žena, reprodukcijom i spolnom zdravlju, planiranju obitelji i drugim specifičnim područjima, osobito onima namijenjenim mladim djevojkama i ženama s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Organizirati sistematske preglede za jednoroditeljske obitelji koje skrbe za osobu s invaliditetom i/ili su i same osobe s invaliditetom.	2019. - 2020.
5. Provoditi aktivnosti koje djeluju na životne navike i rizične čimbenike zdravlja osoba s invaliditetom s naglaskom na prevenciju kardiovaskularnih bolesti (prekomjerna tjelesna težina, visoki tlak).	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za zdravstvo, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, zdravstvene ustanove, u suradnji s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar", Ministarstvom zdravlja, Povjerenstvom, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, strukovnim organizacijama i dr.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Organizirani pregledi, broj korisnika. 2. Organizirani pregledi, broj korisnika. 3. Održane edukacije. 4. Organizirani pregledi, broj korisnika. 5. Organiziranje edukacija/organiziranje mjerenja, broj korisnika.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Organizirati redovne godišnje/dvogodišnje mamografske preglede za žene s invaliditetom.

Besplatni preventivni mamografski pregledi žena s invaliditetom organizirat će se u 2017., sukladno Zagrebačkoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2016. do 2020. **u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i Nastavnim zavodom za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar".**

Nadalje, u Kliničkoj bolnici "Sveti Duh", u Domu zdravlja Zagreb-Zapad na Malešnici te u Klinici za ženske bolesti i porode, Petrova 13, u **ginekološkim ambulantomama koje su prilagođene za žene s invaliditetom**, nastavilo se s pregledima, prije svega žena s tjelesnim invaliditetom te pružanjem usluga i savjetovanjem vezano uz zaštitu spolnog i reproduktivnog zdravlja. Tijekom 2016. navedene usluge koristilo je stotinjak žena s invaliditetom.

U Nastavnom zavodu za javno zdravstvo “Dr. Andrija Štampar”, djeluje Savjetovalište za mlade koje mogu koristiti i mladi s invaliditetom. Savjetovalište obuhvaća rad s mladima na području spolnog zdravlja i očuvanja plodnosti, s naglaskom na poticanje samopomoći i odgovornog odnosa i ponašanja prema vlastitom zdravlju i njegovu očuvanju. Objekt je pristupačan za osobe s invaliditetom.

2. Organizirati redovne godišnje/dvogodišnje preglede prostate za muškarce s invaliditetom.

Vežano uz zdravstvenu zaštitu muškaraca s invaliditetom Gradski ured za zdravstvo sufinancirao je po treći put preventivne preglede prostate za muškarce s invaliditetom. **Provođenje preventivnih pregleda prostate za muškarce s invaliditetom** odvijalo se tijekom studenoga i prosinca 2016. u Kliničkoj bolnici „Sv. Duh“ prema popisu kojeg je izradio Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom. Pregled je sadržavao utvrđivanje PSA-a u krvi i ultrazvuk mjehura i prostate. **Izvršeno je 85 pregleda muškaraca** (Udruga slijepih Zagreb, Spinalne ozljede Zagreb, Udruga gluhoslijepih osoba Zagreb, Udruga za podršku osobama s intelektualnim teškoćama grada Zagreba, Društvo tjelesnih invalida i Udruga invalida rada Zagreba). Ukupno je za ovu aktivnost utrošeno **17.000,00 kuna**.

3. Organizirati redovne edukacije o zdravlju žena, reprodukcijom i spolnom zdravlju, planiranju obitelji i drugim specifičnim područjima, osobito onima namijenjenim mladim djevojkama i ženama s invaliditetom.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom prisustvovao je završnom predavljanju projekta i promociji edukativnih materijala namijenjenih ženama s oštećenjima vida i/ili sluha objavljenih u okviru projekta **Psihosocijalna podrška ženama s invaliditetom u reproduktivnoj dobi**.

Projekt Psihosocijalna podrška ženama s invaliditetom u reproduktivnoj dobi provela je udruga **Roditelji u akciji - Roda** u partnerstvu s **Udrugom slijepih Zagreb** i **Savezom gluhih i nagluhih Grada Zagreba**. Projekt se provodio od rujna 2015. do rujna 2016. (**75.000,00 kn.**). Cilj projekta bio je unapređenje reproduktivnog zdravlja žena s invaliditetom budući da su na putu do majčinstva žena s invaliditetom brojne prepreke, arhitektonske i one u svijesti ljudi, a seksualnost, trudnoća i majčinstvo žena s invaliditetom još uvijek su tabu teme.

Također, u okviru navedenog Projekta provedene su **edukativne radionice u svrhu neformalne podrške ženama s invaliditetom**. Cilj radionica bio je upoznavanje polaznica (asistentica žena s invaliditetom, tumačiteljica hrvatskoga znakovnog jezika i pratiteljica slijepih i slabovidnih žena te drugih žena koje pružaju neformalnu podršku ženama s invaliditetom) s djelovanjem udruge Roda u području usluge, vrste i načina podrške koju udruga Roda može pružiti ženama s invaliditetom za vrijeme trudnoće, porođaja i majčinstva.

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
DEBRA – djeca leptiri	DEBRA, društvo oboljelih od bulozne epidermolize	50	20.000,00 kn	Osnaživanje djece oboljele od bulozne epidermolize i članova obitelji. Obuhvaćeno 50 djece i njihovi roditelji, ukupno 150 korisnika do 70 godina.
Rano otkrivanje i prevencija nastanka teškoća u razvoju dojenčadi i djece rane dobi	ILab – udruga za rehabilitaciju djece s teškoćama u razvoju i cjelokupnu podršku njihovim obiteljima	6	10.000,00 kn	Projekt se bazira na četiri aktivnosti: radionice baby handlinga (ispravnog postupanja s djetetom), evaluacije motoričkog statusa dojenčadi, evaluacije senzorne integracije djece vrtićke i školske dobi te psiho-socijalno savjetovanje roditelja i drugih članova obitelji.

4. Organizirati sistematske preglede za jednoroditeljske obitelji koje skrbe za osobu s invaliditetom i/ili su i same osobe s invaliditetom.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2019. - 2020.

5. Provoditi aktivnosti koje djeluju na životne navike i rizične čimbenike zdravlja osoba s invaliditetom s naglaskom na prevenciju kardiovaskularnih bolesti (prekomjerna tjelesna težina, visoki tlak).

Kardiovaskularne bolesti predstavljaju najveći javnozdravstveni problem suvremenog svijeta. Također su značajan javnozdravstveni problem jer uzrokuju veliko ekonomsko opterećenje zbog troškova liječenja i smanjene produktivnosti zbog izostajanja s posla, uzrokuju nesposobnost, invaliditet i prijevremenu smrtnost.

Među zemljama članicama Europske unije Republika Hrvatska pripada skupini zemalja s vrlo visokim rizikom od kardiovaskularnih bolesti. Zahvaljujući boljem liječenju akutnoga koronarnog sindroma i pridržavanju postupaka prevencije, ohrabrujući pokazatelji obuzdavanja kardiovaskularne smrtnosti registrirani su u zadnjih desetak godina i u Republici Hrvatskoj.

Naime, bolesti srca i cirkulacijskog sustava (kardiovaskularne bolesti) jedan su od vodećih uzroka invaliditeta u RH-a. Sa svrhom informiranja osoba s invaliditetom o važnosti kardiovaskularnog zdravlja, čimbenicima rizika i prevencije uvedena je nova mjera u području Zdravstvena zaštita u sklopu Zagrebačke strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2016. do 2020.

Tijekom 2016. izvršene su sve pripreme za ovu aktivnost koja će se provoditi početkom 2017.

Također, u sklopu programa pod nazivom Unaprjeđenje kvalitete života osoba s invaliditetom putem medija **Udruga za prevenciju prekomjerne težine u 2016. nastavila je u suradnji s TV Jabuka realizirati i prikazivati emisiju „Čovjek i zdravstvena kultura“**. Emisija „Čovjek i zdravstvena kultura“ vrlo je edukativna televizijska emisija, koja jednostavnom retorikom pokušava približiti teme vezane uz psihofizičko-zdravlje širokoj populaciji gledatelja, a s posebnim osvrtom na ljude treće životne dobi i osobe s invaliditetom. Sa svrhom edukacije i senzibilizacije, teme koje se obrađuju u emisiji su: kultura življenja, ekološka osviještenost, tolerancija prema različitosti, važnost preventivnog djelovanja u borbi protiv niza bolesti, debljina i tjelovježba, život s invaliditetom, poboljšanje kvalitete života osoba treće životne dobi i osoba s invaliditetom, psihofizičko zdravlje i međuljudski odnosi, zdravlje djece i pravilan odgoj.

Ukupno je za ovu aktivnost utrošeno **15.000,00 kuna** s pozicije Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom.

Vezano uz zdravstvenu zaštitu Gradski ured za zdravstvo sufinancirao je program **Društva distrofičara Zagreb** pod nazivom **Promicanje neinvazivne ventilacije kod osoba s mišićnom distrofijom - II**, u sklopu kojeg su provedene slijedeće aktivnosti: individualno savjetovanje, grupno savjetovanje i predavanja. Individualno i grupno savjetovanje kao i predavanja stručnjaka provode se s ciljem informiranja i educiranja bolesnika i članova njihovih obitelji o neinvazivnoj ventilaciji koja pravovremenim korištenjem poboljšava kvalitetu života i produljuje životni vijek osoba s mišićnom distrofijom.

Za navedene aktivnosti s pozicije Gradskog ureda za zdravstvo utrošeno je **15.000,00 kn**.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Organizirani pregledi, broj korisnika.	-
	2. Organizirani pregledi, broj korisnika.	85
	3. Održane edukacije.	4

	4. Organizirani pregledi, broj korisnika.	-
	5. Organiziranje edukacija/organiziranje mjerenja, broj korisnika.	20
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		77.000,00 kn
Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 45.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.		

MJERA:

7. Zdravstvena zaštita osoba kojima je potreban visok stupanj zdravstvene potpore

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osiguravati materijalnu i stručnu potporu za provođenje postupaka njege u kući, fizikalnu i drugu potrebnu terapiju iznad standarda koji osiguravaju zakoni i drugi propisi.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Osiguravati materijalne i stručne uvjete za održavanje i proširivanje "Bolnice u kući" i sličnih programa.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Osobama s najvišim stupnjem invaliditeta koje u potpunosti ovise o pomoći druge osobe za vrijeme liječenja u bolnici i na rehabilitaciji omogućiti boravak pomoćnika/asistenta (kao djeci boravak roditelja) u ustanovama kojima je osnivač Grad Zagreb.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za zdravstvo, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Povjerenstvo, Ustanova za zdravstvenu njegu u kući, zdravstvene ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom i dr.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj korisnika. 2. Broj korisnika koji koriste uslugu "Bolnice u kući" i sličnih programa. 3. Broj korisnika.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Osiguravati materijalnu i stručnu potporu za provođenje postupaka njege u kući, fizikalnu i drugu potrebnu terapiju iznad standarda koji osiguravaju zakoni i drugi propisi.

Gradski ured za zdravstvo je u suradnji s **Ustanovom za zdravstvenu njegu u kući i Domom zdravlja Zagreb Centar** nastavio provedbu projekta „**Fizikalna terapija i rehabilitacija za osobe s invaliditetom u Gradu Zagrebu**“, kojim se u suradnji sa **Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske** provodi besplatna fizikalna terapija i rehabilitacija za osobe s invaliditetom Grada Zagreba.

Projekt kojim se nastoji ublažiti problem nastao gotovo potpunim ukidanjem prava na stacionarnu fizikalnu terapiju i značajnim smanjenjem dobivanja i trajanja prava na fizikalnu terapiju na način da su se organizirale ambulate fizikalne terapije i rehabilitacije besplatne za osobe s invaliditetom, provodi se u **Ambulanti za fizikalnu terapiju i rehabilitaciju za osobe s najtežim invaliditetom na području Grada Zagreba**. Ambulanta se nalazi na lokaciji **DZ Zagreb-Centar, Runjaninova 4**, a rehabilitacijski tim **Ustanove za zdravstvenu njegu u kući (4 fizioterapeuta)** pruža usluge fizikalne terapije u vremenu od 8,00 do 16,00 sati.

Usluge je tijekom 2016. godine koristilo 420 osoba, a za provedbu Projekta je u 2016. utrošeno **400.000,00 kuna**.

2. Osiguravati materijalne i stručne uvjete za održavanje i proširivanje "Bolnice u kući" i sličnih programa.

Projekt „Hospicij - bolnica u kući“ jedinstven je projekt u Hrvatskoj, kojim se smanjuje trajanje boravka u bolnici i nadomješta dobro organiziranom kontinuiranom 24-satnom zdravstvenom njegom u kući pacijenata uz pružanje svih mogućih oblika takve skrbi. Projekt je u proteklim godinama postojanja i provođenja pokazao značajne financijske uštede u sustavu zdravstva, a pacijentu osigurao kvalitetnu zdravstvenu skrb u emocionalno najpozitivnijem okruženju, a to je njegov dom i obitelj, od kojeg nema boljeg ambijenta za očuvanje i poboljšanje zdravstvenog stanja i kvalitete življenja uopće (tijekom dana obradi se prosječno 7 pacijenata). Medicinske sestre obavljaju potrebne usluge zdravstvene njege koje uključuju kompletnu njegu nepokretnog i teško pokretnog bolesnika, sprečavanje komplikacija dugotrajnog ležanja, zbrinjavanje kroničnih rana, aktivno i pasivno razgibavanje, uzimanje materijala za laboratorijske pretrage, primjenu lokalne i peroralne terapije, palijativnu skrb, poduku obitelji za skrb o bolesniku i drugo. Usluge su tijekom 2016. godine koristile 193 osobe, a za navedenu aktivnost Gradski ured za zdravstvo izdvojio je **600.000,00 kn**.

3. Osobama s najvišim stupnjem invaliditeta koje u potpunosti ovise o pomoći druge osobe za vrijeme liječenja u bolnici i na rehabilitaciji omogućiti boravak pomoćnika/asistenta (kao djeci boravak roditelja) u ustanovama kojima je osnivač Grad Zagreb.

Sukladno Pravilniku o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja (NN 49/14), pravo na cjelodnevni smještaj (24-satni) uz dijete koje se nalazi na bolničkom liječenju ostvaruje jedan od roditelja djeteta s teškoćama u razvoju, pod uvjetom da o tome posjeduje odgovarajuće rješenje nadležnog tijela, odnosno nalaz i mišljenje nadležnog tijela vještačenja u skladu s posebnim propisima, a na prijedlog odjelnog doktora ugovorne bolničke ustanove u kojoj se dijete liječi, bez obzira na dob djeteta. Također, pravo na dnevni smještaj (ne i noćenje) uz dijete s teškoćama u razvoju bez obzira na dob, pripada jednom od roditelja, pod uvjetom da o tome posjeduje odgovarajuće rješenje nadležnog tijela, odnosno nalaz i mišljenje nadležnog tijela vještačenja u skladu sa posebnim propisima, a na prijedlog odjelnog doktora ugovorne bolničke ustanove u kojoj se dijete liječi.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj korisnika.	420
	2. Broj korisnika koji koriste uslugu "Bolnice u kući" i sličnih programa.	193
	3. Broj korisnika.	-

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 1.000.000,00 kn

MJERA:

8. Zdravstvena zaštita ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Medicinski rehabilitirati ratne vojne invalide Grada Zagreba iz Domovinskog rata.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Fizikalne terapije ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata Grada Zagreba.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Usluga prevencije i poboljšanja zdravlja branitelja i članova njihovih obitelji (Integralni pristup poboljšanja zdravlja i prevencije suicida hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji) da bi se prevenirao invaliditet.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za branitelje
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj korisnika upućenih u specijalne bolnice. 2. Broj korisnika. 3. Broj korisnika.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Medicinski rehabilitirati ratne vojne invalide Grada Zagreba iz Domovinskog rata.

Temeljem Odluke o uvjetima i načinu ostvarivanja bolničkog liječenja medicinskom rehabilitacijom hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata i članova obitelji smrtno stradalog, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata (Službeni glasnik Grada Zagreba 2/15), Odjel za branitelje Gradskog ureda za branitelje odobrava i upućuje hrvatske ratne vojne invalide Grada Zagreba na dvotjedno bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom u Naftalan u Ivanić Gradu, Varaždinske Toplice i Krapinske Toplice, a sve s ciljem postizanja i očuvanja što boljeg zdravstvenog stanja. Troškove smještaja i bolničkog liječenja medicinskom rehabilitacijom u cijelosti snosi Grad Zagreb.

Pravo na medicinsku rehabilitaciju ostvaruju svi hrvatski ratni vojni invalidi (HRVI) koji imaju prijavljeno prebivalište u Gradu Zagrebu i kojima je bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom potrebno prema mišljenju Povjerenstva za odobravanje medicinske rehabilitacije te članovi obitelji smrtno stradalog, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata prema nalazu liječnika specijaliste odgovarajuće specijalnosti o potrebi medicinske rehabilitacije i mišljenju Povjerenstva za odobravanje medicinske rehabilitacije.

U 2016. godini u navedena lječilišta upućeno je ukupno 276 HRVI-a (sveukupni broj korisnika bilo je 404, sukladno Ugovoru iz 2015., a utrošeno je 1.508.197,81kn).

2. Fizikalne terapije ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata Grada Zagreba.

Fizikalne terapije ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata Grada Zagreba provodila se u 2015.

3. Usluga prevencije i poboljšanja zdravlja branitelja i članova njihovih obitelji (Integralni pristup poboljšanja zdravlja i prevencije suicida hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji) da bi se prevenirao invaliditet.

Aktivnosti prevencije i zaštite zdravlja hrvatskih branitelja i ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata u 2016. bile su usmjerene na **sistematske preglede** za hrvatske branitelje i članove obitelji smrtno stradalog, zatočenog i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata te na **preventivne onkološke preglede** hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Na sistematske preglede tokom 2016. godine upućeno je ukupno 500 korisnika, dok je preventivne onkološke preglede (testiranje) obavilo 200 hrvatskih branitelja i/ili hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata, za što je ukupno utrošeno u 2016. godini 1.446.960,00 kuna.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj korisnika upućenih u specijalne bolnice.	404
	2. Broj korisnika.	-
	3. Broj korisnika.	Sistematski pregledi – 500 Onkološki pregledi - 200

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

2.955.157,81 kn

PODRUČJE 4. SOCIJALNA ZAŠTITA

MJERA:

1. Kontinuirano praćenje socijalnog i materijalnog statusa osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Utvrditi potrebe i planirati daljnje aktivnosti za svaku godinu		1. aktivnost: 2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Centar za socijalnu skrb Zagreb, ustanove socijalne skrbi, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, ustanove socijalne skrbi, Povjerenstvo.	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Godišnji izvještaj s utvrđenim potrebama i plan aktivnosti	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.		
1. Utvrditi potrebe i planirati daljnje aktivnosti za svaku godinu		
<p>Prava iz sustava socijalne skrbi Grada Zagreba, a koja provodi Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, propisana su Odlukom o socijalnoj skrbi (Službeni glasnik Grada Zagreba 26/14, 19/15, 06/16, 16/16 i 23/16). Izmjenom i dopunom Odluke o socijalnoj skrbi (Službeni glasnik Grada Zagreba 16/16) koja je stupila na snagu u rujnu 2016., u sustav socijalne skrbi Grada Zagreba uvodi se nova mjera - Novčana pomoć za plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja korisnicima novčane pomoći umirovljenicima. Nadalje, izmjenom i dopunom Odluke o socijalnoj skrbi (Službeni glasnik Grada Zagreba 23/16), koja je stupila na snagu u prosincu 2016., pravo na novčanu pomoć osobama kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja, proširuje se na način da se novčana pomoć priznaje svakoj osobi kojoj je priznato pravo na status roditelja njegovatelja, kada je u obitelji više osoba s ostvarenim pravom statusa roditelja njegovatelja, te roditelju u jednoroditeljskoj obitelji koji ostvaruje status roditelja njegovatelja neovisno o visini iznosa mjesečnog uzdržavanja koju eventualno ostvaruje temeljem propisa o obiteljskim odnosima.</p>		
POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Godišnji izvještaj s utvrđenim potrebama i plan aktivnosti	2
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		1.099.310,00 kn

MJERA:

2. Osiguravanje postojećih, iniciranje i utvrđivanje novih prava i usluga za osobe s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osiguravati postojeća prava i usluge.		2016. - 2020., kontinuirano
2. Utvrđivati nova prava i usluge.		2016. - 2020., kontinuirano
3. Osiguravati dodatna prava i usluga		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Centar za socijalnu skrb Zagreb, udruge osoba s	

	invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, ustanove socijalne skrbi, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj postojećih prava, usluga. 2. Broj utvrđenih novih prava, usluga. 3. Broj osiguranih novih prava, broj novih korisnika.
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
1. Osiguravanje postojećih prava i usluga	
<p>Na temelju Odluke o socijalnoj skrbi (Službeni glasnik Grada Zagreba 26/14, 19/15, 06/16, 16/16 i 23/16; u daljnjem tekstu: Odluka) utvrđena su prava socijalne skrbi koja, pored prava što ih osigurava Republika Hrvatska na osnovi Zakona o socijalnoj skrbi, osigurava Grad Zagreb, putem Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom koji provodi postupak ostvarivanja prava utvrđenih Odlukom te vodi evidenciju korisnika.</p> <p><i>Novčana pomoć korisnicima doplatka za pomoć i njegu korisnicima osobne invalidnine</i> Sukladno odredbama Odluke, pravo na novčanu pomoć korisnicima doplatka za pomoć i njegu i korisnicima osobne invalidnine ostvaruju korisnici doplatka za pomoć i njegu i korisnici osobne invalidnine utvrđeni prema Zakonu o socijalnoj skrbi.</p> <p>Korisnici se svrstavaju u dvije skupine i to: - I. skupina - korisnici doplatka za pomoć i njegu i korisnici osobne invalidnine u punom iznosu, prema Zakonu; - II. skupina - korisnici doplatka za pomoć i njegu i korisnici osobne invalidnine u smanjenom iznosu, prema Zakonu.</p> <p>Na dan 31. prosinca 2016. ukupno je bilo 10.826 korisnika ove mjere i to: 1. skupina: 8.158 korisnika prava u mjesečnom iznosu od 200,00 kn, 2. skupina: 2.668 korisnika prava u mjesečnom iznosu od 100,00 kn. Za ovu namjenu iz Proračuna Grada Zagreba u 2016. utrošeno je 22.067.400,00 kn.</p> <p><i>Novčana pomoć za osobne potrebe (džeparac) korisnicima doma za starije i nemoćne osobe</i> Pravo na novčanu pomoć za osobne potrebe (džeparac) korisnicima doma za starije i nemoćne osobe mogu ostvariti korisnici stalnog ili privremenog smještaja u domu za starije i nemoćne osobe na području Grada Zagreba kojima je to pravo utvrđeno rješenjem Centra za socijalnu skrb Zagreb.</p> <p>Na dan 31. prosinca 2016. ukupno je bilo 350 korisnika ovog prava, od toga 120 osoba s invaliditetom Za ovu namjenu iz Proračuna Grada Zagreba u 2016. je utrošeno 817.800,00 kn.</p> <p><i>Pomoć u kući</i> Odlukom je propisano pravo na pomoć i njegu u kući koju može ostvariti osoba kojoj je zbog tjelesnog ili mentalnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju ili starosti prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe, koja nema mogućnosti da joj pomoć i njegu osiguraju roditelj, skrbnik, bračni drug, izvanbračni drug i djeca, koja nema mogućnost da pomoć i njegu osigura na temelju ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, kojoj je prihod po članu obitelji između 1.500,00 - 2.400,00 kn mjesečno te koja to pravo ne ostvaruje na temelju rješenja Centra za socijalnu skrb Zagreb.</p> <p>Pomoć i njega u kući može se odobriti i osobi kojoj je zbog privremenih promjena u zdravstvenom stanju ili tjelesnog oštećenja prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe.</p> <p>Navedeno pravo može obuhvatiti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organiziranje prehrane (nabava i dostava gotovih obroka u kuću, nabava živežnih namirnica, 	

pomoć u pripremanju obroka, pranje posuđa i dr.);

- obavljanje kućnih poslova (pospremanje stana, organiziranje pranja i glačanja rublja, nabava lijekova i drugih potrepština);
- održavanje osobne higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba);
- zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba.

Pomoć i njega u kući može iznositi najviše 30 sati mjesečno po korisniku, ovisno o tjelesnom, mentalnom i zdravstvenom stanju podnositelja zahtjeva, a što se utvrđuje rješenjem o priznavanju prava na pomoć i njegu. **Broj korisnika na dan 31. prosinca 2016. iznosio je 504 korisnika.**

Za ovu namjenu iz Proračuna Grada Zagreba u 2016. je utrošeno 3.723.084,00 kn.

Novčana pomoć osobama kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja

Temeljem Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o socijalnoj skrbi (Sl. glasnik Grada Zagreba 19/15) Ured je od listopada 2015. godine provodio novu mjeru - Novčanu pomoć osobama kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja koju mogu ostvariti osobe kojima je to pravo utvrđeno rješenjem Centra za socijalnu skrb Zagreb, a žive u obitelji čiji ukupni prihodi ne prelaze iznos od 2.500,00 kn mjesečno.

Izmjenom i dopunom Odluke o socijalnoj skrbi (Sl. Glasnika Grada Zagreba 23/16) koja je stupila na snagu 31.12.2016. godine pravo na novčanu pomoć osobama kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja proširuje na način da se novčana pomoć priznaje svakoj osobi kojoj je priznato pravo na status roditelja njegovatelja kada je u obitelji više osoba s ostvarenim pravom statusa roditelja njegovatelja, te roditelju u jednoroditeljskoj obitelji koji ostvaruje status roditelja njegovatelja neovisno o visini iznosa mjesečnog uzdržavanja koju eventualno ostvaruje temeljem propisa o obiteljskim odnosima.

Na dan 31.12.2016. godine navedeno pravo je ostvarivalo ukupno 46 roditelja njegovatelja, a za što je u 2016. godini utrošeno 495.000,00 kn.

Za ove mjere iz Proračuna Grada Zagreba za 2016. ukupno je utrošeno 27.103.284,00 kn.

2. Utvrđivati nova prava i usluge

Pravo na novčanu pomoć osobama kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja mogu ostvariti osobe kojima je to pravo utvrđeno rješenjem Centra za socijalnu skrb Zagreb, a koje žive u obitelji čiji ukupni prihodi ne prelaze 2.500,00 kn mjesečno. Navedeno pravo primjenjuje se od listopada 2015., a izmjenom i dopunom Odluke o socijalnoj skrbi (Službeni glasnik Grada Zagreba 23/16), koja je stupila na snagu u prosincu 2016., pravo se proširuje na način da se novčana pomoć priznaje svakoj osobi kojoj je priznato pravo na status roditelja njegovatelja kada je u obitelji više osoba s ostvarenim pravom statusa roditelja njegovatelja, te roditelju u jednoroditeljskoj obitelji koji ostvaruje status roditelja njegovatelja neovisno o visini iznosa mjesečnog uzdržavanja koju eventualno ostvaruje temeljem propisa o obiteljskim odnosima. **Pravo na novčanu pomoć za plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja** ostvaruju umirovljenici korisnici novčane pomoći umirovljenicima, ukoliko ne ostvaruju pravo na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz sredstva državnog proračuna. Pravo se primjenjuje od listopada 2016. Većina osoba ima status, određenu vrstu i stupanj invaliditeta.

Naziv mjere/usluge	Nositelj	Broj korisnika	Iznos provedbe	Kratki opis mjere/usluga
Novčana pomoć za plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	3116	604.310 kn	Opisano u Mjeri 2., Aktivnost 2.
Novčana pomoć osobama kojima je priznato pravo na	Gradski ured za socijalnu zaštitu	46	495.000 kn	Opisano u Mjeri 2., Aktivnost 2.

status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja	i osobe s invaliditetom			
---	-------------------------	--	--	--

3. Osiguravati dodatna prava i usluga

Pravo na novčanu pomoć osobama kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja (opisano u Mjeri 2., Aktivnost 2.), izmjenom i dopunom Odluke o socijalnoj skrbi (Službeni glasnik Grada Zagreb 23/16), pravo se u 2016., proširuje na način da se novčana pomoć priznaje svakoj osobi kojoj je priznato pravo na status roditelja njegovatelja kada je u obitelji više osoba s ostvarenim pravom statusa roditelja njegovatelja, te roditelju u jednoroditeljskoj obitelji koji ostvaruje status roditelja njegovatelja neovisno o visini iznosa mjesečnog uzdržavanja koju eventualno ostvaruje temeljem propisa o obiteljskim odnosima.

Naziv mjere/usluge	Nositelj	Broj korisnika	Iznos provedbe	Kratki opis mjere/usluga
Novčana pomoć osobama kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	46	495.000,00 kn	Opisano u Mjeri 2., Aktivnost 2. i 3.
Novčana pomoć za plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	3116	604.310,00 kn	Opisano u Mjeri 2., Aktivnost 2.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj postojećih prava, usluga.	36330
	2. Broj utvrđenih novih prava, usluga.	2
	3. Broj osiguranih novih prava, broj novih korisnika.	2 3116

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

106.720.011, 92 kn

MJERA:

3. Osiguravanje usluga smještaja i unaprjeđivanje kvalitete smještaja za osobe s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Stručno i financijski pratiti ustanove socijalne skrbi za djecu s teškoćama i osobe s invaliditetom kojih je osnivač/suosnivač Grad Zagreb te organizacijske oblike smještaja drugih osnivača.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Izgraditi/osnovati/stručno i financijski pratiti Centar za rehabilitaciju gluhih i teže nagluhih osoba.	izgradnja i osnivanje 2016. - 2017., stručno i financijsko praćenje 2016. - 2020.
3. Izgraditi/osnovati/stručno i financijski pratiti Centar za rehabilitaciju osoba s tjelesnim invaliditetom Novi Jelkovec.	izgradnja i osnivanje 2016. - 2017., stručno i financijsko praćenje 2016. - 2020.
4. Osnovati/stručno i financijski pratiti Centar za rehabilitaciju osoba s autističnim spektrom poremećaja.	2016. osnivanje, stručno i financijsko praćenje 2016. - 2020.
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Centar za socijalnu skrb Zagreb, Ministarstvo socijalne politike i mladih, ustanove socijalne skrbi, ustanove socijalne skrbi, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo.

*POKAZATELJI
PROVEDBE*

1. Osigurana i isplaćena sredstva, stručna i financijska izvješća ustanova.
2. Osnovana i izgrađena ustanova, stručna i financijska izvješća ustanova socijalne skrbi.
3. Osnovana i izgrađena ustanova, stručna i financijska izvješća ustanova socijalne skrbi.
4. Osnovana ustanova, stručna i financijska izvješća ustanova.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Stručno i financijski pratiti ustanove socijalne skrbi za djecu s teškoćama i osobe s invaliditetom kojih je osnivač/suosnivač Grad Zagreb te organizacijske oblike smještaja drugih osnivača.

Stručna i financijska podrška osigurala se **Centru za istraživanje, edukaciju i primjenu novih znanja Up2Date**, u provedbi projekta pod nazivom „**MEK-mobilnost, komunikacija, edukacija**“ u kojem se za četiri mlade osoba sa oštećenjem vida omogućilo sudjelovanje na međunarodnom ICC kampu u Austriji te je započelo i stvaranje kapaciteta za organizaciju ICC kampa u Hrvatskoj koji će se održati 2018 godine. (Natječaj, **10.000,00 kn**).

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pružio je financijsku podršku za provođenje projekta pod nazivom „**Rehabilitacijski program - kultura i avantura**“, kojeg je 2016. provela **Krijesnica -udruga za pomoć djeci i obiteljima suočenim s malignim bolestima**. U okviru projekta organiziran je izlet za 28 sudionika/obitelji, čija su se djeca liječila od maligne bolesti i mladih koji su se u djetinjstvu liječili od maligne bolesti. 14. prosinca posjetili su „Božićnu priču obitelji Salaj“ u Grabovnici, pokraj Čazme, a 5. prosinca, organizirana je tzv. „istraživačka pustolovina“ za 12 sudionika, mladih osoba liječenih od maligne bolesti, čiji je program obuhvaćao samostalno otkrivanje gradskih znamenitosti grada Zagreba, pod nazivom „Dekodiraj Zagreb“, koji je sadržavao tajne kodove i znakove na raznim lokacijama (Natječaj, **15.000,00 kn**).

Centar Silver ustanova je socijalne skrbi jedinstvena u ovom dijelu Europe koja u rehabilitaciju osoba s invaliditetom uključuje rad sa psima pomagačima (psi vodiči, rehabilitacijski i terapijski psi). Centar pruža usluge osobama s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem, čime izravno utječe na njihovu kvalitetu života i socijalnu uključenost u zajednicu. Započeo je s djelovanjem 2008., a osnivači su Republika Hrvatska (Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku) i Grad Zagreb. Programskim aktivnostima Centra Silver obuhvaćene su:

- slijepe i visoko slabovidne osobe u programima tehnike bijelog i elektronskog štapa, obuke za korištenje pasa vodiča te osposobljavanja za aktivnosti svakodnevnoga života;
- teško pokretne i osobe u invalidskim kolicima kroz programe za korištenje rehabilitacijskih pasa;
- djeca s teškoćama u razvoju (cerebralna paraliza, autizam, sljepoća, neurorizična djeca, ADHD sy. i dr.), koja zajedno s roditeljima prolaze program obuke za korištenje terapijskih pasa te također koriste usluge (re)habilitacije s terapijskim psima u Centru i usluge terapije senzorne integracije sa terapijskim psom;
- osobe s intelektualnim i višestrukim oštećenjima kroz usluge poludnevnog boravka;
- osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem kroz program aktivnosti svakodnevnog života;
- edukacija i certifikacija specijaliziranog kadra za mobilnost osoba s invaliditetom;
- uzgoj, socijalizacija i školovanje pasa vodiča, rehabilitacijskih i terapijskih pasa, osiguranje zdravstvene zaštite i prehrane pasa u navedenim programima.

Centar Silver u okviru redovite djelatnosti tijekom cijele godine, korisnicima pruža usluge savjetovanja kroz psihosocijalnu podršku kod pružatelja usluga, poludnevnog boravka, privremenog smještaja, psihosocijalne podrške u obitelji i rane intervencije. Ovisno o programu, korisnici su smješteni u ustanovi od 1 do 6 tjedana, nakon čega se obuka nastavlja i završava u mjestu življenja korisnika, u trajanju od 1 do 3 tjedna.

Nadalje, **kontinuirano uvodi i razvija nove programe** u skladu sa specifičnim potrebama korisnika. Sve prethodno navedene programske aktivnosti odvijaju se putem osnovnih programa, a to su:

- program tehnike bijelog štapa u ukupnom trajanju od 7 tjedana osobama oštećenog vida koji omogućava samostalno kretanje na poznatim, naučenim trasama, orijentaciju u prostoru korištenjem preostalih osjetila i mentalnih sposobnosti, svladavanje prometnih pravila, korištenje javnog prijevoza i dr.;
- program korištenja elektronskog uređaja Tom Pouce u trajanju od 2 tjedna, a omogućava jednostavnije kretanje i zaobilaznje prepreka; namijenjen je osobama oštećenog vida koje se samostalno kreću korištenjem tehnike štapa;
- program za korištenje psa vodiča u kojem slijepa osobe, kroz 6 tjedana, svladavaju osnove brige i njege za psa te vještinu korištenja psa vodiča što im omogućava veću samostalnost i sigurnost u kretanju;
- svladavanjem programa svakodnevnih vještina, u trajanju od 6 tjedana, osobe oštećenog vida postižu veću samostalnost u svakodnevnom funkcioniranju (briga o sebi, prostoru, nabavka i priprema namirnica, komunikacijske vještine i ostalo);
- program za korištenje rehabilitacijskog psa teško pokretne i osobe u invalidskim kolicima tijekom 7 tjedana svladavaju osnove brige i njege za psa te vještinu korištenja rehabilitacijskog psa koji im pomaže pri donošenju i dodavanju stvari, otvaranju/zatvaranju vrata, ladica, perilica, transferu u i iz kolica i druge specifičnosti ovisno o potrebama korisnika;
- program terapijski pas, u trajanju od 4 tjedna, omogućuje roditelju – voditelju terapijskog psa, uz osnove njege i brige o psu, uključivanje psa u (re)habilitacijske procese djeteta s teškoćama u razvoju, a pomaci su vidljivi na senzomotoričkom, kognitivnom, komunikacijskom te psihosocijalnom i emotivnom razvoju; također, terapijski pas može se dodijeliti i stručnom voditelju (osobi koja u svoj profesionalni rad uključuje terapijskog psa);
- program (re)habilitacije sa psom u koji se uključuju djeca s teškoćama u razvoju čije obitelji nisu u mogućnosti uzeti terapijskog psa ili djeca koja čekaju dodjelu terapijskog psa, provodi se jednom tjedno po sat vremena;
- program terapije senzorne integracije sa terapijskim psom u koji se uključuju djeca sa teškoćama i disfunkcijama senzorne integracije, kako bi se poboljšali procesi organizacije senzornih ulaza, kako bi mozak (CNS), stvorio svrhovitu reakciju tijela te poboljšao percepciju, osjećaje i mišljenje.

Dodatni programi koje ustanova provodi:

- programi uzgoja, socijalizacije i školovanja pasa pomagača prema međunarodno priznatim standardima;
- edukacija i senzibilizacija javnosti za prava, potrebe i mogućnosti osoba s invaliditetom i upoznavanje s radom ustanove, kroz edukativne programe i sudjelovanjem na različitim manifestacijama te organiziranim posjetima raznim ustanovama;
- tijekom 2016. pokrenut je program edukacije djelatnika za školovanje pasa pomagača za oboljele od dijabetesa i epilepsije, čime se proširuje opseg rada i korisnika, a oboljeli dobivaju mogućnost korištenja usluga pasa pomagača koji im olakšava svakodnevno funkcioniranje.

Ukupno gledajući, u 2016., programima Centra Silver bilo je obuhvaćeno 371 osoba pružanjem usluga obuke slijepih osoba za korištenje tehnike bijelog štapa (9 korisnika), obuke pasa vodiča slijepih (31 korisnika), rehabilitacijskih pasa (6korisnika), (re)habilitacije sa psom (58 korisnika) i terapijskim psima (86 korisnika), terapije senzorne integracije uz terapijskog psa (159 korisnika), kroz usluge poludnevnog boravka (7 korisnika) te osiguranje zdravstvene zaštite i prehrane pasa u programima uzgoja, socijalizacije i školovanja, edukacije korisnika, osiguranjem smještaja i prehrane slijepim osobama za vrijeme edukacije te organiziranjem i pružanjem volonterske i stručne podrške korisnicima – osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima.

Za djelatnosti ustanove iz Proračuna Grada Zagreba u 2016. utrošeno je 3.897.822,00 kn.

Dnevni centar „Mali dom-Zagreb“ ustanova je socijalne skrbi kojoj je osnivač Grad Zagreb, a koja provodi (re)habilitacijske programe i ranu intervenciju djece s oštećenjem vida i dodatnim teškoćama, uključujući rad u obitelji s djecom od rođenja do 3. godine života. Djeluje kao dnevni centar unutar kojeg provodi svoje programe i aktivnosti, a trenutno u svojim programima ima **više od**

130 korisnika – djece iz šire okolice Zagreba. Ujedno je i jedina institucija na području cijele Hrvatske koja provodi (re)habilitaciju za djecu s takvom kombinacijom višestrukih poteškoća. Kako su potrebe za uslugama koje “Mali dom-Zagreb” pruža sve veće, a i same usluge sve brojnije i kompleksnije, ukazala se potreba proširenja programa na područje cijele Hrvatske zbog čega je glavna intencija ove ustanove da postane referentno mjesto za dijagnostiku za djecu s teškoćama u razvoju. Programe kreira i provodi multidisciplinarni tim stručnjaka, osposobljen i educiran u različitim područjima, koji programe prilagođava potrebama i mogućnostima, ali s provođenjem visokih standarda. Početkom svakog novog edukacijsko rehabilitacijskog razdoblja izrađuju se individualni planovi, veći dio rada provodi se transdisciplinarno, što predstavlja nužnost obzirom da se radi o djeci s višestrukim teškoćama, stoga i kvalitetna rehabilitacija zahtijeva visoku stručnost.

Broj korisnika uključenih u programe ustanove tijekom 2016.: u svakodnevnom programu (poludnevni, dnevni boravak) bilo je uključeno **48 djece**, u programu rane intervencije bilo je uključeno **53 djece i njihove obitelji**, u transdisciplinarnu funkcionalnu procjenu uz savjetovanje i stručne preporuke u ustanovi - **229 djece i njihovih obitelji**. Prijem i otpust u programu rane intervencije vrši se tijekom cijele kalendarske godine, jer uključuje djecu niske kronološke dobi, kada je što brže uključivanje u odgovarajući program nužno i bitno za njegov ishod, koji je relevantan sa razvojem djeteta.

Za djelatnosti ustanove iz Proračuna Grada Zagreba u 2016. utrošeno je 4.777.600,00 kn.

2. Izgraditi/osnovati/stručno i financijski pratiti Centar za rehabilitaciju gluhih i teže nagluhih osoba.

Radi potrebe rješavanja dugogodišnjeg problema Grada Zagreba – osiguravanje smještaja starijih gluhih i nagluhih osoba, koji radi teških zdravstvenih i socijalnih teškoća više ne mogu ostati u krugu obitelji i/ili nastaviti sa samostalnim življenjem; Grad Zagreb će tijekom 2017. osnovati ustanovu socijalne skrbi pod nazivom „**Centar za rehabilitaciju gluhih i nagluhih osoba**“, u Ulici Kneza Ljudevita Posavskog 48, u okviru kompleksa PLUTO. Osnivanjem Centra osigurat će se usluga stalnog smještaja za 25 osoba, a usluge dnevnog i poludnevnog boravka koristilo bi cca 50 gluhih i teže nagluhih osoba. U sklopu ustanove planira se rad rehabilitacijske i diferencijalno dijagnostičke ambulante.

3. Izgraditi/osnovati/stručno i financijski pratiti Centar za rehabilitaciju osoba s tjelesnim invaliditetom Novi Jelkovec.

Na temelju kontinuiranih zahtjeva osoba s invaliditetom i udruga osoba s invaliditetom, a vezano uz problem nemogućnosti njihovog smještaja; Grad Zagreb će tijekom 2017. osnovati ustanovu socijalne skrbi u naselju Novi Jelkovec. Na taj će se način riješiti problem smještaja za osobe s najtežom vrstom invaliditeta. Nova ustanova pod radnim nazivom „**Centar za rehabilitaciju osoba s tjelesnim invaliditetom**“ prvenstveno će pružati uslugu smještaja te usluge dnevnog i poludnevnog boravka. Nadalje, pružat će se i usluge u zajednici, kao što su pomoć i njega u kući, usluge rane intervencije i dr. Pružene usluge smještaja za 20 osoba biti će u skladu s najvišim standardima, a osobe će primati medicinsku i rehabilitacijsku skrb tijekom 24 sata, uz stalni nadzor medicinskog i drugog osoblja, a sve u skladu s njihovim potrebama. Također, ustanova će pružati usluge i dnevnog i poludnevnog boravka za cca 30 korisnika, za korisnike koji se već nalaze na smještaju te one koje žive u lokalnoj zajednici.

4. Osnovati/stručno i financijski pratiti Centar za rehabilitaciju osoba s autističnim spektrom poremećaja.

U području skrbi za djecu i odrasle osobe s autističnim spektrom poremećaja, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, posljednjih je godina, uložio znatne napore u rješavanju statusa ustanove Centra za autizam Zagreb, koji se nalazi u stručnoj i financijskoj nadležnosti Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport. U 2015. postignut je i potpisan Sporazum o transformaciji Centra za autizam Zagreb, čime se Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku obvezalo osigurati pružanje socijalnih usluga odraslim korisnicima te će postojeća

ustanova biti transformirana na dvije nove. Jedna je ustanova socijalne skrbi (za korisnike iznad 21. godine života i oni koji koriste socijalne usluge) i druga odgojno-obrazovna ustanova (za korisnike do 21. godine života), za koje će stručno biti nadležan Grad Zagreb. Slijedom navedenoga, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, u suradnji sa Gradskim uredom za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom izradio je Program za provedbu javnog arhitektonsko-urbanističkog natječaja u svrhu idejnog rješenja izgradnje novog objekta – „**Centra za rehabilitaciju osoba s poremećajima iz autističnog spektra**“, na lokaciji u Oporovcu. Po odabiru idejnog rješenja, sa autorom prvonagrađenog rada sklopit će se ugovor o izradi projektne dokumentacije, te ishoditi potrebne dozvole za gradnju. Po ishođenju građevinske dozvole, steći će se uvjeti za početak gradnje objekta, planiranog do kraja 2020.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Osigurana i isplaćena sredstva, stručna i financijska izvješća ustanova.	8.675.422,00 kn 32 izvješća
	2. Osnovana i izgrađena ustanova, stručna i financijska izvješća ustanova socijalne skrbi	Navedeno u opisu
	3. Osnovana i izgrađena ustanova, stručna i financijska izvješća ustanova socijalne skrbi.	Navedeno u opisu
	4. Osnovana ustanova, stručna i financijska izvješća ustanova.	Navedeno u opisu

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

8.700.422,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 25.000,000 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

4. Razvoj mreže usluga za osobe s mentalnim teškoćama

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osnivati i osigurati prostorne, stručne i materijalne uvjete za usluge dnevnog smještaja osoba s mentalnim teškoćama.	2017. osnivanje, 2017. - 2020. stručno i financijsko praćenje.
2. Osigurati stambene jedinice za organizirano stanovanje osoba s mentalnim teškoćama.	2016. - 2020., kontinuirano.
3. Stručna, organizacijska i materijalna potpora razvoju psihosocijalnih i drugih usluga za osobe s mentalnim teškoćama	
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Centar za socijalnu skrb Zagreb, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, ustanove socijalne skrbi, Povjerenstvo.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Osnovan i otvoren dnevni centar 2. Broj osiguranih stambenih jedinica, broj korisnika 3. Broj usluga, broj uključenih korisnika

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Osnivati i osigurati prostorne, stručne i materijalne uvjete za usluge dnevnog smještaja osoba s mentalnim teškoćama

Zagrebačkom strategijom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2016. do 2020., predviđeno je provođenje ove aktivnosti od 2017.

Sa svrhom socijalnog uključivanja i smanjenja stigmatizacije osoba sa mentalnim oštećenjima,

planirana su financijska sredstva za osnivanje nove ustanove socijalne skrbi – „**Dnevnog centra za rehabilitaciju osoba sa mentalnim oštećenjima**“, čije se otvaranje planira tijekom 2018. U skladu sa Zakonom o socijalnoj skrbi (NN157/13, NN152/14, NN99/15, NN52/16) socijalna ustanova „Dnevni centar za rehabilitaciju osoba sa mentalnim oštećenjima“ pružat će: uslugu smještaja i boravka (cjelodnevnog i poludnevnog), uslugu organiziranog stanovanja uz sveobuhvatnu podršku, uslugu pomoći u kući, individualne psihosocijalne podrške u obitelji te grupne i individualne psihosocijalne podrške kod pružatelja usluge. Buduća ustanova socijalne skrbi, podrazumijevat će provođenje više socijalnih usluga, pa tako i uslugu cjelodnevnog boravka za cca 50-ak osoba s mentalnim oštećenjima.

2. Osigurati stambene jedinice za organizirano stanovanje osoba s mentalnim teškoćama.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom sufinancirao je aktivnost **Udruge za psihosocijalnu pomoć “Susret”** koja se odnosila na opremanje i namještanje stambenog prostora dodijeljenog od Grada Zagreba, za **organizirano stanovanje osoba s mentalnim oštećenjem**. Opremanje stambenog prostora za 4 korisnika potrebnim namještajem, aparatima i kućanskim potrepštinama za organizirano stanovanje osoba sa psihičkim smetnjama u lokalnoj zajednici, ostvareno je u svrhu deinstitucionalizacije, osnaživanja i pružanja podrške za neovisno življenje i socijalne uključenosti osoba s mentalnim teškoćama (**34.260,00 kn**).

Gradski ured za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada, tijekom 2016., produljio je ugovore o privremenom korištenju stanova Centru za autizam Zagreb i Udruzi za autizam Zagreb, za organizirano stanovanje, za oko 10-ak korisnika.

3. Stručna, organizacijska i materijalna potpora razvoju psihosocijalnih i drugih usluga za osobe s mentalnim teškoćama.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, pružio je financijsku podršku **Udruzi Ludruga** za provođenje projekta pod nazivom „**Biblioart terapija**“, u kojem se kroz grupni i individualni rad, osobe sa psihosocijalnim teškoćama uče bolje razumjeti, prepoznavati, kontrolirati vlastite simptome i ponašanja čime se postiže bolji uvid u vlastito stanje, smanjivanje simptomatologije bolesti i prevenirana rehospitalizacija. Grupnim radom razvijaju se i socijalne vještine, pruža se psihosocijalna potpora kako osobama sa psihosocijalnim poteškoćama, tako i njihovim izravnim i neizravnim skrbnicima. Programom je obuhvaćeno 50 osoba sa mentalnim teškoćama te oko 1000 korisnika koji o njima izravno i/ili neizravno skrbe (Natječaj, **10.000,00 kn**).

Udruga za psihosocijalnu pomoć Susret provodila je projekt pod nazivom „**R3-rekreacija, rehabilitacija, resocijalizacija**“, u svrhu razvijanja kapaciteta za prilagodbu i promjene ponašanja osoba s psihičkim smetnjama tijekom kojeg se isti podržavaju i osnažuju za aktivan odnos prema svom tijelu, zdravlju i izravnom sudjelovanju u ostvarivanju vlastite dobrobiti. Kako bi se spriječila socijalna izolacija korisnika, nužno ih je poticati na različite oblike aktivnosti individualnog i grupnog boravka u prirodi, sportove na otvorenom i zatvorenom te razonodu (tjelesno aktiviranje, poticanje metabolizma, izgradnja povjerenja i kvalitetnijih interpersonalnih odnosa). Krajnja svrha ovog projekta je ostvarivanje psihičke, emocionalne i socijalne dobrobiti individue te unapređenje osobnog razvoja. Projektom je obuhvaćeno 18 osoba sa psihičkim smetnjama (Natječaj, **15.000,00 kn**).

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pružio je financijsku podršku **Udruzi za društvenu afirmaciju osoba s psiho-socijalnim teškoćama „Sjaj“**, za provođenje aktivnosti pod nazivom „**Izrada i prezentacija brošura vezanih uz mentalno zdravlje**“, u okviru kojeg su izrađene dvije brošure pod nazivom „**Priručnik-vodič kroz bolest**“ i „**Življeno iskustvo osoba sa psihosocijalnim teškoćama**“. Brošure su nastale na temelju rada i razgovora grupe za samopodršku udruge „Sjaj“, te pružaju uvid u životna iskustva pojedinaca, ali i utjecaj na širu društvenu zajednicu u smislu uklanjanja barijera i diskriminacije osoba sa mentalnim teškoćama te njihove integracije u društvenu zajednicu (**13.500,00kn**).

Centar za inkluzivne radne aktivnosti, proveo je projekt “Kreiranje, izrada i predstavljanje nove kolekcije rukotvorina na temu zagrebačkih motiva”, koji je obuhvaćao je 20 osoba sa intelektualnim i psihičkim teškoćama te kojima se, kroz kreativne radionice, omogućio razvoj radnih i socijalnih vještina (10.000,00kn).

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Osnovan i otvoren dnevni centar.	Navedeno u opisu
	2. Broj osiguranih stambenih jedinica, broj korisnika	3, 14
	3. Broj usluga, broj uključenih korisnika.	202 korisnika

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 82.760.000,00 kn

U okviru navedenog iznosa, iznos od 25.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 57.760,00 kn dodijeljen je temeljem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

5. Provođenje akcijskih istraživanja povezanih s kvalitetom života djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osigurati financijsku i organizacijsku podršku i provoditi akcijska istraživanja o različitim obilježjima osoba s invaliditetom		2017. i 2020., jedanput godišnje
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Centar za socijalnu skrb Zagreb, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu - Studijski centar socijalnog rada, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo.	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Provedena istraživanja	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.		
1. Osigurati financijsku i organizacijsku podršku i provoditi akcijska istraživanja o različitim obilježjima osoba s invaliditetom		
Zagrebačkom strategijom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2016. do 2020., predviđeno je provođenje ove aktivnosti od 2017.		
POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Provedena istraživanja	Navedeno u opisu
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		0,00 kn

MJERA

6. Osiguravanje kvalitetnih usluga u zajednici te alternativnih oblika smještaja koji omogućuju prijelaz iz ustanova zajednicu

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Razvijati sustav mobilnih službi potpore u lokalnoj zajednici.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Poticati osnivanje i pružati stručnu/financijsku podršku za rad dnevnih centara i drugih alternativnih oblika smještaja za djecu s teškoćama i osobe s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Stručno i financijski poduprijeti udruge i ustanove u razvoju specijaliziranog udomiteljstva, rane intervencije i savjetodavnog rada, u svrhu prevencije institucionalizacije.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Organizirati okrugle stolove, tribine i edukacije stručnjaka, udomitelja, osoba s invaliditetom, roditelja.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Centar za socijalnu skrb Zagreb, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ured UNICEF-a u Hrvatskoj, ustanove socijalne skrbi, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži "Mali dom - Zagreb", savjetovalište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji, Povjerenstvo.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj novih mobilnih timova. 2. Broj novih dnevnih i radnih centara i drugih oblika. 3. Broj financiranih programa prevencije institucionalizacije. 4. Broj stručnih skupova, broj uključenih korisnika.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Razvijati sustav mobilnih službi potpore u lokalnoj zajednici.

Zagrebačko društvo miasteničara, provodilo je redovite aktivnosti obilaska hospitaliziranih članova smještenih u KBC-ima te domovima za starije i nemoćne osobe. Također, redovno se provodila kućna posjeta teško bolesnih i pokretnih članova Društva.

Gradski ured za socijalnu zaštitu pružio je stručnu i financijsku podršku **Udruzi invalida rada Zagreb** za provođenje projekta „**Mobilni tim**“, čije su aktivnosti usmjerene na podizanje razine kvalitete života članova, koje podrazumijevaju podršku mobilnog tima u njihovom domu, niz akcija i postupaka radi sprječavanja svih oblika diskriminacije zaštitom njihovih prava i interesa; aktivnosti na području informiranosti i podizanje razine znanja o pravima i postupcima ostvarivanja istih te aktivnosti koje su usmjerene na pružanje podrške u domu osoba s invaliditetom. Sve se aktivnosti provode putem mobilnog stručnog tima kojeg čine pravnici, volonteri, medicinske sestre, psiholog i kineziolog, a pružaju neposrednu i stručnu pomoć članovima Udruge invalida rada čija je pokretnost djelomično ili u potpunosti ograničena, i to u njihovim vlastitim domovima (Natječaj, **50.000,00 kn**).

Društvo tjelesnih invalida provelo je projekt pod nazivom „**Posebne pomoći za osobe s tjelesnim oštećenjem**“, kojim se sufinancirala nabavka invalidskih kolica za 1 korisnika u svrhu poboljšanja njegove mobilnosti, te nabavka medicinskog ležaja, ortopedske i ostale medicinske opreme za osobe s težim stupnjem tjelesnog oštećenja, a na taj im je način omogućena kvalitetna mobilnost i stvaranje uvjeta za neovisan život. Programom je izravno obuhvaćen 41 korisnik Društva tjelesnih invalida, a neizravno oko 150 osoba s invaliditetom (Natječaj, **60.000,00 kn**).

Djelovanje „**Mobilnog tima**“ za osobe s cerebralnom paralizom **Društva osoba s cerebralnom i dječjom paralizom CeDePe**, od velikog je značaja za djecu i mlade osobe s motoričkim teškoćama, osobito onih koji žive u udaljenim mjestima od mjesta školovanja. Ovim projektom osigurava se socijalna uključenost djece i mladih s cerebralnom paralizom kroz kontinuirani, sigurni i dostupni prijevoz specijaliziranim vozilima. Programom je mjesečno obuhvaćeno 180 do 200 korisnika koji

kontinuirano ili povremeno koriste vozila, s obzirom na iskazane potrebe i/ili organizirane aktivnosti (Natječaj, **38.000,00 kn**).

Hrvatski savez gluhoslijepih osoba Dodir provodio je program pod nazivom „**Služba podrške 2016.**“, koji osigurava dostupnost usluga gluhoslijepim osobama te osobama sa senzoričkim teškoćama, povećavajući time njihovu uključenost u sva područja života. Pružanjem potpore u komunikaciji i kretanju, stvaraju se uvjeti za potpunu i aktivnu participaciju gluhoslijepih osoba u društvenu zajednicu. Također, programom se kontinuirano se osigurava prevoditelj na mreži Jabuka Tv, kako bi određeni tv programi o informativnim i kulturnim emisijama, bili prilagođeni gluhim i gluhoslijepim osobama (Natječaj, **40.000,00 kn**).

Udruga invalida rada Zagreb, provela je aktivnost pod nazivom “**Podrška institucionalnom i organizacijskom razvoju udruga s područja Grada**”, u okviru kojeg se provodio program Mobilnog tima, a činili su ga stručnjaci iz pravnog i medicinskog područja, psiholozi i kineziolozi te su obilazili članove čija je pokretljivost djelomična ili u potpunosti ograničena, pružajući im potrebnu podršku u njihovim domovima. Mobilnim timom obuhvaćeno je 37 korisnika (**90.000,00 kn**).

Centar Silver, kontinuirano pruža usluge psihosocijalne podrške u obitelji, koje se odvijaju u lokalnoj zajednici korisnika, u programima tehnike štapa, dodjele psa vodiča, rehabilitacijskog i terapijskog psa. U 2016. usluge u zajednici primila su **ukupno 142 korisnika**: u programu tehnike štapa 13 korisnika primilo je 127 usluga psihosocijalne podrške u obitelji; u programu dodjele psa vodiča 34 korisnika primilo je 145 usluga psihosocijalne podrške u obitelji; u programu dodjele rehabilitacijskog psa 8 korisnika i 59 usluga psihosocijalne podrške u obitelji i u programu dodjele terapijskog psa, 87 korisnika primilo je 450 usluga psihosocijalne podrške u obitelji. Pružanje usluga u zajednici uključuje i korisnike izvan grada Zagreba, a ukupno 9 stručnih djelatnika pruža usluge psihosocijalne podrške u obitelji. Stručni djelatnici koji pružaju usluge u zajednici su: rehabilitator-peripatolog, terapeut-instruktor za korisnike pasa pomagača, rehabilitator, socijalni radnik i psiholog.

Dnevni centar „Mali dom-Zagreb“, u programu rane intervencije ima razvijen **sustav mobilne službe podrške u zajednici**, koji je uspješno djelovao i tijekom 2016. Svrha provedenog programa je pružanje pravodobne i kvalitetne podrške djeci s teškoćama u razvoju u najranijoj dobi (odmah po rođenju) i njihovim obiteljima, kako bi se potaknuo optimalan razvoj djeteta i prevenirali mogući rizici. Program rane intervencije u ustanovi obuhvaća (re)habilitacijske postupke za djecu s oštećenjem vida sa ili bez dodatnih teškoća, od njihova rođenja do navršene treće godine života. Stručnjaci iz područja zdravstva, socijalne skrbi te akademske zajednice, ocijenili su Mobilnu službu kao visoko kvalitetnu. U program rane intervencije, tijekom 2016., bilo je uključeno 53 djece s teškoćama u razvoju i njihove obitelji.

2. Poticati osnivanje i pružiti stručnu/financijsku podršku za rad dnevnih centara i drugih alternativnih oblika smještaja za djecu s teškoćama i osobe s invaliditetom

Naziv projekta	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos financiranja	Kratki opis projekta
Socijalizacijske radionice: Klub mladih	Centar inkluzivne potpore IDEM	53	20.000, kn	Rehabilitacija i organizirano provođenje slobodnog vremena mladih s intelektualnim teškoćama.
Klub mladih Hrvatske verbotonalne udruge	Hrvatska verbotonalna udruga	30	10.000,00 kn	Radionica i aktivnosti sa svrhom integracije, senzibilizacija društva na potrebe i mogućnosti osoba oštećena sluha.

Dnevni centar za edukaciju i rehabilitaciju gluhoslijepih osoba	Udruga gluhoslijepih osoba grada Zagreba	20	10.000,00 kn	Aktivnosti neovisnog življenja, edukacije, savjetovanja, kreativne/likovne radionice, □ vijesti za gluhoslijepu osobu i dr.
Umjetnošću do jednakih mogućnosti	Društvo za socijalnu podršku	20	20.000,00 kn	Promicanje inkluzije kroz dramsko - scenski nastup i kreativne aktivnosti osoba s invaliditetom.
Kreativne radionice članova Društva distrofičara Zagreb	Društvo distrofičara Zagreb	50	16.000,00 kn	Kvaliteta života, osnaživanje, rad na samopouzdanju, sudjelovanje u kulturnom i javnom životu.
Klupske aktivnosti	Društvo distrofičara Zagreb	140	67.000,00 kn	Edukativna predavanja, kulturno-umjetnički □ programi, savjetovanje, rehabilitacija, javno zagovaranje, osvještavanje javnosti i dr.
Klupske aktivnosti	Udruga invalida rada	909	80.000,00 kn	Razne aktivnosti Kluba utječu na razvijanje kulturnog, umjetničkog i intelektualnog razvoja korisnika te dovode do poboljšanja psihofizičkog i zdravstvenog stanja.
Srce za Vas	Hrvatski savez udruga osoba s intelektualnim teškoćama	17	10.000,00 kn	Unaprjeđivanje socijalizacijskih vještina, bolja uključenost u zajednicu; senzibilizacija putem Internet portala i radio postaja.
Program terapijskog i rehabilitacijskog jahanja	Jockey klub Hrvatske	20	10.000,00 kn	Poboljšanje motoričkih sposobnosti djece i mladih, razvoj komunikacijskih, socijalnih, emocionalnih i kognitivnih vještina.
Jačanje kapaciteta udruge za podršku osobama s intelektualnim oštećenjima Grada Zagreba	Udruga za podršku osobama s intelektualnim oštećenjima Grada Zagreba	238	40.000,00 kn	Omogućavanje bolje integracije u lokalnu zajednicu.
Pružanje dodatnih socijalnih usluga u udruzi za podršku osobama s intelektualnim oštećenjima Grada Zagreba	Udruga za podršku osobama s intelektualnim oštećenjima Grada Zagreba	238	90.000,00 kn	Aktivnosti kluba koje korisnicima omogućavaju bolju integraciju u lokalnu zajednicu.
Opremanje radionica za osobe s intelektualnim teškoćama (i osobe s višestrukim teškoćama)	Udruga Korablja	15	10.000,00 kn	Opremljen je prostor za korisnike radnog dnevnog programa u svrhu kvalitetnijeg provođenja radnih programa.
Klub iznad 60	Savez gluhih i nagluhih □ Grada Zagreba	50	100.000,00 kn	Podizanje kvalitete života starijih teže pokretnih gluhih osoba (organizirani prijevoz, odlasci liječniku, edukacije, radionica, informiranje, savjetovanje).

3. Stručno i financijski poduprijeti udruge i ustanove u razvoju specijaliziranog udomiteljstva, rane intervencije i savjetodavnog rada, u svrhu prevencije institucionalizacije.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, pružio je stručnu i financijsku podršku **Društvu distrofičara Zagreb - DDZ**, za provođenje projekta pod nazivom **“Razvoj novih socijalnih usluga za oboljele od mišićne distrofije (MD) i neuromuskularnih bolesti (NMB)”** u svrhu poboljšanja i unapređenja kvalitete življenja oboljelih (**90.000,00 kn**). Korisnicima se svakodnevno pružala pomoć (telefonskim putem ili osobno) kroz razne oblike: prijevoz prilagođenim kombi vozilom na medicinske preglede i rehabilitacijske tretmane, kao i pomoć putem prijevoza u vršenju svakodnevnih aktivnosti. Kroz poludnevni boravak za odrasle i klupske aktivnosti, provodilo se niz programa od interaktivnog druženja, provođenja fizioterapije, kreativnih radionica, edukacija do stručnih predavanja, suzbijanja diskriminacije te poboljšanja socijalne integracije.

Naziv projekta	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
Ronjenje-rekreacija i integracija za osobe s invaliditetom	Ronilački klub	30	10.000,00 kn	Edukacije samostalnog ronjenja, čime se doprinijelo socijalnoj uključenosti i deinstitucionalizaciji.
Projekt jedan na jedan	PUŽ - Udruga roditelja djece s posebnim potrebama	40	40.000,00 kn	Prevenција institucionalizacije, stvaranje temelja neovisnom življenju u odrasloj dobi kroz individualnu rehabilitaciju, edukaciju i savjetovanje roditelja.
Program ranog učenja engleskog jezika za djecu s umjetnom pužnicom	Hrvatska verbotonalna udruga	52	20.000,00 kn	Prilagođeno učenje engleskog jezika, edukacija odgajatelja i nastavnika o problemima slušanja, jezično-govornog razvoja te mogućnostima i ograničenjima umjetne pužnice.
Korablja-Arka: službe u zajednici utemeljene podrške	Udruga Korablja	37	20.000,00 kn	Podrška osobama s intelektualnim teškoćama, radi preveniranja institucionalizacije kroz uključivanje u svijet rada i život u lokalnoj zajednici.
Udruga za autizam - Zagreb	Služba podrške u obitelji	30	30.000,00 kn	Mobilna podrška (odlazak liječniku, podrška u komunikaciji, asistencija u području brige o sebi i dr.); 8 radionica u obliku intervencije sprječavanja nepoželjnih ponašanja osoba s autizmom.
Djeca sunca	Centar za edukaciju i savjetovanje Iskra	50	10.000,00 kn	Unaprjeđivanje socijalnih i životnih vještina kroz slikarske i dramsko - lutkarske radionice u svrhu smanjenja socijalne isključenosti.
Informiranjem do bolje integracije i veće samostalnosti slijepih	Udruženje za unapređivanje obrazovanja □ slijepih i slabovidnih osoba	100	10.000,00 kn	Prilagođavanje najzanimljivijih članaka iz hrvatskog tiska, u elektroničkom obliku, korisnicima računala s govornim programima.

Prevenција institucionalizacije osoba s intelektualnim teškoćama	Udruga za podršku osobama s intelektualnim oštećenjima Grada Zagreba	12	70.000,00 kn	Stručna psihosocijalna podrška obitelji, podrška u aktivnostima svakodnevnog života.
Umjetnost za autizam - kreativne radionice za osobe s autizmom	Udruga za autizam Zagreb	40	20.000,00 kn	Likovnim radionicama utjecalo se na poboljšanje kvalitete života osoba s autizmom u svim područjima života.
Grupe uzajamne psihičke podrške	Udruga Ludruga	100	10.000,00 kn	Sprječavanje institucionalizacije, učestale hospitalizacije, destigmatizacija oboljelih od psihičke bolesti, promicanje alternativnih oblika liječenja, skrbi, neovisnog življenja te integracije.
Ostani u zajednici	Udruga za psihosocijalnu pomoć Susret	8	20.000,00 kn	Organiziranim stanovanjem za osobe sa psihičkim teškoćama stvaraju se uvjeti za integraciju i socijalizaciju te se podiže kvaliteta življenja u zajednici.
Program neovisnog življenja	Društvo distrofičara Zagreb	243	80.000,00 kn	Sprječavanje institucionalizacije djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, bolja uključenost u sve aktivnosti svakodnevnog življenja.
Jačanje i poticanje slijepih osoba	Udruga slijepih Zagreb	455	170.000,00 kn	Prevenција institucionalizacije kroz psihosocijalnu podršku, postizanje veće samostalnosti i samopouzdanja.
Izvaninstitucionalni oblici skrbi za osobe s intelektualnim oštećenjima	Udruga za podršku osobama s intelektualnim oštećenjima	50	70.000,00 kn	Ostvarivanje većeg stupnja samostalnosti osoba sa intelektualnim oštećenjima i jačanje socijalne kompetencije.
Zajedno u zajednici	Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom	24	20.000,00 kn	Participacija u društvenim, kulturnim, sportskim i rekreacijskim događanjima.

U Centru Silver provodio se program rane intervencije i usluge psihosocijalne podrške, a pruženo je ukupno 28 usluga za 6 korisnika. Svi programi za korisnike Centra Silver temeljeni su na načelima prevencije institucionalizacije, samo u određenim programima korisnici kratkotrajno primaju uslugu privremenog smještaja (1-6 tjedana).

Dnevni centar „Mali dom-Zagreb“, sudjelovao je u projektu pod nazivom „**Subplate zona ljudskog mozga: neriješeni problemi**“, čiji je nositelj Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (Hrvatski institut za istraživanje mozga). Projekt će se provoditi 4 godine te se odnosi na istraživanje tzv. subplate zone mozga, koja ima ključnu ulogu u razvoju neuronskih veza moždane kore u svrhu praćenja neurorizične djece i utvrđivanja povezanosti neurorazvojnog ishoda s neurološkim korelatima. U 2016., kroz navedeni projekt uključeno je 30-ero djece (od toga je 25-ero djece ispitano kroz 3 procjene), a djelatnici ustanove obavljali su i procjenu spontanih pokreta te ranog motoričkog profila dojenčadi. Od srpnja, u suradnji s UNICEF-om, provodi se projekt pod nazivom „**Edukacijski program jačanja kompetencija stručnjaka**“, čija je svrha osnažiti stručnjake u

kreiranju optimalne podrške u razvoju djece (od 0 do 7 godina kronološke dobi), stvaranja okruženja u svrhu poticanja senzomotoričkog i spoznajnog razvoja te izgradnje vještina pružanja optimalne podrške u svakodnevnim aktivnostima stručnjaka s djetetom. Program provodi 16 stručnjaka Dnevnog centra „Mali dom-Zagreb“, za ukupno 55 djelatnika Specijalne bolnice za kronične bolesti dječje dobi „Gornja Bistra“, a odvija se kroz edukacije u prostoru bolnice i povremene stručne posjete ustanovi. Trajanje projekta predviđeno je do prosinca 2017.

Nadalje, „Mali dom-Zagreb“ provodi edukaciju pod nazivom „**Stručna podrška u ranoj razvojnoj dobi**“, koja je namijenjena svim stručnjacima u području rane intervencije, te prikazuje korake u planiranju i provođenju programa u radu s obiteljima djece u riziku i/ili s razvojnim teškoćama. Edukacija je koncipirana u 8 modula, ukupnog trajanja od 162 sata. Završetkom ove stručne izobrazbe polaznici stječu stručni naziv „**Praktičar u ranoj intervenciji**“. Edukacija je započela u rujnu 2016. te će se provoditi do lipnja 2017., a pohađa ju 10 polaznika.

4. Organizirati okrugle stolove, tribine i edukacije stručnjaka, udomitelja, osoba s invaliditetom, roditelja.

Udruga za sindrom Down-Zagreb organizirala je, uz stručnu podršku Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, niz događaja vezanih uz obilježavanje „**Svjetskog dana sindroma Down**“. Tako se tim povodom (21.ožujka) održalo niz kulturno-zabavnih aktivnosti, usmjerenih na senzibiliziranje javnosti o problemima s kojima se osobe s Down sindromom i njihove obitelji susreću, u Republici Hrvatskoj.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom podržao je okrugli stol namijenjen odgojno-obrazovnim djelatnicima i stručnim suradnicima predškolskog, osnovnog i srednjeg školstva u organizaciji **Hrvatskog saveza gluhoslijepih osoba Dodir**, a na temu **Izazovi inkluzivnog odgoja i obrazovanja - kvalitativna komunikacijska podrška gluhoslijepoj, gluhoj i nagluhoj djeci i mladima**.

Povodom obilježavanja **Međunarodnog dana bijelog štapa**, organizirano je tradicionalno druženje članova **Udruge slijepih Zagreb** s predstavnicima gradskih uprava i zastupnika Grada Zagreba i Skupštine Zagrebačke županije, te donatorima, sponzorima, predstavnicima srodnih udruga, vanjskim suradnicima i prijateljima Udruge slijepih Zagreb. Članovi udruge upriličili su i glazbeno zabavni program te se prigodno otvorila umjetnička izložba pod nazivom „**Uoči umjetnost**“ u Tiflološkom muzeju.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom aktivno je sudjelovao, kroz prezentacije i radove, u mnogim stručnim manifestacijama u kojima su značajno bile zastupljene teme zaštita osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju: „**Promicanje dostojanstva i vrijednosti ljudi**“ i „**Snaga komunikacije u promicanju dostojanstva i vrijednosti ljudi**“ u organizaciji **Hrvatske udruge socijalnih radnika**.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pružio je stručnu i financijsku podršku, provođenju programa edukacije u okviru projekta pod nazivom „**Specifičnosti rada s osobama s iskustvom siromaštva: uloga socijalnog rada**“, u organizaciji **Hrvatske udruge socijalnih radnika**. Edukacija je namijenjena socijalnim radnicima zaposlenima u odjelu za novčane naknade u Centru za socijalnu skrb Zagreb i Gradskom uredu za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Grada Zagreba, čija djelatnost obuhvaća neposredan rad s korisnicima koji žive u uvjetima siromaštva. Svrha projekta je senzibiliziranje stručnjaka te usvajanje novih znanja i vještina za djelotvorniji rad, s navedenim korisnicima, u sustavu socijalne skrbi.

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
BonToniraj se za MS	Savez društva multiple skleroze Hrvatske	60	10.000,00 kn	Edukacija učenika o problemima osoba s multiplom sklerozom.
Edukacijom do komunikacije	OSVIT	24	23.000,00 kn	Povećan broj osoba educiranih za komunikaciju na hrvatskom znakovnom jeziku.

Edukacija i uvođenje inovativnih pristupa do bolje podrške osobama oštećena sluha i osobama s autizmom	Hrvatsko društvo tumača prevoditelja znakovnog jezika gluhih	25	20.000,00 kn	Uporabom znakovnog jezika premoštene su komunikacijske barijere u radu sa gluhom i slušno oštećenom djecom i autistima.
Prilagođeni fitness program za djecu i mladež s poteškoćama u razvoju - Down sindrom	Vita Sport-društvo za sportsku rekreaciju	140	20.000,00 kn	Jačanje psiho-motoričkih sposobnosti kod djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.
Specifičnosti socijalnog rada u zaštiti osoba s poteškoćama mentalnog zdravlja: kako povećati socijalnu uključenost korisnika	Udruga socijalnih radnika grada Zagreba i Zagrebačke županije	40	10.000,00 kn	Stručnjaci iz područja socijalnog rada, stekli su znanja i vještine u radu s korisnicima mentalnog oštećenja.
Umrežavanjem stručnjaka do kvalitetnijih socijalnih usluga za osobe s invaliditetom	Udruga socijalnih radnika grada Zagreba i Zagrebačke županije	35	10.000,00 kn	Senzibiliziranje i uspostavljanje međusobne suradnje stručnjaka radi unapređenja kvalitete pružanja socijalnih usluga za osobe s invaliditetom u Gradu Zagrebu.
Iskustvom i znanjem do jednakosti	Hrvatski savez udruga mladih i studenata s invaliditetom	60	20.000,00 kn	Učenike se educiralo o pojmu i značenju invaliditeta.
Socijalno uključivanje osoba s psihičkom bolesti	Udruga za zaštitu i promicanje mentalnog zdravlja	30	20.000,00 kn	Oснаživanje roditelja/skrbnika u poticanju samostalnosti oboljelih.
IGDF Seminar	Udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet	380	30.000,00 kn	Stručni skup promiče prava samostalnosti i neovisnosti slijepih osoba u kretanju.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj novih mobilnih timova.	250
	2. Broj novih dnevnih i radnih centara i drugih oblika	70
	3. Broj financiranih programa prevencije institucionalizacije	35
	4. Broj stručnih skupova, broj uključenih korisnika.	70, 650 korisnika

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

1.614.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 1.164.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 450.000,00 kn putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.

PODRUČJE 5. STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST

MJERA:

1. Osiguravanje pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Utvrđivati stanje i potrebe prilagodbe postojećih građevina radi osiguranja pristupačnosti temeljem operativnih godišnjih planova.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Osiguravati prilagodbu postojećih građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti: a) osiguravanjem pristupačnosti i elemenata informacijske potpore za osobe s invaliditetom unutar zdravstvenih i socijalnih ustanova kojih je osnivač Grad Zagreb i njihova okoliša; b) osiguravanjem pristupačnosti i elemenata informacijske potpore za djecu s teškoćama u razvoju u vrtićima, osnovnim i srednjim školama, prema planu upisa djece i mladih s teškoćama u razvoju; c) osiguravanjem pristupačnosti i elemenata informacijske potpore za osobe s invaliditetom u kulturnim ustanovama kojih je osnivač Grad Zagreb, prema utvrđenim prioritetima udruga osoba s invaliditetom; d) osiguravanjem pristupačnosti sportskim i rekreacijskim ustanovama, građevinama i površinama; e) osiguranjem pristupačnosti građevinama turističke namjene kojih je osnivač Grad Zagreb.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Nadzirati osiguravanje elemenata pristupačnosti za neovisno življenje osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Služba za mjesnu samoupravu, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Zagrebački holding d.o.o., vlasnici i nositelji drugih stvarnih prava na tim građevinama, Turistička zajednica grada Zagreba u suradnji sa socijalnim, zdravstvenim, obrazovnim, kulturnim, sportskim i rekreacijskim ustanovama i referentnim udrugama, udrugama osoba s invaliditetom, udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvom i drugima
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Utvrđeno stanje i potrebe prilagodbe postojećih građevina. 2. Broj postojećih građevina u kojima je osigurana pristupačnost. 3. Broj postojećih građevina u kojima su se osigurali elementi pristupačnosti za neovisno življenje osoba s invaliditetom i broj intervencija koje je bilo potrebno poduzeti.
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
1. Utvrđivati stanje i potrebe prilagodbe postojećih građevina radi osiguranja pristupačnosti temeljem operativnih godišnjih planova	
Tijekom 2016. izvršene su pripreme za pokretanje cjelovite snimke stanja na području pristupačnosti koja će se u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom provesti tijekom 2017.	
2. Osiguravati prilagodbu postojećih građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti:	
a) osiguravanjem pristupačnosti i elemenata informacijske potpore za osobe s	

invaliditetom unutar zdravstvenih i socijalnih ustanova kojih je osnivač Grad Zagreb i njihova okoliša;

U **Domu za starije Maksimir**, Hegeđušićeva 20, uređena je kupaonica prema standardima za osobe smanjene pokretljivosti i invaliditetom za što je utrošeno 20.000,00 kn.

U **Specijalnoj bolnici za zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama**, na lokaciji Zelengaj 37 izvršeni su radovi spuštanja lifta do zadnje etaže što je omogućilo dolazak liftom u blagovaonicu. Za ovu aktivnost utrošeno je **307.000,00 kn**.

Također, sanirano je klizište koje povezuje objekte na lokaciji Zelengaj 37 i 37A (Mali Zelengaj), izgrađena je serpentina i stepenište s platformom, za što je utrošeno oko **1.500.000,00 kn**.

b) osiguravanjem pristupačnosti i elemenata informacijske potpore za djecu s teškoćama u razvoju u vrtićima, osnovnim i srednjim školama, prema planu upisa djece i mladih s teškoćama u razvoju;

Sukladno prikupljenim podacima vezano uz rješavanje arhitektonskih barijera u osnovnim i srednjim školama Grada Zagreba utvrđeno je sljedeće:

Od 108 osnovnih škola na 154 lokacija (objekata- redovite, umjetničke, posebne), 73 ima prilaznu rampu, sanitarni čvor za osobe s invaliditetom ima 47 škola, vrata minimalno širine 90 cm ima 145 objekata, dizalo ima 29 škola, a pokretne rampe ili skala mobil ima 17 škola.

U 35 osnovnih škola zadovoljeni su svi uvjeti za nesmetano kretanje učenika s tjelesnim invaliditetom u školskom prostoru.

Od 65 srednjih škola (redovite, umjetničke, posebne) na 111 lokacija-objekata, prilaznu rampu ima riješenu 21 srednje škole, sanitarni čvor za osobe s invaliditetom ima 24 SŠ, vrata minimalno širine 90 cm ima 108 objekata, dizalo 13 škola, a pokretnu platformu ili skalamobil 3 škole. U 16 srednjih škola zadovoljeni su svi uvjeti za nesmetano kretanje učenika s tjelesnim invaliditetom u školskom prostoru.

U **Osnovnoj školi Odra**, Đačka 5, izgrađena je rampa za osobe s invaliditetom i ugrađeno je dizalo, za što je utrošeno 190.000,00 kn.

Od 14 učeničkih domova u jednom su zadovoljeni su svi uvjeti za nesmetano kretanje učenika s tjelesnim invaliditetom u školskim prostorima, 1 dom ima prilaznu rampu, 1 dom ima pokretnu platformu ili skalamobil, svi učenički domovi imaju vrata minimalno širine 90 cm, a jedan dom ima sanitarni čvor za osobe s invaliditetom.

c) osiguravanjem pristupačnosti i elemenata informacijske potpore za osobe s invaliditetom u kulturnim ustanovama kojih je osnivač Grad Zagreb, prema utvrđenim prioritetima udruga osoba s invaliditetom;

U navedenom razdoblju nije bilo posebnih zahvata.

d) osiguravanjem pristupačnosti sportskim i rekreacijskim ustanovama, građevinama i površinama;

Tijekom 2016. **Zagrebački holding d.o.o., Podružnica Upravljanje sportskim objektima i Podružnica Zrinjevac** redovito su održavali postojeće sportske i rekreacijske ustanove, građevine i površine koje se nalaze u nadležnosti Grada Zagreba.

e) osiguranjem pristupačnosti građevinama turističke namjene kojih je osnivač Grad Zagreb.

Tijekom 2016. nije bilo posebnih aktivnosti u prilagodbi turističkih građevina za osobe s invaliditetom.

3. Nadzirati osiguravanje elemenata pristupačnosti za neovisno življenje osoba s invaliditetom

Sva pozitivno izdana rješenja za gradnju, odnosno uporabu građevina na koje se primjenjivao **Pravilnik o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti** (NN 151/05 i 61/07) i **Pravilnik o osiguravanju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti** (NN 78/13) sadrže u idejnom, glavnom, odnosno izvedbenom projektu mjere i tehnička rješenja za osiguranje pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i drugim osobama smanjene pokretljivosti.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Utvrđeno stanje i potrebe prilagodbe postojećih građevina	13
	2. Broj postojećih građevina u kojima je osigurana pristupačnost	<p>Od 108 osnovnih škola na 154 lokacija (objekata-redovite, umjetničke, posebne), 73 ima prilaznu rampu, sanitarni čvor za invalide imaju 47 škola, vrata minimalno širine 90 cm ima 145 objekata, dizalo ima 29 škola a pokretne rampe ili skala mobil ima 17 škola.</p> <p>U 35 osnovnih škola zadovoljeni su svi uvjeti za nesmetano kretanje učenika s tjelesnim invaliditetom u školskom prostoru.</p> <p>Od 65 srednjih škola (redovite, umjetničke, posebne) na 111 lokacija-objekata, prilaznu rampu ima riješeno 21 srednje škole, sanitarni čvor za invalide ima 24 SŠ, vrata minimalno širine 90 cm imaju 108 objekata, dizalo 13 škola a pokretnu platformu ili skalamobil 3 škole U 16 srednjih škola zadovoljeni su svi uvjeti za nesmetano kretanje učenika s tjelesnim invaliditetom u školskom prostoru.</p> <p>Od 14 učeničkih domova u jednom su zadovoljeni su svi uvjeti za nesmetano kretanje učenika s tjelesnim invaliditetom u školskim prostorima, 1 dom ima prilaznu rampu, 1 dom ima pokretnu platformu ili skalamobil, svi učenički domovi imaju vrata minimalno širine 90 cm a jedan dom ima sanitarni čvor za osobe s invaliditetom.</p>
	3. Broj postojećih građevina u kojima su se osigurali elementi pristupačnosti za neovisno življenje osoba s invaliditetom i broj intervencija koje je bilo potrebno poduzeti	3
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		2.017.000,00 kn

MJERA:**2. Osiguravanje pristupačnosti javnog prometa**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
<p>1. Osigurati stajališta i perone, parkirališna mjesta, javne pješačke površine, semafore, pješačke prijelaze, pješačke otoke i raskrižja prilagođena osobama s invaliditetom, na svim mjestima na kojima to nije učinjeno, a sukladno <i>Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti</i> (Narodne novine 78/13):</p> <p>a) ugrađivanjem liftova i/ili prijenosnih platformi u pothodnike u Gradu Zagrebu, sukladno prioritetima koje utvrde udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom;</p> <p>b) kontinuiranim ugrađivanjem zvučnih signalizatora na novim raskrižjima te na postojećim, sukladno planu prioriteta udruga osoba s invaliditetom;</p> <p>c) postavljanjem taktilnih površina (linije vodilje i polja upozorenja), sukladno planu prioriteta udruga osoba s invaliditetom;</p> <p>d) kontinuiranim upuštanjem rubnjaka tijekom rekonstrukcije i gradnje prometnica.</p>	2016. - 2020., kontinuirano
2. Zamijeniti dotrajali i nabaviti novi vozni park javnog prijevoza prilagođen osobama s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Nabaviti nova specijalno prilagođena kombi vozila za prijevoz odraslih osoba s tjelesnim invaliditetom.	od 2017. po dva vozila godišnje
4. Nabaviti nova specijalno opremljena vozila za prijevoz djece s teškoćama u kretanju.	od 2017. po dva vozila godišnje
5. Stalno unapređivati pristupačni prijevoz na međugradskim autobusnim linijama.	2016. - 2020., kontinuirano
6. Poticati proširivanje pristupačnog željezničkog prijevoza i opremanja kolodvora podiznim platformama (prilagodba svih terminala i postaja).	2016. - 2020., kontinuirano
7. Osigurati prilagođeni taksi prijevoz za osobe s invaliditetom. Ova aktivnost odvijat će se sukladno potpisanom ugovoru i potrebama korisnika, te u skladu s financijskim mogućnostima Grada Zagreba.	od 2017. po dva vozila godišnje
8. Pratiti propise i sudjelovati u unapređivanju zakonske regulative: <p>a) praćenjem i analizom primjene zakonskih propisa s područja javnog prometa;</p> <p>b) poticanjem i sudjelovanjem u izmjeni postojećih propisa radi povećanja osobne mobilnosti građana te postizanja održive mobilnosti.</p>	2016. - 2020., kontinuirano
9. Organizirati edukaciju stručnjaka, pružatelja usluga prijevoza i korisnika: - Organizirati edukaciju o primjeni i korištenju prijevoznih sredstava stručnjaka i davatelja usluga prijevoza o specifičnostima i obilježjima invaliditeta.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Zagrebački holding d.o.o., Podružnica ZET i Podružnica Zagrebačke ceste u suradnji s HŽ - Hrvatskim željeznicama holdingom d.o.o., udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj osiguranih stajališta i perona, parkirališnih mjesta, javnih pješačkih površina, semafora, pješačkih prijelaza, pješačkih otoka i raskrižja prilagođenih osobama s invaliditetom. 2. Broj osiguranih pristupačnih javnih prijevoznih sredstava osobama s

invaliditetom.

3. Broj nabavljenih specijalno prilagođenih kombi vozila.

4. Broj nabavljenih specijalno prilagođenih kombi vozila.

5. Broj osiguranih pristupačnih javnih prijevoznih sredstava osobama s invaliditetom na međugradskim linijama.

6. Broj prilagođenih željezničkih vagona, broj željezničkih kolodvora opremljenih podiznim platformama za ukrcaj - iskrcaj osoba u invalidskim kolicima.

7. Broj osiguranih prilagođenih taksi vozila za osobe s invaliditetom.

8. Inicijative za izmjene i unapređivanje propisa.

9. Broj edukacija i broj polaznika edukacije.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Osigurati stajališta i perone, parkirališna mjesta, javne pješačke površine, semafore, pješačke prijelaze, pješačke otoke i raskrižja prilagođena osobama s invaliditetom, na svim mjestima na kojima to nije učinjeno, a sukladno *Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti* (Narodne novine 78/13):

a) ugrađivanjem liftova i/ili prijenosnih platformi u pothodnike u Gradu Zagrebu, sukladno prioritetima koje utvrde udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom;

Tijekom 2016., u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom, započet je projekt prilagodbe i modifikacije postojećih podizno-spuštajućih platformi tako da se omogući korištenje platformi i osobama s invaliditetom koje ne koriste invalidska kolica te majkama s djecom u kolicima. Očekuje se da će modificirane podizno-spuštajuće platforme biti puštene u pogon tijekom prve polovice 2017. Također, na svim lokacijama na kojima se nalaze pothodnici bit će napravljena snimka stanja i analiza najoptimalnijeg dugoročnog rješenja problema pristupačnosti ugradnjom liftova i betonskih rampi.

b) kontinuiranim ugrađivanjem zvučnih signalizatora na novim raskrižjima te na postojećim, sukladno planu prioriteta udruga osoba s invaliditetom;

Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, na zahtjev **Udruge slijepih Zagreb** prema dogovorenoj listi prioriternih lokacija, s ciljem poboljšanja prometne situacije i olakšavanja kretanja slijepih i slabovidnih osoba na području grada Zagreba, na osnovi članka 5. Odluke o uređenju prometa (Službeni glasnik Grada Zagreba 21/14), vrši kontinuirano ugrađivanje zvučnih signalizatora za slijepce i slabovidne osobe na semaforiziranim lokacijama u Gradu Zagrebu. Prilikom ugradnje opreme za zvučnu signalizaciju za slijepce i slabovidne osobe, namještena jačina zvuka tijekom predviđenih vremenskih perioda (dnevni, večernji i noćni) usklađena je s trenutnom zakonskom regulativom (Zakon o zaštiti od buke NN 153/13, te pripadajući pod zakonski akti). Trenutno je oko 80 semaforiziranih lokacija u Gradu Zagrebu (20% od ukupnog broja semaforiziranih lokacija u Gradu Zagrebu) opremljeno zvučnim signalizatorima za slijepce i slabovidne osobe.

Tijekom 2016. prilagođeno je 17 semafora za osobe s invaliditetom, za što je utrošeno **8.831,00 kn**.

c) postavljanjem taktilnih površina (linije vodilje i polja upozorenja), sukladno planu prioriteta udruga osoba s invaliditetom;

Taktilne ploče postavljaju se sukladno članku 5. **Odluke o uređenju prometa** (21/14 i 9/15). Budući da nije vođena evidencija postavljanja taktilnih ploča na ulicama grada Zagreba, ne raspolažemo s podacima koliko ih je postavljeno u 2016. Trošak postavljanja po jediničnoj taktilnoj ploči (dimenzije 40 cm x 40 cm) iznosi 95,00 kuna bez PDV-a.

Provedena je nabava i Ugovorom je osigurana postava 1500 taktilnih ploča u 2016. godini, za 650

taktilnih ploča koje su postavljene na potezu od južnog ulaza-izlaza u pothodnik, ispod Glavnog kolodvora do zgrade Gradske uprave - Trg Stjepana Radića 1.

d) kontinuiranim upuštanjem rubnjaka tijekom rekonstrukcije i gradnje prometnica.

Upuštanje rubnjaka izvršava se temeljem **Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću** (NN 151/05, 61/ 07) i **Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivošću** (Narodne novine 78/13). Obavlja se tijekom pojačanog održavanja, rekonstrukcije ili izgradnje novih prometnica. Iz troškova malih komunalnih akcija, Vijeća gradske četvrti upuštaju rubnjake na postojećim obilježenim pješačkim prijelazima.

Tijekom 2016. upušteno je ukupno 495 m² (165 kom) rubnjaka, za što je utrošeno **377.437,50 kn**.

PARKIRALIŠNA MJESTA

Prema **Odluci o uređenju prometa** (Službeni glasnik Grada Zagreba 21/4), člankom 16. određeno je da gradsko upravno tijelo nadležno za promet određuje posebna obilježena parkirališna mjesta rezervirana za parkiranje vozila osoba s invaliditetom.

Zahtjev mogu podnijeti fizičke osobe koje posjeduju znak pristupačnosti, temeljem rješenja Gradskog ureda za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Sektora za promet, te pravne osobe i tijela.

Prilikom obilježavanja parkirališnog mjesta za osobu s invaliditetom, obilježava se ono parkirališno mjesto koje je najbliže mjestu stanovanja ili ono parkirališno mjesto koje najviše odgovara osobi s invaliditetom prema njegovom prijedlogu.

Navedeno mjesto nije namijenjeno samo za podnositelja zahtjeva, nego za parkiranje svih vozila kojima upravljaju ili se prevoze osobe s invaliditetom te imaju propisno istaknuti znak pristupačnosti.

Pravilnikom o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivošću (NN 78/13), člankom 50., propisano je da se na javnom parkiralištu i u javnoj garaži izvodi 5% pristupačnih parkirališnih mjesta, u odnosu na ukupni broj parkirališnih mjesta, ali ne manje od jednoga. Uz građevinu, odnosno u građevini iz članka 5. ovoga Pravilnika (građevine javne i poslovne namjene te građevine stambene i stambeno – poslovne namjene) izvodi se 5% pristupačnih parkirališnih mjesta u odnosu na ukupni broj parkirališnih mjesta, ali ne manje od jednoga.

Horizontalno i vertikalno obilježavanje parkirališnog mjesta za osobe sa invaliditetom izvodi se sukladno **Pravilniku o prometnim znakovima, opremi i signalizaciji na cestama** (NN 33/05 do 14/11) i **Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivošću** (NN 78/13). Troškovi prometne signalizacije za jedno parkirališno mjesto za osobe s invaliditetom iznose od oko 1.000,00 do 1.900,00 kn, ovisno o potrebnim radovima na postavi horizontalne i vertikalne prometne signalizacije.

Na području grada Zagreba obilježeno je **2146** parkirališnih mjesta za osobe s invaliditetom.

Tijekom 2016. godine donijeta su rješenja za obilježavanje **106** parkirališnih mjesta za osobe s invaliditetom.

ZNAK PRISTUPAČNOSTI

Na području grada Zagreba u 2016. izdano je sveukupno 2382 novih rješenja za korištenje „znaka pristupačnosti“. Valja istaknuti da je **Odlukom o organizaciji i načinu naplate parkiranja** iz 2011., osobama s invaliditetom koje na vozilu imaju istaknut važeći znak pristupačnosti dozvoljeno i parkiranje bez plaćanja naknade na neoznačenim parkirališnim mjestima najduže 2 sata tijekom jednog dana. Osoba s invaliditetom može ostvariti ovo pravo ako, uz važeći znak pristupačnosti, istakne i važeću naljepnicu, koju izdaje organizator parkiranja.

POVLASTICE U UNUTARNJEM PUTNIČKOM PROMETU (OBJAVE)

Sukladno **Zakonu o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu** (NN 97/00, NN 101/00), povlastice (objave) izdaje nadležno tijelo uprave za Grad Zagreb.

U 2016. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom izdao je ukupno 1787 objava za povlastice u unutarnjem putničkom prometu, od kojih je 120 vraćeno kao neiskorišteno. Osobe s invaliditetom imaju pravo na povlasticu u unutarnjem putničkom prometu od 75% od redovne cijene vozne karte za četiri putovanja godišnje željeznicom ili brodom.

U evidenciji Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom se nalazi ukupno 870 korisnika, od čega 569 osoba s invaliditetom i 301 pratitelja.

PRAVO NA BESPLATNU GODIŠNJU POKAZNU KARTU

Grad Zagreb i trgovačko društvo **Zagrebački holding d.o.o., Podružnica Zagrebački električni tramvaj** sklopili su Ugovor o izdavanju mjesečnih i godišnjih pretplatnih karata ZET-a korisnicima besplatnog prijevoza i podmirivanju troškova prijevoza korisnika za 2016.

Na osnovu članka 32. Odluke o socijalnoj skrbi (Službeni glasnik Grada Zagreba 26/14), pravo na besplatnu godišnju pokaznu kartu ZET-a imaju nezaposlene osobe s invaliditetom, i to: slijepe, gluhe i gluhoslijepe osobe, osobe s umjerenim, težim i teškim intelektualnim teškoćama (mentalnom retardacijom), osobe s autizmom, osobe s utvrđenim funkcionalnim poremećajima i motoričkim oštećenjima ekstremiteta što su uzrokovani bolestima i ozljedama te prirođenim malformacijama i deformitetima neurološkoga (multipla skleroza, miastenia gravis, cerebralna paraliza), mišićnoga koštanog sustava (mišićna distrofija), drugih organskih sustava (bulozna epidermoliza, dijalizirani i transplantirani bolesnici) kao i osobe s traumatskim amputacijama ili stečenim gubicima ekstremiteta, koje zbog navedenih bolesti, oštećenja i funkcionalnih poremećaja imaju postotak tjelesnog oštećenja od najmanje 70% i osobe liječene zbog dijagnoza iz skupine težih duševnih bolesti koje dovode do trajne nesposobnosti za rad, privređivanje i samostalni život. Također, pravo na besplatno korištenje prijevoza ima i pratitelj slijepe osobe za vrijeme pružanja usluge pratnje.

U ovom izvještajnom razdoblju pravo na godišnju kartu steklo je **12 306** osoba s invaliditetom i 282 pratitelja.

Za ovu aktivnost utrošeno je oko **17.400.140, 00 kn**.

PRIJEVOZ OSOBA S INVALIDITETOM SPECIJALIZIRANIM KOMBI VOZILIMA

Tijekom 2016. godine (od mjeseca veljače) Zagrebački holding d.o.o., podružnica ZET je raspolagao s **13** specijaliziranih kombi vozila za prijevoz osoba s invaliditetom.

Navedena vozila uključivana su u promet radnim danom, u vremenu od 06.00 do 24.00 sati, te subotom, nedjeljom i blagdanom od 08,00 do 24,00 sati.

Zahtjevi za prijevozom zapimali su se sukladno **Pravilniku o obavljanju prijevoza osoba s invaliditetom**.

Prosječno je u prijevozu dnevno bilo 66 osoba.

Sukladno Pravilniku, temeljem preporuke, ZET je svakodnevno prioritetno prevezio korisnike na posao i školu:

- prioritetni prijevoz na posao - **26** osoba od kojih je u međuvremenu troje odustalo, dvije su otišle u mirovinu, a jedna je preminula
- prijevoz na fakultet - **22** osoba
- prijevoz u srednju školu - **18** osoba

Ostale preporuke Grada Zagreba odnose se na prijevoz za razne oblike medicinske rehabilitacije i prijevoz na cjelodnevne boravke u posebnim ustanovama kao što su:

- prijevoz u Centar za odgoj i obrazovanje Gornje Prekrižje – **1** osoba
- prijevoz u Centar za rehabilitaciju „Zagreb“, podružnica Slobodština – **4** osobe
- prijevoz na plivanje i slobodne aktivnosti – **7** osoba
- prijevoz u Caritasovu kuću za zbrinjavanje djece s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem "Bl. Alojzije Stepinac" i u ulici Nikole Tavelića – **2** osobe
- prijevoz u Centar za rehabilitaciju "SILVER" Zagreb, Štefanovec – **2** osoba

PARAMETAR	UKUPNO
UKUPAN BROJ REALIZIRANIH VOŽNJI	18 284
UKUPAN BROJ PREVEZENIH OSOBA	24 322
BROJ RADNIH DANA	364
SREDNJI BROJ DNEVNIH VOŽNJI	49,96
SREDNJI BROJ DNEVNO PREVEZENIH OSOBA	66,45

PRIJEVOZ DJECE S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU SPECIJALNIM KOMBI VOZILIMA

U 2016. Odjel je raspolagao s 8 specijaliziranih kombi vozila, za prijevoz djece s teškoćama u razvoju.

Navedena vozila uključivana su u promet samo radnim danom kroz cijelu godinu, osim mjeseca kolovoza, što iznosi 231 dan u vremenu od 06.00 do 20,30 sati.

Prijevoz djece s teškoćama u razvoju sastoji se od 2 podsustava:

- a) prijevoz djece predškolske dobi (djeca koja borave u dječjim vrtićima ili u posebnoj ustanovi)
- b) prijevoz osnovnoškolske djece

Zahtjevi za prijevozom zaprimali su se sukladno **Pravilniku o obavljanju prijevoza djece s teškoćama u razvoju**, tj. ustanova koju dijete pohađa, uz suglasnost roditelja ili staratelja, predlaže korisnika za ovaj tip prijevoza Gradskom uredu za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, koji potom ZET-u izdaje preporuku za uvrštavanje u prijevoz.

U **2016.** godini, do kraja školske godine **2015./16.**, svakodnevni prioritetni prijevoz koristilo je **49** osnovnoškolske i vrtičke djece, a od početka nove školske godine **2016./17.** u prijevozu je **42** djece.

Do kraja školske godine 2015./16.

- 11 osnovnih škola - **19** djeteta
- DV Vladimira Nazora – **3** djeteta
- Centar za rehabilitaciju Zagreb, Podružnica Slobodština – **5** djece
- Udruga sa socijalno humanitarnim ciljevima “Ozana” - **1** dijete
- Dnevni centar „Mali dom-Zagreb”- **19** djece
- Centar za odgoj i obrazovanje “Goljak”- **2** djeteta

Od početka nove školske godine 2016./17.

- 11 osnovnih škola- **13** djece
- DV Vladimir Nazor - **4** djeteta
- Centar za rehabilitaciju Zagreb, Podružnica Slobodština – **5** djece
- Dnevni centar „Mali dom-Zagreb”-**18** djece
- Centar za odgoj i obrazovanje Goljak,- **1** dijete
- Dječji vrtić “Potočnica”, **1** dijete

Osim gore navedenog, po preporuci Grada, krajem mjeseca lipnja i čitav srpanj realiziran je prijevoz **18** djece u Ljetnu školu za potrebe Društva osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb, te u drugoj polovici mjeseca srpnja, a po preporuci Grada prijevoz za 14 djece u centar Goljak.

PARAMETAR	UKUPNO
UKUPAN BROJ REALIZIRANIH VOŽNJI	6958
UKUPAN BROJ PREVEZENIH OSOBA	13032
BROJ RADNIH DANA	233

SREDNJI BROJ DNEVNIH VOŽNJI	29,86
SREDNJI BROJ DNEVNO PREVEZENIH OSOBA	55,93

Za navedenu aktivnost, iz Proračuna Grada Zagreba, utrošeno je 7.000.000,00 kn.

2. Zamijeniti dotrajali i nabaviti novi vozni park javnog prijevoza prilagođen osobama s invaliditetom.

Tramvajski vozni park čini nekoliko tipova tramvaja, od kojih su 142 niskopodna (48% od ukupnog broja tramvaja). Od ukupnog broja autobusa 385 je niskopodnih (83% od ukupnog broja autobusa), solo i zglobnih.

Od ukupno 256 tramvajskih stajališta, 176 ili 68,75 % prilagođeno je osobama s invaliditetom.

3. Nabaviti nova specijalno prilagođena kombi vozila za prijevoz odraslih osoba s tjelesnim invaliditetom.

Aktivnost nije realizirana u 2016.

4. Nabaviti nova specijalno opremljena vozila za prijevoz djece s teškoćama u kretanju.

Aktivnost nije realizirana u 2016.

5. Stalno unapređivati pristupačni prijevoz na međugradskim autobusnim linijama.

Na međugradskim autobusnim linijama uvedeno je 40 niskopodnih autobusa.

6. Poticati proširivanje pristupačnog željezničkog prijevoza i opremanja kolodvora podiznim platformama (prilagodba svih terminala i postaja).

Aktivnost nije realizirana u 2016.

7. Osigurati prilagođeni taksi prijevoz za osobe s invaliditetom.

Tijekom 2016., Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom pokrenula je inicijativu da se podigne kvaliteta i pristupačnost usluge taksi prijevoza u Gradu Zagrebu, nizom prijedloga koji uključuju:

- izmjenu postojeće Odluke na način da se u **Odluku o autotaksi prijevozu** objavljenoj u listopadu 2016. u čl. 29 ubaciti:

Vozač je dužan prevesti uz putnika i psa pomagača (psa vodiča slijepa ili slabovidne osobe, terapijskog i rehabilitacijskog psa) osoba s invaliditetom koji su im podrška u svakodnevnim aktivnostima.

- oglašavanje ovakve usluge putem Turističke zajednice grada Zagreba
- edukacije taxi vozača o specifičnostima prijevoza osoba s invaliditetom
- pasivno dežurstvo ZET-a vikendima i blagdanima
- omogućavanje iznajmljivanja prilagođenih vozila bez vozača
- sufinanciranje prilagodbe i opreme taxi vozila za osobe s invaliditetom

Ovi prijedlozi će biti konkretizirani i provedeni tijekom 2017.

8. Pratiti propise i sudjelovati u unapređivanju zakonske regulative:

- a) praćenjem i analizom primjene zakonskih propisa s područja javnog prometa;
- b) poticanjem i sudjelovanjem u izmjeni postojećih propisa radi povećanja osobne mobilnosti građana te postizanja održive mobilnosti.

Opisano pod točkom 7.

PROJEKT CHALLENGE 2013.-2016.: adresiranje ključnih izazova u planovima održive urbane mobilnosti, uključivanje svih ključnih dionika u procese donošenja planova uzimajući pritom u obzir i osobe s invaliditetom.

SINERGIE 2014.-2016.: socijalna integracija kroz strategije urbanoga razvoja koji bi se bavio podizanjem razine svijesti o važnosti socijalne uključenosti u procese urbanog planiranja i donošenja odluka (npr. planiranje prometnih koridora, informacijski sustavi za unapređenje aktivnosti).

9. Organizirati edukaciju stručnjaka, pružatelja usluga prijevoza i korisnika:- Organizirati edukaciju o primjeni i korištenju prijevoznih sredstava stručnjaka i davatelja usluga prijevoza o specifičnostima i obilježjima invaliditeta.

Opisano pod točkom 7.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, u suradnji sa stručnjacima i predstavnicima udruga osoba s invaliditetom prema vrstama oštećenja, educirali su zaposlenike ZET-a o specifičnostima invaliditeta i problemima s kojima se susreću prilikom korištenja prijevoza.

Tijekom 2016. godine educirano je 24 vozača, 9 pratitelja u vozilima i 4 dispečera.

Tijekom Europskog tjedna mobilnosti, u suradnji sa **Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH**, provedena je edukacija vozača autobusa o važnosti korištenja platforme i govorne najave na autobusima, pri čemu su osobe s invaliditetom iznijele osobna svjedočanstva i probleme s kojima se susreću. U edukaciji su sudjelovali i predstavnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom.

Svi novi vozači, pratitelji u vozilima i dispečeri prošli su obuku prve pomoći kao i edukaciju o specifičnostima vještina komunikacije i odgovarajućeg pristupa prema osobama s invaliditetom.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj osiguranih stajališta i perona, parkirališnih mjesta, javnih pješačkih površina, semafora, pješačkih prijelaza, pješačkih otoka i raskrižja prilagođenih osobama s invaliditetom	495 m2 pješačkih rampi 106 parkirališnih mjesta 2.382 znaka pristupačnosti 1787 objava 12.306 besplatnih godišnjih karata 17 semafora
	2. Broj osiguranih pristupačnih javnih prijevoznih sredstava osobama s invaliditetom	142 niskopodna tramvaja 385 niskopodnih autobusa 13 specijalnih kombi vozila
	3. Broj nabavljenih specijalno prilagođenih kombi vozila	0
	4. Broj nabavljenih specijalno prilagođenih kombi vozila	0
	5. Broj osiguranih pristupačnih javnih prijevoznih sredstava osobama s invaliditetom na međugradskim linijama	40
	6. Broj prilagođenih željezničkih vagona, broj željezničkih kolodvora opremljenih podiznim platformama za ukrcaj - iskrcaj osoba u invalidskim kolicima	0
	7. Broj osiguranih prilagođenih taksi vozila za osobe s invaliditetom	0
	8. Inicijative za izmjene i unapređivanje propisa	2
	9. Broj edukacija i broj polaznika edukacije	2 edukacije, 70 polaznika

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:**24.786.408,50 kn**

Napomena: Ukupan iznos finansijskih sredstava utrošenih za provedbu mjera i aktivnosti vezanih uz mobilnost i pristupačnost nije moguće u potpunosti precizno utvrditi iz više razloga, a o čemu je u godišnjim izvješćima Gradska skupština Grada Zagreba bila redovito informirana. Jedna od poteškoća u iskazivanju preciznih troškova jest ta da se pojedini građevinski zahvati, intervencije, rekonstrukcije i dr. nalaze u sklopu većih zahvata i projekata te za njih ili nisu zasebno iskazani troškovi ili ih kao takve nije moguće precizno prikazati. Također, na proračunskim pozicijama nadležnih ureda nisu zasebno izdvojene pozicije isključivo za prilagodbu objekata osobama s invaliditetom, a što se sukladno Nacionalnoj strategiji planira implementirati u narednom periodu. U izvješću su uglavnom navedeni troškovi koji se odnose na specifične i mjerljive zahvate i aktivnosti.

MJERA:**3. Poticanje razvoja Univerzalnog dizajna¹**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Poticati primjenu Univerzalnog dizajna. - organizirati edukaciju stručnjaka, davatelja i korisnika usluga prijevoza o mogućnostima primjene principa univerzalnog dizajna		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Zagrebački holding d.o.o., Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Primjena Univerzalnog dizajna. 2. Održane edukacije.	

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.**1. Poticati primjenu Univerzalnog dizajna.****- organizirati edukaciju stručnjaka, davatelja i korisnika usluga prijevoza o mogućnostima primjene principa univerzalnog dizajna**

Prilikom predlaganja unapređenja postojećeg voznog parka, kao i svih ostalih elemenata pristupačnosti, kontinuirano se ističe princip univerzalnog dizajna, odnosno potiče razvoj i izrada na način da koristi svim građanima, a ne samo osobama s invaliditetom. Opisano u prethodnoj mjeri (vidi pothodnici).

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Primjena Univerzalnog dizajna.	142 niskopodna tramvaja 385 niskopodnih autobusa 21 specijalnih kombi vozila
	2. Održane edukacije.	2

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:**-**

Napomena: Ukupan iznos finansijskih sredstava utrošenih za provedbu mjera i aktivnosti vezanih uz mobilnost i pristupačnost nije moguće u potpunosti precizno utvrditi iz više razloga, a o čemu je u godišnjim izvješćima Gradska skupština Grada Zagreba bila redovito informirana. Jedna od poteškoća u iskazivanju preciznih

¹Univerzalni dizajn označava oblikovanje proizvoda, okruženja, programa i usluga tako da ih mogu koristiti svi ljudi u najvećoj mogućoj mjeri, bez potrebe prilagođavanja ili posebnog oblikovanja. Univerzalni dizajn ne isključuje pomoćne naprave za određene skupine osoba s invaliditetom kada je to potrebno.

troškova jest ta da se pojedini građevinski zahvati, intervencije, rekonstrukcije i dr. nalaze u sklopu većih zahvata i projekata te za njih ili nisu zasebno iskazani troškovi ili ih kao takve nije moguće precizno prikazati. Također, na proračunskim pozicijama nadležnih ureda nisu zasebno izdvojene pozicije isključivo za prilagodbu objekata osobama s invaliditetom, a što se sukladno Nacionalnoj strategiji planira implementirati u narednom periodu. U izvješću su uglavnom navedeni troškovi koji se odnose na specifične i mjerljive zahvate i aktivnosti.

MJERA:

4. Povećati sigurnost osoba s invaliditetom u prometu

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Promicati pristupačnost novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i sustava radi povećanja sigurnosti osoba s invaliditetom u prometu.		2016. - 2020., kontinuirano
2. Educirati osobe s invaliditetom za uporabu suvremenih informatičkih sustava (vozila javnoga gradskog prijevoza, signalizatori, displeji...).		2016. - 2020., kontinuirano
3. Poticati i sufinancirati aktivnosti udruga osoba s invaliditetom usmjerenih na povećanje sigurnosti osoba s invaliditetom u prometu (edukacije, kampanje...).		2016. - 2020., kontinuirano
4. Organizirati edukacije vozača i pratitelja Zagrebačkog holdinga d.o.o., Podružnice ZET-a i vozača taksi vozila o vještinama komunikacije i odgovarajućeg pristupa prema osobama s invaliditetom.		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Osigurana pristupačnost novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i sustava. 2. Broj educiranih osoba s invaliditetom za korištenje suvremenih informatičkih sustava. 3. Broj sufinanciranih programa/projekata, provedenih kampanja, edukacija, broj korisnika. 4. Broj provedenih edukacija, broj educiranih vozača.	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.		
1. Promicati pristupačnost novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i sustava radi povećanja sigurnosti osoba s invaliditetom u prometu.		
Zagrebački holding d.o.o. redovito je, putem web stranice, displeja, zvučnih najava i promotivnih materijala informirao građane o svojim aktivnostima, odnosno pružao im informacije potrebne za lakše i kvalitetnije korištenje usluga javnoga prijevoza.		
2. Educirati osobe s invaliditetom za uporabu suvremenih informatičkih sustava (vozila javnoga gradskog prijevoza, signalizatori, displeji...).		
Osobe s invaliditetom uključene su u izradu prijedloga novih tehnologija. Tako je npr. Udruga slijepih Zagreb aktivno sudjelovala u rješavanju problema zvučnih najava na semaforiziranim raskršćima, na način koji bi bio prihvatljiv i okolnim stanarima koji su se žalili na buku te slijepim i slabovidnim osobama.		
3. Poticati i sufinancirati aktivnosti udruga osoba s invaliditetom usmjerenih na povećanje sigurnosti osoba s invaliditetom u prometu (edukacije, kampanje...).		
Tijekom Europskog tjedna mobilnosti, Grad Zagreb, u suradnji s HAK-om i udrugama osoba s invaliditetom, organizira niz aktivnosti usmjerenih povećanju sigurnosti osoba s invaliditetom u prometu.		

4. Organizirati edukacije vozača i pratitelja Zagrebačkog holdinga d.o.o., Podružnice ZET-a i vozača taksi vozila o vještinama komunikacije i odgovarajućeg pristupa prema osobama s invaliditetom.

Tijekom Europskog tjedna mobilnosti provedena je edukacija vozača ZET-ovih autobusa o specifičnostima prijevoza osoba s invaliditetom. Edukacije je prošlo oko 100 vozača. Strategijom je predviđeno provođenje edukacije taksista od 2017. godine.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Osigurana pristupačnost novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i sustava.	DA
	2. Broj educiranih osoba s invaliditetom za korištenje suvremenih informatičkih sustava.	-
	3. Broj sufinanciranih programa/projekata, provedenih kampanja, edukacija, broj korisnika.	1
	4. Broj provedenih edukacija, broj educiranih vozača.	1, 100

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

20.000,00 kn

MJERA:

5. Rješavanje stambenih pitanja osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Davati u najam stanove u vlasništvu Grada Zagreba osobama s invaliditetom u skladu s <i>Odlukom o najmu stanova</i> (Službeni glasnik Grada Zagreba 22/09, 3/12, 15/12 i 22/13).		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom, udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo i dr.	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj dodijeljenih stanova.	

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Davati u najam stanove u vlasništvu Grada Zagreba osobama s invaliditetom u skladu s *Odlukom o najmu stanova* (Službeni glasnik Grada Zagreba 22/09, 3/12, 15/12 i 22/13).

Broj dodijeljenih stanova odnosi se isključivo na osobe kojima je rješenjem Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje utvrđeno 100% tjelesno oštećenje ili opća nesposobnost za rad, ili je, nalazom i mišljenjem tijela vještačenja u postupku ostvarivanja prava iz socijalne skrbi, utvrđeno teže tjelesno ili mentalno oštećenje i psihička bolest i potpuna ovisnost o tuđoj njezi i brizi, a korisnici su prava socijalne skrbi na temelju Zakona o socijalnoj skrbi, i to: stalne pomoći, doplatka za pomoć i njegu, te osobne invalidnine.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj dodijeljenih stanova.	77
---------------------------------	-------------------------------	----

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

919.000,00 kn

Napomena: U ovoj mjeri nije moguće precizno iskazati troškove provedbe jer se radi o davanju u najam stanova koji su u vlasništvu Grada Zagreba i koji su izgrađeni u proteklom razdoblju.

PODRUČJE 6. PROFESIONALNA REHABILITACIJA, ZAPOŠLJAVANJE I RAD

MJERA:

1. Poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Pratiti zapošljavanje osoba s invaliditetom u gradskim upravnim tijelima, ustanovama, trgovačkim društvima u vlasništvu Grada Zagreba, u skladu s zakonskim odredbama.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Izraditi akcijski plan za povećanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada (2017. – 2020.).	2016. - 2020., kontinuirano
3. Provoditi mjere predviđene akcijskim planom.	2017. - 2020.
4. Ugraditi poticajne mjere za zapošljavanje i samozapošljavanje osoba s invaliditetom (osiguravanje prostora, financijskih potpora i usluga) u postojeće programe poticanja poduzetništva za razvoj obrtničkih i drugih djelatnosti.	2016.
5. Provoditi sve poticajne mjere koje će se ugraditi u programe poticanja.	2017. - 2020.
<i>NOSITELJI SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Stručna služba gradonačelnika, gradska upravna tijela, ustanove, Zagrebački holding d.o.o., Hrvatski zavod za zapošljavanje - Regionalni ured Zagreb, Razvojna agencija Zagreb - TPZ d.o.o. poslovna jedinica Poduzetnički centar, udruge osoba s invaliditetom, udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj zaposlenih osoba u gradskim upravnim tijelima, ustanovama, trgovačkim društvima u vlasništvu Grada Zagreba 2. Izrađen i donesen akcijski plan 3. Provedene mjere 4. Ugrađeni i doneseni prijedlozi 5. Broj dodijeljenih potpora
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
<p>1. Pratiti zapošljavanje osoba s invaliditetom u gradskim upravnim tijelima, ustanovama, trgovačkim društvima u vlasništvu Grada Zagreba, u skladu s zakonskim odredbama.</p> <p>U gradskim upravnim tijelima Grada Zagreba, na dan 31. prosinca 2016. godine, bilo je zaposleno 2858 službenika, od kojih je bilo ukupno 168 osoba s invaliditetom. Međutim, od navedenih 168 osoba s invaliditetom, u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom upisano je 67 osoba, koje se ubrajaju u kvotu za zapošljavanje osoba s invaliditetom, a tijekom prvih deset mjeseci 2016. u očevidnik je bilo uključeno i preostalih 101 službenika, koji prema svim drugim propisima imaju status osoba s invaliditetom. S obzirom da je u tijeku izmjena Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i pripadajućih pravilnika, očekuje su njihovo usklađivanje s drugim propisima koji se odnose na osobe s invaliditetom. Za očekivati je da će veći dio službenika koji su isključeni iz Očevidnika biti ponovo uključeni u isti i nakon što prođu ponovni sustav vještačenja invaliditeta.</p>	

	Broj zaposlenih na kraju 2016.	Broj zaposlenih osoba s invaliditetom na kraju 2016.
Gradska upravna tijela Grada Zagreba	2858	67
Zagrebački holding d.o.o.	8195	340
URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom	498	294

Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo je, s ciljem integracije osoba s invaliditetom na tržište rada i radi poticanja njihovog zapošljavanja, u 2016. izradio izmjene i dopune **Pravilnika o kriterijima i načinu dodjele potpora za očuvanje i razvoj tradicijskih, deficitarnih i proizvodnih obrtničkih djelatnosti** (Službeni glasnik Grada Zagreba 9/14, 10/15 i 6/16), kojima je, između ostalog, omogućeno da podnositelji zahtjeva koji su zaposleni u obrtu ili zapošljavaju osobu s invaliditetom ostvaruju pravo na najvišu pojedinačnu potporu u iznosu od 30.000,00 kn.

Trgovačko društvo **Zagrebački holding d.o.o.** svojom poslovnom aktivnošću pokriva široki raspon djelatnosti, a prema stanju na dan 31. prosinca 2016. ima ukupno 8.191 zaposlenih. Od ukupnog broja zaposlenih, **340** osoba ili 4,0 % su osobe s invaliditetom.

Prema dostavljenim podacima, trgovačko društvo **Zagrebački holding d.o.o.** ima zaposlene osobe s invaliditetom navedenih kategorija:

1. prema vrsti invaliditeta:

	Broj	Udjel
• Senzorna oštećenja	11	3,2
• Tjelesna invalidnost/oštećenje	61	17,9
• Intelektualna oštećenja	33	9,7
• Mentalna oštećenja	3	0,9
• Višestruka oštećenja	1	0,3
• Ostalo	231	68
	340	100

2. prema uzroku i načinu nastanka invaliditeta:

	Broj	Udjel
• Invalidi rada	210	61,6
• Invalidi zbog bolesti	25	7,4
• Ratni vojni invalidi	42	12,4
• Mirnodopski vojni invalidi	4	1,2
• Ostali	59	17,4
	340	100

Zaposlene osobe s invaliditetom prema pojedinim trgovačkim društvima:

	Broj zaposlenih na kraju 2016. godine	Broj zaposlenih osoba s invaliditetom na kraju 2016. godine
Autobusni kolodvor	98	4
Arena Zagreb	6	
Čistoća	1505	48
Gradska groblja	270	5

Robni terminali Zagreb	238	14
Tržnice Zagreb	314	10
Upravljanje projektima	22	
Upravljanje nekretninama	32	
Vladimir Nazor	136	4
Zagrebparking	403	6
Zagrebačke ceste	475	13
Zagrebački digitalni grad	23	
Zagrebački električni tramvaj (ZET)	3671	218
Zagrebački velesajam	154	7
ZGOS	33	3
Zrinjevac	673	6
Direkcija	142	2
UKUPNO	8191	□40

Pored zapošljavanja osoba s invaliditetom, trgovačko društvo **Zagrebački holding d.o.o.** je od donošenja Zagrebačke strategije, poduzimalo mjere i aktivnosti kako bi prilagodbom prostora i kvalitetom usluge izašlo u susret radnicima i strankama s invaliditetom.

Grad Zagreb osnivač je **URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom** (u daljnjem tekstu: URIHO) - zaštitne radionice koja u okviru profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja skrbi o velikom broju osoba s invaliditetom. **URIHO** je na dan 31. prosinca 2016. godine imao zaposlenih 498 radnika, od čega su bile 294 osobe s invaliditetom. Tijekom 2016. zaposlena je još 31 osoba s invaliditetom.

Prema podacima **Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Regionalni ured Zagreb** (u daljnjem tekstu: Zavod), među evidentiranim **nezaposlenim osobama** krajem prosinca 2016. godine nalazilo se **2.028 osoba s invaliditetom** (45,0 i 55,0%%, muškaraca), što je **3,3 % manje u odnosu na prosinac 2015.**

Prema vrsti oštećenja, 39,3% nezaposlenih osoba s invaliditetom ima kombinirane teškoće, intelektualne poteškoće (18,9%), kronične bolesti (11,3%), psihičke i organske smetnje (11,1%), tjelesni invaliditet (10,4%), oštećenje sluha (5,5%), oštećenje vida (3,0%), dok je najmanje osoba s poremećajima glasovno - govorne komunikacije (0,5%).

Obrazovna struktura nezaposlenih osoba s invaliditetom i dalje je nepovoljna u odnosu na cijelu populaciju evidentiranih nezaposlenih osoba te kao takva predstavlja posebno otežavajući faktor pri njihovom zapošljavanju.

Od ukupnog broja evidentiranih nezaposlenih osoba s invaliditetom krajem prosinca 2016. godine su:

- 32,0% osobe bez radnog iskustva
- 51,5% osobe sa srednjom školom za zanimanja do 3 godine (po posebnom programu osposobljene za zanimanja na razini NSS)
- 29,9% osobe u dobi do 30 godina
- 26,7% osobe u dobi s 50 i više godina
- 69,1% osobe koje čekaju na zaposlenje duže od 1 godine.

U prosincu 2016., u usporedbi s prosincem 2015., udio nezaposlenih osoba s invaliditetom do 30 godina se smanjio s 32,8% na 29,9%, dok se udio nezaposlenih osoba s invaliditetom s 50 i više godina povećao s 22,6% na 26,7%.

Prema podacima Zavoda, u 2016., u Gradu Zagrebu, ukupno su se zaposlile **582 osobe s invaliditetom** (551 osoba na temelju radnog odnosa i 31 osoba na temelju drugih poslovnih

aktivnosti), što je za **7,6 % više nego u istom razdoblju 2015**. U strukturi zaposlenih na temelju radnog odnosa, najveći broj osoba s invaliditetom zaposlio se na određeno vrijeme (87,5%), u dobi do 35 godina (67,2%), a prethodno radno iskustvo imalo je 78,9% osoba s invaliditetom (95,5%).

Većina osoba s invaliditetom zaposlila se u području administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti (19,6%) te u zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi (19,4%).

2. Izraditi akcijski plan za povećanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada (2017. – 2020.).

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.

3. Provoditi mjere predviđene akcijskim planom.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.

4. Ugraditi poticajne mjere za zapošljavanje i samozapošljavanje osoba s invaliditetom (osiguravanje prostora, financijskih potpora i usluga) u postojeće programe poticanja poduzetništva za razvoj obrtničkih i drugih djelatnosti.

Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo je na temelju Javnog natječaja za dodjelu potpora za očuvanje i razvoj tradicijskih deficitarnih i proizvodnih obrtničkih djelatnosti u 2016., odobrio ukupno 905 potpora u iznosu od 15.211.000,00 kn. Od ukupnog broja odobrenih potpora njih 29 ili 3,2% u iznosu od **859.000,00 kn** odobreno je obrtima koji zapošljavaju osobu s invaliditetom.

5. Provoditi sve poticajne mjere koje će se ugraditi u programe poticanja.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj zaposlenih osoba u gradskim upravnim tijelima, ustanovama, trgovačkim društvima u vlasništvu Grada Zagreba	11551
	2. Izrađen i donesen akcijski plan	-
	3. Provedene mjere	-
	4. Ugrađeni i doneseni prijedlozi	-
	5. Broj dodijeljenih potpora	29

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

859.000,00 kn

MJERA:

2. Zapošljavanje osoba s invaliditetom u zaštićenim uvjetima

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osiguravati i isplaćivati financijske potpore sukladno <i>Programu državnih potpora za zapošljavanje osoba s invaliditetom (2015. - 2020.)</i> zaposlenih u zaštitnim radionicama.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Poticati zaštitne radionice i druge subjekte koji provode zaštitno zapošljavanje na apliciranje projekata prema EU fondovima i pružati im odgovarajuću potporu u tim aktivnostima.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Pružati materijalnu, organizacijsku i drugu potporu Ustanovi URIHO u provođenju svih aktivnosti u procesu izgradnje i dovođenja u funkciju proizvodnje	2016. - 2020., kontinuirano

budućeg kompleksa URIHO-a na prostoru Kajzerice.	
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, LADA d.o.o., Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Gradski ured za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Razvojna agencija - TPZ d.o.o., udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Osigurana i isplaćena potpora. 2. Broj prijavljenih i realiziranih projekata iz fondovima EU-a. 3. Stupanj izgrađenosti kompleksa.
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
1.Osiguravati i isplaćivati financijske potpore sukladno Programu državnih potpora za zapošljavanje osoba s invaliditetom (2015. - 2020.) zaposlenih u zaštitnim radionicama.	
<p>Grad Zagreb je u sklopu Programa državne potpore za zapošljavanje osoba s invaliditetom za 2016., dodijelio državne potpore zaštitnim radionicama URIHO-u i Ladi d.o.o. Potpore su dodijeljene za subvenciju plaća radnika s invaliditetom te za nadoknadu dodatnih troškova zapošljavanja radnika s invaliditetom koje se odnose na udio plaća osoblja za pomoć radnicima s invaliditetom, troškove prilagodbe radnih mjesta, poslovnih prostora, opreme, troškova administracije, prijevoza i sl. Tako je, u 2016., URIHO za navedene troškove ukupno ostvario 26.382.685,00 kn potpore, a Lada d.o.o. 2.100.000,00 kuna.</p> <p>URIHO je tijekom 2016. zapošljavao 294, a Lada d.o.o. ukupno 17 osoba s invaliditetom</p> <p>Ustanova URIHO zaštitna je radionica čiji je cilj profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Tijekom 2016. godine, Ustanova je, temeljem Javnog poziva za dodjelu državnih potpora za zapošljavanje osoba s invaliditetom za 2016. godinu, od Grada Zagreba dobila dotaciju u iznosu od 26.382.685,00 kn, od čega je 12.882.685,19 kn bilo namijenjeno za subvencioniranje plaća radnika - osoba s invaliditetom. Ustanova je dobivena sredstva namjenski iskoristila te je zaključno s 31. prosinca 2016. godine imala 498 zaposlenih radnika, od čega 294 osoba s invaliditetom.</p>	
2. Poticati zaštitne radionice i druge subjekte koji provode zaštitno zapošljavanje na apliciranje projekata prema EU fondovima i pružati im odgovarajuću potporu u tim aktivnostima.	
<p>Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je sustavno informirao potencijalne prijavitelje o raspisanim natječajima za dodjelu sredstava iz EU fondova.</p> <p>Gradski ured za programe i projekte Europske unije tijekom 2015. prijavio je devet projekata iz fondova EU, od kojih je sedam realizirano, dok su tijekom 2016. prijavljena dva projekta, a jedan je realiziran. Za ovu aktivnost je iz Proračuna Grada Zagreba utrošeno 122.500,00 kn.</p> <p>Tijekom 2016. Gradski ured za programe i projekte Europske unije proveo je postupak pružanja stručne podrške za proces razrade i usmjeravanja projektnih ideja u području socijalne uključenosti. Aktivnosti povezane s navedenim procesom rade se u cilju stvaranja zalihe kvalitetnih projekata Grada Zagreba i njegovih proračunskih korisnika, s naglaskom na one projekte koji su prihvatljivi za sufinanciranje iz fondova Europske unije. Kroz postupak je pripremljeno osam projekata. Od prijavljenih projekata, tijekom 2016. navodi se projekt "Pomoćnici u nastavi / stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju, faza II", prijavljen u okviru natječaja Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali te projekt "Saslušajmo parkove – od Ljubljane do Zagreba - Audiopark", prijavljen u okviru programa "Interreg V-A Slovenija - Hrvatska". U oba projekta, kao krajnji korisnici, uključene su osobe s invaliditetom.</p>	

Ustanova URIHO provodila je EU projekt financiran sredstvima ESF-a - (IPA) : „**Program osposobljavanja na radnom mjestu za dugotrajno nezaposlene osobe s invaliditetom – pilot projekt za pomoćne kuhare**“ – Projekt je trajao od travnja 2015. do travnja 2016. Obuhvaćao je jedanaest nezaposlenih osoba s invaliditetom, pomoćnih kuhara. Cilj projekta bio je jačanje zapošljivosti osoba s invaliditetom i podrška njihovoj integraciji na tržište rada. Petero korisnika zaposlilo se po završetku provedbe. Utrošena sredstva iz proračuna URIHO-a iznosila su 34.057,88 kn. Ukupan iznos sredstava EU u 2015. u okviru navedenog projekta bio je **749.805,35 kn** a za 2016. ukupno **161.768,01 kn**.

3. Pružati materijalnu, organizacijsku i drugu potporu Ustanovi URIHO u provođenju svih aktivnosti u procesu izgradnje i dovođenja u funkciju proizvodnje budućeg kompleksa URIHO-a na prostoru Kajzerice.

Kompleks URIHO na Kajzerici osmišljen je u suradnji s Gradom Zagrebom kao osnivačem, a sve zbog objedinjavanja postojećih lokacija i djelatnosti **URIHO-a**, koje poskupljuju i otežavaju cjelokupno poslovanje Ustanove. Prostornom integracijom svih sastavnica i dodatnim širenjem aktivnosti postići će se učinkovitije upravljanje i organizacija, te osigurati bolji radni uvjeti. Cjelokupni kompleks koji objedinjava proizvodni dio, edukacijsko-rehabilitacijski i smještajni dio kao i prilagođenu sportsku dvoranu za osobe s invaliditetom, predstavlja strateški projekt Grada Zagreba. U visokoj je pripremljenosti za kandidiranje na natječaje za sredstva EU. Pripremljena dokumentacija za ishođenje građevinske dozvole, a tijekom 2016. provedene su aktivnosti za izradu Studije izvodljivosti kompleksa za čiju izradu je odabran i ponuditelj.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>		
	1. Osigurana i isplaćena potpora.	28.482.685,00
	2. Broj prijavljenih i realiziranih projekata iz fondovima EU-a.	1
	3. Stupanj izgrađenosti kompleksa.	-

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

28.605.185,00 kn

MJERA:

3. Poticanje različitih oblika zapošljavanja osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osiguravati i isplaćivati potpore za društveno poduzetništvo sukladno Programu poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu 2013.-2017.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Poticati uvođenje alternativnih oblika rada, rada kod kuće i drugih	2016. - 2020., kontinuirano
3. Razvijanje i provođenje programa za osposobljavanje radnih asistenata	2017. - 2020.
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo i Gradski ured socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Razvojna agencija Zagreb - TPZ d.o.o., URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, socijalne zadruge i druge organizacije koje zapošljavaju osobe s invaliditetom, Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb, ustanove i udruge osoba s invaliditetom, udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje, ustanove za obrazovanje odraslih, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj dodijeljenih potpora 2. Broj zaposlenih osoba s invaliditetom 3. Realizirani program i broj osposobljenih polaznika

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Osiguravati i isplaćivati potpore za društveno poduzetništvo sukladno Programu poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu 2013.-2017.

Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo je Programom poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu (Službeni glasnik Grada Zagreba 4/13, 25/13, 22/14, 2/15 i 9/16), između ostalih, utvrdio i Mjeru 1.7. Potpore za razvoj društvenog poduzetništva. Cilj Mjere je promicanje i razvoj društvenog poduzetništva i društvenih poduzetničkih inicijativa radi osiguranja društvene kohezije kao i uključivanje u poduzetništvo i tržište rada marginaliziranih, socijalno osjetljivih skupina kao što su osobe s invaliditetom, osobe s umanjenom radnom sposobnošću, žrtve nasilja u obitelji, roditelji ili skrbnici djece s poteškoćama u razvoju, pripadnici nacionalnih manjina i dr. radi sprječavanja socijalne isključenosti. U tom je smislu izrađen Pravilnik o kriterijima i načinu dodjele potpora za razvoj društvenog poduzetništva (Službeni glasnik Grada Zagreba 22/15 i 20/16). Sukladno Pravilniku, raspisan je Javni natječaj za dodjelu potpora za razvoj društvenog poduzetništva, temeljem kojeg je odobreno 8 potpora u iznosu od **2.582.167,27 kn**.

Unutar aktivnosti razvijanja društvenog poduzetništva valja istaknuti prvi socijalno poduzetnički projekt **Udruga slijepih Zagreb** i zadruga **Martinov plašt** pod nazivom „**SAPUNI S TOČKICAMA – SOCIJALNO PODUZETNIŠTVO SLIJEPIH I SLABOVIDNIH OSOBA**“, kojim je predviđeno uređenje prostora za proizvodnju sapuna u kojem će se, u prvoj godini provedbe, zaposliti jedna slijepa ili visoko slabovidna osoba, a koja će proizvoditi posebne sapune s urezanim porukama na Braillovom pismu.

Zadruga Saveza društava distrofičara je projektom „**Zadruga SDD - novi izazov!**“, radila na doprinosu socijalnoj integraciji osoba oboljelih od neuromuskularnih bolesti u Hrvatskoj, s ciljem povećanja zapošljivosti osoba oboljelih od neuromuskularnih bolesti, te povećanja znanja i vještina osoba s invaliditetom.

Također, vrijedi spomenuti i projekt „**Razvoj zelenog društvenog poduzetništva**“, Socijalne zadruge **Humana nova Zagreb** kojim se prikupljala roba, tekstil i ostali materijal koji se prodavao ili reciklirao. Tijekom 2016. zaposleno je 11 osoba, od kojih su dvije mlade osobe s invaliditetom i jedna osoba s poteškoćama u razvoju.

Naziv projekta	Nositelj (izvoditelj)	☐ Broj ☐ korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
Potpore za društveno poduzetništvo	Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo	8	2.582.167,27 kn	Cilj je promicanje i razvoj društvenog poduzetništva i društvenih poduzetničkih inicijativa

2. Poticati uvođenje alternativnih oblika rada, rada kod kuće i drugih.

Centar za profesionalnu rehabilitaciju „Zagreb“, u okviru provođenja usluga, a posebice kroz uslugu *Procjene radne učinkovitosti* i uslugu *Izrade plana tehničke i arhitektonske prilagodbe radnog mjesta*, provodi savjetovanje osoba s invaliditetom koje su samozaposlene te poslodavaca koji zapošljavaju osobe s invaliditetom. Savjetovanje se odnosi na mogućnosti alternativnih oblika rada, rada kod kuće, uvođenje fleksibilnog radnog vremena i prilagodbu radnog mjesta i radnog okoliša. Tijekom 2016. na taj način je provedeno savjetovanje i informiranje poslodavaca za **59** zaposlenih osoba s invaliditetom. Također se provodilo savjetovanje za poslodavce koji namjeravaju zaposliti osobe s invaliditetom o mogućnostima prilagodbe radnog mjesta i radnog okoliša, rada kod kuće i fleksibilnog radnog vremena. U sustav edukacije i savjetovanja bilo je uključeno 206 poslodavaca. Kroz redovne posjete poslodavcima, savjetnici za zapošljavanje iz Zavoda, sustavno rade na informiranju poslodavaca o alternativnim oblicima rada, rada kod kuće, rada u skraćenom i

fleksibilnom radnom vremenu i poticajnim mjerama zapošljavanja koje to podržavaju i omogućavaju, kao i o novim zakonskim propisima i obvezi kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom u 2016.

Individualnim savjetovanjem nezaposlenih osoba s invaliditetom, svakodnevno pružaju informacije o poticajnim mjerama zapošljavanja i samozapošljavanju, o zakonskim propisima vezanim uz prednost pri zapošljavanju i o drugim mogućnostima. Zavod je, kao partner, uključen u sve aktivnosti Grada Zagreba i ustanova iz područja zapošljavanja.

Hrvatski zavod za zapošljavanje, Regionalni ured Zagreb, uključen je kao partner ili suradnik u brojne projekte koji se bave zapošljavanjem i obrazovanjem osoba s invaliditetom sa svrhom alternativnih mogućnosti zapošljavanja:

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Kratki opis događanja
„Start up Program - mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja osoba s tjelesnim invaliditetom“	CeDePe	14	Osposobljavanje za Web dizajnera + administrativni asistent i Specijalist Internet marketinga i prodaje
„Osposobljavanje na radnom mjestu za dugotrajno nezaposlene osobe s invaliditetom - pilot projekt za pomoćne kuhare“	URIHO	11	Profesionalna rehabilitacija/osposobljavanja na radnom mjestu osoba s invaliditetom s zvanjem za pomoćnog kuhara
Osnaživanje kompetencija za zapošljavanje u drogerijama“	Callidus, HZZ	50 (8 osoba s invaliditetom)	Edukacija zaposlenika u drogerijama, trgovinama zdrave hrane i kozmetike. Edukaciju je završilo 50 nezaposlenih osoba od kojih je osam osoba s invaliditetom.
„Socijalnom integracijom do zaposlenja“	Zadruga Martinov Plašt, HZZ	22	Rad na podizanju emocionalne i socijalne inteligencije, socijalizacijskih vještina, samopredstavljanja i drugih vještina potrebnih pri traženju zaposlenja.

3. Razvijanje i provođenje programa za osposobljavanje radnih asistenata.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj dodijeljenih potpora	8
	2. Broj zaposlenih osoba s invaliditetom	-
	3. Realizirani program i broj osposobljenih polaznika	-

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

2.582.167,27 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 2.582.167,27 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

4. Razvoj sustava profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Izraditi i provoditi pilot-projekt "Razvoj mobilnih timova za proces profesionalne rehabilitacije i podršku pri zapošljavanju".	2017. - 2020.

2. Pokretati mrežu pružatelja usluge profesionalne rehabilitacije.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Razvijati program socijalnog uključivanja za privremeno nezapošljive osobe s invaliditetom i osobe na dugotrajnom bolovanju.	2017. - 2020.
4. Razvijati program mjera stabilizacije za nezaposlene i zaposlene osobe s invaliditetom.	2017. - 2020.
5. Stručno, financijski i prostorno pratiti razvoj Centra za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb, URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, udruge koje programski djeluju u području profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, druge ustanove koje djeluju u području profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, ministarstva nadležna za rad i socijalnu skrb, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, drugi centri za profesionalnu rehabilitaciju, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađen projekt; proveden projekt; Izvršena evaluacija projektnih rezultata 2. Pokrenuta mreža pružatelja usluga profesionalne rehabilitacije 3. Broj izrađenih programa, broj provedenih programa, broj korisnika koji su prošli kroz program 4. Broj izrađenih programa, broj provedenih programa, broj korisnika koji su prošli kroz program 5. Broj provedenih usluga profesionalne rehabilitacije, savjetodavnih usluga i sl; iznos sredstava utrošen za rad Centra
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
1. Izraditi i provoditi pilot-projekt "Razvoj mobilnih timova za proces profesionalne rehabilitacije i podršku pri zapošljavanju".	
Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.	
2. Pokretati mrežu pružatelja usluge profesionalne rehabilitacije.	
<p>Grad Zagreb i Ministarstvo rada i mirovinskog sustava osnovali su 2015. Centar za profesionalnu rehabilitaciju „Zagreb“ (u daljnjem tekstu: Centar), ustanovu za organiziranje i izvođenje profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom, sa sjedištem u Ilici 29, Zagreb. Misija Centra je povećanje zapošljavanja osoba s invaliditetom, održivost i stabilnost njihovih radnih mjesta. Prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom NN 157/13, 152/14 Hrvatski Zavod za zapošljavanje, u prvom stupnju odlučuje o pravu na profesionalnu rehabilitaciju nezaposlenih osoba s invaliditetom.</p>	
<p>S aspekta pripreme za zapošljavanje i zapošljavanje osoba s invaliditetom profesionalna rehabilitacija uključuje slijedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utvrđivanje preostalih radnih i općih sposobnosti • Profesionalno informiranje, savjetovanje i procjena profesionalnih mogućnosti • Analiza tržišta rada, mogućnost zapošljavanja i uključivanja u rad • Procjenu mogućnosti razvoja i usavršavanja programima usavršavanja • Radno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija te programi za održavanje i usavršavanje radnih i radno socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja. 	
<p>Centar je razvio uspješnu suradnju sa suradnim institucijama i svim dionicima procesa profesionalne rehabilitacije kako bi uspostavili sustav za provedbu profesionalne rehabilitacije nezaposlenih osoba s invaliditetom.</p>	

Tijekom 2016. definiran je hodogram rada, donesene su smjernice primjenjivanjem načela ekonomičnosti, napravljeni su unificirani obrasci i način rada u cijeloj Hrvatskoj, preciznija, detaljnija, opsežnija i stručnija procjena radne sposobnosti, a u suradnji sa suradnim institucijama posebno treba istaknuti sljedeće

- Razvijeni su novi obrasci rada u profesionalnoj rehabilitaciji
- Povećana je individualizacija u obradi - procjeni općih i radnih sposobnosti
- Vremenski period trajanja profesionalne rehabilitacije nije više unificiran, već prilagođen svakoj osobi sukladno preostaloj radnoj sposobnosti i potrebama.

3. Razvijati program socijalnog uključivanja za privremeno nezapošljive osobe s invaliditetom i osobe na dugotrajnom bolovanju.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.

4. Razvijati program mjera stabilizacije za nezaposlene i zaposlene osobe s invaliditetom.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.

5. Stručno, financijski i prostorno pratiti razvoj Centra za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb.

Grad Zagreb kao većinski osnivač Centra (60%), osigurava gotovo u cijelosti financijsku sigurnost djelovanja ustanove. Također, Grad Zagreb je početno osigurao prostor za rad ustanove kao i dio sredstava za uređenje i opremu. U tijeku su pregovori s nadležnim Ministarstvom o budućem načinu financiranja ovog i drugih centara za profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom.

Prema izvješću Centra, od ukupnog broja zaprimljenih predmeta u 2016. obrađeno ih je i završeno **225**, prema uslugama kako slijedi:

- Usluga 1 - Rehabilitacijska procjena razine radnih sposobnosti, znanja, vještina, radnih navika i profesionalnih interesa - 97 predmeta
- Usluga 1.1 - Utvrđivanje invaliditeta u odnosu na rad -69 predmeta
- Usluga 9 - Izrada plana prilagodbe radnog mjesta i radnog okoliša (arhitektonska prilagodba), te potrebne prilagodbe opreme i sredstava za rad (tehnička prilagodba) - 3 predmeta
- Usluga 10 - Procjena radne učinkovitosti – 56 predmeta

Za djelatnosti ustanove u Proračunu Grada Zagreba za 2016. utrošeno je **2.248.694,00 kn.**

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađen projekt; proveden projekt; Izvršena evaluacija projektnih rezultata	-
	2. Pokrenuta mreža pružatelja usluga profesionalne rehabilitacije	DA
	3. Broj izrađenih programa, broj provedenih programa, broj korisnika koji su prošli kroz program	-
	4. Broj izrađenih programa, broj provedenih programa, broj korisnika koji su prošli kroz program	-
	5. Broj provedenih usluga profesionalne rehabilitacije, savjetodavnih usluga i sl; iznos sredstava utrošen za rad Centra	225

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

2.248.694,00 kn

MJERA:**5. Osiguravanje mehanizama zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>		
1. Poticati i omogućavati sustavne edukacije poslodavaca, osoba s invaliditetom te djelatnika koji se bave rehabilitacijom i zapošljavanjem.		2016. - 2020., kontinuirano		
2. Redovito informirati stručnu i širu javnost o primjerima dobre prakse u zapošljavanju osoba s invaliditetom preko medija i društvenih mreža.		2016. - 2020., kontinuirano		
3. Poticati i osvještavati poslodavce o pozitivnim ishodima zapošljavanja osoba s invaliditetom.		2016. - 2020., kontinuirano		
4. Poticati poslodavce za korištenje mjera za ulaganje u pristupačnost i prilagodbu radnih mjesta.		2016. - 2020., kontinuirano		
5. Provoditi promotivne kampanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu promovirajući uspješne osobe s invaliditetom u svijetu rada.		2016. - 2020., kontinuirano		
6. Osiguravati sustavnu stručnu pomoć osobama s invaliditetom u prilagodbi na novu radnu sredinu i poslodavcima u organizaciji radnog procesa i osiguranju uvjeta za rad osoba s invaliditetom.		2016. - 2020., kontinuirano		
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom, udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo, ustanove za obrazovanje odraslih			
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj provedenih edukacija 2. Broj sudjelovanja i objava u medijima i društvenim mrežama 3. Broj održanih radionica, seminara, informativnih skupova 4. Broj korištenih mjera za ulaganje u pristupačnost 6. Educirani i pripremljeni korisnici			
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.				
1. Poticati i omogućavati sustavne edukacije poslodavaca, osoba s invaliditetom te djelatnika koji se bave rehabilitacijom i zapošljavanjem.				
Tijekom 2016. predstavnici Grada Zagreba aktivno su sudjelovali i doprinicali na raznim skupovima, okruglim stolovima i edukacijama u svrhu poticanja i osvještavanja poslodavaca i javnosti za zapošljavanje osoba s invaliditetom.				
Naziv događanja/projekata	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja/projekta
Promocija knjiga - priručnika	URIHO		0,00	Promocija knjige „URIHO - v Radni centar 2008. – 2016.“- od ideje do standarda usluge profesionalne rehabilitacije te priručnika „URIHO - va Virtualna radionica 2009. – 2016.“.
70. obljetnica URIHO-a	URIHO		65.000,00	Svečanost povodom obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i 70. obljetnice ustanove URIHO u KD Vatroslava Lisinskog.

XXI. hrvatski simpozij osoba s invaliditetom s međunarodnim sudjelovanjem	SOIH		60.000,00	Tema simpozija bila je „Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom – primjena i monitoring“.
Oснаživanje i osposobljavanje korisnika organiziranog stanovanja za zapošljavanje uz podršku	Centar za rehabilitaciju Stančić		-	Konferencija projekta ukazala je na spoznaju da su osobe s intelektualnim poteškoćama jedna od socijalno najisključenijih skupina i da imaju otežan pristup ljudskim pravima, obrazovanju i osobito zapošljavanju.
Okrugli stol - Prezentacija projekta	Udruga S.I.D.R.O		-	Projekt „Mostovi u bolji život“ - Kroz keramičarske radionice, uzgoj povrća i šumarskih poslova doprinijeti povećanju radnih vještina, navika te socijalnih vještina kod članova Zajednice Cenacolo s ciljem povećanja kompetencija na tržištu rada i doprinijeti uspješnom zapošljavanju korisnika.
Okrugli stol „Zagrebački razgovori o zapošljavanju“	Lokalna partnerstva Grada Zagreba		-	Predstavljanje podatka koji služe kao temelj za daljnji razvoj projekata, ali i kao temelj za evaluaciju prethodne i izradu buduće Strategije razvoja ljudskih potencijala Grada Zagreba.
„STARTUP Program - Mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja osoba s tjelesnim invaliditetom“	CeDePe		-	Cilj konferencije je informiranje građana, studenata, poslodavaca i institucija o programima i iskustvima polaznika i partnera stečenih sudjelovanjem u aktivnosti projekta, te mogućnostima zapošljavanja i samozapošljavanja osoba s invaliditetom.
Konferencija za novinare - potpore poduzetnicima	Grad Zagreb		-	Potpore za sedam socijalnih zadruga, devet društvenih, odnosno socijalnih projekata u ukupnom iznosu od 2,3 milijuna kuna te za internacionaliziranje poslovanja malih i srednjih poduzetnika uspješnim zagrebačkim poduzetnicima, ukupno 27 potpora u iznosu od 9,8 milijuna kn.
Program osposobljavanja na radnim mjestu za dugotrajno nezaposlene osobe s invaliditetom - pilot projekt za pomoćne kuhare	URIHO	11	-	Jačanje zapošljivosti osoba s invaliditetom i podrška njihovoj integraciji na tržište rada, a na konferenciji su predstavljeni rezultati projekta započetog u 2015. godini.
Međunarodni stručni skup „Profesionalnom rehabilitacijom do zapošljavanja – Snaga za promjenu“	Grad Zagreb	200	-	Cjelovito sagledavanje izazova u području profesionalne rehabilitacije, rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom na europskom tržištu rada, kao i status osoba s invaliditetom na

				tržištu rada u RH nakon što se započelo s implementacijom novog modela profesionalne rehabilitacije.
--	--	--	--	--

2. Redovito informirati stručnu i širu javnost o primjerima dobre prakse u zapošljavanju osoba s invaliditetom preko medija i društvenih mreža.

Sve informacije koje se tiču osoba s invaliditetom (natječaji i rezultati natječaja, zakonske izmjene i dopune, obavijesti i dr.), Grad Zagreb objavljuje na svojim službenim stranicama. Također, redovito se obavještavaju i mediji koji prate sve gradske aktivnosti prema osobama s invaliditetom pa su informacije dostupne i putem web portala, lokalnih tv i radio emisija. Grad Zagreb s drugim ustanovama, tijelima javne vlasti i udrugama potiče na komunikaciju dostupnim tehnologijama (web stranice, e-pošta i dr.).

Grad Zagreb je redovito obavještavao i pozivao medije na sva događanja u kojima su sudjelovale osobe s invaliditetom te informirao o zajedničkim aktivnostima. Također, predstavnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, kao i udruga osoba s invaliditetom, sudjelovali su u nizu emisija na radiju i televiziji, čija je problematika bila vezana uz aktivnosti, probleme i potrebe djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.

Ustanova URIHO je u 2016. nastavila s radom In Portala - prvog news portala za osobe s invaliditetom koji predstavlja jedinstveni medijski projekt u ovom dijelu Europe. In-Portal se bavi svim bitnim temama za osobe s invaliditetom, ali isto tako, objavljuje relevantne vijesti iz politike, svijeta, sporta, kulture i tome slično. Uređivačka politika koncipirana je tako da In-Portal, uz ostalo, bude i svojevrsna društvena mreža za sve udruge, organizacije i ustanove koje okupljaju osobe s invaliditetom.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je i u 2016. pružio financijsku podršku (**40.000,00 kn**) u svrhu realizacije televizijske emisije **Isti smo**, posvećene osobama s invaliditetom. Emisija je nastala kao rezultat činjenice da je u hrvatskim medijima malen dio sadržaja posvećen tematici vezanoj uz osobe s invaliditetom te se željelo stvoriti medijski prostor za osobe s invaliditetom.

3. Poticati i osvještavati poslodavce o pozitivnim ishodima zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Djelatnici Grada Zagreba aktivno su prisustvovali događanjima vezanim za zapošljavanje osoba s invaliditetom te primjerima dobre prakse kao i predstavljanju različitih projekata:

- Ustanove **Callidus** predstavila je rezultate ESF projekta pod nazivom „Osnaživanje kompetencija za zapošljavanje u drogerijama“, koji se temelji na izradi novog edukacijskog programa cjeloživotnog učenja za osobe koje rade/bi se zapošljavale u drogerijama, prodavaonicama zdrave hrane i prirodne kozmetike. U projekt je bilo uključeno osam osoba sa invaliditetom.

- **Hrvatske zajednice za Down sindrom** u kojoj je izloženo dobro i poticajno iskustvo stručnjaka, roditelja i preko njih osoba sa sindromom Down iz Italije i Njemačke.

- Predstavljanje projekta „**Sapuni s točkicama – socijalno poduzetništvo slijepih i slabovidnih osoba**“, u suradnji socijalno uslužne zadruge **Martinov plašt** i **Udruge slijepih Zagreb** kojim se želi potaknuti zapošljavanje slijepih i slabovidnih osoba te do kraja godine zaposliti jednu osobu, a do kraja sljedeće pet osoba za rad.

Stručno i financijski Grad Zagreb je podržao projekte:

- **Osobe s invaliditetom na tržištu rada** - promicanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada od strane Hrvatskog saveza udruga invalida rada. U projekt je bilo uključeno 60 korisnika, a vrijednost projekta je **10.000,00 kn**
- **„Vjerujemo u uspjeh“** – projekt u provedbi Saveza nezaposlenih Hrvatske, uključeno je 83 korisnika, a vrijednost projekta je **15.000,00 kn**. Radilo se na poticanju zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom te na promicanju i zaštiti njihovih prava.

4. Poticati poslodavce za korištenje mjera za ulaganje u pristupačnost i prilagodbu radnih mjesta.

Grad Zagreb u okviru mjera i aktivnosti Strategije ulaže sredstva i napore za osiguranje cjelokupne pristupačnosti kao i prilagodbe radnih mjesta za osobe s invaliditetom. Posebno se ističe ulaganje u prilagodbu pristupačnosti radnog okruženja i radnih mjesta u području zaštitnog zapošljavanja koje se na taj način približava otvorenom tržištu rada. Grad Zagreb je osigurao prostor i sredstva za socijalne zadruge u kojem znatan dio otpada na osobe s invaliditetom.

5. Provoditi promotivne kampanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu promovirajući uspješne osobe s invaliditetom u svijetu rada.

Aktivnost je pobliže opisana u prvoj točki ove mjere.

6. Osiguravati sustavnu stručnu pomoć osobama s invaliditetom u prilagodbi na novu radnu sredinu i poslodavcima u organizaciji radnog procesa i osiguranju uvjeta za rad osoba s invaliditetom.

Grad Zagreb je osnivač ustanova koje u okviru svoje djelatnosti većim dijelom provode navedenu aktivnost, kao što su **URIHO** i **Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb**.

Centar za rehabilitaciju SILVER, u okviru provedenog projekta sa sredstvima iz EU fonda, također je jednim dijelom osigurao uvjete za provođenje ovih aktivnosti, za slijepe i visoko slabovidne osobe.

OSVIT - Udruga Ustanova, drugih pravnih osoba i građana koji provode profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, u okviru svojih projekata također osigurava podršku i poslodavcima i osobama s invaliditetom u ovom području. Grad Zagreb Udruzi OSVIT pruža stručnu i materijalnu podršku za ove aktivnosti.

Posebno treba istaknuti projekte kojima je pružena stručna i materijalna potpora:

- **Martinov plašt- socijalno uslužnoj zadruzi** za educiranje 13 nezaposlenih osoba s invaliditetom za vrtlarsko zanimanje, ukupno **15.000,00 kn**
- **Udruzi OSVIT** za uključivanje gluhih osoba u edukaciju čujućih osoba u korištenju znakovnog jezika, ukupno **23.000,00 kn**
- **Hrvatskom savezu invalida rada** za održavanje zaposlenosti pet osoba s invaliditetom na provođenju projekata, ukupno **30.000,00 kn**

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj provedenih edukacija	114
	2. Broj sudjelovanja i objava u medijima i društvenim mrežama	3
	3. Broj održanih radionica, seminara, informativnih skupova	11

	4. Broj korištenih mjera za ulaganje u pristupačnost	1
		Navedeno u opisu
	6. Educirani i pripremljeni korisnici	37
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		258.000,00 kn
Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 63.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 30.000,00 kn putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.		

MJERA:

6. Sustavno senzibiliziranje poslodavaca za zapošljavanje osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Organizirati i pomagati u organizaciji prezentacije vještina, znanja, sposobnosti i mogućnosti osoba s invaliditetom te potpornih i pristupačnih tehnologija.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Organizirati i pomagati u organizaciji kampanja za zapošljavanje osoba s invaliditetom i senzibiliziranje poslodavaca korištenjem primjera dobre prakse.	jednom godišnje
3. Organizirati zajedničke susrete učenika i studenata s invaliditetom završnih godina s poslodavcima.	jednom godišnje
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom, udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo, Hrvatska gospodarska komora
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Održane edukacije, okrugli stolovi, stručni skupovi 2. Provedene kampanje 3. Održani susreti

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Organizirati i pomagati u organizaciji prezentacije vještina, znanja, sposobnosti i mogućnosti osoba s invaliditetom te potpornih i pristupačnih tehnologija.

Razvojna agencija Zagreb – TPZ d.o.o. provela je edukaciju za buduće poduzetnike, uključujući Start - up Akademiju. Edukaciju je polazilo ukupno 16 polaznika sa invaliditetom.

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb, održalo je Dan otvorenih vrata u Zagrebu, prezentirajući rad osoba s invaliditetom gdje je bilo uključeno 50 korisnika.

2. Organizirati i pomagati u organizaciji kampanja za zapošljavanje osoba s invaliditetom i senzibiliziranje poslodavaca korištenjem primjera dobre prakse.

Savez nezaposlenih Hrvatske je kroz projekt „Vjerujemo u uspjeh“, koji je financiran putem Natječaja Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom (**15.000,00 kn**), ostvarivao kontakte te informirao poslodavce o pogodnostima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom. Također, osobe s invaliditetom informirao je o njihovim pravima prilikom zapošljavanja kao i ostvarivanju ostalih socijalnih prava. Savez je svakodnevno educirao osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji o njihovim pravima i načinu ostvarivanja tih prava.

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb (20.000 kn) organiziralo je seminar o zapošljavanju i samozapošljavanju osoba s tjelesnim invaliditetom u srpnju 2016. godine.

Sudjelovali su predstavnici iz Hrvatske i inozemstva te prezentirani primjeri dobre EU i HR prakse

U svakodnevnom radu ustanove **URIHO** i **Centar za profesionalnu rehabilitaciju**, nadležni gradski uredi i institucije za rad zapošljavanje te zaštitu osoba s invaliditetom, u suradnji s javnim ustanovama i organizacijama osoba s invaliditetom, promoviraju zapošljavanje osoba s invaliditetom i senzibilizaciju poslodavaca za njihovo zapošljavanje.

3. Organizirati zajedničke susrete učenika i studenata s invaliditetom završnih godina s poslodavcima.

Aktivnost nije realizirana u 2016.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Održane edukacije, okrugli stolovi, stručni skupovi	2
	2. Provedene kampanje	2
	3. Održani susreti	1

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

35.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od **15.000,00** kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

PODRUČJE 7. PRAVNA ZAŠTITA I ZAŠTITA OD NASILJA I ZLOSTAVLJANJA

MJERA:

1. Pružanje osobama s invaliditetom odgovarajuće stručne pravne pomoći na svim razinama

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osigurati pravno savjetovanje za osobe s invaliditetom preko udruga osoba s invaliditetom sufinanciranjem programa i projekata udruga, organizacijom seminara i radionica.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Osigurati nastavak rada savjetovišta Grada Zagreba.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Kontinuirano informirati i poticati osobe s invaliditetom na korištenje usluga savjetovišta Grada Zagreba, savjetovišta za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja Doma za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga - Zagreb“ i pravno savjetovanje Centra za socijalnu skrb Zagreb.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Unapređivati suradnju stručnjaka na svim razinama.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, Centar za socijalnu skrb Zagreb, savjetovište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj održanih seminara i radionica. 2. Broj osoba s invaliditetom korisnika savjetovišta ili polaznika seminara i radionica, zadovoljstvo i evaluacija korisnika savjetovišta i polaznika seminara i radionica. 3. Broj korisnika savjetovišta. 4. Broj realiziranih kontakata i održanih radnih sastanaka.
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
<p>1. Osigurati pravno savjetovanje za osobe s invaliditetom preko udruga osoba s invaliditetom sufinanciranjem programa i projekata udruga, organizacijom seminara i radionica</p> <p>Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom kontinuirano surađuje s udrugama osoba s invaliditetom koje kroz svoj rad prate zakonske propise kojima se uređuju prava i položaj osoba s različitim vrstama oštećenja, u području socijalne i zdravstvene zaštite, obiteljskog i radnog prava te mirovinskog osiguranja.</p> <p>Udruge informiraju svoje članove i pomažu im u ostvarivanju prava pružanjem podrške pri sastavljanju podnesaka, upućivanjem te kontaktima i povezivanjem s nadležnim službama. Kako bi im olakšale snalaženje u zakonskim i drugim propisima, udruge izdaju brošure putem kojih članove upućuju u prava koja mogu ostvariti temeljem invaliditeta. Navedene usluge pružaju i djelatnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom kojima se stranke neposredno javljaju za pomoć, a isto tako odgovaraju i na telefonske i pisane upite stranaka.</p> <p>Hrvatski savez udruga osoba s tjelesnim invaliditetom (HSUTI), u sklopu projekta „Vodič kroz zakonske propise o pravima osoba s invaliditetom“, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, izradio je i tiskao praktični vodič o pravima osoba s invaliditetom, po različitim zakonskim osnovama. Ovaj vodič kroz pravne propise omogućava brzo i jednostavno</p>	

informiranje o pravima osoba s invaliditetom, s obzirom na vrstu invaliditeta te upućuje na institucije kojima se trebaju obratiti radi ostvarivanja određenog prava.

Savez društava distrofičara Hrvatske, u sklopu projekta „**SDDH-Savjetovalište za promicanje prava iz socijalne skrbi**“, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, pružio je potporu za brže i efikasnije ostvarivanje prava iz sustava iz socijalne skrbi, pružanjem točnih i pravovremenih informacija krajnjim korisnicima te je time prevenirana i socijalna isključenost osoba s mišićnom distrofijom.

U sklopu projekta „**Savjetovalište za članove obitelji oboljelih, edukacija i grupe za samopomoć**“, **Hrvatske udruga za Alzheimerovu bolest**, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, provedena su 74 individualna savjetovanja članova obitelji oboljelih osoba (dva puta tjedno) te 41 druženje Grupa za samopomoć za njegovatelje oboljelih osoba, s okupacijsko-kreativnim radionicama za oboljele osobe, na kojima je bilo ukupno prisutno 150 osoba. Ukupno je održano 12 edukativnih predavanja/radionica za članove obitelji – njegovatelje oboljelih osoba na kojima je sudjelovalo 215 osoba.

Udruga invalida rada Zagreba za svoje je članove osigurala mogućnost besplatnog pravnog savjetovanja u okviru programa **Pravno savjetovalište**. Pravnu pomoć članovi su ostvarivali dolaskom u prostorije Udruge invalida rada Zagreba, elektronskim i telefonskim putem. Tijekom 2016. usluge pravnog savjetovanja koristilo je 538 korisnika. Nadalje, Udruga je održala i predavanje u prostorijama Udruge na temu „Oporuka ili darovni ugovor ili ugovor o doživotnom/dosmrtnom uzdržavanju“, na kojem je sudjelovao 41 korisnik.

Udruga slijepih Zagreb pruža pravnu pomoć članstvu, putem svoje stručne službe, kroz individualne razgovore i informiranje, sastavljanje zamolbi, tužbi i žalbi. Također, uređuju link Pravni savjetnik na svojoj web stranici. Tijekom 2016., usluge pravnog savjetovanja koristilo je 474 korisnika. Udruga je provela i edukaciju za članove o pravnom savjetovanju vezanu uz sklapanje ugovora o doživotnom uzdržavanju, koju je održala pravnica iz Centra za socijalnu skrb Zagreb.

Stručni tim CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb kontinuirano prati područje pravne regulative, priprema informacije, objavljuje ih na svojoj web stranici te informira, savjetuje članove i njihove obitelji i pruža stručnu pomoć.

Društvo tjelesnih invalida, u suradnji sa stručnjacima, je i u 2016. provodilo svakodnevno savjetovanje za članstvo Udruge i druge osobe s invaliditetom. Usluge pravnog savjetovanja koristilo je 50 osoba s invaliditetom i članova njihovih obitelji.

Društvo multiple skleroze Grada Zagreba pruža pravnu zaštitu svojim članovima u obliku savjeta, upute ili kroz konkretni profesionalni angažman u svrhu zaštite prava. Usluga se pruža u vidu informiranja, zauzimanja ili angažiranja oko određene pravne problematike članova, a u 2016. oko 500 članova obratilo se za uslugu savjetovanja putem pošte ili e-maila.

Savez gluhih i nagluhих grada Zagreba, u sklopu aktivnosti „**Klub iznad 60**“, tijekom 2016. jednom tjedno je održavao dvosatno savjetovalište za starije gluhe i nagluhe osobe i članove njihovih obitelji. Usluge pravnog savjetovanja koristilo je 80 korisnika.

Društvo distrofičara Zagreb je u 2016. svojim korisnicima pružalo usluge Pravnog savjetovališta. Usluge pravnog savjetovanja koristio je 31 korisnik.

Pravno savjetovanje svojim članovima pružaju i druge udruge osoba s invaliditetom, a za što im je tijekom 2016. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pružio financijsku potporu.

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
Vodič kroz zakonske propise o pravima osoba s invaliditetom	Hrvatski savez udruga osoba s tjelesnim invaliditetom	5000	10.000,00	Izrađen je i tiskan vodič o pravima osoba s invaliditetom, po različitim zakonskim osnovama.
Besplatna pravna pomoć članovima	Savez gluhih i nagluhih grada Zagreba	1053	15.000,00	Udruga pruža usluge besplatnog pravnog savjetovanja članovima.
Centar za informiranje i savjetovanje mladih Zagreb	Udruga ZAMISLI	1432	15.000,00	Prostor za informiranje i savjetovanje mladih kroz grupne aktivnosti (tribine, sajmovi, prezentacije...)
Savjetovanište za promicanje prava iz socijalne skrbi	Savez društava distrofičara Hrvatske	12	10.000,00	Potporna za brže i efikasnije ostvarivanje prava iz sustava iz socijalne skrbi.
Savjetovanište za članove obitelji oboljelih, edukacija i grupe za samopomoć	Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest	376	15.000,00	Provedena su 74 termina individualnih savjetovanja te 41 druženje Grupa za samopomoć.

2. Osigurati nastavak rada savjetovaništa Grada Zagreba

Tijekom 2016. godine nastavilo se s podupiranjem različitih oblika izvaninstitucionalnih potpora osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji, sustavnim osiguravanjem savjetovanišnog rada preko savjetovaništa, uključujući unaprjeđenje njihovog rada.

Osobama s invaliditetom osigurava se kontinuirana dostupnost informacija o mogućnostima i načinima korištenja usluga **Savjetovaništa Grada Zagreba za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji** koje djeluje na dvije lokacije, u prostoru Saveza gluhih i nagluhih Grada Zagreba, Kneza Mislava 7 i u Sesvetama, Zagrebačka 4 a. Više o Savjetovaništu za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji, opisano je u Području 1. Obitelj i život u zajednici, mjera 4. Osiguravanje različitih oblika izvaninstitucijske potpore osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji, aktivnost 1.

Također, u okviru **Doma za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga – Zagreb“**, djeluje Savjetovanište za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja, koje pruža odgovarajuću stručnu pravnu pomoć na svim razinama, odnosno pravnu i savjetodavnu pomoć žrtvama obiteljskog nasilja, potporu i osnaživanje žrtava i njihovih obitelji, kao i pomoć djeci i odraslim osobama koje su svjedočile nasilju. U Savjetovaništu je, u 2016. godini, bilo ukupno 24 osobe s invaliditetom. Sedam osoba je bilo muškog spola i 17 osoba ženskog spola. Prosječna dob osoba s invaliditetom koje su zatražile pomoć u Savjetovaništu bila je 45 godina. Radi usporedbe ističemo da je, tijekom 2015., po savjete došlo ukupno 27 osoba s invaliditetom.

Na savjetovanje je tijekom 2016. došlo 7 osoba s tjelesnim oštećenjem, 10 osoba s psihičkim teškoćama, a njih 7 imalo je psihičke i tjelesne teškoće. Zanimljivo je što se kao počinitelji nasilja u ovim slučajevima češće pojavljuju uz bračne, izvanbračne i bivše partnere i drugi članovi obitelji: djeca, brat/sestra i/ili roditelji. To govori u prilog indicijama da su osobe s invaliditetom izloženije mogućoj viktimizaciji od svojih najbližih članova obitelji.

Tijekom 2016., usluge savjetovaništa koristilo je 108 muškaraca i 323 žene, a više od polovice koristilo je usluge višekratno. Za navedenu aktivnost iz Proračuna Grada Zagreba u 2016. utrošeno je 220.875,51 kn.

U sklopu **Dnevnog centra za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“**, kao sastavni dio usluga, djeluje Savjetovalište „Telefončić“. Projekt savjetovališta odnosi se na uslugu besplatnog telefonskog i internet savjetovanja za rani razvoj djece predškolske dobi, omogućavanje svakodnevne dostupnosti relevantnih informacija o trudnoći, porodu i skrbi za dijete s i bez teškoća (prehrani, njezi, sigurnosti te motoričkom, emocionalnom i socijalnom razvoju), komunikaciji i ulozi roditelja, te dobivanje informacija o drugim službama/stručnjacima u slučaju specifičnih ili hitnih zdravstvenih potreba najmlađe djece. **U 2016. zaprimljeno je 3305 poziva i 225 upita putem elektronske pošte.**

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH, baveći se problemom nasilja nad ženama s invaliditetom, uspostavila je **SOIH - SOS telefon za žene s invaliditetom žrtve nasilja** koji je nastavio s radom i tijekom 2016. Putem SOS telefona pružaju se usluge savjetovanja, usluge informiranja i usluge psihosocijalne podrške stručnog tima koji čine psiholog, socijalni radnik, liječnik obiteljske medicine, pravnik, edukacijski rehabilitator te usluga savjetovanja na istoj razini (Peer Counselling). Usluge se pružaju putem telefona, elektronske i klasične pošte te osobnim kontaktima. Tijekom 2016. uslugu je koristilo **182 osobe**.

3. Kontinuirano informirati i poticati osobe s invaliditetom na korištenje usluga savjetovališta Grada Zagreba, savjetovališta za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja Doma za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga - Zagreb“ i pravno savjetovanje Centra za socijalnu skrb Zagreb

Osobe s invaliditetom kontinuirano se potiču na korištenje usluga Savjetovališta Grada Zagreba i to u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom, neposrednim informiranjem te putem informativnih letaka, a informacije o radu i uslugama savjetovališta dostupne su i na mrežnim stranicama Grada Zagreba.

Udruga invalida rada Zagreba informira svoje korisnike te ih upućuje na korištenje usluga savjetovališta kroz svoje Pravno savjetovalište, u prostorijama UIR Zagreba, u redovitim terminima, dva puta tjedno (utorkom i četvrtkom) te ostalim danima po potrebi.

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb je, u 2016., uputilo 18 korisnika na Centar za socijalnu skrb Zagreb, a 10 korisnika uputilo je na pravno savjetovalište Grada Zagreba. 172 korisnika pruženo je individualno savjetovanje preko udruge sufinancirano putem Natječaja.

4. Unapređivati suradnju stručnjaka na svim razinama

Udruga socijalnih radnika Grada Zagreba i Zagrebačke županije je, u sklopu projekta „Umrežavanjem stručnjaka do kvalitetnijih socijalnih usluga za osobe s invaliditetom“, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom (**10.000,00 kn**), provela edukativnu radionicu koja je kroz dva modula okupila 35 socijalnih radnika koji rade u području zaštite osoba s invaliditetom u javnom i civilnom sektoru. Opći cilj projekta bio je senzibiliziranje i uspostavljanje međusobne komunikacije i suradnje, kako bi se rad stručnjaka međusobno nadopunjavao, sa svrhom unapređenja kvalitete pružanja socijalnih usluga za osobe s invaliditetom u Gradu Zagrebu.

Ženska soba - Centar za seksualna prava, u sklopu projekta **Nasilje nad ženama s invaliditetom**, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, organizirala je organizirala je 17. i 18. siječnja 2017. godine, u Hotelu International, dvodnevni sastanak Mreže suradnje vladinih institucija i nevladinih organizacija protiv seksualnog nasilja. Sastanak Mreže bio je usmjeren na razmjenu vlastitih iskustava i primjera iz prakse u svrhu razvoja zajedničkih preporuka za unaprjeđenje pristupa pravdi i zaštiti prava žena s invaliditetom, koje su žrtve nasilja. Gosti predavači bili su Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom te predstavnici Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, Psihijatrijske bolnice Vrapče i SOIH - Sos telefona za žene s

invaliditetom žrtve nasilja. Sastanku su prisustvovali stručnjaci relevantnih institucija, tijela i organizacija civilnog društva. (troškovi projekta koje je sufinancirao Grad Zagreb prikazani su u mjeri 3., aktivnosti 3. ovog područja).

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj održanih seminara i radionica.	-
	2. Broj osoba s invaliditetom korisnika savjetovališta ili polaznika seminara i radionica, zadovoljstvo i evaluacija korisnika savjetovališta i polaznika seminara i radionica.	10052
	3. Broj korisnika savjetovališta.	4143
	4. Broj realiziranih kontakata i održanih radnih sastanaka.	-

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 295.875,51 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 75.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

2. Osiguravanje dostupnosti pravne regulative osobama s različitim vrstama oštećenja

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Prevoditi na Brailleovo pismo i zvučnu tehniku dokumenata za zaštitu ljudskih prava te tiskati ih prilagođeno osobama s intelektualnim teškoćama.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Prevoditi na Brailleovo pismo i zvučnu tehniku dokumenata koji reguliraju područje zaštite od nasilja i zlostavljanja te tiskati ih prilagođeno osobama s intelektualnim teškoćama.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Distribuirati tiskane dokumente korisnicima.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Kontinuirano pripremati informacije o pravnoj regulativi i objavljivati ih na web-stranici.	2016. - 2020., kontinuirano
5. Redovito ažurirati i održavati web-stranicu i prilagoditi sadržaj za gluhe osobe.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Hrvatska knjižnica za slijepe, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj tiskanih dokumenata. 2. Broj tiskanih dokumenata. 3. Broj podijeljenih dokumenata. 4. Kvaliteta informacija i njihova dostupnost osobama s invaliditetom. 5. Zadovoljstvo korisnika izrađenim materijalom i kvalitetom informacija objavljenih na web-stranici.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Prevoditi na Brailleovo pismo i zvučnu tehniku dokumenata za zaštitu ljudskih prava te tiskati ih prilagođeno osobama s intelektualnim teškoćama

Zagrebačka strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2016. do 2020., tiskana je na Brailleovom pismu, kako bi bila dostupna i osobama oštećena vida (30 komada). Grad Zagreb je u ovu svrhu utrošio **14.600 kn**.

Udruga slijepih Zagreb sustavno informira članstvo o događanjima u Udruzi, radu i aktivnostima te

o pravima i problematici vezanoj uz slijepe osobe, putem časopisa „Vidici“, elektronske pošte, web-a Udruge, Facebooka i oglasne ploče te slanjem pisanih obavijesti na Brailleovom pismu. U 2016. godini izdano je 6 brojeva časopisa „Vidici“ (dvomjesečnik). Časopis izlazi u zvučnom izdanju na CD-u, na standardnom crnom tisku i u elektroničkom obliku na web stranici Udruge.

Grad Zagreb sufinancirao je nabavu Braillerovog printera za potrebe **Udruge slijepih Zagreb (21.000 kn)**. Nadalje, Udruga slijepih Zagreb je 2015. tiskala priručnik „Slijepi i zaslon osjetljiv na dodir – rad u Android sustavu“, kojim se približava korištenje pametnih uređaja slijepima. Priručnik je dostupan još uvijek u elektroničkom obliku na web-u udruge. 2016. su izdali priručnik Maje Marjančić „Osnove neverbalne komunikacije za slijepe osobe“, u elektroničkom obliku, također dostupan na web-u udruge.

Sufinanciran je i projekt **Izvori znanja-prilagodba djeci sa sindromom Down, Udruge za sindrom Down-Zagreb (30.000,00 kn)**, u sklopu kojeg je, s djecom sa sindromom Down, rađeno na razvoju vještina čitanja i pisanja s primjerenim vježbama, uz osiguravanje odgovarajuće adaptacije sadržaja.

Također, sufinancirani su i projekti:

- **Edukacijom do znanja, znanjem do posla**, Centra UP2DATE (10.000,00 kn), s ciljem informatičke edukacije osoba oštećenog vida
- **Informiranjem do bolje integracije i veće samostalnosti slijepih**, Udruženja za unapređivanje obrazovanja slijepih i slabovidnih osoba (10.000,00 kn), u sklopu kojeg se izdavao besplatni elektronički časopis za slijepe osobe (12 brojeva).

2. Prevoditi na Brailleovo pismo i zvučnu tehniku dokumenata koji reguliraju područje zaštite od nasilja i zlostavljanja te tiskati ih prilagođeno osobama s intelektualnim teškoćama

Tijekom 2016. nije bilo dokumenata Grada Zagreba koji reguliraju područje zaštite od nasilja i zlostavljanja za koje su slijepe osobe i osobe s intelektualnim teškoćama iskazale interes za izdavanje u njima prilagođenom formatu.

3. Distribuirati tiskane dokumente korisnicima

Udruga invalida rada Zagreba je i tijekom 2016. godine za svoje članove tiskala i besplatno distribuirala 15.000 primjeraka službenog glasila UIR Zagreb - Glasilo invalida rada (GIR), čime je osigurala svojim članovima dostupnost raznovrsnih informacija vezanih za pravnu regulativu osoba s invaliditetom.

Navedene aktivnosti su dio projekta **Klupske aktivnosti članova** financiranog u sklopu Natječaja Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom (80.000,00 kn). Nadalje, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom sufinancirao je tiskanje 500 primjeraka letaka s informacijama o pravima i povlasticama članova UIR Zagreba, ali i drugih osoba s invaliditetom (4.687,50 kn).

U sklopu projekta **SDDH-Savjetovalište za promicanje prava iz socijalne skrbi, Saveza društava distrofičara Hrvatske**, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom (10.000 kn), izrađeno je i distribuirano 200 promotivnih letaka s ciljem potpore za brže i efikasnije ostvarivanje prava iz sustava iz socijalne skrbi pružanjem točnih i pravovremenih informacija krajnjim korisnicima.

Hrvatska udruga gluhoslijepih osoba Dodir kontinuirano objavljuje časopis **Dodir – Glasilo Hrvatske udruge gluhoslijepih osoba Dodir**, u standardnom tisku, uvećanom tisku, brailleovom pismu, CD diskovima, disketama, a dostupan je i na web stranici Udruge (tiskano je tri broja, svaki broj po 500 primjeraka). Pokriva sva područja interesa osoba s gluhošljepoćom, kulturu, umjetnost, obrazovanje, zdravlje te obrađuje duhovne i psihološke teme. Izdavanje časopisa u 2016. financijski je podržao Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport (15.000,00 kn).

4. Kontinuirano pripremati informacije o pravnoj regulativi i objavljivati ih na web-stranici

Na mrežnim stranicama Grada Zagreba kontinuirano se objavljuju novosti iz područja pravne regulative vezane uz osobe s invaliditetom, a na stranici je objavljena i publikacija Grad Zagreb - Pristupačan osobama s invaliditetom koja tematski obrađuje prava osoba s invaliditetom u raznim područjima života. Važno je naglasiti i da, u kreiranju, donošenju i provođenju dokumenata i propisa Grada Zagreba vezanih uz osobe s invaliditetom, sudjeluju i same osobe s invaliditetom, putem Povjerenstva, udruga osoba s invaliditetom i zastupnika (osobe s invaliditetom) u Gradskoj skupštini Grada Zagreba.

Isto tako, ističemo da je suradnja s Pravobraniteljicom za osobe s invaliditetom koja prati usklađenost zakona i drugih propisa u Republici Hrvatskoj važnih za prava i interese djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, kao i s Pravobraniteljicom za djecu, nastavljena i u 2016. Informacije vezane uz pravnu regulativu kontinuirano su pripremale i udruge osoba s invaliditetom te ih objavljivale na svojim web stranicama koje su redovno ažurirane.

Društvo tjelesnih invalida, u suradnji sa stručnjacima, tijekom 2016. je omogućilo redovito praćenje legislative koja se odnosi na osobe s invaliditetom, ažuriranje kataloga prava te povremeno dostavljanje istog članstvu, kao i redovito objavljivanje na mrežnoj stranici Udruge. Uslugu je tijekom 2016. koristilo 450 članova Udruge i drugih osoba s invaliditetom informiranih preko mrežne stranice Udruge. Aktivnosti su provedene uz dodijeljenu financijsku podršku od Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom za pružanje usluga psihosocijalne podrške **(90.000,00 kn)**.

Udruga invalida rada Zagreba je, u sklopu projekta **Klupske aktivnosti članova**, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, uz ostale aktivnosti, za svoje članove kontinuirano pratila i pripremala informacije s područja pravne regulative te ih pravovremeno i redovito objavljivala na svojim oglasnim pločama, web stranici i na društvenoj mreži Facebook te putem elektroničke pošte.

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb je nastavilo prilagođavati posebne sekcije web stranice za pristupačnije informacije o pravnoj regulativi korisnicima. Stručni tim CeDePe-a iščitao je zakone i pravilnike te ih prilagodio kako bi članovi Udruge, ali i druge osobe s invaliditetom mogli dobiti informacije.

Udruga slijepih Zagreb kontinuirano je pripremala informacije te ih objavljivala u medijima, na internetu i web stranici Udruge koja se kontinuirano ažurira. Također, članstvu su redovito slane informacije putem elektroničke pošte.

Društvo distrofičara Zagreb je 85 korisnika informiralo o Zagrebačkoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2016. do 2020.

Društvo multiple skleroze grada Zagreba (DMSGZ) znatno je unaprijedilo informiranje i komunikaciju svojih članova i njihovih obitelji putem e-mailing liste s više od 400 adresa na koje kontinuirano stižu različite obavijesti i sadržaji od značenja za MS i općenito drugi važni sadržaji. Udruga svakodnevno komunicira s 500 članova putem e-maila. Ukupno je odgovoreno na 1985 elektronskih upita članova u 2016. Time je postignuta međusobna interakcija, tzv. "peer consulting", dijeljenje sadržaja na osnovi znanja ili iskustava među članovima.

5. Redovito ažurirati i održavati web-stranicu i prilagoditi sadržaj za gluhe osobe

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom kontinuirano obnavlja, odnosno nadopunjuje web stranicu novim sadržajima vezanim uz pravnu regulativu, objavljene natječaje, aktualne projekte itd.

URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom svakodnevno uređuje i ažurira jedinstveni news portal za osobe s invaliditetom (In-portal.hr) koji se bavi svim važnim temama za osobe s invaliditetom. Uz navedeno, potrebno je istaknuti i da veliki broj udruga osoba s invaliditetom, kao i one koje djeluju u korist osoba s invaliditetom gotovo svakodnevno uređuje i nadopunjava svoje web stranice.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj tiskanih dokumenata.	17248
	2. Broj tiskanih dokumenata.	-
	3. Broj podijeljenih dokumenata.	17248
	4. Kvaliteta informacija i njihova dostupnost osobama s invaliditetom.	Navedeno u opisu
	5. Zadovoljstvo korisnika izrađenim materijalom i kvalitetom informacija objavljenih na web-stranici.	Navedeno u opisu

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 285.287,50 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 140.0000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 115.687,50 kn putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

3. Osnaživanje i educiranje osoba s invaliditetom/djece s teškoćama u razvoju za prepoznavanje i zaštitu od svih oblika diskriminacije, nasilja i zlostavljanja

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Izraditi program seminara i plan edukacija.	2016.
2. Kontinuirano provoditi seminare i edukacije radionicama, tribinama, predavanjima i sl., za osobe s invaliditetom različitih vrsta oštećenja i skupina (žena, mladih, starijih), voditelje udruga i članove obitelji.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Poticati programe i projekte vezane uz prevenciju i zaštitu od diskriminacije, nasilja i zlostavljanja osoba s invaliditetom/djece s teškoćama u razvoju te pružati financijsku potporu.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Poticati organizacije civilnog društva, osobito udruge žena s invaliditetom u provođenju projekata i programa radi osnaživanja i pružanja psihosocijalne podrške osobama s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
5. Provoditi evaluaciju financiranih programa i projekata.	2016. - 2020., kontinuirano
6. Stručna i financijska potpora organizaciji jedinica za prihvata osoba s invaliditetom žrtava obiteljskog nasilja.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, udruge i organizacije koje se bave žrtvama obiteljskog nasilja, savjetovanište za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji, savjetovanište za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja Doma za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga - Zagreb“, Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, Centar za socijalnu skrb Zagreb, Povjerenstvo i dr.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađeni programi i planovi seminara i edukacija. 2. Provedeni seminare i edukacije. 3. Broj programa i projekata kojima je pružena financijska potpora. 4. <i>Provedena evaluacija financiranih i provedenih programa i projekata.</i> 6. Broj programa i projekata te pružena stručna i financijska potpora.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Izraditi program seminara i plan edukacija

Udruga osoba s invaliditetom su, uz stručnu i materijalnu podršku Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom tijekom 2016., sukladno potrebama, za svoje članove i voditelje udruga organizirali razne seminare, edukacije i slične aktivnosti, kako bi educirali i osnažili svoje članove, ojačali kapacitete udruga te unaprijedili rad i znanje voditelja udruga.

2. Kontinuirano provoditi seminare i edukacije radionicama, tribinama, predavanjima i sl., za osobe s invaliditetom različitih vrsta oštećenja i skupina (žena, mladih, starijih), voditelje udruga i članove obitelji

SOIH – Mreža žena s invaliditetom je, u sklopu projekta „Ne nasilju nad ženama s invaliditetom“, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, organizirala seminar u srpnju. Seminarom je bio obuhvaćen i rad na pripremi plana i programa rada za 2017. te su izrađeni i prijedlozi izmjene i dopune Nacionalne strategije za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom 2016.-2020. i prijedlozi za Nacionalnu strategiju za ravnopravnost spolova. Također, je razmatrana Istanbulska konvencija i Drugi manifest žena s invaliditetom Europskog foruma osoba s invaliditetom te dogovorene daljnje aktivnosti na provedbi.

U organizaciji **Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH, Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i Grada Zagreba (60.000,00 kn)**, pod pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske, Ministarstva socijalne politike i mladih i Grada Zagreba **17. i 18. listopada 2016.**, u Zagrebu u hotelu "Holiday", održan je **XXI. hrvatski simpozij osoba s invaliditetom s međunarodnim sudjelovanjem** (koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom). Tema Simpozija bila je “Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom – primjena i monitoring“, a u sklopu skupa održane su i radionice Žene s invaliditetom i Rana intervencija. Na Simpoziju je izlagala i predstavnica Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, a u aktivnosti je sudjelovalo 250 korisnika.

Udruga za autizam – Zagreb, u sklopu projekta Služba podrške u obitelji, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, u suradnji sa Savezom udruga za autizam Hrvatske, održala je edukativno predavanje na temu “Primijenjena analiza ponašanja i autizam – ABA terapija”. Predavanje je održala licencirana terapeutkinja ABA terapije, a u aktivnosti je sudjelovalo 12 korisnika.

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena, 8. ožujka 2016., uz potporu Grada Zagreba, u okviru projekta „Ne nasilju nad ženama s invaliditetom“, održan je okrugli stol u organizaciji **Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH i Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom** u sklopu kojega je pokrenuta Kampanja PREKINIMO ŠUTnju/ZAUSTAVIMO nasilje. Održan je i skup u prostorijama Saveza gluhih i nagluhih osoba grada Zagreba na kojemu je prisustvovalo preko 60 predstavnika saveza i udruga osoba s invaliditetom. Na okruglom stolu su izloženi najčešći razlozi neprijavlivanja nasilja nad ženama te je predstavljen rad SOIH - SOS telefona za žene s invaliditetom žrtve nasilja. Također, predstavljen je Plan 2030. - Ciljevi održivog razvoja koji uključuju osobe s invaliditetom. Posebno je istaknut cilj broj 5 koji se odnosi na ravnopravnost spolova i osnaživanje žena i djevojčica, s naglaskom da je potrebno dokinuti nasilje i diskriminaciju prema djevojkama i ženama s invaliditetom i ženama koje imaju djecu s teškoćama u razvoju. Na skupu su sudjelovali i predstavnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom.

U okviru projekta „Ne nasilju nad ženama s invaliditetom“, **Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH**, povodom 15. svibnja - Međunarodnog dana obitelji, na Tribini Grada Zagreba, održan je Okrugli stol „**Žene s invaliditetom su vidljive, ali...**“. Cilj susreta bio je senzibilizirati žene s invaliditetom članice udruga Grada Zagreba i stručne suradnike saveza o zadacima koje

postavlja Pekinška platforma za djelovanje u državama članicama EU. Sudionice Okruglog stola, članice udruga osoba s invaliditetom, među kojima je bila i predstavnica Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, iznijele su svoje životne priče kako bi potaknule i ostale žene s invaliditetom da kažu glasno NE zlostavljanju i zanemarivanju. Na Okruglom stolu prikazani su i statistički podatci o nasilju nad ženama i djecom.

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH je 13. prosinca, održavanjem Okruglog stola „**Nulta tolerancija prema nasilju**“, obilježila desetu godišnjicu usvajanja Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u Općoj skupštini UN, a istodobno i dva posebno značajna datuma za osobe s invaliditetom – 3. prosinca - Međunarodni dan osoba s invaliditetom i 10. prosinca – Međunarodni dan ljudskih prava. Na Okruglom stolu su predstavljeni rezultati Kampanje „**16 dana aktivizma**“. Izlaganje je održala i Pročelnica Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Grada Zagreba.

Grad Zagreb sufinancirao je projekt 'Svako dijete ima pravo biti sigurno od nasilja!', **Udruge roditelja „Korak po korak**“. Cilj projekta bio je smanjiti ranjivost djece s teškoćama i njihovu izloženost različitim oblicima zlostavljanja poučavajući ih efikasnim preventivnim strategijama te osiguravanjem kvalitetnije podrške njima važnih odraslih osoba. Kroz projekt je proveden CAP program za djecu s teškoćama koji je uključivao predavanja za osoblje ustanove, predavanja za roditelje/skrbnike te radionice za djecu.

Provedena je i medijska promocija projekta putem Kampanje „**Iskorijenimo nasilje! Provedimo riječi u djela**“ (od 14. do 21. studenoga 2016.) te objave za medije s ciljem skretanja pažnje javnosti na prisutnost nasilja nad i među djecom i mladima svih uzrasta. Projektom je bilo zahvaćeno 1625 korisnika.

U sklopu projekta „**Isti smo**“, udruge **Suncokret-OLJIN «Odgoj za ljubav i nenasilje**», jednom tjedno su se provodile edukacijske radionice u prostorijama osnovnih škola, s ciljem afirmacije prava i informiranja djece i mladih s invaliditetom i njihovih obitelji. U projektnim aktivnostima sudjelovalo je 309 osoba.

U sklopu aktivnosti „**Edukacija preveniranja sukoba kroz učenje o socijalnim konfliktima unutar ranjive skupine za unapređenje kvalitete života studentske populacije osoba s invaliditetom**“, koju je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, **Udruga kultura i razvoj** provela je dvije radionice u trajanju od 5 i 3 dana za studente s invaliditetom na temu: javno djelovanje i uspješno rješavanje socijalnih sukoba studenata s invaliditetom grada Zagreba.

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana nasilja nad ženama, u organizaciji **Povjerenstva za slijepe žene Hrvatskog saveza slijepih**, u prostorijama Udruge slijepih Zagreb 25. i 26. studenoga 2016., održano je 13. savjetovanje Mreže slijepih žena Hrvatske pod nazivom „**Za nasilje nema opravdanja**“, u sklopu projekta „**Cvijetu je potrebno sunce, a ženi dostojanstvo**“, koji je sufinancirao Grad Zagreb (15.000,00). Na Savjetovanju su, uz predstavnice Mreže slijepih žena iz udruga slijepih diljem Hrvatske, sudjelovale i predstavnice Udruge slijepih Zagreb te predstavnicu Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, predstavnicu Ureda gradonačelnika Grada Zagreba te predstavnicu **Doma za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga – Zagreb**“ (u daljnjem tekstu: Ustanova „Duga“). Cilj Savjetovanja bio je doprinijeti suzbijanju svih oblika diskriminacije i nasilja nad ženama i promicanje njihove pune ravnopravnosti, kroz edukaciju i osnaživanje slijepih žena. Kroz održane radionice, sudionice su upoznate s važećim propisima u području prepoznavanja i preveniranja nasilja te postupanja u slučajevima kada se ono dogodi te su educirane o učinkovitom upravljanju konfliktima. Voditeljica radionice bila je i ravnateljica Ustanove „Duga“, koja je upoznala sudionice s Nacionalnom i Zagrebačkom strategijom zaštite od nasilja u obitelji te Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, radom Ustanove „Duga“ i mogućnostima smještaja u slučaju nasilja.

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb održalo je Antidiskriminacijsku radionicu na kojoj je sudjelovalo 35 korisnika projekta te 9 radnika. Gradski ured za socijalnu zaštitu sufinancirao je ovu radionicu u sklopu projekta Rad sa članovima i njihovim obiteljima (udio za navedenu aktivnost iznosio je **4.000,00 kn**).

Udruga slijepih Zagreb provela je radionicu o prevenciji nasilja nad starijim osobama, koju je održala socijalna radnica Centra za socijalnu skrb Zagreb.

3. Poticati programe i projekte vezane uz prevenciju i zaštitu od diskriminacije, nasilja i zlostavljanja osoba s invaliditetom/djece s teškoćama u razvoju te pružati financijsku potporu

Putem Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom sufinancirani su programi/projekti/aktivnosti:

Naziv projekta	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
„Nasilje nad ženama s invaliditetom“	Ženska soba - Centar za seksualna prava	30	20.000,00	Projekt je usmjeren na zaštitu i suzbijanje nasilja (s naglaskom na seksualno nasilje) nad ženama s invaliditetom kroz održavanje edukacija i pružanje potrebnih informacija.
„Ne nasilju nad ženama s invaliditetom“	Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH	130	35.000,00	Projekt je usmjeren na podizanje razine svijesti javnosti o problemu nasilja nad ženama.
‘Svako dijete ima pravo biti sigurno od nasilja!’	Udruga roditelja „Korak po korak“	1625	15.000,00	Cilj projekta je bio smanjiti ranjivost djece s teškoćama i njihovu izloženost različitim oblicima zlostavljanja poučavajući ih efikasnim preventivnim strategijama te osiguravanjem kvalitetnije podrške njima važnih odraslih.
„Isti smo“	Suncokret-OLJIN «Odgoj za ljubav i nenasilje»	309	10.000,00	Cilj projekta bio je informirati mlade s invaliditetom i njihove obitelji o postojećim pravima te pružiti psihosocijalnu podršku djeci i mladima koji skrbe za roditelje s invaliditetom.
„Edukacija preveniranja sukoba kroz učenje o socijalnim konfliktima“	Udruga kultura i razvoj	38	35.000,00	Cilj projekta bio je preveniranje sukoba kroz učenje o socijalnim konfliktima unutar ranjive skupine radi unapređivanja kvalitete života studentske populacije osoba s invaliditetom.

4. Poticati organizacije civilnog društva, osobito udruge žena s invaliditetom u provođenju projekata i programa radi osnaživanja i pružanja psihosocijalne podrške osobama s invaliditetom

Udruge osoba s invaliditetom su, u svrhu osnaživanja osoba s invaliditetom, posebice žena s invaliditetom, organizirale i sudjelovale na raznim radionicama i okruglim stolovima te ih, također, same organizirale u suradnji s Gradskim uredom za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom. Na taj način organizacije civilnog društva poticale su se na provođenje projekata i programa te izvođenje aktivnosti kako bi se osobe s invaliditetom osnažile za aktivno djelovanje u svojoj udruzi i lokalnoj zajednici te prepoznavanje, preveniranje nasilja i postupanje u slučajevima nasilja.

Tijekom 2016. putem Natječaja i Javnog poziva financirani su sljedeći projekti/aktivnosti:

- „**Nasilje nad ženama s invaliditetom**“, Ženske sobe - Centra za seksualna prava ukupno 20.000,00 kn
- „**Ne nasilju nad ženama s invaliditetom**“, Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH, ukupno 35.000,00 kn
- „**Svako dijete ima pravo biti sigurno od nasilja!**“, Udruge roditelja „Korak po korak“, ukupno 15.000,00 kn
- „**Isti smo**“, udruge Suncokret-OLJIN «Odgoj za ljubav i nenasilje», ukupno 10.000,00 kn
- **Edukacija preveniranja sukoba kroz učenje o socijalnim konfliktima unutar ranjive skupine za unapređenje kvalitete života studentske populacije osoba s invaliditetom**, Udruge kultura i razvoj, ukupno 35.000,00

5. Provoditi evaluaciju financiranih programa i projekata

Evaluacija je provedena kroz uvid u dostavljene izvještaje, kao i prisustvovanje kroz sudjelovanje u aktivnostima i uvid na terenu. Provedenim aktivnostima je velikom broju građana (djece i odraslih osoba) osigurana dostupnost informacija o prepoznavanju, sprečavanju i suzbijanju različitih oblika nasilja (u obitelji, u školi, na radnom mjestu i sl.) te su dobiveni prijedlozi za daljnje aktivnosti.

6. Stručna i financijska potpora organizaciji jedinica za prihvata osoba s invaliditetom žrtava obiteljskog nasilja

Veći stupanj cjelovitog i trajnog sustava pomoći i skrbi za žrtve obiteljskog nasilja osigurao se osnivanjem **Doma za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga – Zagreb“** (2007.).

U okviru Ustanove organizirano se pruža:

- Smještaj za žrtve na tajnoj lokaciji: 24 satna dostupnost, pružanje psihosocijalne i pravne potpore educiranih stručnjaka, briga o prehrani, zdravlju, pomoć u traženju posla i dr.
- Savjetovalište za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja: specijalizirano za žrtve obiteljskog nasilja koje nisu na smještaju u ustanovi, upoznavanje žrtava s pravnim odredbama i mogućim socijalnim intervencijama društva, te pružanje psihološke potpore.
- Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji u cilju zaštite žrtve: tretman se dosuđuje kao zaštitna mjera u cilju zaštite žrtve i drugih članova obitelji; tretman pruža adekvatan stručni pristup počinitelju/počiniteljici nasilja u obitelji jer su osuđeni zbog neadekvatnih emocionalnih reakcija u smislu izraženih različitih oblika agresivnosti u ponašanju.

Važno je naglasiti da je Ustanova „Duga“ pristupačna osobama u invalidskim kolicima.

Ukupno je na smještaju tijekom 2016. bilo 41 žena i 50 djece, od čega su bile 3 osobe s invaliditetom. U Savjetovalištu je u 2016. godini zatražilo pomoć 24 osoba s invaliditetom.

Za rad Doma za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga – Zagreb“ u proračunu Grada Zagreba je s pozicije Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom u 2016. utrošeno **4.032,426,51 kn.**

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađeni programi i planovi seminara i edukacija.	-
	2. Provedeni seminari i edukacije.	16
	3. Broj programa i projekata kojima je pružena financijska potpora.	5
	4. Provedena evaluacija financiranih i provedenih programa i projekata.	5

	6. Broj programa i projekata te pružena stručna i financijska potpora.	3 projekta i više od 60 pruženih stručnih potpora i besplatan smještaj u skloništu
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		4.256.426,51 kn
Napomena: Iznos od 110.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 95.000,00 putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.		

MJERA:

4. Uklanjanje stereotipa o oštećenju osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju kao mogućem uzroku nasilja nad njima, te borba protiv njihova stigmatiziranja

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Organizirati i provoditi različite aktivnosti (radionice, igraonice, tribine, savjetovanja) radi uklanjanja stereotipa o oštećenju kao mogućem uzroku nasilja nad osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Provoditi evaluaciju o kvaliteti i učincima provedenih aktivnosti te zadovoljstvu sudionika.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Organizirati, provoditi i poticati istraživanja o obilježjima i modalitetima nasilja nad djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom različitih vrsta oštećenja.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu - Studijski centar socijalnog rada, mediji, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj radionica, tribina i savjetovanja. 2. Zadovoljstvo i učinci provedenih aktivnosti. 3. Provedena istraživanja.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Organizirati i provoditi različite aktivnosti (radionice, igraonice, tribine, savjetovanja) radi uklanjanja stereotipa o oštećenju kao mogućem uzroku nasilja nad osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju

Udruge osoba s invaliditetom tijekom 2016. godine organizirale su niz posjeta školama kako bi učenike upoznali s problemima s kojima se u svakodnevnom životu susreću osobe s invaliditetom različitih vrsta oštećenja. Također, kako bi ih educirali o načinu pristupa, komunikaciji i pružanju pomoći.

Cilj je također bio ukazati na toleranciju te utjecati na smanjenje predrasuda i stereotipa. Uključivanjem svojih članova udruge su nastojale ukloniti stereotipe prema osobama s invaliditetom, posebice oštećenju kao mogućem uzroku nasilja nad osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju.

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH je, u sklopu provođenja Kampanje 16 dana aktivizma protiv rodnog nasilja, obišla neke od dječjih vrtića te su djeci podijeljene razglednice na kojima piše „Muško ne nasilje nad ženama“, putem kojih se kod djece utjecalo na razvoj svijesti o

štetnosti nasilničkog ponašanja od najranije životne dobi, a ujedno se potaknulo očeve da vlastitim primjerom kroz odgoj djeci usade svijest o ravnopravnosti spolova. Putem Kampanje preko 100 000 ljudi senzibilizirano je za nenasilje nad ženama s invaliditetom. U provedbi projekta sudjelovalo je 130 osoba.

Udruga slijepih Zagreb organizirala je i ove godine posjete osnovnim i srednjim školama na kojima su održane radionice o tome kako pristupiti i pomoći slijepoj osobi te o životu sa sljepoćom. Također, prezentirano je kretanje uz pomoć bijelog štapa i kretanje uz pomoć videćeg vodiča. Udruga je posjetila četiri osnovne škole i održala radionice za 12 razreda u tim školama na temu pristupa slijepoj osobi, kako pomoći – voditi slijepu osobu, te o životu slijepih osoba s ciljem senzibilizacije djece za probleme slijepih osoba (edukacije odradili članovi udruge u pratnji djelatnice udruge). Radionicama je obuhvaćeno 400 korisnika.

Društvo tjelesnih invalida je u 2016., u sklopu projekta koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom (**60.000,00 kn**), proveo edukacijsko-rekreacijski program koji se sastojao od igre mobilnosti u kojoj su javne osobe i građani na improviziranom poligonu stjecali iskustvo u savladavanju zapreka vozeći se u invalidskim kolicima i u simuliranoj se sljepoći kretali u prostoru pomoću bijelog štapa. Također, proveli su i edukaciju studenata-volontera (studenti 15 zagrebačkih fakulteta) o invaliditetu i specijalnoj komunikaciji u svrhu pripreme za rad s djecom i odraslim osobama s invaliditetom u vrijeme održavanja 15. F=M-a. Programskim sadržajima obuhvaćeno je 16210 osoba.

Centar za rehabilitaciju SILVER je unutar svojih redovnih programa djelovanja tijekom 2016. kontinuirano vršio edukaciju djece, mladih kao i stručnjaka, zaposlenih u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama te fakultetima radi predstavljanja rada Centar SILVER te senzibilizacije najmlađih za njihove sugrađane s invaliditetom, posebice korisnika pasa pomagača.

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb je organiziralo 4-satnu radionicu za djecu osnovnoškolskog uzrasta na kojoj je sudjelovalo 15-ero djece, 3 radnika i 1 volonter sa svrhom sprečavanja diskriminacije i izolacije djece s teškoćama u redovnom obrazovnom sustavu. Sveukupno je sudjelovalo 3 radnika, 4 nastavnika, 2 ravnatelja te 42 djece.

Udruga Ludruga provela je predavanja na fakultetima na teme: **Obespravljenje osoba s duševnim smetnjama, Psihoterapija umjetnošću, Otvoreni dijalog te Socijalni rad u području mentalnog zdravlja**. Nadalje, provedene su i edukativne ogledne radionice kroz Forum teatar u sklopu nastave s učenicima Srednje medicinske škole Vrapče u svrhu razbijanje stereotipa, prevencije i destigmatizacije.

2. Provoditi evaluaciju o kvaliteti i učincima provedenih aktivnosti te zadovoljstvu sudionika

Evaluacija se provodila kroz izvještaje dostavljene po provedenim projektima te ispitivanjem zadovoljstva korisnika i prijedlozima za daljnji rad i aktivnost. Nadalje, evaluacije se provode i potpisnim listama i evaluacijskim upitnicima koji se provode i analiziraju kvantitativnom i kvalitativnom metodom, kroz praćenje koje osiguravaju udruge nositeljice projekata.

3. Organizirati, provoditi i poticati istraživanja o obilježjima i modalitetima nasilja nad djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom različitih vrsta oštećenja

Javnim natječajem za dodjelu financijskih potpora za sufinanciranje programa/projekata udruga i drugih pravnih i fizičkih osoba iz područja socijalnog i humanitarnog značenja za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom za 2016., kao jedno od prioritarnih područja projekata i programa definirano je područje promicanja zaštite prava, zaštite od nasilja te diskriminacije osoba s invaliditetom, čime se potencijalne prijavitelje potiče na prijavu projekata/programa koji se bave navedenom problematikom. Na natječaju za 2016. bilo je četiri financiranih projekata/programa, međutim nisu sadržavali akcijska istraživanja.

POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj radionica, tribina i savjetovanja.	19
	2. Zadovoljstvo i učinci provedenih aktivnosti.	Navedeno u opisu
	3. Provedena istraživanja.	-
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		60.000,00kn
Napomena: Aktivnosti vezane uz održavanje okruglih stolova, seminara i edukacija provodili su stručnjaci zaposleni u gradskim upravnim tijelima, udrugama osoba s invaliditetom i drugim institucijama, bez naknade. U okviru navedenog iznosa, iznos od 60.0000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.		

MJERA:

5. Organiziranje edukacija za stručnjake i volontere

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Izraditi program i plan edukacija.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Izraditi brošuru o obilježjima i specifičnostima pojedinih vrsta oštećenja, načinima pristupa i komunikaciji.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Organizirati stručne skupove, radionice, tribine, predavanja za stručnjake koji se bave zaštitom djece s teškoćama u razvoju/osoba s invaliditetom u sustavu zaštite od nasilja i zlostavljanja te za stručnjake koji se bave zaštitom žrtava nasilja i zlostavljanja o specifičnostima i potrebama djece s teškoćama u razvoju/osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Organizirati stručne skupove, radionice, tribine, predavanja za stručnjake koji se bave zaštitom djece u odgojnim i obrazovnim institucijama o obilježjima nasilja među djecom provođenjem strategija borbe protiv nasilja i zlostavljanja, osobito prema djeci s teškoćama u razvoju.	2016. - 2020., kontinuirano
5. Organizirati edukaciju volontera za pružanje pomoći žrtvama nasilja - ženama s invaliditetom različitih vrsta oštećenja.	2016. i 2017.
6. Nastaviti kontinuiranu suradnju tijela gradske uprave i svih čimbenika koji sudjeluju u sprečavanju, otkrivanju i suzbijanju nasilja nad djecom s teškoćama u razvoju/osobama s invaliditetom (odgojno-obrazovne ustanove, domovi za skrb o djeci, centri za socijalnu skrb, PU zagrebačka, zdravstvene ustanove, državna odvjetništva, pravobraniteljski uredi, organizacije civilnog društva....).	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za zdravstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, udruge i organizacije koje se bave žrtvama obiteljskog nasilja, Dom za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga - Zagreb“, Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, Centar za socijalnu skrb Zagreb, Policijska uprava zagrebačka, pravobraniteljski uredi, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađen program i plan edukacija. 2. Izrađena brošura. 3. Broj i kvaliteta provedenih stručnih skupova, radionica, tribina i predavanja. 4. Broj i kvaliteta provedenih stručnih skupova, radionica, tribina i predavanja. 5. Broj provedenih edukacija. 6. Broj uspostavljenih kontakata i održanih radnih sastanaka.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Izraditi program i plan edukacija

Udruge osoba s invaliditetom su, uz stručnu i materijalnu podršku Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom tijekom 2016., sukladno potrebama, za stručnjake i volontere organizirali razne seminare, edukacije i slične aktivnosti, kako bi educirali i osnažili stručnjake, ojačali kapacitete udruga te unaprijedili rad i znanje volontera koji su radili na projektima.

2. Izraditi brošuru o obilježjima i specifičnostima pojedinih vrsta oštećenja, načinima pristupa i komunikaciji

Udruge osoba s invaliditetom kontinuirano izdaju svoja glasila kojima upoznaju i senzibiliziraju stručnjake i javnost o specifičnostima pojedinih vrsta oštećenja, pristupu i komunikaciji s osobama s invaliditetom. Glasila se distribuiraju i lokalnoj samoupravi, centrima za socijalnu skrb, donatorima, sponzorima i ostalima kako bi na taj način educirali stručnjake i širu javnost o specifičnostima osoba s invaliditetom različitih vrsta oštećenja.

Od glasila bitno je spomenuti **GIR-glasilo invalida rada** Udruge invalida rada Zagreba koje se kontinuirano izdaje uz financijsku podršku Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom te glasila **Vidici**, Udruge slijepih Zagreb i **Dodir**, Hrvatskog saveza gluhoslijepih osoba koji se kontinuirano izdaju uz financijsku podršku Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport.

Udruga Invalida rada Zagreba, povodom Obilježavanja 50. obljetnice Udruge, koju je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, tiskala je 500 brošura vezanih uz rad udruge i specifičnosti invaliditeta (troškovi projekta u dijelu koji je sufinancirao Grad Zagreb prikazani su u mjeri 2., aktivnosti 3. ovog područja).

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb tiskalo je Priručnik o samozapošljavanju i socijalnom poduzetništvu: priručnik sa savjetima za poduzetnike i stručnjake koji rade s osobama s invaliditetom - 150 komada te priručnik "Upoznajte nas" - o cerebralnoj paralizi - 300 komada.

Također, **Udruga slijepih Zagreb**, u svrhu senzibilizacije javnosti, kontinuirano izdaje brošuru Kako pomoći slijepoj osobi, u tisku i na CD-u.

Humanitarna udruga „fra Mladen Hrkać“, u sklopu projekta **Pomozimo zajedno osobama s invaliditetom**, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom (**10.000,00 kn**), kroz tiskane materijale (letke, brošure), širu javnost je motivirala na pružanje pomoći i nediskriminaciju, čime se barem u područjima gdje je tiskani materijal distribuiran poboljšao status osoba sa invaliditetom i teško pokretnih osoba, kao i ostalih oboljelih osoba i djece s poteškoćama u razvoju.

Udruga Sjaj - udruga za društvenu afirmaciju osoba s psihosocijalnim teškoćama, kroz aktivnost koju je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom (**13.500,00**), izradila je i prezentirala brošuru vezanih za mentalno zdravlje.

Nadalje, **Udruga Ljubav na djelu**, dijelila je brošuru vezanu uz specifična obilježja invaliditeta.

3. Organizirati stručne skupove, radionice, tribine, predavanja za stručnjake koji se bave zaštitom djece s teškoćama u razvoju/osoba s invaliditetom u sustavu zaštite od nasilja i zlostavljanja te za stručnjake koji se bave zaštitom žrtava nasilja i zlostavljanja o specifičnostima i potrebama djece s teškoćama u razvoju/osoba s invaliditetom

Natječajem je, kao jedno od prioritarnih područja za prijavu projekata i programa definirano područje promicanja zaštite prava, zaštite od nasilja te diskriminacije osoba s invaliditetom, čime se potencijalne prijavitelje potiče na prijavu projekata/programa koji se bave navedenom problematikom.

U organizaciji **Doma za djecu i odrasle žrtve nasilja u obitelji „Duga – Zagreb”**, održana je stručna tribina u Green Goldu – Forum Zagreb, pod nazivom „Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji – mjera u cilju zaštite žrtava nasilja i povećanja njihove sigurnosti“. Na tribini su sudjelovali stručnjaci, predstavnici organizacija koje postupaju u slučajevima nasilja u obitelji. Stručnu tribinu, u ime gradonačelnika, otvorila je zamjenica pročelnice Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, a moderator i uvodničar tribine bila je ravnateljica Ustanove „Duga“.

Udruga roditelja "Korak po korak" je u okviru projekta **Svako dijete ima pravo biti sigurno od nasilja!**, u cilju smanjenja ranjivosti djece s teškoćama i njihove izloženosti različitim oblicima zlostavljanja poučavajući ih efikasnim preventivnim strategijama te osiguravanjem kvalitetnije podrške njima važnih odraslih (roditelja i osoblja škola koje pohađaju), provela CAP program za djecu s teškoćama. Kroz provedbu CAP programa za djecu s vidnim oštećenjima (COO Vinko Bek) obuhvaćeno je 15 učenika te 20 njihovih skrbnika/roditelja. U OŠ A. Harambašića proveden je Osnovni CAP program s 18 učenika, od čega dva sudionika su djeca s teškoćama sluha. Educirane CAP pomagačice, suradnice Saveza za gluhe i nagluhe Grada Zagreba provele su ovu radionicu. Također, 9 učenika sa senzomotoričkim i intelektualnim smetnjama, a koji su integrirani u redovnu nastavu 7 razreda iz OŠ Trnsko, 2 iz OŠ F. Galovića te 3 iz OŠ Stenjevca bilo je uključeno u Teen CAP program. Tijekom cijelog trajanja projekta, održale su se pripreme i provedba **evaluacije učinka CAP programa** u koji su bili uključeni i učenici s teškoćama 7. i 8. razreda, integrirani kroz redovnu nastavu. U sklopu navedenog projekta, provedena je i kampanja: **Iskorijenimo nasilje! Provedimo riječi u djela!**

Tijekom cijelog trajanja projekta, održale su se pripreme i provedba evaluacije učinka CAP programa u koji su bili uključeni i učenici s teškoćama 7. i 8. razreda, integrirani kroz redovnu nastavu. Projekt **Svako dijete ima pravo biti sigurno od nasilja!** sufinancirao je Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom financiran putem Natječaja. (Troškovi projekta u dijelu koji je sufinancirao Grad Zagreb prikazani su u mjeri 3., aktivnosti 3. ovog područja).

Udruga slijepih Zagreb provela je u 2016. edukaciju za socijalne radnike o pristupu slijepim osobama te edukaciju za djelatnike i članove upravljačkog tijela o strateškom planiranju.

4. Organizirati stručne skupove, radionice, tribine, predavanja za stručnjake koji se bave zaštitom djece u odgojnim i obrazovnim institucijama o obilježjima nasilja među djecom provođenjem strategija borbe protiv nasilja i zlostavljanja, osobito prema djeci s teškoćama u razvoju

Edukacija djelatnika u osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima u nadležnosti je Ministarstva znanosti i obrazovanja, Agencije za odgoj i obrazovanje i Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Temeljem Protokola o postupanju u slučajevima nasilja među djecom i mladima koji je donesen 2004. godine, u svakoj odgojno-obrazovnoj ustanovi postoji imenovana stručna osoba za koordiniranje aktivnosti vezanih za problematiku nasilja u odgojno-obrazovnoj ustanovi ili osoba koja je u slučaju njezine odsutnosti zamjenjuje, a jednako tako i u uredima centara za socijalnu skrb Zagreb te u policijskim postajama i u Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i sport.

Edukacije stručnjaka koji se bave zaštitom djece u odgojnim i obrazovnim institucijama o obilježjima nasilja među djecom i prema djeci provode se kontinuirano tijekom cijele godine.

Svaki dječji vrtić u pedagoškoj godini ima najmanje jednu ili više tema u području unapređivanja rada s djecom s teškoćama u razvoju. Stručni suradnici i odgojitelji svakog dječjeg vrtića redoviti su

polaznici aktivnosti edukacija izvan dječjeg vrtića na području rada s djecom s teškoćama u razvoju, koje se organiziraju u nadležnosti Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta, Agencije za odgoj i obrazovanje, Sveučilišta, zdravstvenih institucija i udruga.

Također, svaki dječji vrtić u godišnjem izvedbenom programu planira program stručnog usavršavanja odgajatelja, stručnog suradnika i ravnatelja na razini kuće i izvan kuće. Unutar kuće program stručnog usavršavanja realiziraju pojedini stručni suradnici zajedno s odgojiteljima i vanjski suradnici zavisno od programa zadaća unapređivanja i razvoja za tu godinu. Planiraju se i edukacije, kraće i duže, za pojedine odgojitelje i stručne suradnike povezane s programima koje nude za djecu i roditelje.

Programi stručnog usavršavanja realiziraju se na nekoliko razina: interno u dječjim vrtićima kao godišnji program stručnog usavršavanja, na razini stručnih sekcija ili formiranih skupina i timova, na razini stručno razvojnih centara, na razini vježbaonica fakulteta, programima edukacija koje organiziraju licencirane udruge, institucije, putem seminara, kongresa, simpozija koje organiziraju institucije i resorna ministarstva i Agencije.

Svaki vrtić/škola, prema vrsti oštećenja djece koja su njihovi polaznici, ostvaruje i stalnu suradnju s udrugama civilnog društva. Na taj način udruge aktivno sudjeluju u rješavanju problema za djecu i roditelje (provode edukaciju stručnjaka i superviziraju u individualnim programima), vrtići/škole u suradnji sa udrugama koriste njihove edukativne materijale i brošure ili izrađuju vlastite.

Hrvatsko društvo stručnih komunikacijskih posrednika za gluhe osobe u 2016., u sklopu projekta **Edukacija i uvođenje inovativnih pristupa do bolje podrške osobama oštećena sluha i osobama s autizmom**, sufinanciranog preko Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom provelo je tri edukacije: Korištenje Hrvatskog znakovnog jezika u razbijanju komunikacijskih barijera kod osoba s autizmom, Specijalističko obrazovanje stručnih komunikacijskih posrednika te Osposobljavanje za nove komunikacijske posrednike. Projekt je obuhvatio 30 korisnika **(20.000,00 kn)**.

5. Organizirati edukaciju volontera za pružanje pomoći žrtvama nasilja - ženama s invaliditetom različitih vrsta oštećenja

U 2016. nisu provedene edukacije volontera orijentirane isključivo prema području žena s invaliditetom žrtava nasilja.

6. Nastaviti kontinuiranu suradnju tijela gradske uprave i svih čimbenika koji sudjeluju u sprečavanju, otkrivanju i suzbijanju nasilja nad djecom s teškoćama u razvoju/osobama s invaliditetom (odgojno-obrazovne ustanove, domovi za skrb o djeci, centri za socijalnu skrb, PU zagrebačka, zdravstvene ustanove, državna odvjetništva, pravobraniteljski uredi, organizacije civilnog društva...)

Djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom treba, prije svega, osigurati dostupnost nacionalne i lokalne pravne regulative o postojećem sustavu opće pravne zaštite i zaštite od nasilja i zlostavljanja, primjereno vrsti oštećenja, na odgovarajućem načinu komunikacije.

Pritom je veoma važna uspostava i kontinuirana suradnja nadležnih državnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u sprečavanju, otkrivanju i suzbijanju nasilja među djecom i mladima (odgojno-obrazovne ustanove, domovi za skrb o djeci, centri za socijalnu skrb, policijske postaje, zdravstvene ustanove, državna odvjetništva i jedinice lokalne samouprave). Od neprocjenjive je važnosti u tome uloga civilnog društva, posebice udruga osoba s invaliditetom, kao ključnih čimbenika potpore.

Povodom **Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama** (22. rujna), **SOIH-Mreža žena s invaliditetom** je putem informativnog štanda na Cvjetnom trgu senzibilizirala javnost o pojavnosti nasilja nad ženama, osobito žena s invaliditetom.

Ženska soba-Centar za seksualna prava je, u sklopu projekta pod nazivom **Nasilje nad ženama s invaliditetom**, koji je sufinancirao Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, organizirala dvodnevni sastanak Mreže suradnje vladinih institucija i nevladinih organizacija protiv seksualnog nasilja s ciljem unapređivanja suradnje između organizacija civilnog društva koje rade direktno sa ženama žrtvama nasilja u skloništim i savjetovalištima, organizacija osoba s invaliditetom te predstavnika nadležnih tijela i institucija.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađen program i plan edukacija.	-
	2. Izrađena brošura.	950
	3. Broj i kvaliteta provedenih stručnih skupova, radionica, tribina i predavanja.	3
	4. Broj i kvaliteta provedenih stručnih skupova, radionica, tribina i predavanja.	4
	5. Broj provedenih edukacija.	-
	6. Broj uspostavljenih kontakata i održanih radnih sastanaka.	2, kontinuirano

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

43.500,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 30.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja, a iznos od 13.500,00 putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

6. Organiziranje javnih kampanja radi senzibiliziranja stručne i šire javnosti o problematici nasilja i zlostavljanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osmisliti kampanju.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Izraditi promotivni materijal kampanje (letke, plakate...).	2016. - 2020., kontinuirano
3. Provoditi kampanju po vrstama oštećenja i pojedinim skupinama osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Senzibilizirati širu javnost za problematiku nasilja i zlostavljanja djece s teškoćama u razvoju/osoba s invaliditetom tribinama, radionicama, predavanjima i preko medija (TV, tisak, radio, elektronički mediji...) te educirati i senzibilizirati novinare koji prate ta područja.	2016. - 2020., kontinuirano
5. Obilježavati datume povezane s borbom protiv nasilja i promicanjem ljudskih prava radi poboljšanja položaja djece s teškoćama u razvoju/osoba s invaliditetom i senzibilizacije javnosti.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Dom za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga - Zagreb“, mediji, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Osmišljena i pripremljena kampanja. 2. Izrađen promotivni materijal kampanje. 3. Provedena kampanja, broj podijeljenih letaka i izloženih plakata. 4. Broj javnih nastupa. 5. Obilježeni datumi.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Osmisliti kampanju

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, **Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH**, u partnerstvu s Uredom za ravnopravnost spolova Vlade RH, Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH te Gradom Zagrebom, osmislila i provela Kampanju „**16 dana aktivizma protiv rodnog nasilja**”. Kampanja je započela 25. studenoga 2016. na Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama, a završila 10. prosinca 2016. na Međunarodni dan ljudskih prava. Provodila se u sklopu projekta „**Ne nasilju nad ženama s invaliditetom**“ s ciljem sprječavanja rodno uvjetovanog nasilja, a navedene aktivnosti sufinancirao je Grad Zagreb. U sklopu Kampanje, **SOIH-Mreža žena s invaliditetom** je putem informativnog štanda na Cvjetnom trgu senzibilizirala javnost o pojavnosti nasilja nad ženama, osobito ženama s invaliditetom. Građanima su dijeljeni informativni letci s informacijom o besplatnom telefonskom broju (0800 300 200) koji je dostupan za pomoć svim ženama s invaliditetom u slučaju nasilja. Štand su posjetili predstavnici i članovi udruga.

2. Izraditi promotivni materijal kampanje (letke, plakate...)

U svrhu provođenja Kampanje **16 dana aktivizma protiv rodnog nasilja**, Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH, izrađeni su plakati, letci, bijele vrpce i razglednice. Nošenjem bijele vrpce na reverima muškarci su simbolično pružili podršku borbi protiv nasilja nad ženama, posebice djevojkama i ženama s invaliditetom te se ujedno i obvezali kako neće počiniti, opravdavati ili prešutjeti nasilje. Posebna pozornost pridala se mladićima u srednjim školama kako bi se među njima potaknula razmišljanja o neopravdanosti svih vrsta nasilja pa tako i rodno uvjetovanog nasilja. Djeci predškolske dobi dijelile su se razglednice na kojima piše „**Muško ne nasilje nad ženama**“, putem kojih se kod djece utjecalo na razvoj svijesti o štetnosti nasilničkog ponašanja od najranije životne dobi, a ujedno se potaknulo očeve da vlastitim primjerom kroz odgoj djeci usade svijest o ravnopravnosti spolova. U sklopu Kampanje distribuirano je 3750 letaka, 5250 bijelih vrpce, 658 razglednica u dječjim vrtićima koje su potpisali očevi.

3. Provoditi kampanju po vrstama oštećenja i pojedinim skupinama osoba s invaliditetom

Grad Zagreb, kao i udruge osoba s invaliditetom, tradicionalno su se priključili svjetskoj **Kampanji Milijarda ustaje** (One Billion Rising) koja se održala 14. veljače 2016., u organizaciji mreže udruga koje se bave borbom protiv nasilja nad ženama i zaštitom ženskih ljudskih prava. Ovogodišnja tema kampanje bila je vezana uz nasilje nad najugroženijim skupinama – Romkinjama, ženama s invaliditetom, nezaposlenim ženama, izbjeglicama, a kampanjom se htjelo upozoriti na kontinuirano kršenje ženskih prava (radnih, reproduktivnih, etničkih, manjinskih, seksualnih).

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH kontinuirano provodi aktivnosti prevencije nasilja nad ženama s invaliditetom te senzibiliziranja šire javnosti.

U 2016. godini, u sklopu projekta „**Ne nasilju nad ženama s invaliditetom**“, usmjerenog na podizanje razine svijesti javnosti o velikom problemu nasilja nad ženama, kao jednoj od najosjetljivijih društvenih skupina, zagovarala su se njihova prava te su senzibilizirani građani grada Zagreba o pojavi, problemima i načinima suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja. Aktivnosti su provedene uz obilježavanje značajnih datuma: 8. ožujak – Međunarodni dan žena; 25. studenog – Međunarodni dan obitelji; 22. rujna - Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama; 3. prosinca – Međunarodni dan osoba s invaliditetom.

4. Senzibilizirati širu javnost za problematiku nasilja i zlostavljanja djece s teškoćama u razvoju/osoba s invaliditetom tribinama, radionicama, predavanjima i preko medija (TV, tisak, radio, elektronički mediji...) te educirati i senzibilizirati novinare koji prate ta područja

Senzibiliziranje šire javnosti putem medija o problematici nasilja i zlostavljanja djece s teškoćama u razvoju/osoba s invaliditetom iznimno je važno za borbu protiv suzbijanja nasilja i zlostavljanja. Upravo stoga se ulažu veliki naponi, u svrhu informiranja i senzibiliziranja javnosti i to kako od strane udruga osoba s invaliditetom tako i gradskih ureda.

Mediji se redovito pozivaju na organizirana događanja, a dosadašnji odaziv i suradnja su vrlo dobri. Jedan od razloga takve suradnje i edukacija i senzibilizacija samih novinara koji se bave ovom problematikom, a koji su upoznati s veličinom problema nasilja nad osobama s invaliditetom i teškoćama s kojima se one susreću kada je riječ o osvještavanju i nošenju s problemom nasilja te njegovom prijavljivanju.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je u 2016. pružio financijsku podršku **Udrugi za prevenciju prekomjerne težine** za projekt **Unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom putem medija (15.000,00 kn)**.

Tijekom 2016. predstavnice Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, kao i predstavnici udruga osoba s invaliditetom te djece s teškoćama u razvoju gostovali su u raznim dnevnim emisijama i emisijama posvećenim osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju na Hrvatskoj radioteleviziji (Normalan život, Hrvatska u živo, Dobro jutro Hrvatska), Zagrebačkoj TV, TV Jabuci, NET TV itd.

Također, članice **Mreže žena s invaliditetom SOIH**, kao i **Mreže slijepih žena Hrvatskog saveza slijepih** redovito su promovirale svoje organizirane aktivnosti putem medija i tiska.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je i u 2016. pružio financijsku podršku **(40.000,00 kn)** u svrhu realizacije televizijske emisije „**Isti smo**“, posvećene osobama s invaliditetom. Emisija je nastala kao rezultat činjenice da je u hrvatskim medijima malen dio sadržaja posvećen tematici vezanoj uz osobe s invaliditetom te se željelo stvoriti medijski prostor za osobe s invaliditetom.

U suradnji sa **Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH**, okupljen je tim emisije koju urednički i voditeljski u potpunosti samostalno kreiraju i realiziraju osobe s invaliditetom. Kako bi bila dostupna i gluhim osobama, emisija se u suradnji sa Savezom gluhih i nagluhih grada Zagreba te Hrvatskim društvom stručnih komunikacijskih posrednika za gluhe osobe prevodi na hrvatski znakovni jezik. Sadržaj emisije je dostupan i putem interneta.

5. Obilježavati datume povezane s borbom protiv nasilja i promicanjem ljudskih prava radi poboljšanja položaja djece s teškoćama u razvoju/osoba s invaliditetom i senzibilizacije javnosti

Povodom obilježavanja **Međunarodnog dana žena, 8. ožujka 2016.**, uz potporu Grada Zagreba je, u sklopu projekta „**Ne nasilju nad ženama s invaliditetom**“, održan okrugli stol u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH i Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom u sklopu kojega je pokrenuta **Kampanja PREKINIMO ŠUTnju/ZAUSTAVIMO nasilje**. U sklopu iste održan je skup Saveza gluhih i nagluhih osoba grada Zagreba na kojemu je prisustvovalo preko 60 predstavnika saveza i udruga osoba s invaliditetom. Na okruglom stolu su izloženi najčešći razlozi neprijavljivanja nasilja nad ženama te je predstavljen rad SOIH - SOS telefona za žene s invaliditetom žrtve nasilja.

Također, u sklopu Kampanje, povodom 15. svibnja - **Međunarodnog dana obitelji**, na Tribini Grada Zagreba, održan je **Okrugli stol „Žene s invaliditetom su vidljive, ali...“**, s ciljem

senzibiliziranja žena s invaliditetom članica udruga Grada Zagreba i stručnih suradnika saveza o nasilju zadacima koje postavlja Pekinška platforma za djelovanje u državama članicama EU.

Povodom **22. rujna, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama**, SOIH-Mreža žena s invaliditetom je putem informativnog štanda na Cvjetnom trgu senzibilizirala javnost o pojavnosti nasilja nad ženama, osobito ženama s invaliditetom. Građanima su dijeljeni informativni letci s informacijom o besplatnom telefonskom broju (0800 300 200) koji je dostupan za pomoć svim ženama s invaliditetom u slučaju nasilja. Štand su posjetili predstavnici i članovi udruga.

U okviru projekta „**Ne nasilju nad ženama s invaliditetom**“, Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH, u partnerstvu s Gradom Zagrebom, Uredom za ravnopravnost spolova Vlade RH te Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, petu godinu za redom organizirala je kampanju „**16 dana aktivizma protiv rodnog nasilja**“, koja je započela **25. studenoga 2016.** na **Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama**, a završila na **Međunarodni dan ljudskih prava, 10. prosinca 2016.** Kampanja se provodi s ciljem sprječavanja rodno uvjetovanog nasilja.

Dana **13. prosinca 2016.** godine na Tribini Grada Zagreba SOIH je, održavanjem **Okruglog stola „Nulta tolerancija prema nasilju“**, obilježio desetu godišnjicu usvajanja Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u Općoj skupštini UN, a istodobno i dva posebno značajna datuma za osobe s invaliditetom: **3. prosinca - Međunarodni dan osoba s invaliditetom** i **10. prosinca – Međunarodni dan ljudskih prava**. Na Okruglom stolu su predstavljeni rezultati Kampanje „16 dana aktivizma“.

Povodom obilježavanja **Međunarodnog dana nasilja nad ženama**, u organizaciji Povjerenstva za slijepe žene Hrvatskog saveza slijepih, u prostorijama Udruge slijepih Zagreb **25. i 26. studenoga 2016.**, održano je **13. savjetovanje Mreže slijepih žena Hrvatske** pod nazivom "**Za nasilje nema opravdanja**", u sklopu projekta „*Cvijetu je potrebno sunce, a ženi dostojanstvo*“, koji je sufinancirao Grad Zagreb. Cilj Savjetovanja bio je doprinijeti suzbijanju diskriminacije i nasilja nad ženama i promicanje njihove pune ravnopravnosti, kroz edukaciju i osnaživanje slijepih žena.

Povodom **Međunarodnog dana osoba s invaliditetom**, uz potporu Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom (**65.000,00 kn**) i Povjerenstva, **URIHO** je 28. studenoga 2016. u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog tradicionalno organizirao proslavu kojom je obilježena 70. godišnjica rada Ustanove.

Udruga za autizam-Zagreb je obilježila i ove godine **Svjetski dan svjesnosti o autizmu** (02. travnja) na glavnom zagrebačkom trgu gdje su građani imali priliku posjetiti izložbeni štand i upoznati se s radom Udruge i nazočiti tradicionalnom puštanju plavih balona. Na ovaj način nastoji se podržati djecu i osobe s autizmom te im se priključiti u borbi za svjesnost o problemima s kojima se suočavaju osobe s autizmom i članovi njihovih obitelji. Također, u prostorijama Udruge građani su mogli pogledati izložbu radova osoba s autizmom pod nazivom „**Umjetnost za autizam – prihvaćanje različitosti u društvu jednakosti**“.

Udruga za sindrom Down se i u 2016. uključila u obilježavanje **Svjetskog dana sindroma Down** (21. ožujka) nastojeći svojim aktivnostima senzibilizirati javnost za probleme i poteškoće s kojima se u Hrvatskoj susreću osobe s Down sindromom i njihove obitelji, te ih poticati na puno uključivanje u sve segmente života zajednice i pružati im podršku na tom putu. Tim povodom prigodni glazbeni program Udruga je organizirala na Trgu Nikole Šubića Zrinskog.

Udruga Ludruga uključila se u obilježavanje **Svjetskog dana mentalnog zdravlja** prezentacijom radionica koje koriste tehnike kazališta potlačenih u formi predstave s druge strane ogleдалa.

Društvo distrofičara Zagreb obilježilo je **21. svibnja – Nacionalni dan osoba oboljelih od mišićne distrofije i ostalih neuromuskularnih bolesti**, organiziranjem likovne kolonije „Jarunska duga 3“ na Jarunu.

Udruga slijepih Zagreb i ove godine obilježila je **Majčin dan** prigodnim programom i druženjem. Sve su škole Grada Zagreba, sukladno svojim godišnjim planovima i programima, kontinuirano obilježavale datume vezane uz promicanje ljudskih prava i unapređivanja položaja žrtava nasilja u obitelji kao i nasilja među djecom (Svjetski dan mira – 1. siječanj, Međunarodni dan mira – 21. rujanj, Međunarodni dan tolerancije – 16. studeni, Međunarodni dan ljudskih prava – 10. prosinac i dr.). Učenici su o navedenim temama promišljali kroz likovne, literarne i dramske sadržaje /dodjeljivanje Nagrade „Luka Ritz“ koja se dodjeljuje od 2009. godine učenicima /učenicama osnovnih i srednjih škola za promicanje tolerancije i škole bez nasilja.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Osmišljena i pripremljena kampanja.	DA
	2. Izrađen promotivni materijal kampanje.	DA
	3. Provedena kampanja, broj podijeljenih letaka i izloženih plakata.	3750 letaka, 5250 bijelih vrpci, 658 razglednica
	4. Broj javnih nastupa.	oko 200
	5. Obilježeni datumi.	10

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: **120.000,00 kn**

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 15.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

PODRUČJE 8. INFORMIRANJE, KOMUNIKACIJA I PODIZANJE RAZINE SVIJESTI

MJERA:

1. Omogućavanje slobodnog pretraživanja, primanja i prosljeđivanja informacija prema izboru pojedinca - osobe s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugim članovima društva

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Izraditi i redovito obnavljati kataloge s popisom potpornih (asistivnih) tehnologija.	2017. izrada kataloga, obnavljanje svake godine 2017. - 2020.,
2. Izraditi web-stranice prema standardima pristupačnosti, obavezno voditi računa o vrstama oštećenja, znakovni jezik za gluhe osobe, uvećani tisak za slijepe osobe (definirati pristupačan format).	2017.
3. Provoditi edukaciju osoba s invaliditetom o korištenju novih i postojećih raspoloživih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i osigurati dostupnost cjelokupnog materijala za obrazovanje osoba s invaliditetom i njihovu usklađenost s postojećim standardima pristupačnosti.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Izraditi model evaluacije edukacija o primjeni informacijskih i komunikacijskih tehnologija i provoditi evaluaciju.	2017. izrađen model evaluacije, provođenje 2016.-2020., kontinuirano
5. Prilagoditi Gradske knjižnice za arhiviranje informativnog materijala u različitim specifičnim formatima.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Ured gradonačelnika, sva gradska upravna tijela, ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađen katalog, godišnji izvještaj s novim informacijama. 2. Izrađena web-stranica. 3. Broj provedenih edukacija, broj uključenih osoba i organizacija. 4. Izrađen model evaluacije, provedena evaluacija. 5. Broj prilagođenih prostora u Gradskim knjižnicama.
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
1. Izraditi i redovito obnavljati kataloge s popisom potpornih (asistivnih) tehnologija.	
Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.	
2. Izraditi web-stranice prema standardima pristupačnosti, obavezno voditi računa o vrstama oštećenja, znakovni jezik za gluhe osobe, uvećani tisak za slijepe osobe (definirati pristupačan format).	
Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.	
3. Provoditi edukaciju osoba s invaliditetom o korištenju novih i postojećih raspoloživih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i osigurati dostupnost cjelokupnog materijala za obrazovanje osoba s invaliditetom i njihovu usklađenost s postojećim standardima pristupačnosti.	

Korištenje novih informacijskih tehnologija povećava konkurentnost osoba s invaliditetom na tržištu rada i tako olakšava zapošljavanje, olakšava pristup obrazovanju te doprinosi samostalnosti u svakodnevnom životu, osobito kod slijepih osoba. Glavne aktivnosti koje se u tu svrhu provode jesu programi informatičkog opismenjavanja, tečajevi svakodnevnih vještina i osposobljavanje za samostalno življenje, kreativne radionice i sl.

Udruga slijepih Zagreb je, u okviru projekta **Jačanje i poticanje slijepih osoba** organizirala edukaciju slijepih osoba za rad na osobnom računalu, a pored tečajeva, organizirana je i individualna informatička edukacija te je pružana tehnička podrška članovima u korištenju informatičke opreme i pomagala. Također, za svoje je članove organizirala edukacijske radionice Slijepi i uređaji s ekranima osjetljivim na dodir, kako bi članove upoznali s načinima korištenja pametnih telefona i tableta. Educirane su 82. osobe. U tu svrhu od dobivenih sredstava za navedeni projekt utrošeno je **11.000,00kn**.

Regionalni zavod za zapošljavanje, u suradnji sa **Zavodom za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom**, radi aktivno na implementaciji aktivnosti profesionalne rehabilitacije odnosno na osposobljavanju i stjecanju kompetencija nezaposlenih osoba s invaliditetom potrebnih za tržište rada. Navedene aktivnosti podrazumijevaju informiranje, profesionalno usmjeravanje i uključivanje osoba s invaliditetom u odgovarajuće programe osposobljavanja, te poticanje njihovog zapošljavanja na tržištu rada.

Kroz različite modele uključivanja pružaju se jednake mogućnosti svim osobama s invaliditetom. Osigurava se svim osobama s invaliditetom, bez obzira na stupanj oštećenja, jednak pristup obrazovanju temeljen na individualiziranom odgojno-obrazovnom radu, organiziraju se obrazovni programi namijenjeni osnaživanju osoba s invaliditetom i povećanju kompetencija za njihovo uspješno zapošljavanje. Tijekom 2016. uključeno je 60 osoba za ECDL operatera, 28 WEB dizajnera, 5 administratora uredskog poslovanja, u partnerstvu s udrugom **CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb** i 7 specijalista za internet marketing i prodaju.

U 2016. financirano je deset projekata putem natječaja koji su usmjereni na stjecanje znanja i vještina, stjecanje socijalnih vještina i drugih dodatnih znanja.

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
Potpomognuta i nadomjesna komunikacija	Akademija za razvojnu rehabilitaciju	13	20.000,00	Edukacija roditelja, djece, studenata i stručnjaka o upotrebi AAC uređaja. Djeca su dobila pristup AAC pomagala i naučila koristiti AAC.
Klupske aktivnosti	Udruga invalida rada Zagreba	909	80.000,00	Edukacija članova i uključivanje volontera; edukativne radionice stranih jezika, radionice digitalne fotografije, alternativnog liječenja i sl.
Edukacijom do komunikacije	OSVIT	24	23.000,00	Specifična edukacija hrvatskog znakovnog jezika kao praktični dio te komunikacija osoba oštećena sluha. Kultura Gluhih i Oštećenje sluha kao teorijski dio edukacije.

Služba podrške 2016.	Hrvatski savez gluhoslijepih osoba	47	40.000,00	Edukacije s gluhoslijepim, gluhim i nagluhim osobama – novim korisnicima, ali i sa dugogodišnjim korisnicima. Provedene su i edukacije, savjetovanje i informiranje vanjskih institucija koje su prvi puta došle u kontakt s gluhoslijepim osobama.
Darujmo im prozor u svijet	Otvorena računalna radionica "Svi smo protiv"	30	33.000,00	Informatička edukacija osoba s invaliditetom je trajala od rujna do prosinca, a pokazan je i interes za edukaciju E-građani, i za rad na tabletima.
Edukacija i uvođenje inovativnih pristupa do bolje podrške osobama oštećena sluha i osobama s autizmom	Hrvatsko društvo stručnih komunikacijskih posrednika za gluhe osobe	20	20.000,00	Provedene su 4 edukacije vezane za korištenje Hrvatskog znakovnog jezika, specijalističko obrazovanje stručnih komunikacijskih posrednika, osposobljavanje za nove komunikacijske posrednike u razbijanju komunikacijskih barijera kod osoba s autizmom, položaj komunikacijskih posrednika na tržištu rada.
Iskustvom i znanjem do jednakosti	Hrvatski savez udruga mladih i studenata s invaliditetom SUMSI		20.000,00	Projekt doprinosi cilju povećanja znanja o ljudskim pravima i aktivnom građanstvu, povećanju znanja i razumijevanja invaliditeta od dijela učenika osnovnih škola u Gradu Zagrebu. Time se indirektno djeluje na bolji život osoba s invaliditetom u Gradu Zagrebu.
Program ranog učenja engleskog jezika	Hrvatska verbotonalna udruga	34	20.000,00	Rad na izradi programa nastave engleskog jezika za djecu s ugrađenom umjetnom pužnicom rane školske dobi, definiranje posebnog programa i postupaka prikladnih za poduku stranih jezika
Udruga gluhoslijepih osoba	Dnevni centar za edukaciju i rehabilitaciju gluhoslijepih osoba	55	10.000,00	Aktivnosti se provode svakodnevno od ponedjeljka do petka tijekom cijele godine, osim u vrijeme godišnjeg odmora. Osim savjetovališta redovno rade raznovrsne kreativne radionice.

4. Izraditi model evaluacije edukacija o primjeni informacijskih i komunikacijskih tehnologija i provoditi evaluaciju.

S obzirom na kontinuiranu suradnju ovoga Ureda i udruga osoba s invaliditetom koje okupljaju veći broj građana s invaliditetom, Ured od udruga zaprima izvješća o financiranim programima/projektima, u okviru kojih su navedeni i rezultati evaluacije provedenih aktivnosti. Informacije o kvaliteti života osoba s invaliditetom se dobivaju i kroz suradnju, edukativna predavanja i tribine koje ovaj Ured organizira tijekom godine.

Udruge putem anketnih upitnika i intervjuja ispituju zadovoljstvo korisnika o provedenim edukacijama te prikupljaju prijedloge za njihovo unapređenje. Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.

5. Prilagoditi Gradske knjižnice za arhiviranje informativnog materijala u različitim specifičnim formatima.

Knjižnica Grada Zagreba nalazi se na 42 lokacije, od kojih 5 ima potpuno prilagođen prostor osobama s invaliditetom. Rampe su postavljene na 15 lokacija, a pokretna platforma na 1 lokaciji.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađen katalog, godišnji izvještaj s novim informacijama.	-
	2. Izrađena web-stranica.	-
	3. Broj provedenih edukacija, broj uključenih osoba i organizacija.	223
	4. Izrađen model evaluacije, provedena evaluacija.	-
	5. Broj prilagođenih prostora u Gradskim knjižnicama.	5

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 277.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 277.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

2. Korištenje novim tehnologijama radi povećanja neovisnosti i kvalitete života osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Osiguravati dostupnost svih obrazovnih sadržaja osobama s invaliditetom (uključujući i cjeloživotno učenje) i uskladiti postojeće standarde pristupačnosti. Sve obrazovne ustanove potrebno je opremiti dostupnim pomagalicama poput FM-sustava (za ozvučenje učionice kompatibilnog s elektroakustičkim pomagalom učenika s oštećenjem sluha).	2016. - 2020., kontinuirano
2. Ugrađivati induktivne petlje u ustanove u vlasništvu Grada Zagreba, posebno one sa šalterskim poslovanjem.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Izraditi listu prioriteta specifičnih pomagala suvremene tehnologije prema potrebama različitih kategorija osoba s invaliditetom i osiguravati njihovu dostupnost.	2017. izrada liste prioriteta, 2018. - 2020., osiguravanje dostupnosti
4. Poticati javne službe i javna tijela na informiranje i komuniciranje u obliku koji je prihvatljiv osobama s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
5. Provoditi edukaciju zaposlenih u javnim ustanovama o specifičnostima informiranja i komuniciranja s osobama s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, sva gradska upravna tijela, ustanove u vlasništvu Grada Zagreba, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj dostupnih sadržaja, broj prilagođenih učionica. 2. Broj ugrađenih induktivnih petlji.

- 3. Izrađena lista prioriteta, broj dostupnih pomagala.
- 4. Poduzete inicijative.
- 5. Broj organiziranih edukacija, broj uključenih u edukacije.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Osiguravati dostupnost svih obrazovnih sadržaja osobama s invaliditetom (uključujući i cjeloživotno učenje) i uskladiti postojeće standarde pristupačnosti. Sve obrazovne ustanove potrebno je opremiti dostupnim pomagalima poput FM-sustava (za ozvučenje učionice kompatibilnog s elektroakustičkim pomagalom učenika s oštećenjem sluha).

U 2016. financirana je sljedeća oprema u iznosu od **73.439,71 kn.**

- kupnja rekvizita za program kineziterapije (Srednja škola – Centar za odgoj i obrazovanje Zagreb u Zagorskoj)
- kupnja stolnog računala i printera za razredni odjel (OŠ A. Mihanovića)
- kupnja TOBII komunikatora (OŠ Luka).
- prijenosno računalo za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ A. Mihanovića)
- monitor za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ A. Mihanovića)
- tablet za učenicu s teškoćama u razvoju (OŠ A. Mihanovića)
- tablet za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ dr. Ivana Merza)
- prijenosno računalo za 2 učenika s teškoćama u razvoju (OŠ D. Kušlana)
- 5 tableta za razredni odjel (I. OŠ Dugave)
- prijenosno računalo (IV. gimnazija)
- prijenosno računalo za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ M. J. Zagorke)
- prijenosno računalo (OŠ Savski Gaj)
- 2 računala za 2 učenika s teškoćama u razvoju (OŠ S.S. Kranjčevića) prijenosno računalo za učenika s teškoćama u razvoju (OŠ I. Cankara)
- čitač PDF formata (AnReader) za učenike s teškoćama u razvoju
- (Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti).

2. Ugrađivati induktivne petlje u ustanove u vlasništvu Grada Zagreba, posebno one sa šalterskim poslovanjem.

Induktivne petlje se ugrađuju u ustanovama u vlasništvu Grada Zagreba sukladno financijskim mogućnostima, tako su one do sada ugrađene u Zagrebački Holding d.o.o., podružnica Gradsko stambeno-komunalno gospodarstvo i Dom za djecu i odrasle žrtve nasilja u obitelji „Duga - Zagreb”. Posebno treba istaknuti činjenicu da se i ustanove koje nisu u vlasništvu Grada Zagreba otvaraju prema osobama s invaliditetom, pa je tako induktivna petlja ugrađena u hotel Palace te tri poslovnice Volksbank d.d., Erste banka Vrbani, Zagrebačka banka Zaprude, HPB Sinj

3. Izraditi listu prioriteta specifičnih pomagala suvremene tehnologije prema potrebama različitih kategorija osoba s invaliditetom i osiguravati njihovu dostupnost.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. godine.

4. Poticati javne službe i javna tijela na informiranje i komuniciranje u obliku koji je prihvatljiv osobama s invaliditetom

Sve informacije koje se tiču osoba s invaliditetom (natječaji i rezultati natječaja, zakonske izmjene i dopune, obavijesti i dr.), Grad Zagreb objavljuje na svojim službenim stranicama. Također se redovito obavještavaju mediji koji prate sve gradske aktivnosti prema osobama s invaliditetom pa su informacije dostupne i putem web portala, lokalnih TV i radio emisija. Grad Zagreb s drugim ustanovama, tijelima javne vlasti i udrugama potiče komunikaciju dostupnim tehnologijama (web stranice, e-pošta i dr.).

U 12. mjesecu 2013. u svim tramvajima postavljena je u funkciju glasovna najava za slijepi i slabovidne osobe - linija, smjer i odredište. U 2014. ista je u funkciji na 58 autobusnih linija (linije od broja 100 do 199), a tijekom 2015. uvedena je i na svim ostalim autobusnim linijama.

5. Provoditi edukaciju zaposlenih u javnim ustanovama o specifičnostima informiranja i komuniciranja s osobama s invaliditetom.

Kroz suradnju Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, djelatnici javnih službi koji i sami često imaju priliku biti u neposrednom kontaktu s osobama s invaliditetom, kontinuirano se informiraju i educiraju o potrebama osoba s invaliditetom i mogućnostima kvalitetnijeg pružanja usluga, a radi njihova osnaživanja i osposobljavanja za još kvalitetnije obavljanje posla.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je povodom obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, u suradnji s **Ustanovom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom URIHO**, organizirao **Okrugli stol o 70 godina zaštitnog zapošljavanja u Hrvatskoj**, a nekoliko dana prije predstavljena je i spomen-knjiga „70 godina zaštitnog zapošljavanja“. Naglasak knjige je na pokretanju lakšeg zapošljavanja osoba s invaliditetom kroz mnogobrojne projekte pokrenute tijekom sedam desetljeća.

Također je povodom obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom organiziran i tradicionalni susret predsjednika Gradske skupštine Grada Zagreba i gradskih zastupnika te zamjenice gradonačelnika i pročelnika pojedinih ureda s predstavnicima udruga i saveza osoba s invaliditetom. Kao i svaki put, to je bila prilika da se upoznaju potrebe osoba s invaliditetom u Gradu Zagrebu te da se utvrde prioriteti njihova rješavanja tijekom naredne godine.

U suradnji s **Agencijom za odgoj i obrazovanje** te **Agencijom za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih** organizira se stručno osposobljavanje učitelja i nastavnika u osnovnim i srednjim školama za rad s učenicima s teškoćama. Po potrebi se takva edukacija osigurava i za pojedine učenike i škole. **Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet** također provodi edukacije učitelja i profesora osnovnih i srednjih škola za stjecanje kompetencija za rad u inkluzivnom razredu.

Specifične usluge za djecu, odrasle i učitelje dostupne su u posebnim ustanovama za osobe s invaliditetom i u udrugama osoba s invaliditetom. Primjerice, **Centar za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek“** organizira učenje Brailleovog pisma za učitelje i učenike.

Tijekom izvještajnog razdoblja **Edukacijski centar Dnevnog centra za rehabilitaciju „Mali dom-Zagreb“** održao je osam edukacija i jednu radionicu stečenih vještina:

- Terapijski postupci u aktivnostima hranjenja, jedenja i pijenja kod djece s razvojnim teškoćama
 - Sistemi nadomjesne i potpomognute komunikacije u radu s osobama s višestrukim teškoćama
 - Primjena likovnog medija u rehabilitaciji, terapiji i integraciji.
 - Napredni stupanj edukacije Procjena i rehabilitacija vida
 - Aktivnosti izrade prirodne kozmetike u edukacijsko-rehabilitacijskom okruženju.
 - Trening ekscentričnog gledanja,
 - Stručna podrška u ranoj razvojnoj dobi: Koraci u razvoju i primjeni Ranog interventnog programa
 - Pravilno postupanje i pozicioniranje djece s teškoćama u izvođenju pokreta i kretanja
- Sistemi nadomjesne i potpomognute komunikacije
- Od srpnja 2016. u suradnji s UNICEF-om provodi se projekt **Edukacijski program jačanja kompetencija stručnjaka Specijalne bolnice za kronične bolesti dječje dobi Gornja Bistra**. Program provodi 16 stručnjaka Malog doma-Zagreb podijeljenih u edukacijske timove. Program se provodi za ukupno 55 djelatnika Bolnice te se odvija kroz edukacije u prostoru bolnice i povremene stručne posjete Malom domu-Zagreb. Predviđeno je trajanje projekta do prosinca 2017.

POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj dostupnih sadržaja, broj prilagođenih učionica.	n/a
	2. Broj ugrađenih induktivnih petlji.	3
	3. Izrađena lista prioriteta, broj dostupnih pomagala.	-
	4. Poduzete inicijative.	1
	5. Broj organiziranih edukacija, broj uključenih u edukacije.	40
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		73.439,71 kn

MJERA:

3. Jačanje svijesti o tome da osobe s invaliditetom same mogu najbolje zastupati svoje interese, podizati razinu svijesti o invaliditetu i pravima osoba s invaliditetom unapređivanjem stavova prema osobama s invaliditetom kao aktivnim i potpunim članovima društva

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Promicati pozitivnu sliku o osobama s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Upoznavati javnost o dobrim primjerima iz prakse u području rada, obrazovanja, kulture, stanovanja i drugoga preko sredstava javnog informiranja.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Poticati medije na uvođenje i održavanje redovitih općih i specijaliziranih informativnih programa u kojima bi se razmatrale aktualne teškoće, ali i uspjesi u provođenju mjera <i>Strategije</i> .	2016. - 2020., kontinuirano
4. Poticati osobe s invaliditetom i njihove udruge na javnu promidžbu u suradnji s medijima.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, sva gradska upravna tijela, ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj kampanja. 2. Broj kampanja. 3. Broj novih redovitih općih i specijaliziranih informativnih programa. 4. Broj održanih susreta s predstavnicima medija (okrugli stolovi, tribine, sastanci).

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Promicati pozitivnu sliku o osobama s invaliditetom.

Kroz organizaciju manifestacije Tjedan udruga te obilježavanje Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom redovito promiče pozitivnu sliku o osobama s invaliditetom i njihovim postignućima u različitim aspektima društvenog djelovanja. Na taj način se udrugama omogućuje da, organiziranjem raznih aktivnosti te preko vlastitih izdanja časopisa koji se distribuiraju članovima, ali i široj javnosti, također promoviraju svoj rad i postignuća osoba s invaliditetom.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pruža organizacijsku, stručnu i materijalnu podršku projektu **Festival jednakih mogućnosti (14. F=M)**, Društva tjelesnih invalida. Tijekom 2016. osiguran je iznos od **(60.000,00 kn)** za provođenje ovog projekta. Također je potpomognut

projekt **Umjetnošću do jednakih mogućnosti**, Društva za socijalnu podršku (**20.000,00 kn**) u okviru kojih su predstavljene stvaralačke mogućnosti osoba s invaliditetom te je javnost informirana o pravima i mogućnostima osoba s intelektualnim teškoćama.

IN Portal, jedinstveni medijski projekt u ovom dijelu Europe, kojeg je URIHO pokrenuo 2013., uspješno je djelovao i u 2016. IN Portal-prvi news portal za osobe s invaliditetom daje golem doprinos u senzibilizaciji šire javnosti za probleme osoba s invaliditetom, ali isto tako stvara medijsku platformu kroz koju organizacije i udruge promoviraju svoje projekte, objavljuje natječeaje za zapošljavanje osoba s invaliditetom, informacije o profesionalnoj rehabilitaciji i orijentaciji, savjete vodećih stručnjaka iz svih područja društvenog života. Portal objavljuje i vijesti iz politike, sporta, kulture, medicine, znanosti, dakle bavi se i temama koje definiraju suvremeni svijet.

Valja istaknuti **web-portal „Moj svijet“**, kojeg je pokrenula Otvorena računalna radionica „Svi smo protiv“, a koji je namijenjen osobama s invaliditetom kojima su na jednom mjestu dostupne informacije vezane uz njihovu svakodnevicu. U tu svrhu portal prati rad brojnih udruga osoba s invaliditetom i događaje u kojima sudjeluju, prati promjene u zakonodavstvu, objavljuje aktualne natječeaje, izvještava o sportskim i drugim uspjesima osoba s invaliditetom te obrađuje druge teme zabavnog i informativnog karaktera. Primjenom suvremenije tehnologije uređivanja u 2015. je web stranica osuvremenjena pa se tako putem nje mogu javljati osobe s invaliditetom radi pomoći oko osposobljavanja njihovog računala za bolji rad.

Centar za rehabilitaciju SILVER objavljuje na svojim službenim web stranicama informacije koje se tiču korisnika Centra, vezane uz Centar te programe i usluge koje su prilagođene slijepim i slabovidnim osobama. Također se redovito obavještavaju i mediji koji prate sve aktivnosti usmjerene osobama s invaliditetom pa su informacije dostupne i putem web portala, lokalnih TV i radio emisija (HRT- Dobro jutro Hrvatska, Kućni ljubimci, Županijska Panorama, Nova TV- Provjereno, Dnevnik Nove TV, časopis Glorija, Doktor u kući, 24 sata, serija članaka o programima Centra u Večernjem listu itd.). Održava se redovna komunikacija i suradnja s centrima za socijalnu skrb kako bi što veći broj stručnjaka koji su u direktnom kontaktu s potencijalnim korisnicima bio upoznat s programima i uslugama Centra.

Udruga slijepih je u 2016. sustavno informirala članstvo o događanjima u Udruzi, njihovim pravima i problematici vezanoj uz slijepe osobe putem časopisa „Vidici“, elektronske pošte, web-stranica Udruge, Facebooka i oglasne ploče.

2. Upoznavati javnost o dobrim primjerima iz prakse u području rada, obrazovanja, kulture, stanovanja i drugoga preko sredstava javnog informiranja.

Predstavnici gradskih ureda, ustanova kao i predstavnici udruga koje se bave područjima značajnim za osobe s invaliditetom, često sudjeluju u televizijskim i radijskim emisijama iz različitih područja života osoba s invaliditetom, a u 2016. se nastavilo s tom aktivnošću.

3. Poticati medije na uvođenje i održavanje redovitih općih i specijaliziranih informativnih programa u kojima bi se razmatrale aktualne teškoće, ali i uspjesi u provođenju mjera Strategije.

S obzirom na dobru suradnju s medijima, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, redovno izvještava o provedbi mjera i aktivnosti Strategije.

Pružena je potpora (**40.000,00 kn**) za realizaciju emisije **Isti smo** posvećenu osobama s invaliditetom, koju urednički i voditeljski, uz tehničku i supervizijsku potporu, kreiraju i realiziraju same osobe s invaliditetom. Kako bi bila dostupna i gluhim osobama, emisija se u suradnji sa Savezom gluhih i nagluhih Grada Zagreba te Hrvatskim društvom tumača i prevoditelja znakovnog jezika gluhih prevodi na hrvatski znakovni jezik.

4. Poticati osobe s invaliditetom i njihove udruge na javnu promidžbu u suradnji s medijima.

Udruge osoba s invaliditetom i udruge koje djeluju u korist osoba s invaliditetom, vezano za aktivnosti koje provode, redovito i uspješno surađuju s medijima. Tako je, primjerice, obilježavanje važnih datuma poput Dana bijelog štapa, Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i dr. redovito medijski popraćeno. Uz već navedenu promidžbu osoba s invaliditetom kroz web portale možemo istaknuti niz dugogodišnjih aktivnosti ustanove URIHO, koje potiču osobe s invaliditetom na suradnju s medijima Neke od njih navedene su na skupovima 2016. od kojih je važno spomenuti:

Završna konferencija projekta „**Program osposobljavanja na radnom mjestu za dugotrajno nezaposlene OSI – pilot projekt za pomoćne kuhare**“, održana je 5. travnja 2016. godine u dvorani ‘Matis Absolut Lounge’ u Zagrebu.

U sklopu članstva u **Udruzi ustanova, drugih pravnih osoba i građana koji provode profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom Hrvatske, OSVIT (u daljnjem tekstu: OSVIT)**, URIHO se predstavio na najvećem Sajmu zaštitnih radionica u Nürnbergu, u razdoblju od 14. – 17. travnja 2016. godine.

Osim sudjelovanja u organizaciji 12. Međunarodnog stručnog skupa u Zadru **Profesionalnom rehabilitacijom do zapošljavanja – SNAGA ZA PROMJENU**, udruge OSVIT, URIHO je svoje djelovanje i daljnje planove predstavio u sklopu predavanja održanih u službenom djelu programa skupa.

Međunarodni dan OSI i 70. obljetnica postojanja URIHO-a, obilježeni su 28.11.2016. godine, u KD Vatroslava Lisinskog svečanošću pod pokroviteljstvom Grada Zagreba, kojoj su nazočili premijer Plenković, resorni ministri i gradonačelnik Grada Zagreba.

Izdavanje KNJIGA – PRIRUČNIKA koji objedinjavaju razdoblje vizije, nastajanja, razvoja i djelovanja Radnog centra i Virtualne radionice Ustanove URIHO. Knjige – priručnici sveobuhvatan su pregled rezultata dosadašnjeg rada URIHO-vih stručnjaka s nizom preporuka za daljnja unaprjeđenja, čiji je cilj da služe svima koji su izravno ili neizravno uključeni u proces profesionalne rehabilitacije ili zapošljavanja osoba s invaliditetom. Promocija priručnika održana je 07. prosinca 2016. godine u prostorijama „Tribina Grada Zagreba“.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj kampanja.	3
	2. Broj kampanja.	-
	3. Broj novih redovitih općih i specijaliziranih informativnih programa.	-
	4. Broj održanih susreta s predstavnicima medija (okrugli stolovi, tribine, sastanci).	60

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

120.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 80.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:**4. Podizanje javne svijesti o pravima osoba s invaliditetom nizom različitih aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Promovirati jedinstvenu nediskriminirajuću terminologiju u svim javnim istupima i tiskanom materijalu.		2016. - 2020., kontinuirano
2. Koristiti odgovarajuće načine i sadržaje edukacija na svim obrazovnim razinama i približavati djeci i mladima znanja i iskustva o obilježjima invaliditeta.		2016. - 2020., kontinuirano
3. Organizirati stručne skupove, tribine, okrugle stolove.		2016. - 2020., kontinuirano
4. Izraditi Vodič kroz Grad Zagreb za osobe s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Vodič), i posebna izdanja na Brailleovu pismu, prevesti ga na hrvatski znakovni jezik, izraditi u audioformatu.		2016. izrada Vodiča, 2017. specijalna izdanja
5. Javno obilježavati datume povezane s promicanjem ljudskih prava i unapređenjem položaja osoba s invaliditetom.		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, sva gradska upravna tijela, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Upotreba nediskriminirajuće terminologije. 2. Broj održanih edukacija. 3. Broj održanih stručnih skupova, tribina, okruglih stolova. 4. Izrađen, prilagođen i objavljen Vodič. 5. Obilježeni datumi.	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2015.		
1. Promovirati jedinstvenu nediskriminirajuću terminologiju u svim javnim istupima i tiskanom materijalu.		
<p>Grad Zagreb promovira jedinstvenu ne diskriminirajuću terminologiju u djelovanju prema osobama s invaliditetom na što uvijek i bez iznimke upozorava u svim medijskim istupima, kao i tiskanom materijalu. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom organizator je i sudionik na mnogim stručnim skupovima gdje, također ističe korištenje upravo takve terminologije. Prilikom izvršavanja svakodnevnih poslovnih aktivnosti te putem sredstava javnog priopćavanja, ustanove i udruge dosljedno provode politiku korištenja jedinstvene nediskriminirajuće terminologije.</p>		
2. Koristiti odgovarajuće načine i sadržaje edukacija na svim obrazovnim razinama i približavati djeci i mladima znanja i iskustva o obilježjima invaliditeta.		
<p>Na svim obrazovnim razinama, počevši od predškolskih pa sve do visokoškolskih ustanova, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i Gradskim uredom za obrazovanje, kulturu i sport, radi na senzibiliziranju djece i mladih za osobe s invaliditetom. Tako su u redovne dječje vrtiće uključena i djeca s teškoćama u razvoju, a u visokoškolskim ustanovama, ističu se napori Udruge za promicanje kvalitetnog obrazovanje mladih s invaliditetom „ZAMISLI“ da studentima s invaliditetom olakša studiranje te da ih se uključi u sva područja studentskog života. Putem natječaja Udruga je dobila za tri projekta 45.000,00 kuna. Također je putem javnog poziva dobila 30.000,00 kn za projekt Centar podrške-Neovisan život.</p> <p>Udruga kultura i razvoj je za svoj projekt Edukacija preveniranja sukoba kroz učenje o socijalnim konfliktima unutar ranjive skupine za unapređenje kvalitete života studentske populacije osoba s invaliditetom, dobila putem javnog poziva 35.000,00 kuna.</p>		

U projekt **Uvođenje prevoditelja znakovnog jezika u DV Mali princ** uložen je iznos od **66.076,97 kn**.

Centar za rehabilitaciju SILVER radi na senzibiliziranju i informiranju djece i mladih za osobe s invaliditetom. Provodi edukaciju i senzibilizaciju javnosti za prava, potrebe i mogućnosti osoba s invaliditetom, kroz edukativne programe u sklopu svoje djelatnosti. Tijekom 2016. proveo je edukaciju djece i mladih te stručnjaka zaposlenih u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama te visokoobrazovnim institucijama.

Isto tako, **Udruga slijepih Zagreb** provodila je edukaciju djece u vrtićima i osnovnim školama, upoznajući ih s teškoćama i mogućnostima slijepih osoba, Brailleovim pismom te prezentirajući im vođenje slijepe osobe.

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH, organizirala je niz simpozija i konferencija vezanih za ostvarivanje prava za osoba sa svim vrstama oštećenja.

3. Organizacija stručnih skupova, tribina, okruglih stolova

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom organizirao je okrugli stol na temu **„Medijska reprezentacija osoba s invaliditetom“**, u prostorijama Tribina Grada Zagreba.

Okrugli stol je bila prilika da se zajedno s predstavnicima raznih struka po prvi puta strukturirano i znanstveno utemeljeno otvori problematika prikazivanja osoba s invaliditetom u medijima, osvijesti važnost pravilnog predstavljanja invaliditeta i osoba s invaliditetom, diskutira uloga principa normalizacije te diskriminacije i isključenosti osoba s invaliditetom, kako u svakodnevnom, tako i u medijski prikazanom realitetu. Predstavljeni su rezultati prvog istraživanja stavova građana Republike Hrvatske o medijskoj reprezentaciji osoba s invaliditetom koji pružaju detaljne i precizne spoznaje o prihvaćenosti medijskih sadržaja u kojima sudjeluju osobe s invaliditetom i percepciji medijske reprezentacije osoba s invaliditetom.

Dani Poliklinike SUVAG

U Zagrebu je održan IX. međunarodni simpozij verbotonalnog sistema "Translacijski pristup u dijagnostici i rehabilitaciji slušanja i govora - 55 godina SUVAG-a". Ovaj jubilarni skup bio je posvećen 55. obljetnici Poliklinike SUVAG – Zagreb i 20. godišnjici Centra za umjetnu pužnicu, a održan je u sklopu Dana Poliklinike SUVAG i u sklopu programa Dani Petra Guberine, od 19. do 21. 05. 2016. Godine, u znak sjećanja na utemeljitelja verbotonalnog sistema i te ustanove. Kao potpora održavanju umjetničkog programa SUVAG je dobio **20.000,00 kn**.

SILVER 1. Konferencija „Psi pomagači u rehabilitaciji djece i odraslih“

Psi pomagači u rehabilitaciji djece i odraslih bila je tema konferencije o pozitivnom utjecaju pasa pomagača na život i zdravlje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, u organizaciji Centra SILVER i Akademije za razvojnu rehabilitaciju uz potporu Grada Zagreba. Uz stručnjake iz Hrvatske koji proučavaju ponašanje pasa, uključujući pse pomagače, te njihov utjecaj na živote djece i odraslih s invaliditetom, na konferenciji su sudjelovali i vodeći svjetski stručnjaci. Konferencija je bila namijenjena stručnjacima koji rade s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom – liječnicima (posebice pedijatrima i psihijatrima), socijalnim radnicima, medicinskim sestrama, fizioterapeutima, psiholozima, logopedima, peripatolozima, rehabilitatorima, učiteljima, odgojiteljima, roditeljima i članovima obitelji djece s teškoćama i osoba s invaliditetom. Za tu manifestaciju Centar SILVER je dobio **116.653,50 kn**.

Udruga Debra Hrvatska, društvo oboljelih od bulozne epidermolize Međunarodni kongres stručnjaka za buloznu epidermolizu

U zagrebačkom hotelu Westin je od 23. do 24. rujna 2016. održan međunarodni kongres stručnjaka za buloznu epidermolizu, u organizaciji udruge DEBRA Hrvatska, poznatoj po brojnim dostignućima u organiziranju skrbi za oboljele, osobito za "djecu leptire".

Udruga DEBRA Hrvatska dugogodišnji je član DEBRE International i ove godine obilježava 20 godina rada. Za potporu održavanja Kongresa i Obilježavanje godišnjice, Udruga je pozivnim natječajem dobila **20.000,00 kn**.

Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada ugostio je u ZgForumu, Gajeva 27, 28. travnja, 2016. godine Hrvatsku udrugu za školovanje pasa vodiča i mobilitet s ciljem predstavljanja priručnika "Pas pomagač – od osmijeha do uspjeha".

Ovaj jedinstveni priručnik obuhvaća detaljno obrađene ključne teme poput terminologije, cjelokupnog procesa školovanja pasa pomagača, prijavu i pripremu korisnika, specifičnosti rada s roditeljima djece s teškoćama u razvoju, dodjelu, stručnu podršku i kontinuiranu superviziju rada radnog tima. Također, pojašnjava sintagmu samog psa pomagača kao idealno idejno rješenje svakoj osobi sa invaliditetom i poteškoćama u razvoju.

U organizaciji Udruge održan je **međunarodni stručni skup IGDF Seminar 2016., pod nazivom "Emerging opportunities"**. IGDF je međunarodna organizacija koja okuplja preko 80 centara/organizacija koje se bave školovanjem pasa vodiča za sigurnu i neovisnu mobilnost slijepih osoba. Jedna od članica je Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet. Tijekom četiri dana obrađene su brojne teme kroz radionice, panel diskusije i predavanja, a na Seminaru je sudjelovalo preko 300 predstavnika iz gotovo svih zemalja svijeta. Ovaj je znanstveno-stručni skup imao veliki značaj za struku, ali i za sigurnost, kvalitetu kretanja korisnika sa psima vodičima. Za potporu organizaciji skupa udruga je putem pozivnog natječaja od Grada dobila **30.000,00 kn**.

Europski tjedan mobilnosti

Grad Zagreb je i u 2016. godini organizirao niz aktivnosti kojima se uključio u **Europski tjedan mobilnosti**, manifestaciju koja se svake godine obilježava od **16. do 22. rujna** u organizaciji Europske komisije. Četrnaesto izdanje Europskog tjedna mobilnosti održalo se širom Europe i svijeta pod sloganom **Pametna mobilnost. Snažna ekonomija** (Smart mobility. Strong economy.). Koordinator Europskog tjedna mobilnosti za Grad Zagreb je Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, a u aktivnostima sudjeluje većina gradskih ureda, službi, ustanova, udruga i drugih. Manifestacija je započela press konferencijom, uz sudjelovanje svih suradnika i partnera u provođenju programa, u prostoru Gradske uprave.

4. Izraditi Vodič kroz Grad Zagreb za osobe s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Vodič), i posebna izdanja na Brailleovu pismu, prevesti ga na hrvatski znakovni jezik, izraditi u audioformatu.

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH izradila je Vodič, a izrada posebnih izdanja planirana je u 2017. (**110.000,00 kn**.)

5. Javno obilježavati datume povezane s promicanjem ljudskih prava i unapređenjem položaja osoba s invaliditetom.

Povodom **Međunarodnog dana osoba s invaliditetom**, 3. prosinca, Grad Zagreb je 28. studenog, 2016. organizirao proslavu u KD Vatroslav Lisinski, a ujedno je tad obilježena i 70. obljetnica postojanja Ustanove za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom URIHO.

Tim povodom održan je i okrugli stol *70 godina zaštitnog zapošljavanja u Republici Hrvatskoj* s naglaskom na pokretanje lakšeg zapošljavanja osoba s invaliditetom kroz mnogobrojne projekte pokrenute tijekom sedam desetljeća. Obilježavanje je završilo prigodnim koncertom. Za tu prigodu Grad Zagreb je osigurao **240.000,00 kn**.

Kao i svake godine, u obilježavanje prigodnih datuma svojim su se aktivnostima uključile i druge udruge osoba s invaliditetom, istaknut ćemo neke:

Pod pokroviteljstvom gradonačelnika Grada Zagreba Udruga za sindrom Down-Zagreb je 20. ožujka proslavila **Svjetski dan Down sindroma** koji se obilježava **21. ožujka**.

Udruga invalida rada Zagreba je nizom aktivnosti i pod pokroviteljstvom gradonačelnika 21. ožujka, obilježila **Nacionalni dan invalida rada**. Održano je 6 tematskih predavanja i otvorena prigodna izložba, a proslavu su uveličali i gosti iz Grada Zagreba te pravobraniteljica osoba s invaliditetom.

Udruga za Autizam Zagreb je 1.i 2. travnja pod pokroviteljstvom gradonačelnika Grada Zagreba, obilježila **Svjetski dan svjesnosti o autizmu** pod geslom „Autizam- poštovanje, prihvaćanje, inkluzija“. Održan je umjetnički performans koji je dio multimedijskog događanja pod nazivom „Projekt AUTARTIZAM“, čime se željelo skrenuti pozornost javnosti na posebnosti osoba s autizmom. U prostorijama Udruge za javnost je otvorena humanitarna izložba pod nazivom „Umjetnost za autizam- prihvaćanje različitosti u društvu jednakosti“.

Povodom obilježavanja **Nacionalnog dana osoba s cerebralnom paralizom** je, uz podršku Grada Zagreba, 5. svibnja, CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom paralizom Zagreb organiziralo okrugli stol pod nazivom „Izgradnja kapaciteta za socijalne usluge u zajednici“ na kojem se željelo prikazati rad udruge osoba s invaliditetom i doprinos socijalnim uslugama u zajednici.

Savez društava distrofičara Hrvatske obilježio je **Nacionalni dan oboljelih od neuromuskularnih bolesti** (21.svibnja). Ove se godine Nacionalni dan provodio kampanjom pod motom „I vaše je srce mišić“ s ciljem senzibiliziranja javnosti za izazove mišićne distrofije, povećati vidljivost osoba s mišićnom distrofijom i lokalnih udruge.

Šetnjama Helen Keller i smotrama polaznika tečaja hrvatskoga znakovnog jezika Hrvatski savez gluhoslijepih osoba Dodir obilježio je **Međunarodni tjedan svjesnosti o gluhosljepoći, od 27. lipnja do 04. srpnja**. Središnji događaj bila je tradicionalna šetnja Helen Keller u Zagrebu na Zrinjercu, a koja je ove godine organizirana u sklopu inicijative **Spajalica**. Cilj šetnje Helen Keller je skrenuti pozornost javnosti na probleme s kojima se danas u Hrvatskoj susreću gluhoslijepa osobe.

Udruga slijepih Zagreb je povodom **Međunarodnog dana bijelog štapa** održala nekoliko aktivnosti; svečanu dodjelu nagrada donatorima, tvrtkama i pojedincima koji su se uključili u akciju prikupljanja sredstava za **Brailleov printer** i posjet Tiflološkom muzeju.

Povodom **Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama** Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH provela je kampanju **16 dana aktivizma protiv rodnog nasilja**, financiranu u okviru projekta *Za nasilje nad ženom (s invaliditetom) nema opravdanja* (**35.000,00 kn**).

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Upotreba nediskriminirajuće terminologije.	Navedeno u opisu
	2. Broj održanih edukacija.	60
	3. Broj održanih stručnih skupova, tribina, okruglih stolova.	6
	4. Izrađen, prilagođen i objavljen Vodič.	DA
	5. Obilježeni datumi.	DA

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:**747.730,47 kn**

U okviru navedenog iznosa, iznos od 115.000,00 kn dodijeljen je putem Natječaja, a iznos od 65.000,00 kn putem Javnog poziva i zbirno su prikazani u području 13. Civilno društvo

MJERA:

5. Osiguravanje prilagodbe programa u lokalnim elektroničkim medijima za gluhe i slijepe s kojima Grad Zagreb ima sklopljene ugovore o programskoj suradnji na promicanju javnosti rada tijela Grada Zagreba i drugih tijela

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Izabrati programe koji će se prilagoditi potrebama gluhih i slijepih korisnika.		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Ured gradonačelnika Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, lokalni elektronički mediji s kojima Grad Zagreb ima sklopljene ugovore o programskoj suradnji na promicanju javnosti rada tijela Grada Zagreba i drugih tijela, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj prilagođenih emisija.	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.		
<p>1. Izabrati programe koji će se prilagoditi potrebama gluhih i slijepih korisnika. Pravo na informaciju jedno je od osnovnih ljudskih prava te je prijevod Vijesti na HRT-u na hrvatski znakovni jezik, koji je uveden još 2007., izrazito značajan iskorak na putu ostvarenja tog prava za osobe oštećena sluha. HRT je za pokretanje toga projekta tada utrošio oko milijun kuna, a pripreme za realizaciju su trajale godinu dana. Na HRT-u na hrvatski znakovni jezik još se prevodi emisija posvećena osobama s invaliditetom Normalan život i nedjeljna Misa. Važno je još istaknuti da je Vijesti u podne i središnji Dnevnik HRT-a moguće pratiti putem titlova koji se aktiviraju ukucavanjem brojeva 888 preko teleteksta. Gluhim i nagluhim osobama omogućava se praćenje triju informativnih emisija HRT-a dnevno uz tumača/prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika, odnosno uz pomoć servisa koji putem teleteksta omogućava prikaz izgovorenih informacija/vijesti u obliku titlova. Također, potpomognuta je realizacija emisije Isti smo. Emisija ide četvrtkom na Z1 televiziji, posvećena je osobama s invaliditetom i prevodi se na hrvatski znakovni jezik (40.000,00 kn).</p>		
POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj odabranih emisija	6
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		40.000,00 kn

PODRUČJE 9. SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU

MJERA:

1. Kontinuirano stručno i financijsko poticanje i podupiranje projekata i programa koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Financirati i sufinancirati projekte i programe, udruge i institucije koje na amaterskoj i profesionalnoj razini djelovanja afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Sufinancirati programe tehničke kulture namijenjene osobama s invaliditetom preko Programa javnih potreba u tehničkoj kulturi Grada Zagreba.	
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj sufinanciranih projekata, udruga i institucija. 2. Broj sufinanciranih udruga, broj sufinanciranih programa i broj korisnika programa.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Financirati i sufinancirati projekte i programe, udruge i institucije koje na amaterskoj i profesionalnoj razini djelovanja afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom sufinancirao je sljedeće projekte/programe:

Naziv projekta	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
15. Festival jednakih mogućnosti	Društvo tjelesnih invalida	900	60.000,00 kn	Festival je tradicionalna međunarodna manifestacija urbane kulture čiji program izvode osobe s invaliditetom, s drugim glazbeno-scenskim i likovnim umjetnicima.
Umjetnost za autizam-kreativne radionice za osobe s autizmom	Udruga za autizam - Zagreb	30	20.000,00 kn	Poticanje cjelovite integracije osoba s autizmom na području Grada Zagreba putem uključivanja u aktivnosti kreativnih radionica.
Kreativne radionice članova	Društvo distrofičara Zagreb	53	17.000,00 kn	Unaprjeđivanje kreativnih vještina, osposobljavanje za samostalan rad, kvalitetno provođenje vremena.
Umjetnošću do jednakih mogućnosti	Društvo za socijalnu podršku	28	20.000,00 kn	Podizanje kvalitete življenja osoba s intelektualnim teškoćama, usvajanje radnih i kreativnih vještina i izražavanja, osnaživanje i razvoj dramsko-scenskih nastupa.
Biblioart	Ludruga	32	10.000,00 kn	Poticanje stvaralačkog i kreativnog rada osoba s mentalnim oštećenjima, sudjelovanje na javnim događanjima i izložbama.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom kontinuirano približava kulturni prostor osobama s invaliditetom, višegodišnjim osiguravanjem pretplatnih karata za koncerte **Zagrebačke filharmonije** koje se distribuiraju udrugama osoba s invaliditetom, a koriste ih Društvo tjelesnih

invalida, Društvo distrofičara Zagreb, Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet, Društvo multiple skleroze Grada Zagreba, Udruga invalida rada Zagreba, Udruga slijepih Zagreb, Udruga za podršku osobama s intelektualnim oštećenjima Grada Zagreba, Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „Zamisli“. Pored osoba s invaliditetom, od 2015. godine su obuhvaćene i osobe starije životne dobi **(33.600,00 kn)**.

Također, Ured je pružio potporu **Centru za rehabilitaciju Zagreb, Podružnica Slobošтина**, u svrhu organizacije zimske likovne kolonije 2016. **(10.000,00 kn)**.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport je kroz Program javnih potreba u kulturi za 2016. sufinancirao sljedeće programe/projekte:

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
Fotografska i likovna radionica	Udruga za kulturu, umjetnost i turizam osoba oštećena sluha „Svijet tišine“	15	22.000,00 kn	Promocija kulturnog stvaralaštva gluhih osoba.
Od iluzije do inkluzije	Dramski studio slijepih i slabovidnih „Novi život“	17	10.000,00 kn	Senzibilizacija javnosti za umjetničke izražaje slijepih i slabovidnih osoba, razbijanje stereotipa, predrasuda.
Dramsko stvaralaštvo gluhoslijepih osoba	Hrvatski savez gluhoslijepih osoba „Dodir“	22	10.000,00 kn	Uključivanje gluhoslijepih osoba u zajednicu kroz glumu i kazališno izražavanje. Upoznavanje sa posebnostima znakovne komunikacije.
Godišnji program	Udruga Kazalište vizualne umjetnosti i kultura Gluhih DLAN	14	15.000,00 kn	Promoviranje kulture gluhih, senzibiliziranje javnosti za svakodnevne teškoće.
Program Vokalnog ansambla Udruge slijepih-Zagreb u 2016.	Udruga slijepih – Zagreb.	20	10.000,00 kn	Prezentiranje mogućnosti slijepih osoba, senzibilizacija javnosti o potrebi inkluzije
Knjižnica širom otvorenih vrata	Knjižnice grada Zagreba	cca 200	10.000,00 kn	Poticanje čitanja i cjeloživotnog učenja djece i mladeži s teškoćama u razvoju te društvene inkluzije.
Inkluzivni umjetnički programi- Jednaki u zajednici	Centar za kulturu Trešnjevka	150	10.000,00 kn	Senzibilizacija javnosti te poticanje na jednakost i inkluziju osoba s invaliditetom kroz terapiju pokretom i kreativne radionice

2. Sufinancirati programe tehničke kulture namijenjene osobama s invaliditetom preko Programa javnih potreba u tehničkoj kulturi Grada Zagreba.

Tijekom 2016. sufinancirani su sljedeći programi:

Naziv projekta	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
Politehničke radionice	Zagrebačka zajednica tehničke kulture (CTK Črnomerec)	15	7.500,00 kn	Radionice prilagođene djeci predškolskog i ranog školskog uzrasta.

Kreativne radionice	Zagrebačka zajednica tehničke kulture (CTK Dubrava)	15	7.000,00 kn	Suradnja s Centrom za rehabilitaciju Zagreb. Radionice za radne aktivnosti i psihosocijalnu rehabilitaciju osoba s intelektualnim teškoćama
Tehničke radionice	Zagrebačka zajednica tehničke kulture (CTK Sesvete)	4	2.000,00 kn	Suradnja s OŠ Luka iz Sesveta na izradi jedinstvenih glazbenih instrumenata
Radioamaterski programi	Radio klub slijepih L. Braille	280	25.532,96 kn	Pripreme, organizacije i sudjelovanja na ARG natjecanjima (amaterska radiogoniometrija) za slijepe i slabovidne osobe.
"Darujmo im prozor u svijet", "Leon"	Otvorena računalna radionica „Svi smo protiv“	70	21.000,00 kn	Programi namijenjeni osobama s invaliditetom
Foto radionice	Zagrebački foto-kino savez	57	40.102,17 kn	Besplatni tečajevi, projekcije i izložbe digitalne fotografije za osobe oštećena sluha i osobe s invaliditetom

Pored specifičnih programa namijenjenih i prilagođenih upravo osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju, u udrugama, savezima i **Zajednici tehničke kulture Grada Zagreba** u okviru Programa javnih potreba u tehničkoj kulturi Grada Zagreba ostvaren je velik broj redovitih programa u koje su ravnopravno uključene osobe s invaliditetom te djeca i mladi s teškoćama u razvoju.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj sufinanciranih projekata, udruga i institucija.	14
	2. Broj sufinanciranih udruga, broj sufinanciranih programa i broj korisnika programa.	6 441 korisnik

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 359.735,13 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 126.000,00 kn dodijeljen je putem Natječaja i zbirno prikazan u području 13. Civilno društvo

MJERA:

2. Poticanje umrežavanja i uključivanja osoba s invaliditetom u projekte u kulturi, na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini te poticanje kulturne suradnje raznim oblicima kulturnih manifestacija (festivali, izložbe, smotre, natjecanja i dr.)

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Uključivati osobe s invaliditetom u projekte u kulturi na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Poticati kulturnu suradnju organizacijom i sudjelovanjem osoba s invaliditetom u raznim oblicima kulturnih manifestacija.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, ustanove, strukovne udruge u kulturi, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj uključenih osoba s invaliditetom u kulturne manifestacije. 2. Broj kulturnih manifestacija u koje su osobe s invaliditetom uključene kao sudionici ili organizatori.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Uključivati osobe s invaliditetom u projekte u kulturi na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport sufinancirao je gostovanje Dramskog studija slijepih i slabovidnih „Novi život“ u Travniku, Uskoplju i Sarajevu **(10.000 kn)**.

Također, pružena je potpora **Udruzi za kulturu, umjetnost i turizam osoba oštećena sluha Hrvatske "Svijet tišine"** za sudjelovanje na 28. međunarodnom natjecanju gluhih umjetnika u Cuviju, Italija **(7.000,00 kn)** te za međunarodno natjecanje gluhih umjetnika u Argelatu **(3.000,00 kn)**.

U sklopu muzejske djelatnosti u 2016. godini realizirani su brojni programi radi umrežavanja i uključivanja osoba s invaliditetom u projekte u kulturi. Navedeni programi ostvareni su kroz redovite pedagoške aktivnosti muzeja, radionice i stručna vodstva u okviru redovite suradnje muzeja sa korisnicima centara za rehabilitaciju, dnevnim bolnicama psihijatrijskih klinika i odjela s područja grada Zagreba te udrugama i savezima osoba s invaliditetom **(409.000,00 kn)**.

Tako je u **Muzeju suvremene umjetnosti** održana inkluzivna radionica *Taktilni crtež*, kako bi se javnost senzibilizirala za potrebe i mogućnosti slijepih osoba, a u povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom održano je predavanje, vodstvo i edukativno/iskustvena radionica *Vidjeti drugačije* u suradnji sa OŠ Zaprude te radionica i interaktivno vodstvo po stalnom postavu za djecu s motoričkim teškoćama iz Centra za odgoj i obrazovanje Goljak.

Muzej grada Zagreba nastoji raznovrsnim aktivnostima privući osobe s invaliditetom te putem programa *Dijalog kroz dodir* organizira razne edukativne akcije, kreativne radionice, izložbe, događanja. Za sve navedene aktivnosti muzej osigurava prijevod na hrvatski znakovni jezik **(30.000,00 kn)**.

U **Arheološkom muzeju** je otvorena taktilno-mirisna izložba *Zajedno* u organizaciji **Hrvatskog saveza gluhoslijepih osoba „Dodir“** i umjetnika uključenih u likovne radionice **Pučkog otvorenog učilišta „Klub 17“**. Izložene umjetničke slike moglo se dotaknuti i omirisati, a uz slike su postavljene i legende na Breilleovom pismu **(3.000,00 kn)**.

Tijekom 2016., nastavljajući niz dosad održanih izložbi s popratnim katalozima i pomagalicama za razgledavanje dodirnom i zvukom, **Moderna galerija** priredila je izložbu Vladimira Becića. Djela su interpretirana taktilnim dijagramima, audio vodičem i opisom na brajici. Prateći katalog doprinos je likovnoj biblioteci za slijepe i slabovidne osobe.

Projekt/izložba **The best place for blind date/Najbolje mjesto za spoj naslijepo** povezuje Tiflološki muzej, Muzej prekinutih veza i Dramski studio slijepih i slabovidnih „Novi život“. Tema koju izložba problematizira je sveprisutna virtualnost u odnosima među ljudima, uvodeći u paralelu i teškoće, iste ili slične problematike, koje u svakodnevnom životu prate osobe s oštećenjima vida **(15.000,00 kn)**.

Tiflološki muzej sudjelovao je u **Noći Muzeja 2016.**, izložbom reljefnih slika, skulptura i fotografija Stephana Lupina, prilagođenih osobama s oštećenjem vida.

Povodom **dana bijelog štapa**, u **Tiflološkom muzeju** je otvorena izložba *Uoči umjetnost* na kojoj je predstavljeno likovno, glazbeno i literarno stvaralaštvo slijepih umjetnika.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport sufinancirao je sljedeće projekte/programe:

Centar mladih „Ribnjak“ je, u partnerstvu sa **UP2DATE - Centrom za istraživanje, edukaciju i primjenu novih znanja**, proveo projekt **Jednaki u kulturi**, kako bi se osobama s oštećenjem vida omogućile jednake mogućnosti uključivanja u kulturne sadržaje i programe Centra (**13.000,00 kn**).

Također, Centar mladih „Ribnjak“ je, zajedno s Društvom za socijalnu podršku, proveo projekt **Ribnjak te zove**, u okviru kojeg su osobe s intelektualnim teškoćama bile uključene u dramsku, likovnu i lutkarsku radionicu (**5.000,00 kn**).

Projekt **Art educa** proveo je **Centar mladih „Ribnjak“**, u partnerstvu s Muzejom za umjetnost i obrt, Muzejom grada Zagreba, Etnografskim muzejom Zagreb, Arheološkim muzejom u Zagrebu, OŠ Miroslava Krleže i Centrom za autizam. U sklopu projekta, učenici 2. razreda OŠ Miroslava Krleže i korisnici Centra za autizam su zajednički sudjelovali u likovnim radionicama u Centru, kao i u radionicama koje organiziraju muzeji partneri (**5.000,0 kn**).

U sklopu kulturno-umjetničkih manifestacija Valentinovo na Knežiji, Jesen na Knežiji, Kwartoteka na Vrbanima III, Dan VMO A. Mihanović, Dan VMO Prečko, Međunarodni dan starijih osoba i međugeneracijske solidarnosti, Dan VMO Knežije, Adventski plesnjak, inkluzivnim plesom se predstavila grupa **CeKaTe** koju čine osobe s intelektualnim teškoćama.

Članovi **Udruge invalida rada Zagreba** su glazbenim repertoarom i plesnim koreografijama aktivno sudjelovali u javnim manifestacijama povodom obilježavanja Svjetskog dana plesa, Svjetskog dana glazbe, Tjedna udruga, Dana otvorenih vrata udruga, Festivala jednakih mogućnosti, Jarunskih susreta i Maksimirskih jeseni. Također, članovi su izložili slike u temperi i akvarelu u okviru 3. Međunarodne izložbe u Kutini.

2. Poticati kulturnu suradnju organizacijom i sudjelovanjem osoba s invaliditetom u raznim oblicima kulturnih manifestacija.

Uz potporu Gradskog ureda za i obrazovanje, kulturu u sport, Dramski studio slijepih i slabovidnih „Novi život“ izveo je predstavu **Prokleta Avlija (100.000,00 kn)**. Isto tako, navedeni dramski studio je proveo projekt **Od iluzije do inkluzije** u kojem participiraju osobe s invaliditetom, pri čemu se razbijaju predrasude te se javnost senzibilizira za specifične potrebe te umjetničke izražaje slijepih i slabovidnih osoba (10.000,00 kn).

Također, uz potporu Ureda, **Udruga Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih DLAN** izvela je mjuzikl na znakovnom jeziku pod nazivom **Što kaže!?**. Uz pomoć glazbenih instrumenata ostvaren je kao vrsta predavačko-praktičnoga pristupa mjuziklu i njegovu razvoju i simbiozi sa kulturom i umjetnošću Gluhih, kako bi se pokazale i srušile predrasude da gluhi i nagluhi ne mogu percipirati i stvarati glazbu (**15.000,00 kn**).

Petu godinu za redom, u **Kazalištu Mala Scena** održan je **Kreativa Fest-festival kreativnosti, pjesme i plesa** koji predstavlja scenske nastupe kulturno-umjetničkih društava, humanitarnih udruga i zagrebačkih škola u duhu tolerancije i suradnje. Na Festivalu su, među ostalima, nastupili Vatrene afrički bubnjari, koje čine skupina osoba s intelektualnim teškoćama te korisnici Centra za odgoj i obrazovanje Velika Gorica. Manifestacija je popraćena simultanim prijevodom na hrvatski znakovni jezik za gluhe i gluhoslijepe osobe zahvaljujući Hrvatskom savezu gluhoslijepih osoba „Dodir“.

Hrvatski savez gluhoslijepih osoba „Dodir“ i **CRVENI NOSOVI-Klaunovi doktori**, zajednički su osmislili interaktivnu predstavu namijenjenu djeci i mladima **Kad se nosovi i ruke spoje**. Predstava, izvedena za učenike OŠ Ivan Merz, ukazuje na važnost prihvaćanja različitosti i međusobnog uvažavanja, poticanja i stvaranja kulture inkluzije.

Udruga invalida rada Zagreba organizirala je u Centru za kulturu Trešnjevka drugu po redu manifestaciju pod nazivom **I mi smo zvijezde** čiji su izvođači, uz veći broj gostiju, bili upravo članovi UIR Zagreba-invalidi rada koji su na kreativan i umjetnički način demonstrirali dio aktivnosti koje udruga tijekom godine osigurava za svoje članove.

Društvo distrofičara Zagreb je organiziralo likovnu koloniju **Jarunska duga 3**, u sklopu koje su organizirane i radionice izrade tradicijskih rukotvorina i nastup KUD-a.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj uključenih osoba s invaliditetom u kulturne manifestacije.	cca 10.000
	2. Broj kulturnih manifestacija u koje su osobe s invaliditetom uključene kao sudionici ili organizatori.	cca 100

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 615.000,00 kn

MJERA:

3. Senzibiliziranje javnosti za umjetnički rad osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Upoznavati javnost s kulturno-umjetničkim mogućnostima i postignućima osoba s invaliditetom manifestacijama i promidžbenim aktivnostima, izložbama, projekcijama videomaterijala i drugo.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Popularizirati umjetničke dosege osoba s invaliditetom u publikacijama u kulturi i financirati publikacije koje se bave područjem kulture osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Ministarstvo kulture, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, centri za kulturu, otvorena učilišta, ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj manifestacija, promidžbenih aktivnosti, izložbi i drugo. 2. Broj izdanih i financiranih publikacija osoba s invaliditetom.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Upoznavati javnost s kulturno-umjetničkim mogućnostima i postignućima osoba s invaliditetom manifestacijama i promidžbenim aktivnostima, izložbama, projekcijama videomaterijala i drugo.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport je putem Programa javnih potreba u kulturi Grada Zagreba sufinancirao 5 projekata/programa **(45.000,00 kn)**:

- Nastup na Susretima zagrebačkih glazbenih amatera 2016, Udruga slijepih Zagreb (10.000,00 kn)
- Predavanje o osnovnim znanjima o snimanju portreta, Udruga za kulturu, umjetnost i turizam osoba oštećena sluha "Svijet tišine" (10.000,00 kn)
- Premijera kazališne predstave Mačak u čizmama, Udruga Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura gluhih Dlan (15.000,00 kn)
- Dramske radionice, predstava Bijeli klaun, Hrvatski savez gluhoslijepih osoba „Dodir“ (10.000,00 kn)

Vokalni ansambl Udruge slijepih Zagreb održao je svečani koncert povodom 20 godina uspješnog djelovanja uz goste: Župni zbor sv. Male Terezije, mješoviti zbor župe sv. Martina, zbor sv. Mihael župe sv. Franje Ksaverskog.

Udruga Ozana organizirala je i ove godine predstavu Ozanine stilske vježbe te božićnu izložbu Ozanin Božić od srebra kojima su ujedno obilježili 25. godina postojanja.

U povodu 30. obljetnice osnivanja **Radiokluba slijepih Louis Braille**, u galeriji Vladimira Horvata otvorena je izložba fotografija na kojoj je u nekoliko tematskih cjelina prikazan rad Kluba u proteklih trideset godina.

Dramska sekcija **Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „Zamisli“** izvela je predstavu na simpoziju za terenske nastavnike pri Studijskom centru socijalnog rada.

Udruga invalida rada Zagreba je organiziranjem izložbi fotografija, slika i kreativno-likovnih uradaka koje su izradili invalidi rada te nastupima plesne grupe i pjevačkog zbora, kao i projekcijama promotivnog spota UIR Zagreba, upoznavala javnost s kulturnim i umjetničkim mogućnostima i postignućima invalida rada u svojim prostorijama, ali i u okviru većeg broja javnih manifestacija. Kroz gradske projekte poput Tjedna udruga, europskog tjedna mobilnosti, Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i dr. Grad Zagreb promovira umjetničko djelovanje i kreativni potencijal djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.

Kroz manifestaciju **Tjedan udruga** šira se javnost upoznaje s radom udruga i programima koje provode te potencijalima i mogućnostima njihovih članova, a tijekom vremena je poprimala tradicionalni karakter i svake godine okuplja sve veći broj udruga. U samom početku, 2001. godine, manifestacija je okupljala 70-ak udruga, a danas ih ima dvostruko više.

U aktivnosti obilježavanja **Europskog tjedna mobilnosti** koju organizira Grad Zagreb, uključeno je oko 10 000 građana/ki koji se tom prilikom mogu upoznati s djelovanjem udruga osoba s invaliditetom i njihovim djelovanjem; kulturno-zabavnim i sportskim aktivnostima. Velik broj udruga osoba s invaliditetom sudjeluje u obilježavanju **Međunarodnog dana osoba s invaliditetom** u sklopu kojeg tradicionalno predstavljaju svoje autorske umjetničke proizvode u foaeju koncertne dvorane Vatroslav Lisinski.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je putem Natječaja pružio financijsku potporu **(60.000,00 kn)** Društvu tjelesnih invalida za organizaciju **15. Festivala jednakih mogućnosti (F=M)**. Riječ je o tradicionalnoj međunarodnoj manifestaciji urbane kulture čiji program izvode osobe s invaliditetom, zajedno s drugim glazbeno-scenskim i likovnim umjetnicima, koja je okupila oko 900 izvođača iz zemlje i inozemstva, od kojih oko 600 osoba s invaliditetom.

Pored toga, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je tijekom 2016., putem Natječaja, sufinancirao 5 programa/projekata koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom te je financirao nabavu pretplatnih karata za Zagrebačku filharmoniju, a navedene aktivnosti je u okviru Programa javnih potreba u kulturi za 2016. podržao i Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, kako je opisano u Mjeri 1.1.

2. Popularizirati umjetničke dosege osoba s invaliditetom u publikacijama u kulturi i financirati publikacije koje se bave područjem kulture osoba s invaliditetom.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport je putem Programa javnih potreba u kulturi Grada Zagreba za 2016. sufinancirao 7 publikacija:

- **List Dodir, glasilo Hrvatskog saveza gluhoslijepih osoba „Dodir“**, namijenjen je gluhoslijepim osobama i svima zainteresiranima, prijateljima, volonterima, stručnim suradnicima i djelatnicima koji žele znati malo više o gluhosljepoći ili žele pomoći gluhoslijepim osobama. List izlazi tri puta godišnje. Naklada 500 primjeraka standardni tisak, 50 primjeraka uvećani tisak i 25 primjeraka Brailleovo pismo po broju, izlaze 3 broja godišnje **(15.000,00 kn)**.

- **Časopis „Pljesak jedne ruke“ – izdaje Udruga kazalište, vizualne umjetnosti i kultura gluhih "Dlan".** Časopis se distribuira u Hrvatskoj i u susjednim zemljama. Teme su: verbotonalna metoda kao jedna od najpoznatijih svjetskih metoda u rehabilitaciji slušanja i govora, umjetnost gluhih – kazalište, društveni i psihološki problemi te pitanje identiteta osoba s oštećenjem sluha. Naklada 250 primjeraka po svesku časopisa, godišnje izlaze tri dvobroja **(10.000,00 kn)**.
- **Časopis „Vidici“, izdaje Udruga slijepih Zagreb.** Glasilo udruge, dvomjesečnik zvučnom izdanju, standardnom tisku za građane, suradnike i financijere te u elektroničkom izdanju. Informira članstvo i javnost o problematici osoba oštećena vida, obrađuje teme iz rada udruge i uspjehe članova u društvenom, kulturnom i sportskom životu. Naklada 100 primjeraka u standardnom tisku, godišnje izlaze dva dvobroja **(10.000,00 kn)**.
- **Časopis „Kultura, art i turizam“ izdaje Udruga za kulturu, umjetnost i turizam osoba oštećena sluha Hrvatske „Svijet tišine“.** Časopis u kojem udruga bilježi svoje aktivnosti i događanja iz programa rada udruge te na taj način informira svoje članove, ali i drugu gluhu populaciju. Prati inovacije iz sfere komunikacije za gluhe. Distribuira se poštom i osobnim kontaktom Naklada 100 primjeraka po broju, godišnje izlaze 2 broja. **(10.000,00 kn)**.
- **Mario Kovač: Udahnuti svjetla pozornice, Metodologija kazališnog rada sa slijepim i slabovidnim osobama – nakladnik Hrvatski centar ITI.** Stručna knjiga koja govori o sudjelovanju slijepih i slabovidnih osoba u stvaranju i izvođenju kazališnih predstava, o specifičnostima tog kazališta, školovanju slijepih glumaca i o načinima stjecanja potrebnih vještina za rad u kazalištu. Knjiga je objavljena u nakladi od 300 primjeraka **(100.000,00 kn)**.
- **Publikacije za osobe s invaliditetom – nakladnički izazov za muzeje,** ističu muzeje kao javne ustanove s visokom svijesti o važnosti izjednačavanja mogućnosti konzumiranja kulturnih sadržaja pohranjenih u njihovim fondovima i na izložbama, i svima kategorijama posjetitelja. Naklada 500 kom. **(15.000,00 kn)**.

POKAZATELJI PROVEDBE

POKAZATELJI PROVEDBE		
	1. Broj manifestacija, promidžbenih aktivnosti, izložbi i drugo.	cca 80
	2. Broj izdanih i financiranih publikacija	6

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

250.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 60.000,00 kn dodijeljen je putem Natječaja i zbimo prikazan u području 13. Civilno društvo

MJERA:

4. Osiguravanje jednakih mogućnosti osobama s invaliditetom za korištenje kulturnih sadržaja

PROVEDBENA AKTIVNOST	ROK PROVEDBE
1. Opremati muzejske postave suvremenim komunikacijskim sredstvima tako da informacija o izložbi i/ili muzeju bude dostupna i osobama s osjetilnim oštećenjima.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Tiskati na Brailleovu pismu raspored i programe kulturnih događanja.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Opremati prostore kina, kazališta i koncertnih dvorana induktivnom petljom.	2017. - 2020.
4. Osiguravati pristupačnost kazališta slijepim osobama preko taktilnih staza koje vode u dvoranu te označavati sjedala na Brailleovu pismu.	2016. - 2020., kontinuirano

5. Nabavljati knjižničnu građu prilagođenu slijepim osobama (zvučne knjige).	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Knjižnice grada Zagreb Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj muzejskih postava opremljenih komunikacijskim sredstvima za osobe s osjetilnim oštećenjima. 2. Broj rasporeda i programa kulturnih događanja tiskanih na Brailleovu pismu. 3. Broj prostora opremljenih induktivnom petljom. 4. Broj postavljenih taktilnih staza. 5. Broj nabavljenih zvučnih knjiga.
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
<p>1. Opremati muzejske postave suvremenim komunikacijskim sredstvima tako da informacija o izložbi i/ili muzeju bude dostupna i osobama s osjetilnim oštećenjima.</p> <p>U Muzeju grada Zagreba, prvom muzeju na ovim prostorima koji je izdao vodič po stalnom postavu na hrvatskom i engleskom jeziku za slabovidne, slijepce i gluhoslijepce osobe, nastavila se realizacija programa Info taktilne točke-prilagodba postava slabovidnim, slijepim i gluhoslijepim osobama, koja se kontinuirano financira od 2012. (80.000,00 kn). Programom je obuhvaćeno oko 1600 korisnika.</p> <p>Tiflološki muzej, tokom cijele godine osigurava nekoliko posebnih stručnih vodstava kroz stalni postav, kao i privremene izložbe, za osobe s invaliditetom. Za slijepce i slabovidne osobe priprema replike kako bi uz taktilno iskustvo mogli dobiti čitavu percepciju stalnog postava, za osobe oštećenog sluha priprema vodstvo uz prevođenje na znakovni jezik.</p>	
<p>2. Tiskati na Brailleovu pismu raspored i programe kulturnih događanja.</p> <p>Tiflološki muzej je u sklopu svoje djelatnosti tiskao kataloge za izložbu Dramskog studija slijepih i slabovidnih „Novi život“, za izložbu Vaska Lipovca te za izložbu Uoči umjetnost.</p>	
<p>3. Opremati prostore kina, kazališta i koncertnih dvorana induktivnom petljom.</p> <p>Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. do 2020.</p>	
<p>4. Osiguravati pristupačnost kazališta slijepim osobama preko taktilnih staza koje vode u dvoranu te označavati sjedala na Brailleovu pismu.</p> <p>Tijekom 2016. pristup Tiflološkog muzeja je postao pristupačniji zahvaljujući ugradnji dizala i pristupne rampe za osobe s invaliditetom.</p>	
<p>5. Nabavljati knjižničnu građu prilagođenu slijepim osobama (zvučne knjige).</p> <p>Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je putem Natječaja financirao projekt Čujem, vidim, živim, Zaklade Čujem, vjerujem, vidim u okviru kojeg su slijepce, slabovidne i druge osobe koje ne mogu koristiti standardni tisak dobile na korištenje 26 naslova tiskanih knjiga koje su im potrebne kao nastavni materijal u procesu formalne ili neformalne edukacije (15.000,00 kn).</p> <p>Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport sufinancirao je projekt Zaklade Čujem, vjerujem, vidim Snimanje zvučnih knjiga – prilagodba u okviru kojeg je prilagođeno 17 naslova . Popisi knjiga su stručno odabrani uvažavajući želje korisnika te su usklađeni s popisima Hrvatske knjižnice za slijepce kako ne bi došlo do preklapanja, već do obogaćenja ponude zvučnih knjiga svih vrsta i žanrova, s težnjom da se prati najnovija ponuda naslova na našem tržištu knjiga (50.000,00 kn).</p>	

Pružena je i potpora Umjetničkoj organizaciji Zagrebački glumački atelje za izradu zvučne knjige Vesna Parun Koralj vraćen moru – umjetnička dramska interpretacija stihova uz glazbu, u nakladi od 300 primjeraka (**15.000,00 kn**).

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj muzejskih postava opremljenih komunikacijskim sredstvima za osobe s osjetilnim oštećenjima.	2
	2. Broj rasporeda i programa kulturnih događanja tiskanih na Brailleovu pismu.	3
	3. Broj prostora opremljenih induktivnom petljom.	-
	4. Broj postavljenih taktilnih staza.	-
	5. Broj nabavljenih zvučnih knjiga.	44

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 160.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 15.000,00 kn dodijeljen je putem Natječaja i zbirno prikazan u području 13. Civilno društvo

MJERA:

5. Osiguravanje audiodeskripcije filmskih projekcija i kazališnih predstava te prijevoda na hrvatski znakovni jezik i titlovanja najmanje jedne produkcije u svakom gradskom kazalištu i u privatnim kazalištima u Gradu Zagrebu

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Izabrati predstave i filmove za audiodeskripciju i prijevod na hrvatski znakovni jezik.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Financirati audiodeskripciju/titlove zvučnih sadržaja na filmu.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Financirati audiodeskripciju i prijevod na hrvatski znakovni jezik te titlovanja kazališnih predstava.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo, gradska kazališta i privatna kazališta koja za to pokazuju interes
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj izabranih predstava i filmova. 2. Broj osiguranih audiodeskripcija/titlova filmskih projekcija. 3. Broj osiguranih audiodeskripcija i prevedenih/titlovanih kazališnih predstava.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Izabrati predstave i filmove za audiodeskripciju i prijevod na hrvatski znakovni jezik.

Gradsko dramsko kazalište Gavella ima tehničku opremu i mogućnost audiodeskripcije predstava te u suradnji sa Udrugom za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „Zamisli“ i Udrugom slijepih Zagreb organizira posjete. Savez gluhih i nagluhih grada Zagreba izabire predstave u dogovoru sa članovima.

2. Financirati audiodeskripciju/titlove zvučnih sadržaja na filmu.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport sufinancirao je projekt Udruge za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „Zamisli“ koji se temelji na prilagodbi audiovizualnih sadržaja i kazališnih predstava za osobe oštećenog vida (**15.000,00 kn**). Tako je osigurana audiodeskripcija filmova Sonja i bik, Kauboji, Svećenikova djeca i Šuti.

3. Financirati audiodeskripciju i prijevod na hrvatski znakovni jezik te titlovanja kazališnih predstava.

Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom „Zamisli“ je, uz potporu Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport, osigurala audiodeskripciju predstava Gradskog dramskog kazališta Gavella: Malena, Umišljeni bolesnik, Kao na nebu, Candide ili o optimizmu, Filumena Marturano, Kolovoz u okrugu Osage.

Uz potporu Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, kao dio aktivnosti Kluba „Iznad 60“, Savez gluhih i nagluhih je prilagodio dvije predstave za gluhe i nagluhe osobe (prijevod na hrvatski znakovni jezik i titlovanje). Riječ je o predstavama Crna knjiga i Živjet ćemo bolje Zagrebačkog kazališta mladih (100.000,00kn).

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj izabranih predstava i filmova.	12
	2. Broj osiguranih audiodeskripcija/titlova filmskih projekcija.	4
	3. Broj osiguranih audiodeskripcija i prevedenih/titlovanih kazališnih predstava.	8

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 115.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 100.000,00 kn dodijeljen je putem Natječaja i zbirno prikazan u području 13. Civilno društvo

PODRUČJE 10. SUDJELOVANJE U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU

MJERA:

1. Prilagodba glasačkih mjesta za potrebe osoba s invaliditetom i omogućavanje glasovanja uz pomoć druge osobe koju ovlasti osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Prilagoditi glasačka mjesta osobama s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Osigurati glasačke listiće prilagođene za glasovanje slijepih osoba i za osobe s motoričkim teškoćama.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Služba za mjesnu samoupravu Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj prilagođenih glasačkih mjesta. 2. Glasački listići prilagođeni za osobe s invaliditetom.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Prilagoditi glasačka mjesta osobama s invaliditetom.

Kako se većina biračkih mjesta u Gradu Zagrebu nalazi u prostorima mjesne samouprave te prostorima škola i dječjih vrtića, prilagodba navedenih prostora istodobno osigurava i osnovnu

prilagodbu glasačkih mjesta. U okviru malih komunalnih akcija u 2016. godini, osobama s ograničenim mogućnostima kretanja prilagođeno je ukupno 21 biračko mjesto u objektima mjesne samouprave, u 4 gradske četvrti.

Zakon o izboru članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske (NN 143/13) propisuje da se pri određivanju biračkih mjesta mora voditi računa o broju birača koji će na njima glasovati te dostupnosti i prostornoj udaljenosti biračkog mjesta. Županijska izborna povjerenstva su, na prijedlog općinskih odnosno gradskih izbornih povjerenstava, dužna uzeti u obzir navedenu odredbu o dostupnosti biračkog mjesta te se nastoji da se, kada je to moguće, biračka mjesta odrede u prostorijama koje su pristupačne i za birače s invaliditetom.

Državno izorno povjerenstvo izdalo je obvezatne upute broj Z VII o načinu glasovanja birača-osoba s invaliditetom, slijepih i slabovidnih birača, nepismenih birača te birača koji ne mogu pristupiti na biračko mjesto, koje su objavljene na službenoj stranici Državnog izbornog povjerenstva te u Narodnim novinama.

2. Osigurati glasačke listiće prilagođene za glasovanje slijepih osoba i za osobe s motoričkim teškoćama.

Na parlamentarnim izborima 11. rujna 2016., sukladno obvezatnoj uputi Državnog izbornog povjerenstva, birački odbor bio je dužan slijepom i slabovidnom biraču koji želi samostalno glasovati uručiti pomoćni glasački listić na Brailleovom pismu. Ako slijepi i slabovidni birač ne želi samostalno glasovati, ima pravo glasovati uz pomoć druge osobe (pratitelja) koja je, po njihovoj ovlasti i uputi, zaokružila redni broj ispred imena i prezimena kandidata. Obvezatna uputa pod brojem Z VII objavljena je i na službenoj stranici Državnog izbornog povjerenstva.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>		
	1. Broj prilagođenih glasačkih mjesta.	21
	2. Glasački listići prilagođeni za osobe s invaliditetom.	-

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

656.333,00 kn

MJERA:

2. Osiguravanje tehničke potpore ili drugih oblika pomoći da bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značenja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Izraditi analizu dostupnosti dokumenata svim osobama s invaliditetom te opreme koja je dostupna na svim razinama političkog djelovanja (skeneri, pisači na Brailleovu pismu itd.).	2016.-2020., kontinuirano
2. Povećati dostupnost dokumenata i osigurati potrebnu opremu	2016.-2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Služba za mjesnu samoupravu, Gradski ured za opću upravu, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađena analiza dostupnosti dokumenata i opreme. 2. Povećana dostupnost dokumenata i osigurana oprema.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Izraditi analizu dostupnosti dokumenata svim osobama s invaliditetom te opreme koja je dostupna na svim razinama političkog djelovanja (skeneri, pisači na Brailleovu pismu itd.).

Putem kontinuirane suradnje s udrugama osoba s invaliditetom, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom prati potrebe i interese osoba s invaliditetom za političko djelovanje te im, u skladu s potrebama, omogućava dostupnost temeljnih dokumenata i pruža tehničku i drugu potrebnu pomoć.

2. Povećati dostupnost dokumenata i osigurati potrebnu opremu.

Udruženje za unapređivanje obrazovanja slijepih i slabovidnih osoba projektom Informiranjem do bolje integracije i veće samostalnosti slijepih (10.000,00kn) približilo je slijepim i slabovidnim osobama informacije i štivo tiskanih publikacija koje su ljudima koji vide dostupni u svakoj prilici te s time im pružilo potrebne informacije za njihov rad i svakodnevan život koje ne mogu nigdje drugdje dobiti. Kroz ovaj cilj slijepi se educiraju za rad na sebi, odnosno razvijaju vlastitu sposobnost i samosvijest o svom radu za dobrobit zajednice.

Centar Up2date, kroz projekt „Edukacijom do znanja, znanjem do posla“ (10.000,00 kn), osigurao je dostupnost neformalne informatičke edukacije korisnicima koji će svoje formalno obrazovanje nastaviti ili će se pokušati zaposliti na otvorenom tržištu rada, te im, kroz poznavanje rada na računalu, olakšao mogućnost zaposlenja.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađena analiza dostupnosti dokumenata i opreme.	-
	2. Povećana dostupnost dokumenata i osigurana oprema.	DA

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 20.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 20.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:

3. Informiranje zastupnika Gradske skupštine Grada Zagreba, državnih i javnih službenika te šire javnosti o osnovnim načelima i načinima uključivanja osoba s invaliditetom u politički i javni život zajednice

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Organizirati seminare, savjetovanja, tribine, radionice.	2016.-2020., kontinuirano
2. Tiskati informativni materijal (brošure, letci i drugo).	2016.-2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih seminara, savjetovanja, tribina, radionica. 2. Tiskani informativni materijal (brošure, letci i drugo).

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Organizirati seminare, savjetovanja, tribine, radionice.

Povodom obilježavanja **Međunarodnog dana osoba s invaliditetom** održan je tradicionalni prijem u Gradskoj skupštini Grada Zagreba na kojem su predstavnici gradskih ureda te predstavnici udruga i saveza osoba s invaliditetom izložili trenutno stanje te iznijeli prijedloge za rješavanje neriješenih pitanja u Gradu Zagrebu u 2016. Cjelodnevni festivalski program Festivala jednakih mogućnosti sastojao se od glazbeno-scenskog, likovnog, edukacijsko-rekreacijskog i sportskog sadržaja. Ostvareni su ciljevi promicanja kreativnih sposobnosti i umjetničkih vrijednosti osoba s invaliditetom te drugi ciljevi kao što su provedba politike uvjeravanja o mogućnostima i potrebama osoba s invaliditetom.

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
Ublažavanje socijalne isključenosti osoba s miastenijom gravis	Zagrebačko društvo miasteničara	147	35.000,00 kn	Informiranje članova o svojoj bolesti, simptomima, načinu liječenja, reakcijama na terapiju.
Klupske aktivnosti	Udruga invalida rada Zagreba	909	80.000,00 kn	Pomaganje razvoja osjećaja pripadnosti društvu i prevladavanje životnih teškoća
Darujmo im prozor u svijet	Otvorena računalna radionica "Svi smo protiv"	30	33.000,00 kn	Darivanjem računala pružio se novi način sudjelovanja u javnom životu osobama s invaliditetom, otvorili su im se nove mogućnosti.
Festival jednakih mogućnosti	Društvo tjelesnih invalida	60	60.000,00 kn	Cjelodnevni festivalski program sastojao se od glazbeno-scenskog, likovnog, edukacijsko-rekreacijskog i sportskog sadržaja.

2. Tiskati informativni materijal (brošure, letci i drugo).

Naziv publikacije	Izdavač	Kratki opis
GIR	Udruga invalida rada Zagreb	Glasilo invalida rada se tiska dva puta godišnje: u siječnju i srpnju. Omogućuje uvid u svoje aktivnosti, aktualna događanja i novosti.
Vidici	Udruga slijepih Zagreb	U svrhu informiranja članstva Udruge i javnosti o djelovanju Udruge i uspjesima naših članova Udruga od 2000. godine izdaje dvomjesečno časopis Vidici
Glas samozastupnika	Udruga za samozastupanje	Časopis udruge za samozastupanje koja služi za informiranje. Izdaje se od 2010.

Brojne udruge osoba s invaliditetom, poput **Udruge invalida rada Zagreba** i **Udruge slijepih Zagreb**, redovno izdaju svoje brošure/glasila (GIR-glasilo invalida rada, časopis Vidici-dostupan na web stranici Udruge slijepih Zagreb u formatu prilagođenom za čitanje slijepim osobama, Dodir) putem kojih informiraju, između ostalog, i tijela lokalne vlasti, stručnjake te širu javnost o svom radu i djelovanju, mogućnostima, pravima i potrebama osoba s invaliditetom, o specifičnostima pojedinih vrsta oštećenja, pristupu i komunikaciji s osobama s invaliditetom te ih na taj način senzibiliziraju i mijenjaju svijest društva.

POKAZATELJI PROVEDBE

POKAZATELJI PROVEDBE	1. Broj organiziranih seminara, savjetovanja, tribina, radionica.	25
	2. Tiskani informativni materijal (brošure, letci i drugo).	3

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

208.000,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 208.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.

MJERA:**4. Promicanje sudjelovanja žena i mladih osoba s invaliditetom u javnom i političkom djelovanju na svim razinama**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Informirati i senzibilizirati javnost za ovo područje djelovanja žena i mladih osoba s invaliditetom (okrugli stolovi, tribine, radionice).		2016. - 2020., kontinuirano
2. Poticati i podržavati sustavno osnaživanje osoba s invaliditetom za sudjelovanje u javnom i političkom životu te osnažiti organizacije civilnog društva koje rade na samozastupanju OSI s intelektualnim teškoćama sufinanciranjem programa i projekta.		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Ured gradonačelnika - Služba za promicanje ljudskih prava i ravnopravnosti spolova, odnose s nacionalnim manjinama i vjerskim zajednicama i razvoj civilnog društva, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj održanih okruglih stolova, tribina, radionica.	

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.**1. Informirati i senzibilizirati javnost za ovo područje djelovanja žena i mladih osoba s invaliditetom (okrugli stolovi, tribine, radionice).**

Kako su žene i djevojke s invaliditetom vrlo često suočene s višestrukom diskriminacijom s obzirom na spol i invaliditet, nužna je kontinuirana edukacija javnosti o tom problemu kao i o mogućim načinima sudjelovanja žena i mladih osoba s invaliditetom u javnom životu. Upravo radi senzibiliziranja i informiranja javnosti o području djelovanja žena i mladih osoba s invaliditetom, na sve organizirane skupove (okrugli stolovi, tribine, radionice) redovito su pozivani mediji, a događanja su uvijek dobro medijski popraćena. Također, članice udruga osoba s invaliditetom i predstavnici mladih osoba s invaliditetom aktivno su bili uključeni u organizaciju i provođenje navedenih aktivnosti te su sudjelovali u raznim radijskim i televizijskim emisijama na ovu temu.

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
Isti smo	Alpha info d.o.o.	40.000,00 kn	Isti smo je emisija posvećena osobama s invaliditetom gdje su, između ostalog, obrađene teme vezane za uključivanje osoba s invaliditetom u javni i društveni život te političke aktivnosti.

2. Poticati i podržavati sustavno osnaživanje osoba s invaliditetom za sudjelovanje u javnom i političkom životu te osnažiti organizacije civilnog društva koje rade na samozastupanju OSI s intelektualnim teškoćama sufinanciranjem programa i projekta.

Grad Zagreb je i ove godine sustavno radio na poticanju sudjelovanja osoba s invaliditetom u javnom i političkom životu. Kroz financiranje projekata civilnih društava, radilo se na jačanju izražavanja i kompetencija osoba s intelektualnim teškoćama

Naziv projekta	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis projekta
Izvaninstitucionalni oblici skrbi za osobe s Intelektualnim oštećenjima	Udruga za podršku osobama s Intelektualnim oštećenjima grada Zagreba	28	70.000,00 kn	Kreativno izražavanje osoba s intelektualnim oštećenjima te im se pružila mogućnost sagledavanja vlastitih sposobnosti, jačanje socijalne kompetencije.
POKAZATELJI PROVEDBE				
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj održanih okruglih stolova, tribina, radionica.			1
	2. Broj sufinanciranih programa i projekata.			1
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:				110.000,00 kn
Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 70.000,00 kn dodijeljen je temeljem Natječaja i zbirno prikazan u Području 13. Civilno društvo.				

MJERA:

5. Osiguravanje dodatne formalne i neformalne edukacije osoba s invaliditetom radi osnaživanja njihova uključivanja u javni i politički život

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Organizirati seminare, okrugle stolove, javne rasprave.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj organiziranih seminara, okruglih stolova, javnih rasprava.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.**1. Organizirati seminare, okrugle stolove, javne rasprave.**

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratki opis događanja
XXI. hrvatski simpozij osoba s invaliditetom - Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom- primjena i monitoring“	Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske	200	60.000,00 kn	Tema simpozija „Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom – primjena i monitoring“. Fokus simpozija je bio na zapošljavanju, financiranju udruga, inkluzivnom dodatku i ranoj intervenciji.
Sjednica Saborskog odbora za zdravstvo i socijalnu politiku	Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom u suradnji sa Saborskim odborom za zdravstvo i socijalnu politiku			Jedan od glavnih ciljeva tematske sjednice bio je podsjetiti na značenje Konvencije o pravima osoba s invaliditetom kroz osvrt predstavnika ministarstava te potvrditi da su se prilikom izrade Nacionalne strategije vodili činjenicom da ona mora biti usklađena s Konvencijom i realna.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1.Broj organiziranih seminara, okruglih stolova, javnih rasprava.	2
---------------------------------	---	---

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:**60.000,00 kn**

PODRUČJE 11. ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ I MEĐUNARODNA SURADNJA

MJERA:

1. Kontinuirano ažuriranje baze podataka o osobama s invaliditetom Grada Zagreba

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Usklađivati način prikupljanja i čuvanja podataka s postojećom zakonskom regulativom		2016.
2. Unositi i ažurirati podatke o osobama s invaliditetom Grada Zagreba		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Prikupljanje i čuvanje podataka usklađeno s postojećom zakonskom regulativom. 2. Uneseni i ažurirani podaci.	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.		
1. Usklađivati način prikupljanja i čuvanja podataka s postojećom zakonskom regulativom		
U 2016. je otvoreno savjetovanje o Prijedlogu Zakona o registru osoba s invaliditetom te se očekuje donošenje novog zakona u skladu s kojim će Grad Zagreb prilagoditi način prikupljanja podataka.		
2. Unositi i ažurirati podatke o osobama s invaliditetom Grada Zagreba		
Tijekom 2016. kontinuirano su ažurirani podaci.		
POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	Usklađivati način prikupljanja i čuvanja podataka s postojećom zakonskom regulativom	-
	Unositi i ažurirati podatke o osobama s invaliditetom Grada Zagreba	-
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		0,00 kn

MJERA:

2. Provođenje istraživanja i sudjelovanje u njima o osobama s invaliditetom, o području invaliditeta i objavljivanje rezultata istraživanja

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Obradivati podatke dobivene istraživanjem kvalitete života osoba s invaliditetom u suradnji s Institutom društvenih znanosti <i>Ivo Pilar</i> , publicirati spoznaje u primjerenom obliku za različite vrste oštećenja.		2016.
2. Pripremati i provoditi istraživanje o obilježjima i položaju žena s invaliditetom žrtava nasilja. organizacijama u unapređivanju profesionalne rehabilitacije, zapošljavanja i cjelovite zaštite osoba s invaliditetom.		2017.
3. Pripremati istraživanje i istražiti položaj mladih osoba s invaliditetom na tržištu rada.		2019.

<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, u suradnji s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Pravnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu - Studijskim centrom socijalnog rada, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Objavljeni rezultati istraživanja. 2. Provedeno istraživanje i javno objavljeni rezultati. 3. Provedeno istraživanje i javno objavljeni rezultati.	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.		
1. Obradivati podatke dobivene istraživanjem kvalitete života osoba s invaliditetom u suradnji s Institutom društvenih znanosti Ivo Pilar, publicirati spoznaje u primjerenom obliku za različite vrste oštećenja.		
Tijekom 2016. je izvršena obrada podataka te je pripremljen materijal koji će biti publiciran tijekom 2017. godine.		
2. Pripremati i provoditi istraživanje o obilježjima i položaju žena s invaliditetom žrtava nasilja. organizacijama u unapređivanju profesionalne rehabilitacije, zapošljavanja i cjelovite zaštite osoba s invaliditetom.		
Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti 2017. godine.		
3. Pripremati istraživanje i istražiti položaj mladih osoba s invaliditetom na tržištu rada.		
Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti 2019. godine.		
POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Objavljeni rezultati istraživanja.	-
	2. Provedeno istraživanje i javno objavljeni rezultati.	-
	3. Provedeno istraživanje i javno objavljeni rezultati.	-
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		0,00 kn

MJERA:

3. Sudjelovanje na međunarodnim stručnim skupovima, suorganizacija i organizacija stručnih skupova o područjima invaliditeta

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Sudjelovati na međunarodnim stručnim skupovima, suorganizirati i organizirati stručne skupove o invaliditetu.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, gradska upravna tijela, ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj međunarodnih stručnih skupova o invaliditetu na kojima su sudjelovali predstavnici Grada Zagreba, udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, broj stručnih skupova o invaliditetu koje je suorganizirao ili organizirao Grad Zagreb, udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Sudjelovati na međunarodnim stručnim skupovima, suorganizirati i organizirati stručne skupove o invaliditetu.

Predstavnici Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom su sudjelovali na sljedećim skupovima, dio kojih je Ured i sufinancirao:

- konferencija Psi pomagači u rehabilitaciji djece i odraslih pod sloganom Uvijek zajedno, Centar za rehabilitaciju SILVER i Akademija za razvojnu rehabilitaciju, Zagreb **(116.653,50 kn)**.
 - međunarodni stručni skup Igra u otvorenom prostoru, predavanje na temu: Igrališta – prostor integracije za djecu s poteškoćama u razvoju, Hrvatsko društvo krajobraznih arhitekata
 - IX. Međunarodni znanstveno-stručni simpozij verbotonalnog sistema uz središnju temu Translacijski pristup dijagnostici i rehabilitaciji slušanja i govora, Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG **(20.000,00 kn)**
 - konferencija Siromaštvo i socijalna isključenost osobito ranjivih društvenih skupina u Republici Hrvatskoj, Hrvatska mreže protiv siromaštva, Studijskog centra socijalnog rada
 - završna konferencija Jačanje kapaciteta stručnjaka koji rade s djecom u području alternativne skrbi, SOS Dječje selo Hrvatska
 - okrugli stol Evaluacija uspješnosti provedbe Projekta Pomoćnici u nastavi/stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport.
 - XXI. Hrvatskog simpozija osoba s invaliditetom s međunarodnim sudjelovanjem na temu Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom – primjena i monitoring . Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske **(60.000,00 kn)**
 - Stručni skup o važnosti rane intervencije u ranom djetinjstvu, Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“
 - završna konferencija URIHO-vog projekta Program osposobljavanja na radnom mjestu za dugotrajno nezaposlene osobe s invaliditetom – pilot projekt za pomoćne kuhare
 - Pravo doba, sajam za starije i sve ostale, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom
 - 13. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama
 - završna konferencija projekta Osnaživanje i osposobljavanje korisnika organiziranog stanovanja za zapošljavanje uz podršku, Centar za rehabilitaciju Stančić
 - predavljanje rezultata projekta Psihosocijalna podrška ženama s invaliditetom u reproduktivnoj dobi i rezultata istraživanja Majčinstvo s invaliditetom, Roditelji u akcija-Roda
 - sastanak mladih i donositelja odluka u sklopu projekta Podrška studentima s invaliditetom, Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom Zamisli
- Tijekom 2016. godine, stručnjaci **Centra za rehabilitaciju SILVER** sudjelovali su na sljedećim edukacijama i stručnim skupovima:
- edukacija iz Senzorne integracije u organizaciji Akademije za razvojnu rehabilitaciju, Zagreb
 - tečaj USC & WPS Ayres senzorne integracije, 2., 3. i 4. Modul u organizaciji Hrvatske udruge radnih terapeuta, Zagreb
 - okrugli stol sekcije psihologa u socijalnoj skrbi, Zagreb
 - edukacija za trenere i instruktore pasa pomagača za oboljele od epilepsije/dijabetesa koju je vodila belgijska instruktorica pasa pomagača Caroline Thienpont u CZRS, Zagreb
 - predavanje povodom Tjedna mozga na temu Osjetljivi periodi za razvoj vidnih funkcija, Zagreb
 - 12. Međunarodni stručni skup: Profesionalnom rehabilitacijom do zapošljavanja, Zadar
 - konferencija Assistance Dogs International (ADI) & Animal Assisted Intervention International (AAII) u Pragu, Češka
 - radionica International Guide Dog Federation (IGDF) Assesors Workshop, Hvar

- seminar International Guide Dog Federation (IGDF), Hvar
- 2. faza edukacije Small step is a big step u okviru Erasmus + programa, Pariz, Francuska
- edukacija Dojenče - senzomotorički razvoj u organizaciji Akademije za razvojnu rehabilitaciju, Zagreb

Tijekom 2016. godine, stručnjaci **Dnevnog centra za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“**, sudjelovali su na sljedećim edukacijama i stručnim skupovima:

- Međunarodna konferencija „Rana intervencija“, Groningen, Nizozemska; poster prezentacija
- EASPD (Europsko udruženje pružatelja usluga za osobe s invaliditetom), godišnja konferencija-Rana intervencija, Moldavija; prezentacija i radionica
- Međunarodna konferencija ISEI (International Society of Early Intervention) –Stockholm
- okrugli stol Uloga psihologa u dijagnostici poremećaja iz autističnog spektra, Zagreb
- 16. kongres Hrvatskog oftalmološkog i optometrijskog društva, Opatija, Sekcija za dječju oftalmologiju i strabizam
- 4. Međunarodna konferencija osteopatske medicine pod nazivom Osteopatija u neonatologiji i pedijatriji, Pecara, Italija
- Međunarodna konferencija European Academy of Childhood Disability, Stockholm, Švedska
- predavanja u sklopu Otvorenih vrata Specijalne bolnice za zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama – Goljak
- sudjelovanje u 9-mjesečnom obrazovnom programu u Perkins School for the Blind u Bostonu, USA iz područja rada s djecom s oštećenjem vida i dodatnim oštećenjima, gluhoslijepom djecom i izradi curriculumuma
- edukacija Yoga for the Special Child (CE program Autism Spectrum Disorder and ADD/ADHD), London
- tečaj trajnog usavršavanja liječnika „Oftalmoskopija u ordinacijama primarne zdravstvene zaštite“
- radionice Feldenkreis and Anat Baniel Method rada s djecom, Udruga Priroda kretanja, Zagreb
- edukacija iz poremećaja samoregulacije u dojenačkoj dobi, Zagreb
- edukacija Poticanje komunikacije i socijalnih vještina djece s odstupanjima u organizaciji Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, Zagreb
- edukacija Laban/Bartenieff and Somatic Studies International (LSSI) Certification Program in Movement Analysis and Somatic Practice™, Zagrebački plesni centar
- Tečaj trajnog usavršavanja Skijaskopija, u organizaciji Sekcije za dječju oftalmologiju i strabizam, Hrvatskog oftalmološkog i optometrijskog društva, Hrvatskog liječničkog zbora
- edukacija Procjena grubih motoričkih funkcija (GMFM) i klasifikacijski sustav (GMFCS), SCPE klasifikacija cerebralne paralize i standardizacija nalaza MRI mozga u djece s cerebralnom paralizom, Izazov za djecu i mlade s CP koji hodaju, Procjena kvalitete motorike / Quality FM - Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Kalos, Vela Luka, Korčula
- praktično stručno usavršavanje pod nazivom Motorički profil dojenčeta, Hrvatski institut za istraživanje mozga u Zagrebu

Pored navedenog, na većem broju skupova su sudjelovali su i predstavnici udruga osoba s invaliditetom.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	Broj stručnih skupova	40
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		196.653,50 kn

MJERA:**4. Obilježavanje Europskog tjedna mobilnosti, 16. - 22. rujna**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Organizirati program aktivnosti kojima se obilježava Europski tjedan mobilnosti.		2016. - 2020., kontinuirano
2. Prijaviti se za nagradu Mobility Award.		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za zdravstvo, Gradski ured za branitelje, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet i Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj, Zagrebački holding d.o.o., Udruga Moj bicikl, Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom, Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH, Tehnički muzej u Zagrebu, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Obilježen Europski tjedan mobilnosti. 2. Poslana prijava za Mobility Award.	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.		
1. Organizirati program aktivnosti kojima se obilježava Europski tjedan mobilnosti.		
<p>Grad Zagreb se i 2016. godine, organizacijom niza aktivnosti uključio u Europski tjedan mobilnosti, koji se svake godine obilježava od 16. do 22. rujna. U tom razdoblju gradovi promoviraju postojeće strategije i najbolje prakse vezane uz održivi promet i mobilnost, razmjenjuju iskustva i promišljaju nove dugoročne mjere usmjerene podizanju kvalitete života građana vezanih navedene teme.</p> <p>Obilježavanje ovog datuma u Gradu Zagrebu započelo je još 2003. na inicijativu udruga osoba s invaliditetom, no tada su se aktivnosti obilježavanja odnosile samo na 22. rujna, Dan bez automobila, u okviru kojega je gradsko središte zatvarano za promet motornih vozila. Mobilnost, pristupačnost i prijevoz osnovni su preduvjeti za uključivanje osoba s invaliditetom u aktivnosti svakodnevnog življenja te je na inicijativu Povjerenstva i udruga osoba s invaliditetom, aktivno uključivanje i obilježavanje Europskog tjedna mobilnosti ugrađeno 2007. u mjere i aktivnosti Zagrebačke strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2007. do 2010., kao i Strategiju koja je uslijedila nakon nje. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom koordinator je aktivnosti u kojima sudjeluju svi gradski uredi i službe. Grad Zagreb je 2012. godine osvojio prestižnu nagradu Mobility Award, nagradu koja se dodjeljuje gradovima koji su trajnim mjerama na području održivog prometa i mobilnosti napravili najveći iskorak te najuspješnije organizirali sedmodnevnu kampanju Europskog tjedna mobilnosti.</p> <p>Sadržaj i priroda aktivnosti u Gradu Zagrebu, uvelike se razlikuju od drugih gradova, prije svega, jer uključuju različite kategorije građana. Projekt je i pokrenut na inicijativu udruga osoba s invaliditetom koji najviše imaju poteškoća s kretanjem i mobilnošću. Svake se godine Europski tjedan mobilnosti odabirom tzv. središnje teme usredotočuje na neki od gorućih problema povezanih s održivom mobilnošću. Ovogodišnji slogan je Pametna mobilnost. Snažna ekonomija (Smart mobility. Strong economy.).</p> <p>Stalni i dugogodišnji partneri Gradu Zagrebu su Udruga Moj bicikl, Zagrebački holding d.o.o., Podružnica – Podružnica ZET, HŽ - Hrvatske željeznice holding d.o.o., Hrvatski autoklub,</p>		

Policijska uprava zagrebačka, Turistička zajednica grada Zagreba, Nastavni zavod za javno zdravstvo "Dr.Andrija Štampar", Tehnički muzej, Centar za rehabilitaciju SILVER, domovi za starije i nemoćne Grada Zagreba, URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Kineziološki fakultet, Sportski savez Grada Zagreba, Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom, Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske SOIH, udruga ODRAZ – Održivi razvoj zajednice, Udruga za prevenciju prekomjerne težine i dr., a mreža se svake godine proširuje novim partnerima.

2. Prijaviti se za nagradu Mobility Award.

Aktivnost nije realizirana u 2016.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Obilježen Europski tjedan mobilnosti.	DA
	2. Poslana prijava za Mobility Award.	NE
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA		34.313,51 kn

PODRUČJE 12. REKREACIJA, RAZONODA I SPORT

MJERA:

1. Poticanje organiziranja sportskih natjecanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini te poticanje sudjelovanja na međunarodnim natjecanjima

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Financirati i sufinancirati organizacije natjecanja.		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Hrvatski paraolimpijski odbor, Hrvatski športski savez gluhih, Hrvatski olimpijski odbor, Sportski savez Grada Zagreba, Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj financiranih i sufinanciranih natjecanja na svim razinama	

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Financirati i sufinancirati organizacije natjecanja.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom financirao je sljedeće projekte/programme:

Naziv događanja	Nositelj (izvoditelj)	Broj korisnika	Iznos sufinanciranja	Kratak opis događanja
Četiri turnira - naši turniri	Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom	500	10.000,00 kn	Uključivanje osoba s invaliditetom u sport i sportsku rekreaciju

Pikado turnir	Pikado klub slijepih „Galijski“	30	1.800,00 kn	Međunarodni turnir u pikadu za slijepce koji je okupio 6 ekipa.
Šahovski turniri	Šahovski klub „Polet“	200	10.000,00 kn	Organizacija/sudjelovanje na 10 šahovskih turnira.
Pikado – više od igre	Pikado klub slijepih „Zvuk“	46	10.000,00 kn	Organizacija/sudjelovanje u 2 turnira.
Šahovski turnir	Šahovski klub „Stjepan Bosak“-URIHO	28	10.000,00 kn	Organizacija/sudjelovanje na većem broju šahovskih turnira.

Kroz program javnih potreba u sportu za 2016., Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport je sufinancirao državna i gradska natjecanja u 12 sportova. Neka od najznačajnijih su: Otvoreno prvenstvo Grada Zagreba u boćanju, Šahovski memorijal „Stjepan Bosak“: Festival šahista s invaliditetom, Otvoreno prvenstvo Grada Zagreba u stolnom tenisu, Otvoreno prvenstvo grada Zagreba u kuglanju za slijepce, Otvoreno prvenstvo Grada Zagreba u skijanju, Univerzalna sportska škola za djecu s teškoćama u razvoju. Naročito su se istakli sportaši iz udruge Veterani 91. koji su organizirali 12 natjecanja. Organizirani su turniri za djecu i mlade u stolnom tenisu, boćanju CP, kuglanju i plivanju. Organiziran je i trening kamp mladih i perspektivnih sportaša u Jezerčici (plivanje, 20 sportaša) i Opatiji (stolni tenis, 8 sportaša).

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj financiranih i sufinanciranih natjecanja na svim razinama.	61
---------------------------------	--	----

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA: 547.800,00 kn

Napomena: U okviru navedenog iznosa, iznos od 30.000,00 kn dodijeljen je putem Natječaja, a iznos od 11.800,00 kn putem Javnog poziva i zbirno prikazan u području 13. Civilno društvo

MJERA:

2. Uklanjanje građevinskih prepreka i prilagodba sportskih terena (unutarnjih i vanjskih) te prilagodba opreme potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Izraditi analizu postojećeg stanja.	2016.
2. Utvrditi prioritete.	2016.
3. Izraditi projektnu dokumentaciju.	2017. - 2018.
4. Pribaviti dozvole.	2017. - 2018.
5. Ukloniti prepreke i prilagoditi teren.	2019.
6. Opremati sportske terene.	2018. - 2020.
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Hrvatski paraolimpijski odbor, Hrvatski športski savez gluhih, Sportski savez Grada

	Zagreba, Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izrađene analize postojećeg stanja 2. Utvrđeni prioriteti 3. Izrađena projektna dokumentacija 4. Pribavljene dozvole 5. Uklonjene prepreke i prilagođen teren 6. Broj opremljenih sportskih terena
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
1. Izraditi analizu postojećeg stanja	
<p>Upitnici su poslani prema upravljačima 120 sportskih građevina te se povratno javilo njih 58. Od tog broja, za 31 objekt je izrađena analiza postojećeg stanja. Neprilagođeni sanitarni čvorovi te neadekvatni prilazi objektima, tribinama, terenima i bazenima su najčešći uzroci neprilagođenosti objekata za osobe s invaliditetom.</p>	
2. Utvrditi prioritete.	
<p>Za 24 objekta su utvrđeni prioriteti. Sanitarni čvorovi, prilazi objektima, tribinama, terenima i bazenima su najčešći prioriteti za prilagodbu objekta osobama s invaliditetom.</p>	
3. Izraditi projektnu dokumentaciju.	
<p>Klizalište Velesajam je zatražilo izradu projektne dokumentacije za uklanjanje građevinskih prepreka.</p>	
4. Pribaviti dozvole.	
<p>Aktivnost nije realizirana u 2016.</p>	
5. Ukloniti prepreke i prilagoditi teren.	
<p>Tijekom 2016., na 5 objekata su uklanjane prepreke i prilagođavani tereni. Uklanjanje prepreka i prilagodba terena se najviše odnosila na sanaciju terena, te olakšanje pristupa sanitarnim čvorovima i objektima.</p> <p>Za osiguravanje pristupa nogometnog terena NK Podsused djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom, NK Podsused je iz vlastitih sredstava financirao izgradnju širokih betonskih stepenica i kose betonske staze s nagibom (40.000,00 kn).</p> <p>NK Špansko je prilagodilo pristup svlačionicama i istočni ulaz osobama s invaliditetom.</p> <p>Zagrebačko ribolovno društvo je tijekom 2016. prilagodilo pristup jezeru Staro Čiče osobama u invalidskim kolicima (8.400,00 kn).</p> <p>NK Kustošija je prilagodio toalet potrebama osoba s invaliditetom.</p> <p>NK ŠN Maksimir je izradio rampu za klupske prostorije i svlačionice te prilaz vanjskim terenima i prilaz do gledališta.</p>	
6. Opremati sportske terene.	
<p>Ukupno su u 6 objekata tijekom godine opremani sportski tereni. Opremanje sportskih terena se provodilo kroz postavljanje gumenih podloga, novih koševa i rampa.</p>	

POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađene analize postojećih stanja	DA
	2. Utvrđeni prioriteti	DA
	3. Izrađena projektna dokumentacija	-
	4. Pribavljene dozvole	NE
	5. Uklonjene prepreke i prilagođen teren	DA
	6. Broj opremljenih sportskih terena	6
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		48.400,00 kn

MJERA:

3. Izgradnja i opremanje dječjih igrališta u skladu s principom univerzalnog dizajna te uređenje novih i prilagodba postojećih šetnica u skladu s potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Izraditi analizu i plan.	2016.
2. Izraditi projektnu dokumentaciju.	2016. - 2017.
3. Pribaviti dozvole.	2016. - 2017.
4. U svakoj gradskoj četvrti izgraditi i opremiti najmanje jedno igralište/šetnicu za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom.	2018. - 2020.
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet Služba za mjesnu samoupravu, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađena analiza i plan 2. Izrađena projektna dokumentacija 3. Pribavljene dozvole 4. Izgrađeno i opremljeno najmanje jedno igralište/šetnicu za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom u svakoj gradskoj četvrti

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Izraditi analizu i plan.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pokrenuo je inicijativu prema Gradskom uredu za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Zagrebačkom holdingu d.o.o., Podružnici Zrinjevac te Službi za mjesnu samoupravu da se, prilikom uređenja dječjih igrališta, barem jedna sprava prilagodi potrebama djece s teškoćama u razvoju, s obzirom na to da je primijećeno da se do sada niti novouređena igrališta nisu opremala spravama koje bi bile dostupne i djeci s teškoćama u razvoju.

2. Izraditi projektnu dokumentaciju.

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2018. do 2020.

3. Pribaviti dozvole.

Aktivnost nije realizirana u 2016.

4. U svakoj gradskoj četvrti izgraditi i opremiti najmanje jedno igralište/šetnicu za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom.

Prilikom izgradnje novih, odnosno rekonstrukcije postojećih dječjih igrališta, u 2016. godini vodilo se računa o univerzalnom dizajnu te uređenju igrališta u skladu s potrebama djece s teškoćama u razvoju. Tijekom godine tako je uređeno dječje igralište u Parku stara Trešnjevka, Španskom, Dubravi, Sigetu, Kozari Boku, Srednjacima, Jarunu te na Bundeku.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izrađena analiza i plan	DA
	2. Izrađena projektna dokumentacija	-
	3. Pribavljene dozvole	-
	4. Izgrađeno i opremljeno najmanje jedno igralište/šetnicu za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom u svakoj gradskoj četvrti.	DA

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

330.327,50 kn

MJERA:**4. Gradnja i nadopuna postojećih prostora i objekata dodatnim sadržajima za obavljanje sportskih i rekreativnih aktivnosti**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>		<i>ROK PROVEDBE</i>
1. U okviru novog kompleksa URIHO-a sagraditi sportsku dvoranu po standardima za osobe s invaliditetom.		2017. - 2020.
2. Održavati i opremiti postojeće sadržaje na Jarunu i Bundeku te u Parku prirode Medvednica.		2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Povjerenstvo	
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izgrađena nova sportska dvorana. 2. Uređeni i opremljeni postojeći sadržaji	

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.**1. U okviru novog kompleksa URIHO-a sagraditi sportsku dvoranu po standardima za osobe s invaliditetom.**

Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. do 2020.

2. Održavati i opremiti postojeće sadržaje na Jarunu i Bundeku te u Parku prirode Medvednica.

Održavanje Jaruna i Bundeka se provodilo kroz prilagodbu sanitarnih čvorova, kupališta, parka i dječjih igrališta.

POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Izgrađena nova sportska dvorana.	-
	2. Uređeni i opremljeni postojeći sadržaji	DA
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		0,00 kn

MJERA:

5. Aktivnosti osoba s invaliditetom u programu Sport za sve

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Proširivati aktivnosti na postojeće objekte na području grada Zagreba.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Proširivati sadržaje aktivnosti (plivanje, nordijsko hodanje, biciklizam, teretana).	2016. - 2020., kontinuirano
3. Nabaviti potrebnu opremu.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Uključivati veći broj osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Služba za mjesnu samoupravu Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom, Zagrebački športski savez gluhih, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj novih aktivnosti 2. Broj novih sadržaja aktivnosti 3. Broj nabavljene opreme. 4. Broj osoba s invaliditetom uključenih u aktivnosti.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Proširivati aktivnosti na postojeće objekte na području grada Zagreba.

Program sportske rekreacije **Sport za sve** provodi se u Gradu Zagrebu od 2005. po gradskim četvrtima, u objektima mjesne samouprave i u potpunosti je besplatan za korisnike. Glavni cilj programa je aktivno uključivanje u sportsku rekreaciju svih građana, posebice djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom te starijih osoba.

Nositelji programskih aktivnosti su Služba za mjesnu samoupravu, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom i Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport u suradnji sa Zagrebačkim športskim savezom osoba s invaliditetom i Kineziološkim fakultetom.

Služba za mjesnu samoupravu organizira cjelokupnu provedbu programa, osigurava prostor, neophodnu opremu za održavanje sportske rekreacije, provodi promidžbene aktivnosti, koordinira realizacijom programa te osigurava evaluaciju provedbe, rezultata i utjecaja programskih aktivnosti. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, u suradnji sa **Zagrebačkim športskim savezom osoba sa invaliditetom** te **Kineziološkim fakultetom**, osigurava stručno vođenje sportske rekreacije angažiranjem potrebnog broja stručnih osoba za vođenje pojedinih oblika rekreativnog vježbanja za osobe sa invaliditetom.

Kako je **Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom** program u 2016. realizirao iz vlastitih sredstava, aktivnosti su sa šest lokacija u 2015. svedene na dvije u 2016. godini.

2. Proširivati sadržaje aktivnosti (plivanje, nordijsko hodanje, biciklizam, teretana).

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport je, u suradnji sa Gradskim uredom za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, s obzirom na iskazane potrebe i velik interes osoba s invaliditetom različitih vrsta oštećenja za rekreativnim plivanjem, unatrag dvije godine osigurao sredstva za rekreativno plivanje za osobe s invaliditetom na Bazenu „Utrina“ te na Zimskom plivalištu „Mladost“. U okviru programa financiran je i najam dvorane za gluhe i nagluhe, za potrebe rekreativnog igranja badmintona **(105.000,00 kn)**.

Ovisno o financijskim mogućnostima, Grad Zagreb će nastojati i dalje proširivati mrežu objekata u kojima se provodi sportska rekreacija.

3. Nabaviti potrebnu opremu.

Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom vlastitim je sredstvima nabavio loptice i mrežice za tenis te prostirke i opremu za pilates.

4. Uključivati veći broj osoba s invaliditetom.

Kako je smanjen broj lokacija na kojima se Program izvodi, tijekom 2016. nije došlo do povećanja broja korisnika.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj novih aktivnosti	-
	2. Broj novih sadržaja aktivnosti	-
	3. Broj nabavljene opreme.	413
	4. Broj osoba s invaliditetom uključenih u aktivnosti.	130

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

105.000,00 kn

MJERA:

6. Omogućavanje osobama s invaliditetom neposrednog praćenja sportskih događanja na sportskim terenima

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Obavještavati klubove, dvorane i stadione o navedenoj mjeri.	2016. - 2017.
2. Educirati komentatore o specifičnim potrebama prijenoša sportskih sadržaja osobama s invaliditetom.	2017. - 2018.
3. Nabaviti potrebnu opremu za prvoligaška i međunarodna natjecanja.	2018. - 2019.
4. Osiguravati audiodeskripciju i druge prilagodbe prijenoša sportskih događanja.	2019. - 2020.
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Ured gradonačelnika, sportski klubovi i upravitelji sportskih objekata Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj sportskih klubova, dvorana i stadiona. 2. Broj educiranih komentatora. 3. Broj klubova, dvorana i stadiona opremljenih potrebnom opremom. 4. Broj sportskih događanja za koje je osigurana audiodeskripcija i druge prilagodbe, njihova posjećenost. 	
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.		
<p>1. Obavještavati klubove, dvorane i stadione o navedenoj mjeri.</p> <p>Tijekom 2016. pojedini upravljači velikih sportskih građevina u vlasništvu Grada Zagreba su obaviješteni o navedenoj mjeri i mogućnostima prilagodbe na takve zahtjeve.</p>		
<p>2. Educirati komentatore o specifičnim potrebama prijenosa sportskih sadržaja osobama s invaliditetom.</p> <p>Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2017. do 2018.</p>		
<p>3. Nabaviti potrebnu opremu za prvoligaška i međunarodna natjecanja.</p> <p>Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2018. do 2019.</p>		
<p>4. Osiguravati audiodeskripciju i druge prilagodbe prijenosa sportskih događanja.</p> <p>Strategijom je predviđeno provođenje ove aktivnosti od 2019. do 2020.</p>		
POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj sportskih klubova, dvorana i stadiona.	6
	2. Broj educiranih komentatora.	-
	3. Broj klubova, dvorana i stadiona opremljenih potrebnom opremom.	-
	4. Broj sportskih događanja za koje je osigurana audiodeskripcija i druge prilagodbe, njihova posjećenost.	-
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		0,00 kn

PODRUČJE 13. CIVILNO DRUŠTVO

MJERA:

1. Sustavno podizanje razine svijesti javnosti o značenju udruga osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Promicati najbolje prakse i uspješne programe/projekte udruga osoba s invaliditetom u javnosti.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Razvijati partnerstvo Grada Zagreba s udrugama osoba s invaliditetom na konkretnim projektima i programima.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Uključiti udruge osoba s invaliditetom u planiranje i provođenje svih mjera i aktivnosti.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Provoditi istraživanja o potrebama osoba s invaliditetom i mogućnostima za osobe s invaliditetom u lokalnoj zajednici te prezentirati rezultate istraživanja javnosti.	2016. - 2020., kontinuirano
5. Edukacija gradskih službenika i stručnjaka za djelovanje na području razvijanja partnerstva.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo i drugi
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj novih primjera dobre prakse, obavljena prezentacija 2. Broj partnerstava na projektima i programima. 3. Sudjelovanje osoba s invaliditetom u realizaciji mjera <i>Strategije</i> preko rada Povjerenstva. 4. Provedena istraživanja, objavljeni rezultati 5. Provedena edukacija, broj uključenih sudionika

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Promicati najbolje prakse i uspješne programe/projekte udruga osoba s invaliditetom u javnosti.

U posljednjih nekoliko godina Grad Zagreb je uspostavio izvrsnu suradnju i partnerski odnos sa udrugama koje djeluju na području grada. Ta suradnja i partnerski odnos najbolje se odražava u nizu zajedničkih akcija i manifestacija koje se održavaju u gradu, a s ciljem unapređenja kvalitete života građana našega Grada.

Jedna od najpoznatijih zajedničkih manifestacija je Tjedan udruga kojoj je cilj upoznavanje šire javnosti s radom udruga, programima koji se provode, kao i njihovim članovima. Manifestacija se odvija već šesnaestu godinu za redom.

Manifestacija se 2016. održala na Trgu Nikole Šubića Zrinskog (Zrinjevac), od srijede 08. do petka 10. lipnja 2016., svakodnevno u vremenu od 10,00 do 17,00 sati.

U okviru Manifestacije u svrhu unapređenja suradnje Grada Zagreba s udrugama održan je Okrugli stol na temu „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga u Gradu Zagrebu“.

Na tjednu udruga sudjelovalo je ukupno 120 udruga, od toga 27 udruga osoba s invaliditetom i 1 zaklada.

2. Razvijati partnerstvo Grada Zagreba s udrugama osoba s invaliditetom na konkretnim projektima i programima.

Tijekom 2016. godine Ured za programe i projekte Europske unije proveo je postupak pružanje stručne podrške za proces razrade i usmjeravanja projektnih ideja u području socijalne uključenosti. Aktivnosti povezane s navedenim procesom rade se u cilju stvaranja zalihe kvalitetnih projekata Grada Zagreba i njegovih proračunskih korisnika, s naglaskom na one projekte koji su prihvatljivi za sufinanciranje iz fondova Europske unije. Kroz postupak je pripremljeno 8 projekata. Od prijavljenih projekata tijekom 2016. godine navodimo projekt „Pomoćnici u nastavi / stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju, faza II“ prijavljen u okviru natječaja Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali i projekt „Saslušajmo parkove – od Ljubljane do Zagreba – Audiopark“ prijavljen u okviru programa "Interreg V-A Slovenija - Hrvatska".

U oba projekta, kao krajnji korisnici, uključene su osobe s invaliditetom. Projektom „Pomoćnici u nastavi/stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju“ Grad Zagreb nastoji unaprijediti i povećati uključivanje učenika s teškoćama u proces obrazovanja u mjestu njihovog prebivališta, uz potporu stručno osposobljenih pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika. Na taj se način učenike s teškoćama priprema za tržište rada i daljnje sudjelovanje u društvu sukladno njihovim sposobnostima. Cilj projekta "Saslušajmo parkove – od Ljubljane do Zagreba - Audiopark" je olakšan posjet slijepih i slabovidnih osoba, turista i posjetitelja na odabranim lokacijama, a partneri na projektu su **Zveza društva slepih in slabovidnih Slovenije, Hrvatski savez slijepih, Mestna občina Ljubljana, Univerza v Ljubljani.**

Osobe s oštećenjem vida imaju ograničene mogućnosti za razumijevanje prostora i kretanja u njemu, što je često problem prilikom posjete turističkih destinacija. Odabrana lokacija za Grad Zagreb je istočna strana Lenucijeve potkove te Botanički vrt. Tijekom 2016. godine okončan je projekt "Pomoćnici u nastavi / stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju, faza I".

3. Uključiti udruge osoba s invaliditetom u planiranje i provođenje svih mjera i aktivnosti.

Udruge osoba s invaliditetom i nadalje su kontinuirano uključene u planiranje i provođenje svih mjera i aktivnosti Strategije i to, putem svojih predstavnika u Povjerenstvu i radnim skupinama istog. Osobe s invaliditetom redovito su komunicirale i s oboje zastupnika u Gradskoj skupštini Grada Zagreba koji dolaze iz udruga osoba s invaliditetom.

4. Provoditi istraživanja o potrebama osoba s invaliditetom i mogućnostima za osobe s invaliditetom u lokalnoj zajednici te prezentirati rezultate istraživanja javnosti.

Tijekom 2016., CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb je provelo Istraživanje o ispunjenju obveza operatora javnih komunikacijskih usluga u odnosu na osobe sa složenim komunikacijskim potrebama u suradnji s FER-om i HAKOM-om. Rehabilitatorica i 2 volontera su bili uključeni u istraživanje provedeno na 3 operatera : Hrvatski telekom, TELE2 i VIPnet.

5. Edukacija gradskih službenika i stručnjaka za djelovanje na području razvijanja partnerstva.

Aktivnost opisana u drugim područjima.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj novih primjera dobre prakse, obavljena prezentacija	4
	2. Broj partnerstava na projektima i programima.	2
	3. Sudjelovanje osoba s invaliditetom u realizaciji mjera Strategije preko rada Povjerenstva.	Navedeno u opisu
	4. Provedena istraživanja, objavljeni rezultati	2
	5. Provedena edukacija, broj uključenih sudionika	0

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

5.750,00 kn

MJERA:**2. Poticanje i razvijanje suradnje između različitih grupacija osoba s invaliditetom**

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Poticati aktivnosti mladih osoba s invaliditetom u kreiranju i provođenju posebnih projekata i programa za mlade osobe s invaliditetom različitih vrsta oštećenja.	2016. - 2020., kontinuirano
2. Osiguravati sustavnu financijsku potporu programima za aktivno uključivanje žena s invaliditetom, radi smanjenja rizika od socijalnog isključivanja.	2016. - 2020., kontinuirano
3. Poticati uključivanje osoba s invaliditetom u aktivnosti drugih dijelova civilnog društva.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Poticati stvaranje mreža i udruživanje udruga sukladno zajedničkim interesima u provođenju projekata i programa.	2016. - 2020., kontinuirano
5. Poticati stvaranje partnerstva udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, radi kvalitetnijeg ostvarivanja zajedničkih projekata i programa.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo i dr.
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj programa kojima je pružena financijska potpora. 2. Broj programa kojima je pružena financijska potpora. 3. Broj programa kojima je pružena financijska potpora. 4. Broj zajedničkih programa i aktivnosti. 5. Broj partnerstava.
OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.	
<p>1. Poticati aktivnosti mladih osoba s invaliditetom u kreiranju i provođenju posebnih projekata i programa za mlade osobe s invaliditetom različitih vrsta oštećenja.</p> <p>Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport je temeljem provedenog Javnog natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz područja udruga mladih ili udruga za mlade iz Proračuna Grada Zagreba za 2016. sufinancirao ukupno 158 programa/projekata u ukupnom iznosu od 1.844.000,00 kuna.</p> <p>Od tog broja, ukupno 15 programa/projekata odnosilo se na poticanje aktivnosti mladih osoba s invaliditetom u kreiranju i provođenju posebnih projekata i programa za mlade osobe s invaliditetom različitih vrsta oštećenja u ukupnom iznosu od 162.000,00 kn.</p> <p>Uz navedeno, Ured je putem Javnog poziva financirao 4 programa/projekta u ukupnom iznosu od 55.000,00 kn.</p> <p>Na temelju provedenog Javnog natječaja za dodjelu financijskih potpora za sufinanciranje programa/projekata udruga i drugih pravnih i fizičkih osoba iz područja socijalnog i humanitarnog značenja za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom od interesa za Grad Zagreb za 2016., Javnog natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz područja socijalnog i humanitarnog značenja iz Proračuna Grada Zagreba za 2016. i Javnog poziva za podnošenje prijave za dodjelu jednokratnih financijskih potpora udrugama za 2016., sufinancirano je preko Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom ukupno 16 programa/projekta i aktivnosti udruga osoba s invaliditetom čiji su korisnici bili mladi s invaliditetom, u ukupnom iznosu od 267.500,00 kn.</p>	

2. Osiguravati sustavnu financijsku potporu programima za aktivno uključivanje žena s invaliditetom, radi smanjenja rizika od socijalnog isključivanja.

Na temelju provedenog Javnog natječaja za dodjelu financijskih potpora za sufinanciranje programa/projekata udruga i drugih pravnih i fizičkih osoba iz područja socijalnog i humanitarnog značenja za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom od interesa za Grad Zagreb za 2016., Javnog natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz područja socijalnog i humanitarnog značenja iz Proračuna Grada Zagreba za 2016. i Javnog poziva za podnošenje prijava za dodjelu jednokratnih financijskih potpora udrugama za 2016., sufinancirano je preko Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom ukupno 2 programa/projekta i aktivnosti udruga osoba s invaliditetom čiji su korisnici bile žene s invaliditetom, u ukupnom iznosu od **55.000,00 kn**.

3. Poticati uključivanje osoba s invaliditetom u aktivnosti drugih dijelova civilnog društva.

Aktivnosti opisane u drugim područjima.

4. Poticati stvaranje mreža i udruživanje udruga sukladno zajedničkim interesima u provođenju projekata i programa.

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom sustavno potiče udruge na umrežavanje i suradnju na projektima što je između ostalog osobito vidljivo u konkretnoj suradnji u provedbi Strategije.

Udruge sudjeluju i na događanjima koje samostalno ili u suradnji s gradskim uredima organiziraju povodom obilježavanja dana pojedinih udruga te projektima vezanima uz uklanjanje barijera, ostvarivanja prava na mobilnost i pristupačnost.

Tijekom 2016. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom financirao je sljedeće aktivnosti koje, između ostalog, potiču zajedničke aktivnosti udruga osoba s invaliditetom:

- Festival jednakih mogućnosti (F = M)
- Europski tjedan mobilnosti

Organizirane su i sljedeće aktivnosti:

- Obilježavanje Međunarodnog dana osoba s invaliditetom
- Tjedan udruga i dr.

Također, ostvarena je suradnja u uključivanju osoba s invaliditetom u preventivne zdravstvene preglede (opisano šire u području Zdravstvo), prilikom edukacije zaposlenika pružatelja usluga prijevoza (javnog i prilagođenog) itd.

Aktivnosti su opširnije opisane u drugim područjima.

5. Poticati stvaranje partnerstva udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, radi kvalitetnijeg ostvarivanja zajedničkih projekata i programa.

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb i Udruga tjelesnih invalida Bjelovar proveli su STARTUP Program. Cilj suradnje je bio razviti specifična znanja, vještine i radno iskustvo potrebno za samozapošljavanje i zapošljavanje 35 osoba s invaliditetom. Tijekom 2016. provedeni su šestomjesečni praktikumi te su polaznici prošli 6 radionica osnovnih poslovnih vještina. Naposljetku su sudionici izradili poslovni plan za zapošljavanje na web baziranim zanimanjima.

POKAZATELJI PROVEDBE		
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj programa kojima je pružena financijska potpora.	19
	2. Broj programa kojima je pružena financijska potpora.	2
	3. Broj programa kojima je pružena financijska potpora.	1
	4. Broj zajedničkih programa i aktivnosti.	4
	5. Broj partnerstava.	1
UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:		639.000,00 kn

MJERA:

3. Izgradnja stručnoga, kadrovskog i materijalnog kapaciteta udruga osoba s invaliditetom

<i>PROVEDBENA AKTIVNOST</i>	<i>ROK PROVEDBE</i>
1. Jačati kapacitet udruga osoba s invaliditetom (inicijalna pomoć udrugama osoba s invaliditetom za razvoj aktivnosti u lokalnoj zajednici, osnaživanje udruga osoba s invaliditetom koje pružaju usluge korisnicima u lokalnoj zajednici) u svrhu razvoja socijalnih usluga;	2016. - 2020., kontinuirano
2. Institucijski pomoći razvoju udruga osoba s invaliditetom;	2016. - 2020., kontinuirano
3. Osiguravati sustavno financiranje programa i projekata za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom.	2016. - 2020., kontinuirano
4. Poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom kroz programe udruga.	2016. - 2020., kontinuirano
5. Osiguravati sustavne edukacije voditelja i članova udruga za različita područja djelovanja.	2016. - 2020., kontinuirano
6. Educirati voditelje i članove udruga za ostvarivanje principa samozagovaranja (samozastupanja), poticati osnivanje klubova za te aktivnosti, osiguravati financijska sredstva za njihovo djelovanje.	2016. - 2020., kontinuirano
<i>NOSITELJI I SUNOSITELJI</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Povjerenstvo
<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Podneseni prijedlozi za izmjene propisa. 2. Objavljen i proveden natječaj, broj dodijeljenih potpora projektima i programima udruga. 3. Broj sklopljenih ugovora o financiranju. 4. Broj programa kojima je pružena financijska potpora. 5. Broj edukacija, broj voditelja i članova udruga koji su prošli edukaciju. 6. Broj edukacija, broj voditelja i članova udruga koji su prošli edukaciju.

OPIS PROVEDENIH AKTIVNOSTI U 2016.

1. Jačati kapacitet udruga osoba s invaliditetom (inicijalna pomoć udrugama osoba s invaliditetom za razvoj aktivnosti u lokalnoj zajednici, osnaživanje udruga osoba s invaliditetom koje pružaju usluge korisnicima u lokalnoj zajednici) u svrhu razvoja socijalnih usluga;

Tijekom 2016. je putem Javnog poziva za podnošenje prijave za dodjelu jednokratnih financijskih potpora udrugama za 2016. financirana ukupno 41 aktivnost usmjerena jačanju kapaciteta udruga

osoba s invaliditetom (inicijalna pomoć udrugama osoba s invaliditetom za razvoj aktivnosti u lokalnoj zajednici, osnaživanje udruga osoba s invaliditetom koje pružaju usluge korisnicima u lokalnoj zajednici) u svrhu razvoja socijalnih usluga, u ukupnom iznosu od **1.554.947,50 kn.**

2. Institucionalna pomoć razvoju udruga osoba s invaliditetom;

Tijekom 2016. je putem Javnog poziva za podnošenje prijava za dodjelu jednokratnih financijskih potpora udrugama za 2016. financirana ukupno 13 aktivnosti institucionalne pomoći razvoju udruga osoba s invaliditetom u ukupnom iznosu od **842.700,00 kn.**

3. Osiguravati sustavno financiranje programa i projekata za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom.

Na temelju provedenog Javnog natječaja za dodjelu financijskih potpora za sufinanciranje programa/projekata udruga i drugih pravnih i fizičkih osoba iz područja socijalnog i humanitarnog značenja za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom od interesa za Grad Zagreb za 2016., Javnog natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz područja socijalnog i humanitarnog značenja iz Proračuna Grada Zagreba za 2016. i Javnog poziva za podnošenje prijava za dodjelu jednokratnih financijskih potpora udrugama za 2016., sufinancirano je preko **Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom** ukupno 166 programa/projekta i aktivnosti udruga osoba s invaliditetom, u ukupnom iznosu od **4.235.747,50 kn.**

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport je temeljem provedenog Javnog natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz područja udruga mladih ili udruga za mlade iz Proračuna Grada Zagreba za 2016. sufinancirao ukupno 158 programa/projekata u ukupnom iznosu od 1.844.000,00 kuna.

Od tog broja, ukupno **15** programa/projekata odnosilo se na poticanje aktivnosti mladih osoba s invaliditetom u kreiranju i provođenju posebnih projekata i programa za mlade osobe s invaliditetom različitih vrsta oštećenja u ukupnom iznosu od **162.000,00 kn.** Uz navedeno, Ured je putem Javnog poziva financirao 4 programa/projekta u ukupnom iznosu od **55.000,00 kn.**

Također, u 2016. u udrugama, savezima i Zajednici tehničke kulture Grada Zagreba u okviru Programa javnih potreba u tehničkoj kulturi Grada Zagreba ostvaren je velik broj redovitih programa u koje su ravnopravno uključene osobe s invaliditetom te djeca i mladi s teškoćama u razvoju i pripadnici nacionalnih manjina, a za što je utrošeno **103.135,13 kn.**

Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo je temeljem provedenog Javnog natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz područja zaštite životinja, poljoprivrede, šumarstva i lovstva iz Proračuna Grada Zagreba za 2016. i Javnog poziva sufinancirao ukupno 4 programa/projekta i aktivnosti usmjerene osobama s invaliditetom u ukupnom iznosu od **275.000,00 kn.**

4. Poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom kroz programe udruga.

Na temelju provedenog Javnog natječaja za dodjelu financijskih potpora za sufinanciranje programa/projekata udruga i drugih pravnih i fizičkih osoba iz područja socijalnog i humanitarnog značenja za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom od interesa za Grad Zagreb za 2016., Javnog natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz područja socijalnog i humanitarnog značenja iz Proračuna Grada Zagreba za 2016. i Javnog poziva za podnošenje prijava za dodjelu jednokratnih financijskih potpora udrugama za 2016., sufinancirano je preko **Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom** ukupno 6 programa/projekta i aktivnosti udruga osoba s invaliditetom usmjerenih poticanju zapošljavanja osoba s invaliditetom, u ukupnom iznosu od **55.000,0 kn.**

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb i Udruga tjelesnih invalida Bjelovar proveli su STARTUP Program. Cilj suradnje je bio razviti specifična znanja, vještine i radno iskustvo potrebno za samozapošljavanje i zapošljavanje 35 osoba s invaliditetom. Tijekom 2016. provedeni šestomjesečni praktikumi te su polaznici prošli 6 radionica osnovnih poslovnih vještina. Naposljetku su sudionici izradili poslovni plan za zapošljavanje na web baziranim zanimanjima.

Udruga invalida rada provela je projekt Pomoć sebi i drugima, u kojem je zaposlena 1 osoba s invaliditetom s ciljem njezinog aktivnog uključivanja na tržište rada i stjecanja radnog iskustva.

5. Osiguravati sustavne edukacije voditelja i članova udruga za različita područja djelovanja.

Udruga invalida rada Zagreba provela je Edukativne radionice vezane za projekte i programe civilnih organizacija, zatim kreativnih aktivnosti te volonterstva, kao i edukacija stranih jezika u kojima je ukupno sudjelovalo 10 korisnika.

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb provelo je slijedeće edukacije:

1. Upravljanje konfliktima (10 radnika, 1 volonter) - 8.400,00 kn
2. Međunarodna AT-AAC konferencija (5 radnika) - 1.500,00 kn
3. Međunarodni skup „Igra u otvorenom prostoru“ (2 radnika) - 500,00 kn
4. IASSIDD međunarodni skup o intelektualnim i motoričkim teškoćama (1 radnik) - 250,00 kn
5. Seminar o zapošljavanju i samozapošljavanju osoba s invaliditetom (11 radnika, 5 volontera) - 12.120,00 kn
6. Usavršavanje u području javne nabave (1 radnik) - 800,00 kn
7. Međunarodna SFE CEFEC konferencija Poljska (1 radnik) - 5.500,00 kn
8. Strateško planiranje - edukacija o upravljanju ljudskim potencijalima, održivom financijskom upravljanju te standardima kvalitete pružanja socijalnih usluga (8 radnika, 7 volontera - članovi UO i NO) - 15.500,00 kn
9. Asistivna tehnologija za kvalitetniji život osoba s invaliditetom (50 sudionika - roditelji djece s teškoćama u razvoju, stručnjaci koji u svakodnevnom radu koriste asistivnu tehnologiju u radu s djecom s teškoćama i odraslim osobama s invaliditetom, studenti radne terapije, logopedije i edukacijske rehabilitacije, odgojitelji te osobni asistenti) - 2.500,00kn

6. Educirati voditelje i članove udruga za ostvarivanje principa samozastupanja (samozastupanja), poticati osnivanje klubova za te aktivnosti, osiguravati financijska sredstva za njihovo djelovanje.

CeDePe - Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb je organiziralo radionicu samozastupanja u suradnji s Volonterskim centrom Zagreba, u kojoj su sudjelovala 2 korisnika.

POKAZATELJI PROVEDBE

<i>POKAZATELJI PROVEDBE</i>	1. Broj financiranih aktivnosti	41
	2. Objavljen i proveden natječaj, broj dodijeljenih potpora projektima i programima udruga.	13
	3. Broj sklopljenih ugovora o financiranju.	193
	4. Broj programa kojima je pružena financijska potpora.	8
	5. Broj edukacija, broj voditelja i članova udruga koji su prošli edukaciju.	12/107
	6. Broj edukacija, broj voditelja i članova udruga koji su prošli edukaciju.	1,2

UKUPNO UTROŠENA SREDSTVA:

4.830.882,63 kn

